



UNIVERSIDAD
DE MURCIA
BIBLIOTECA

EST^a

S

TAB^a

B

Nº

591

10

ACTOS, TITULOS, Y EXERCICIOS de los dichos, hechos en la Universidad de Valladolid, y otras partes, por el Licenciado Bernardo Gomez, Opositor a Cathedra de ambos Derechos en esta dicha Universidad.

1. Años de Estudios mayores, con los tres de Artes.
 2. Años de Artes en el Colegio de San Pablo de Burgos.
 3. Grados de Br. en Leyes, y de Lic. en Canones por Avila.
 4. Lecciones de Extraordinario.
 5. Años de Conclusiones.
 6. Lecciones de Operaciones de ambas Facultades.
 7. Una substitucion de Cathedra.
- Argumentos, y Replikas.

EXERCICIOS EN EL GYMNASIO Civil, y Canonico de esta Universidad.

Defendió dos veces, primera, el cap. segunda, el 4. de Beneficiis, Dignitatibus.

Gymnasia de la Facultad Canonica de esta Universidad.

Argumentos, y Replikas.

PASSANTIA

Titulo de Abogado de esta Universidad en los Reales Consejos Obispado de Valencia.

la Prebenda Doctoral de la Iglesia de Oviedo, con votos.

la Prebenda Doctoral de la Iglesia de Astorga, con votos.

la Prebenda Doctoral de la Iglesia de Osma, con votos.

la Prebenda Penitencia de la Iglesia de Sigüenza, con votos.

Oposicion a la Prebenda Doctoral de la Santa Iglesia de Leon, con votos.



Oposicion á la Prebenda Doctoral de la Santa Iglesia de Astorga.

Consta por certificacion de Don Joseph Antonio Molina, Canonigo Coadjutor, y Secretario Capitular de los Señores Dean, y Cabildo de la Santa Iglesia Cathedral de Astorga, que el referido Don Antonio Bernardo Gomez, se opuso á la Prebenda Doctoral, vacante en dicha Santa Iglesia, por muerte del Lic. Don Thomàs Pérez Seta, su ultimo poseedor, aviendo hecho los exercicios, que se acostumbra, todos con gran lucimiento, aplauso del Pueblo, y aprobacion de dichos Señores Dean, y Cabildo; y que en la eleccion de dicha Prebenda tuvo votos: su fecha de dicha certificacion 14. de Marzo del año pasado de 1740.

Oposicion á la Prebenda Doctoral de la Santa Iglesia de Osma.

Consta por certificacion de Don Bernardo de Torres Saenz, Presbytero, Racionero de la Santa Iglesia de Osma, Notario Apostolico, y Secretario de los Señores Prior, y Cabildo de ella, que el referido Don Antonio Bernardo Gomez, se opuso á la Prebenda Doctoral, vacante en dicha Santa Iglesia, por muerte del Doctor Don Joseph Lopez de Quirós, aviendo hecho los exercicios, que se acostumbra, con general aplauso del concurso de gente de todas clases, que se halló presente; los quales fueron aprobados por el Illmo. señor Obispo, y dichos Señores Prior, y Cabildo de dicha Santa Iglesia, y en la Provision de dicha Prebenda tuvo dos votos de 17. á que se reduxo el numero de los vocales: su fecha de dicha certificacion cinco de Febrero de 741.

Oposicion á la Prebenda Penitenciaria de la Santa Iglesia de Sigüenza.

Consta por certificacion de Don Fernando Alvarez de Quiñones, Presbytero, Arcediano de Medina-Coeli, Dignidad, y Canonigo de la Santa Iglesia Cathedral de Sigüenza, y Secretario de los Señores Dean, y Cabildo *in Sacris* de ella, que el expresado Don Antonio Bernardo Gomez, se opuso á la Prebenda Penitenciaria, que se hallaba vacante en dicha Santa Iglesia, por fin, y muerte del Doctor Don Juan Gutierrez, su ultimo poseedor, aviendo hecho los exercicios, que se acostumbra, con aprobacion de dichos Señores Dean, y Cabildo, y general aplauso

CO. IO. HIERONYMI
ALBANI EQVITIS
ET IVRIS VTRIVSQUE
CONSULTI,

AC SERENISS. VENETORVM
DOMINII COLLATERA-
LIS GENERALIS,

LIBRI DE POTESTATE PAPAE
et Concilii nouissima editio multis aucta
lucubrationibus eiusdem autoris.

CVM AMPLISSIMO
REPERTORIO.



VENETIIS
Apud Cominum de Tridino Montisferati
M D L X I

1010
23
22
21
20
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

7

COLOMBIA

ALBANI

AC SERENUS

DOMINUS

LIBRI

OWN



LIBRI



IO. ANGELVS

Papius Iureconsultus

N V N C P R I M V M L O -

cum tenens in gymnasio Bononiensi ad Lectorem.



V M in summos, exquisitaq; doctrina viros intueor, Lector beneuole, cumque illorum varijs artibus scripta, quæ quotidie in lucem prodeunt, quantum mihi contingere potest, multa

lego, non possum seculi huius, quo ad summum iam peruenerunt ingenia, non admirari foelicitatem: non quia superioris ætatis homines ijs doctrinis parum instructi fuerint, quas qui tenent, eruditi appellantur: sed meum est iudicium, Posteror aut inuenire per se sapientius quam maiores, aut accepta à maioribus, facere meliora quæ digna statuunt in quibus

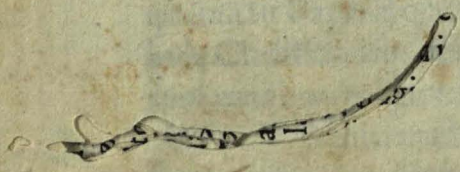
elaborent. Quam quidem ad rem id magno est
argumento, quòd olim Athenis celeberrimo
quidem, sed ferè vno totius orbis terrarum,
gymnasio, vix singulæ alio inueniebantur artes,
alio perficiebantur seculo, nunc verò nullus or-
bis sit angulus, vbi ab alijs repertæ non absoluan-
tur, aut etiam nouæ multæ non excogitentur,
simul atque compleantur. Sed in tanta animo-
rum fœcunditate, ac rerum varietate, vt segetes
fœcundæ, ac vberes, non solum fruges, verum
herbas etiam frugibus inimicissimas effundunt:
ita alij totam mentis aciem ad veri inquisitio-
nem, alij ad libidinum, quibus id quod verum
est obruitur, societatem conuertunt. Ex quo
efficitur, vt ij, quas Græci κακοτεχνίας, quasi ma-
las artes appellant, illi bonas sectentur. Qui ve-
rò non solum, quem semel instituerunt, cursum
tenent rectum, sed alios qui declinant, specie
recti deceptos in viam reuocant, hi sunt Deo si-
milimi iudicandi, nedum cum magnis viris com-
parandi. Hinc illa Nestoris, Achillem ab amo-
re Briseidos ad bellum; Vlyssis, socios à dulci
Sirenum cantu ad nauigationem reuocantis,
apud Homerum commendatio. Hinc illa So-
cratis, Periclem, Gorgiam, aliosque id ge-
nus sophistas omni opinionum errore liberan-
tis, apud Platonem laudatio. Hinc illa denique
(vt de nostris quoque loquar hominibus) Scæ-
uolæ

uolæ Seruium* *λογος αὐδαλως* ad Iurisprudentiam
traducentis, apud Pomponium tantoperè cele-
brata oratio. Quorum omnium (mea quidem
sententia) omnes laudes hoc vno, sed absoluto
sapientiæ colophone, Ioannes Hieronymus Al-
banus Eques & Iurisconsultus præstantissimus,
quo non tulit vllum eius patria, aut gloria cla-
riorem, aut aut oritate grauiorem, aut huma-
nitate politiore, non modò æquauit, verùm
etiam vicit: quo, radicitus extirpatis erroribus
omnibus, quicunque hæctenus de Papa & Con-
cilio impiè senserunt, in viam reuocâtur. Quod
quidem insigne opus, recēs adhuc ab autore val-
de bono profectum, non minus sum amplexus,
quàm Pallas olim Telemachum patri Vlyssi
charissimum, ac similimum, ratione tamen dis-
simili: nam vt illa Telemachum ad patrem per-
quirendum excitauit, sic ego contra à Telema-
cho, id est, hoc opere ad ipsius autoris inuestiga-
tionem sum aliquando prouocatus, vt diuturni
desiderij mei expectationem explerem: nec antè
conquieui quàm ipsius iucundissimo fruerer cō-
spectu, sensusque, & os cernere, vnde hæc mel-
le dulcior ex rerum cognitione effloresceret, ac
redundaret oratio. Ad quem vt veni, præsentia
nem, ac desiderium hominis, præsentia, præsen-
tiam incredibilis quædam humanitas cum sapiē-
tia penè diuina coniuncta superauit. Deinde, cū
ego

ego illum de amplissima, quam & ipse nunc ad-
ministrat, Venetorum Republica ille me de no-
stra Iuris ciuilis scientia percontatus esset, mul-
tis verbis vltro citroque habitis, tandem cogno-
ui hominem Cyro feliciorem, vt cuius fortunæ
accessisset, quasi orbis quidam artium, ac cumu-
lus, & qui non solum in luce amplissimi populi
magnus esset, sed intus, domique prestantior, ser-
mo enim eius, facetus, ac nulla in re rudis, omnē
antiquitatis memoriam exprimit, Iuris ciuilis, &
Pontificij absolutam scientiam refert literis po-
litiore conditam. Cuius voce, atque oratione,
ita tum cupidè fruebar, atque egrè ab eo tempo-
re carui, quo sum ab Auenionensibus accersi-
tus, quē in hoc profitendi Iuris ciuilis munere ma-
gno Aemilio Ferreto succederem. Iam verò quo
est propenso in omnes animo, vt non solum pre-
sentes iuuet, sed etiam quos nunquam viderit,
assiduam contulit operam, opera vt sua, commu-
ni omnium cederet vtilitati, si quidem cum mul-
tas vtrunque in partem hanc agitare rem videret
quanta sit Papæ atque Cōcilij autoritas, ac pro-
inde Christianorum in diuersas scindi hæreseis,
cum maximo religionis periculo studia, velut al-
terius Apollinis, sedito in id opere, huic morbo graui
fecit medicinam. Verumtamen cum is tam altè
serpsisset, & quasi radices egisset morbus, vt vel
primo pharmaco non ita curari posset, quin ali-
quid

quid superesset reliquiarū, optimos medicos sequutus, qui in morbis extremis, extremis quoque remedijs vtuntur: ecce de integro, & addita manu vltima perfectum opus, & numeris absolutū omnibus emittit, quod & autoritatis pondere, & vtilitatis vbertate cæteris longè præstat: eo enim rerum omnium ordinem ita prosequitur, & singula argumenta, quasi hasta in manu collata, ita vehementer proponit, legibus diuinis, atque humanis ita confirmat omnia, atque adeò concludit, vt qui singula diligenter expenderit, is sic persuasus euadet, vt nihil vnquam sibi contrā in mentem venire patiatur. Sed quid in eius libri, qui se ipse satis commendat, laudes ingredior, ad quas satis dignè persequendas Albano ipso opus foret laudatorē? Quare (studiose Lector) vt re cōperias quod verbis polliceor, ipsum librum diligenter lege, atque Albani nostri labores eo excipe animi candore, quo tibi ab illo proponuntur. Vale. Auenione.

quid superfluum est quibus primis modis
quibus cum in modis extrinsecis
remotis utitur ecclesia ista? & ad
in istis per se non opus. & non
omnibus causis. quod & autoritas
& virtutis ubi ecclesia longe prestat: eo
enim totum omnium ordinem
& singulis argumentis, quibus hanc
ita vehementer proponit. scilicet
humana causa non omnia arguit
claudere quibus ista ecclesia
petuntur causas. & ista
interdum vixit per se. & quod in
quod ista ecclesia non potest
causas. & non potest
totum inter se. & quod
per se quod ista ecclesia
potest legem. & non
potest legem. & non



DE POTESTATE

PAPAE ET CONCILII.



I QUID est in tota
mortalium vita lauda-
bile, id totum in ma-
gnis & arduis rebus esse
constitutum, nemo iure
dubitauerit. Itaq, ne co-
natus quidem vlli hone-
stiores existimantur, quā

qui in difficili negotio fuerint aliquando succe-
pti, vbi si forte nos fallat qui plerunque optatur
euentus, voluntas tamē in laude poni solet. Qua
ego ratione ductus cum iam inde à prima ado-
lescentia iuri pontificio ac ciuili discendo to-
tum me tradidissem, nullam quidem eius disci-
plinæ partem mihi negligendam putauī, quæ to-
ta ad rerum publicarum constitutionem, & ciui-
lem societatem conseruandam esset excogitata.
Verum eas disputationes, quæ de magnis rebus
essent, nescio quo meo genio impellente semper
adamaui: & in ijs ingenium, si quod in me est, li-

A benter

benter exercui. Quoniam gitor multi & illi quidem præcellentis doctrinæ igloria illustres viri,
4 maior ne sit Summi Pont. an sacri concilij potestas, acriter aliquando disputerunt: & literarum memoria varia ac dissidentia tradiderunt: ego quoque exquirendæ ac defendendæ veritatis percupidus, & iam antea in eadem re non mediocri diligentia laboravi, & nunc iterum ingenij vires periclitari non sum veritus, non quod iam edita mihi displicerent, aut me meæ sententiæ poeniteret, sed magis ut res, quam explicatu difficillimam fatentur omnes, iterum atque iterum excussa facilius redderetur. Nam ut longiore lectione ac pertinaci
5 studio ingenium semper magis acuitur, & ætatis
6 accessione vis iudicandi fit robustior, hoc nouo industriæ nostræ labore non parum virium huic disputationi additum iri speramus. Non solum enim denuo multa collegimus, quorum autoritas eodem spectat, sed noua quoque rerum pondera attulimus, quæ nemo, quem sciamus, viderit, in illis præsertim reiiciendis, quæ contra afferri solent, tum ex decretis concilij Constantiensis quartæ & quintæ sessionis, tum ab ijs qui alijs etiâ argumentis principatum Romani Pontificis, & sacrorum dignitatem canonum aut stultè conantur euertere, aut prauè intelligendo angustioribus, quam ius ipsum exigit, terminis circumscribunt, deo autem hoc etiam potissimum tempore his laboribus

ribus atq; huius opusculi incremento vehementius operam dedi, quo non sine magna & honesta fidelium omnium voluptate ad tollendas hæreses indictum fuit concilium œcumenicum à Pio III Pont. verè Maximo, & in omni laudis genere præstantissimo: cuius eximias virtutes & præclaras animi dotes nulla vnquã posteritas cõticeffet: omnes enim conatus suos eò intendit, vt oportunũ iam diu fluctuanti nauiculæ Petri auxilium afferatur. Nec verò me eo prouexit audacia ad scribendum, vt crederem tantę sedis amplitudinẽ tam exigui defensoris patrocinio indigere: sed magis, vt tãquã fidus pastori catulus ip̃os catholici gregis abactores, qua possem voce tererem. Quæ tamen dicentur omnia, sanctæ matris ecclesiæ censuris, qua debeo modestia & veneratione submitto. Simul etiam ab elegantioris musæ hominibus impetratum velim, vt in eius rei inuestigatione, quæ inter iuris interpretes ventilatur, illorũ interim lingua uti mihi permittāt, dũ res difficillimę et nullius prope eloquẽtię capaces explicātur. Deo igitur Opt. Max. (cuius causa agitur) inuocato, opinor ego & constanter affirmo, nullum casum reperiri, in quo verè dici possit, concilij potestatem Pontificia maiorem esse, 7
atque inde sequi dicimus, vt concilium in eum, 8
qui certus sit Põtifex, imperium nullum habeat. Et quamuis prima fronte conclusio hæc nõ me-

diocriter dubia videatur, si tamen quod in sacris constitutionibus traditum est, diligenter inspicietur, omnis (vt opinor) dubitatio tolletur. Sed antequam in campum huius quæstionis latissimè patentem ingrediamur, operæpretium
 9 esse arbitror, si declaretur cur non in Pontificem simpliciter dixerim, sed in eū, qui certus sit Pontifex: inest enim in verbo momentum maximum, quo indicato facilius erit excursus futuræ disputationis. Hanc igitur vim id habet verbum, vt nonnulla, quæ tacitè obijci possent, reij-
 10 ciantur, videlicet à concilio plures de Pontificatu certantes iudicari posse. c. si duo. lxxix. dist. idq; ab antea actis concilijs quandoque factum, vt
 11 de concilio Constantiensi legimus & de alijs, quæ, vt non necessaria ad rē propositam, omittuntur.
 12 Pariter etiā dici posset iure cautum esse, Pontificem metu vel pecunia interueniēte electum, de sede eijsi posse. c. si quis pecunia. lxxix. dist. et his & similibus argumentis concludi, his saltē in casibus concilium maiorem ipso Pontifice potestatem habere. Hæc. n. & similia, quæ afferri contrā possent, vī prædictorum verborum tacitè, dissol-
 13 ~~untur.~~ ~~Nō~~ vbi plures de pontificatu contendunt, nec quis eorū verè Papa sit, percipi potest, cum non appareat quis verus pōtifex sit, omnes ab occupata dignitate repelluntur. Iure consulti
 13 enim quid non esse, & nō apparere, paria esse existimant

stimarūt. l. duo sunt Titij. ff. de testa. tut. l. in lege
 fundi. ff. de contrah. emp. atque hoc modo non
 Pont. Max. sed factum potius eligentium iudica-
 tur, qui duos ad pontificatum assumpserūt: quod
 nullo pacto fieri potest, ne ecclesia, quæ corpus est
 mysticum, si duo habeat capita, monstrosa fiat, 14
 contra. c. quoniam in plerisque. de offic. ordi. l. is
 igitur de causis non in Pontificem, sed in eū, qui
 certus esset Pontifex, diximus. Sic etiam vbi ele-
 ctio Pontificis tanquā irrita reprobatur, eū ideo 15
 iudicari posse concedimus, quia cum legitime
 non fuerit ad Pontificatum assumptus, ne pon-
 tifex quidem appellari meretur, neq; vnquā pon-
 tificiam potestatem adeptus est. Nam cum ipsius
 electio ea forma careat, quæ vnicuiq; rei tribuit, 16
 vt id sit, quod esse dicitur l. si is, qui quadraginta.
 §. quēdā. ff. ad leg. fal. electio illa, iure electio dici 17
 non potest, vt in simili in l. iij. §. condemnatum.
 ff. de re iud. traditum est, sentētiam, in qua quod 18
 ius postulat, obseruatum non est, sententiæ vi ac
 nomine carere. Idem sancitum est & in l. non pu-
 tauit. §. nō quēuis. ff. de bon. pos. cont. tab. vbi Lu-
 reconsultus ait, filium non legitime exheredatū, 19
 dici exheredatum nō posse: sic etiam instrumen-
 tum, cui solemnia defuere, instrumenti virtutem 20
 nomenq; non habere. l. Diuus, & ibi Bar. ff. de mi-
 lit. testa. nam aliquid nō fieri, vel minus legitime
 fieri, paria esse existimantur. l. quoties. ff. qui satis-
 cog.

- 21 cog. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec.
 22 hinc dixit Bal. in l. si. C. sent. rescin. non poss. Pa-
 pam canonicè electum, esse Deum in terris: &
 non canonicè electum esse dæmonem, clauēs nō
 regni cœlorum sed inferni gerentem, citat d. c. si
 quis pecunia, cui accedit Felin. in c. ego N. col. ij.
 23 in fin. de iureiuran. An autem electio metu vel
 pecunia interueniente facta ipso iure irrita sit,
 vel per sententiam irrita facienda, nunc non di-
 scutiam: quia utcunque sit, non pontificia po-
 testas, sed factum eligentium iudicatur, vt etiam
 prædictum est. Hæc autem quæstio copiosissi-
 mē tractata est in libro, quem iam pridem edi-
 dimus de cardinalatu, quæst. xv. & xvj. Vbi talem
 electionē nullius esse roboris fuit ostensum. Nos
 igitur, vt ea euitentur, quæ aduersis frontibus in-
 ter se videntur pugnare, ne ue illa aduersentur,
 quæ de papa in hæresim prolapsa dici possent, de
 certo pontifice loqui volumus, ac de illo, in quo
 pontificiam esse potestatem extra quæstionē est.

P R I M A P A R S.



IS igitur hunc in modum expositis
 ac præfixis, vt hæc, quæ latissimē pa-
 tet quæstio, clariùs explicetur, & suo
 ordine percipi possit: tota quidē res
 in tres partes principales mihi videtur esse diui-
 denda.

denda. Primæ itaque partis summa hæc erit. Vbi
Papa criminofus est, an eius iudicandi penes cō-
cilium potestas existat. Secunda verò pars decla-
rabit, quid iuris sit, quando nulla de Papæ crimi-
nibus quæstio est: sed tantum de peragendis ec-
clesiæ negotijs tractatur, quam, vt res facilius in-
telligatur, in tria tempora distinguemus. In ter-
tia denique parte offendicula quædā reijciemus,
atq; alia scitu digna, & quæ iam dicta & firmata
per nos comprobabunt, breuiter adducentur. Pre-
dictum tamen volo, nemini mirū videri debere,
si hoc in loco multa iterari uidebuntur, quæ in li-
bris à nobis editis collecta adduximus, id enim
coacti fecimus, vt huic quæstioni, quā in primis
tractare instituimus, cumulatè satisfiat. Igitur, ut
ad primam partem redeamus, si queritur quid de
Pontifice iudicando tenendum sit, Respondeo.
Romanum Pōtificem supremum esse omnium
in terris iudicem, & caput ecclesiæ militantis, atq;
ideo eum à nemine in hoc seculo, atq; ita nec ab
ipso quidem concilio iudicari posse, cum nō mo-
dò superiores ab inferioribus, verum etiam pares
à paribus cogi non posse fuerit legibus constitu-
tum. I. nam magistratus. ff. de arbit. can. innotuit
de elec. (casum heresis semper excipio) nam tunc
Pōtifex esse definit, vt infra latius aperietur. Hæc
autem in summa est nostræ conclusionis intētio:
sed quo eius intellectus, cuius vi multa quoque
alia

7 alia deciduntur, fiat illustrior, & ne illotis (vt ita
 dixerim) manibus hanc inuestigationē protinus
 aggrediamur, quæ ipsam potissimum amplitudi
 nem Pontificiæ potestatis amplectitur, lubet in
 ea examinanda paulum immorari, & rem hanc
 quasi per gradus quosdam ad finē institutū perdu
 cere. Illud igitur ante omnia esse animaduerten
 dum censeo, scilicet, ecclesiā Dei, cuius perfecta
 8 sunt opera, fuisse summo ordine institutam: dicē
 te Apost. ad Rom. 13. Quæ à Deo sunt ordina
 ta sunt, & rectē. Quoniam si ordinē auferas, con
 9 fusio sequatur necesse est, à qua diuisio oritur, &
 10 ex diuisione destructio. Luc. 2. Idcirco omnia cū
 ordine fieri oportere dixit idem Apost. 1. ad Co
 11 rinth. 14. Quare in ecclesia quicquā sine ordine
 reperiri nō potest. c. miramur. lxj. dist. Qui qui
 12 lem ordo in graduum distinctione cōsistit, vt in
 potestate alter ab altero differat, & maioribus pa
 reāt inferiores, alioqui vniuersitas vlla subsistere,
 13 & cohærere non posset. c. ad hoc. lxxxix. distinct.
 Nam lex diuinitatis est, vt B. Dionysij verbis vta
 mur, infima per med. a, ad suprema reduci. Quod
 documentum in re proposita attulit tex. in extra
 14 ~~de vna sanctam~~, de maior. & obe. Hinc vide
 15 mus in humanis quoque constitutionibus, quæ
 longē sunt Diuinis inferiores, ordinē semper at
 que in primis cōmendari. §. si quis autem. in Au
 then. de heredi. & fide. Et re vera si quis ab huma
 nis

nis actionibus ordinem tollat, hominem ipsum
exuet ratione. Hoc ita posito illud sequitur, vt ne
cessario fateamur, vnum in Dei ecclesia statui
oportere, qui ceteris presit omnibus, cuius senten
tia sit parendum, & quem propterea subijci cui-
quam mortaliū sit nefas. Alioqui totus iste ordo
militantis ecclesiae ob disidentes hominum sen
tentias destrueretur. Nā entia nolunt malè dispo
ni, & multitudo imperans mala, Princeps ergo
vnus, vt ait Philosophus Metaph. 12. & teste Sa
lomone Prouerb. 11. Vbi non est gubernator po
pulus corruet: idcirco Deus loco praecipui mune
ris promisit populo suo, se ei daturum esse princi
pem vnum dicens. Non diuidentur amplius in
duo regna: seruus meus Dauid Rex eorum erit,
& unus pastor omnium illorum Ezech. 37. & ali
bi, Suscitabo super eos pastorem vnum. idē cap.
34. Proinde & prudentissimi Iurisconsulti do
cuerunt ob vtilitatem publicam Reipublice per
vnū consuli oportere. l. ij. §. nouissimè. ff. de orig.
iur. & vbi multitudo est, ibi nihil honestū esse pos
se. §. pen. in Aut. de referend. Quin & animalia,
quæ solo naturæ ducuntur instinctu, hoc idē aper
tè significant, cum videamus & apes & oues vnū
sequi, eiq; soli parere, vt ait Hier. ad Rusticum, &
relatum est in c. in apibus. vij. quest. jj. sic etiā Bea.
Aug. in lib. de nuptijs & concupiscentia ait, natu
ram principiorum amare singularitatē. Et certè

nisi hoc ordine vnaqueq; vniuersitas regeretur,
omnis contentio ac disceptatio sine exitu futura
23 esset, ob naturalem hominum ad dissentiendum
facilitatem, vt verbis vtar Iuriconsulti in l. item
si vnus. §. pen. ff. de arbi. Itidē si in re nostra vnus-
quisque ex suo ipsius sensu euāgelica posset inter
pretari documēta & de maioribus ecclesię nego-
tijs arbitrato suo iudicare, tunc iam non vnā fi-
24 dem, & vnā ecclesiam haberemus, sed multiformem
fidem, & plures ecclesias, id quod citra here-
25 sim dici non potest. Art. vnā sanctam, & c. j. §.
vna. de summa trinit. Idem testatur Paulus, cum
26 dicit, Nunquid diuisus est Christus? 1. ad Corint.
27 1. Vnus ergo Princeps in ecclesia Dei, qui & errā-
tes possit corrigere, & pertinaces sua summa iuris-
dictione compescere, vt per necessarium quoddā
antececedens sensit idem Paulus in loco prememo-
rato, vbi sic scriptum est. Id ipsum dicatis omnes,
& non sint in vobis schismata. Hoc enim præce-
ptum satis impleri nunquam posset, nisi vnus su-
28 premus esset in ecclesia iudex, cuius imperio fide-
les omnes coërceantur, vt concludit B. Thomas
secunda secundæ quæst. j. arti. x. cui sententiæ con-
sentiunt tradita per Oldr. in consilio xciiij. Andr.
Sic. in consil. lxxvj. inter cons. Curt. & Anto. Corf.
in trac. de potest. Regia in v. par. facit. c. legimus.
xciiij. dist. Hinc Cyprianus ecclesiasticorum scri-
ptorum propemodū antiquissimus in eos inuehi-
tur,

tur, qui huic principatui detrahunt, affirmans nō aliunde ortas fuisse hæreses, & nata schismata, 29 quā ex eo, quōd sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in ecclesia iudex vice Christi cogitatur. Hęc ille in Epist. 3. Rursus in epist. 12. ad Cornelium Romanum Pontificem scribens, gratulatur, quōd schismatici quidā ad pacem redierint, & eorū confessionē referens ait, eos inter alia dixisse: Nos Corneliū Episcopū sanctissimæ ecclesiæ catholicæ erectū à Christo scimus, & ibi Paulopost. Nō ignoramus vnū Deum esse, vnū Christum, vnū spiritū Sanctū, & vnū episcopum in ecclesia catholica esse debere. Hęc Cyprianus.

Quare iā liquere arbitror, vt multa alia prætermittamus, quibus hęc eadē res cōfirmari posset. Vnū in ecclesia esse oportere, apud quē sit sūma cōertiō, sit summū & amplissimū ius ī vniuersos.

Nunc superest, vt hūc esse ac semper fuisse Romanum præfulem doceamus. Nō est autem nobis propositum ea omnia perscrutari, quæ ad Papæ primatum attinent, de quo aliàs latissimè scripsimus, satis enim erit hoc tēpore ex multis pauca delegisse, quibus id, quod probare instituimus, ostendatur: principatum scilicet hunc, solius esse Romani Antistitis, idq; fuisse diuturna & perpetua morum, animorum, & seculorū approbatione confirmatum, atque ideo eum omnibus præesse & à nemine iudicari posse. Negari. n. haud 31

B ij potest,

potest, quin Petro, à quo hæc pontificia potestas
 32 originem trahit, amplior quàm ceteris Apostolis
 iurisdictio tradita fuerit, si verba pollicitationis,
 & executionis ei a Christo dicta ventilabuntur.
 Verba enim, vt à maioribus nostris accepimus,
 33 secundum subiectam materiam sunt semper in-
 telligenda. l. stipulatio ista, cū ibi tradi. ff. de verb.
 ob. l. si de certa. C. de transac. Quòd si promissio-
 34 nis huius verba consideremus, ea tum demū pro-
 lata deprehendemus, cū de fide ageretur, & de ijs,
 quæ credi à fidelibus oportebat. Quod vel ex ipsa
 Christi interrogatiōe cuius faciliè patere potest,
 Ait enim, Quem dicunt homines esse filium ho-
 35 minis, Matth. 16. Fidē autem totius ecclesiæ fun-
 damentum esse nemo est, qui nesciat: simul etiā
 de ædificanda vniuersali ecclesia Christus loque-
 batur dicens, Et super hanc petram ædificabo ec-
 clesiam meam, atque vno & eodem tempore so-
 lum alloquens Petrum ob eius vnius cōfessionē
 subiunxit. Et tibi dabo clauēs, &c. Quodcunque
 ligaueritis, &c. Ex quo verborum contextu, si pol-
 licitatio ad subiectū negotium referatur (vt par
 36 est) facillimè intelligimus, potestatem Petro pro-
 missam adeo amplam extitisse, vt ad supremā in
 vniuersali ecclesia iurisditionem, & ad cūcta ma-
 iora negotia extēdatur. Quod de alijs Apostolis
 37 minime dici potest, si verba ligandi & soluendi,
 quæ illis omnibus dicta sunt, volumus diligenter
 animaduertere,

animaduertere, Matth. 18. Ibi enim non de vni-
uersali ecclesia, non de fidei fundamentò, sed de
foro conscientię agebatur, & Christus erudiēdos
Apostolos susceperat, quēadmodum erga fratrē
peccantem se gere, se deberent: id enim liquet tā
ex præcedentibus, quā ex sequentibus verbis, ex
quibus etiam media declarantur. l. qui filiabus. & 38
l. si seruus pluriū. ff. de leg. i. In principio etenim
inquit Dominus, Si peccauerit in te frater tuus,
&c. Deinde vltimo loco Petrus & verba & men-
tem Christi repetens ac reassumens ait, Domine
si peccauerit in me frater meus, quoties dimittā 39
ei? Vt congruū igitur sermoni præcedenti sit: hoc
Petri responsum, patet ibi rem ad solum peccati
negotium fuisse coangustatā, cui si verba potesta-
tis illius simul prolata annectantur, vt & naturæ
ratio, & ius ipsum postulat, consequens est, verba
illa quāquā vniuersalia ad illos dimittēdorum
peccatorum limites, & ad ferendā contra impœ-
nitentes excommunicationis sententiam, de qua
ibi agebatur, restringi oportere, alioqui veræ in-
terpretationes eluderentur, si quis amplius ac la-
tius, quā subiecta materia exigit, interpretando
complectatur. Rursus inter hanc & illam potesta-
tem permagna est differentia, si etiam executio
promissionis factæ Petro consideretur. Nā talis 40
presumitur ac intelligitur causa præcessisse, qualis
ab effectu dignosci solet. l. cū de in rem verso, &
ibi

ibi Bar. ff. de vsur. Bal. in l. si certis annis. C. de pac. cum simili. Vt igitur promissionem Petro factā, fuisse amplissimam demonstratum est: Ita eiusdē quoq; executionem eccelsam intelligimus, atq; in altissimo dignitatis gradu collocatam, cū ei dictum fuerit, Simon Ioannis diligis me plus his? pasce oues meas. Tria enim ex his tam paucis verbis priuilegia colliguntur. Quorum primum est, hanc potestatis amplitudinē soli petro fuisse concessam: Quandoquidem hunc vnū Dominus in singulari numero, sub nomine proprio, ac etiam persona patris, vt res magis constaret, demonstrata, fuerit allocutus. Ita enim solent etiam iuriscō-

41ulti nōnunquam sua colligere argumēta. l. si nominatim. & l. quę conditio. ff. de cond. & demon. Pręterea & vox illa, plus his, personam Petri ab alijs fuisse seiunctam non obscurē indicat. Siquidem ab eo maiorem Christus dilectionē exigebat, cui & maiorem traditurus erat potestatem. Idq; etiam satis percipitur ex verbis illis in promissione prolatis. Beatus es Simō. Tu es Petrus. Et tibi dabo. & reliqua, quę a theologis vtilātur.

Secundum verō priuilegiū ex eo elicitur quod ei dictum est Pasce, vt intelligeremus auctoritatem ^{mutuam ad eo} non solum ea complecti, quę ad forū conscientię pertinent, sed etiam ea, quę sunt iurisdictionis amplissime, cū (vt in sacris antiquo
42rum literis videre est) Pascere, Regere, ac Regnare non

re non disſimilia ſint . Reges enim paſtores nun-⁴³
cupabantur . Exech . 34 . Eſaiæ . 44 . & 56 . Hier . 2 .
& 22 . & Pſal . 22 . Ad hæc accedit illud Paral . 11 .
& 11 . Reg . 5 . Tibi dixit Dominus Deus tuus , Tu
paſces populū meum Iſraël & tu eris princeps ſu-
per eum . Et omnes denique illi tam Græci quàm
Latini patres in concilio Florentino legitimè cō-
gregati ſolēniter declararunt diffiniētes , Petrum⁴⁴
non modò paſcendi verūm etiam regendi & gu-
bernandi vniuerſalē eccleſiam poteſtatis ampli-
tudinem accepiſſe . Quare ex ijs conſtat , Poteſta-
tem illam nō ad certum aliquid coarctatam , ſed
ad omnia latiſſimè extēdi Chriſtum Dominum
voluſſe . Tertium deniq; priuilegium illud fuit ,
quòd ei dictum eſt indifferenter , oues meas , nec
ouium pars ab alijs ouibus fuit diſtincta , vt ſupra
fideles omnes proruſe ei traditam intelligeremus .
hanc ſupremam iuriſdicendi poteſtatē , vt habe-
tur in c . ſolite . de maio . & obed . facit l . ſi pluribus .
cū ibi not . ff . de leg . ij . Hoc igitur loco ſoli Petro ,
ſupremam iuriſdictionem , ac ſuper omnes tradi-
tam fuiſſe colligimus . Quæ omnia promiſſioni⁴⁵
præcedenti conſentanea ſunt , vt diximus . Et cū
loquimur de ſolo Petro , hoc idem & de ſucceſſo-
ribus eius eſt intelligēdum , ne alioqui mortuo Pe-
tro eccleſia Dei relinquatur acephala . Verū hac
dere poſtea . Nunc autem ex ſuperioribus liquet ,⁴⁶
longē anguſtiorē fuiſſe apoſtolorum quàm⁴⁷
Petri

Petri potestatem, cū ea, quæ duplex fuit, vna
scilicet ad forum conscientia, altera verò ad ferē
dam excommunicationis sententiam pertinens,
ad fratrem peccantem restringatur, sic enim hic
vbi de apostolis, & aliter vbi de Petro, subiecta
materia exigit, à qua (vt prædictum est) verba &
sententia omnes regi solent, ac declarari. Demū
dicimus, potestatem apostolis traditam, qualiscun-
que illa fuerit, nō aliter esse interpretandam, quā
vt principaliter in Petro fuerit collocata, à quo
in alios ceu à fonte & capite in membra diffunda-
tur, vt docuit Leo, vir scilicet omni veneratione
dignissimus, in Epist. 87. & relatū est in c. ita Do-
48 minus. xix. dist. Leonis autem Epistolæ à quinto
Concilio Cōstantinopolitano receptæ fuerūt, vt
legitur actiōe prima in Epist. Epiphani, & in re-
scripto Ioannis Hierosolymitani, atque ideo ab
hac declaratione discedere non liceret l. i. §. oīa.
C. de vete. iur. enucl. & ita tenet etiam. B. Thom.
in 4. sent. dist. 18. q. ij. art. ij. vbi ait, Deum Petro
clauē iurisdictionis contulisse, quæ ab eo in alios
descendit. Præterea huius conclusionis ratio est
in promptu: cū enim Petro prius tota fuisset pro-
missa potestatis amplitudo, necesse est, vt quæcū-
q, potestas in Dei ecclesia exercetur, ab eo, per
participationem quandam & deriuationem (vt
ita dixerim) habeatur. Ne alioqui Deum ipsum
amplitudini Petro promissæ quicquam detrudere
voluisse

voluisse existimemus: si enim ab humana cōces-
sione abhorret, quòd alteri præiudicium affe-
ratur l.ij. §. merito. ff. ne quid in flumi. publi. cum
vulg. multo magis id à Christi pollicitationū sen-
su est alienum, quoniam quæ procedunt a labijs
eius non faciet irrita. Psal. 88. Et cœlum & terra
transibunt, verba autem eius non præteribunt.
Matth. 24. Sed is proculdubio primatu spoliare-
tur. cui alij sine ipsius cōsensu in iurisdictione cō-
sortes efficerentur. Fatendum igitur est cū Leone
& alijs, apostolorum potestatem fuisse in Petro
tanquam in capite principaliter collocatam. Et
magno huic expositioni est adiumento, cum vi-
deamus, Petro sine apostolis, sed nō illis sine Pe-
tro traditam fuisse potestatem: Quasi vt ipse sine
illis posset in quacunque causa ius dicere, sed ipsi
iurisdictione sua, qualiscunq; sit, non sine suo ca-
pite vti possent. Postremo Petri in alios imperiū
ex illa quoque ratione inferri non obscure vide-
tur. Apostoli enim quando (vt mittam ordinem
apostolatus) tanquam oues Christi accipiuntur,
fateamur necesse est, eos subiectos esse pastori, cū
Christus dixerit vnum tantum gregē & vnicum
esse pastorem Ioan. 10. ac nusquam legatur, aliū
quam solum Petrum fuisse pastorem constitutum,
vt supra visum est. Quare duo ex prædictis colli-
guntur, Alterum est Petri solius potestatem nul-
lis clausam terminis amplissimam fuisse, aliorū

C autem

55 autem Apostolorum intra certos limites contractam, quippe quæ in fratrem duntaxat peccantem seu peccata sacramentaliter confitentem, extendatur. Alterum illud est, quod qualiscunque fuerit illa, quæ Apostolis tradita est, à
56 Petro quasi ex fonte in cæteros defluit. Quem Petrum etiam Dionysius ille Areopagita, vir doctissimus & insignis Christi Athleta in libro de Diuinis nominibus, supremum & venerabilissimum apicem Theologorum appellat. Theologos autem intelligit Apostolos, Dei scilicet verbum disseminantes, sicut etiam scriptum est apud Damascenum in vita Barlaham & Ioasaph sanctorum Indiæ, & in libro transfigurationis Christi. Verùm multa ad rem hanc facientia postea loco citabuntur opportunior. Pastor igitur & princeps Petrus institutus est omnium, atque eadem deinceps in successores potestas translata, Nam si nullus B. Petro in principatu successisset, pari ratione nullus quoque fuisset in locum apostoli cuiuscunque successus, cum nulla sit ratio differentiae, & ubi eadem est ratio, ibi idem ius sit constituendum: atque ita ordo ecclesiasticus in ipso statim exordio cecidisset. Id
~~quod~~ ^{quod} ~~omni~~ ^{omni} ratione penitus abhorreret. Præterea non minor cura & dilectio Dei est erga ecclesiam

clesiam mortuo Petro quàm ipso viuentē, igitur quemadmodum Christus Petrum instituit, qui vice ipsius vniuersali ecclesiæ præsideret: ita pariter est credendum mortuo Petro Christum sponsæ suæ ecclesiæ in hac potestatis amplitudine alium præfecisse: & maximè cum fidelium numerus percrebuerit, & maiores aduersus eos procellæ fuerint excitatæ, atque ideo: multo magis hac supremi rectoris potestate & vigilantia indigeret, & ideo dixit Abb. in. c. venerabilem de electio. quod Christus non fuisset diligens paterfamilias nisi aliquem vices suas agentem in terris reliquisset, qui ea omnia posset, quæ ipse potest, & ad hoc citat Innoc. & Hostien. Et propterea in. c. quanto, de transla. episco. ita scriptum est. Potestatem transferendi episcopos ita sibi retinuit Dominus & Magister quòd eam soli. B. Petro vicario suo, & per ipsum successoribus suis præbuit & concessit. Hæc ibi. Adrianus Papa ad constantinum & Hirreneon Imperatores scribens, in ea decretali, in qua de veneratione imaginum tractat, sic ait. Ipse Princeps Apostolorum. B. Petrus, qui primitus apostolicæ sedi præfedit, Apostolatus sui principatum successoribus suis perenniter dereliquit, quemadmodum & ipsi à saluatore nostro concessus

concessus est. Ignatius Patriarcha in epistola ad Adrianum Papā, quæ fuit recepta in. viij. synodo, post illa verba, tu es Petrus &c. inquit, Tales enim beatas voces non secundum quandā, utiq; sortem Apostolorum Principi Petro solum circumscripsit, sed per eum, & ad omnes, qui post illum efficiendi erant summi pastores & sacri pontifices senioris Romæ. Hæc ille, sic etiā antiquæ & nouæ legis autoritatibus constantissimè affirmatur, in Extrauag. Vnam Sanctam, De maio. & obed. vbi sancitum est, omnes fideles de necessitate salutis teneri credere se subiectos esse Romano Pontifici. Idem habetur in c. per venerabilē. qui fil. sint legit. in c. cū ex eo. de poen. & remis. in c. maiores. de bapt. in c. j. de homic. in vj. & in infinitis propè alijs constitutionibus, quas omnes ut recenseamus, nec huius temporis est, nec parui fanè laboris. Ne quis tamen hîc fortè corruget nares. quòd ad probandum Romani pōtificis principatum, armis ipsis pontificijs, id est, canonū decretis adeò confidenter vtamur, quasi hac in re facere fidem hæc non debeant, prædictum volumus, præter conciliorum, & aliorum innumeras auctoritates, quæ hoc in libro afferuntur, de vi canonum, & cuius pōderis esse apud omnes debeāt nos esse in fine suscepti operis disputaturos. Illud igitur non omittendum censeo, Leonem, cuius supra meminimus, & cuius epistola concilio re

ceptæ

ceptæ fuerunt, hæc in eadem epistola tradidisse. Veterum esse consuetudinē, vt a Romana sede vel retractentur iudicia vel confirmentur, & Petro ouium curam ita specialius fuisse mandatam, vt qui ei principatum deneget, non illi minuat dignitatem, sed se in inferiora demergat. Hæc ille. Qui igitur hunc Papæ primatum negat, etiā concilium illud respuat necesse est. Item Gelasius in decreto vna cum lxx. episcopis edito de apocryphis scripturis, multa scitu digna de hoc Romani antistitis principatu, ex veterum consuetudine prodidit, patrum illorū accedente consensu. Audiamus nunc Athanasium & totam Aegyptiorū episcoporum synodum, qui omnes ad Liberium Papam scribentes, nunc eum patrem patrum appellarunt, nunc ei cōmissam esse a Christo aiunt vniuersalem ecclesiam, vt sua summa autoritate infelto compressat, & oppressos releuet. Iidem ad Foelicem I I. scribentes testantur, semper eorum antecessores ab illa suprema Romani Præfulis sede ordinatiōes & dogmata accepisse. Hoc ipsum Stephanus Archiepiscopus, & cum eo tria Africæ concilia confirmarunt, in quibus habetur Papam esse summum omnium Præfulem, cuius sedi Episcoporum iudicia & summorum finē negotiorum in honorem B. Petri patrum decreta omnium prorsus reseruauere sententiam, & antiquis regulis fuisse sancitum, vt quicquid etiam in
longinquis

longinquis partibus ageretur, nō prius ratum ha-
 beretur, quā si fuisset eiusdem Papæ autoritate
 firmatum. Hæc habentur in decretis Damasi, &
 relata sunt in c. antiquis. ix. quæst. iij. Quid? nō ne
 58 in primo concilio Constantinopolitano ca. v. cō-
 stitutum fuisse nouimus, Constantinopolitanū
 Episcopum, primatus honorem tenere post Ro-
 manum: atque ita primum omnium esse Roma-
 num etiam hæc synodus sensit. Non est silentio
 transeundum in v. Romano cōcilio, in quo vna
 cum Symmacho ccxviij. Episcopi inrerfuere, li-
 59 brum Ennodij approbatum fuisse, & patres om-
 nes præcepisse, eum ab omnibus in quacūque eius
 parte futuris temporibus esse tenendum, & pro-
 pterea in ter illius concilij gesta referri debere. In
 eo autem Romani Antistitis mirum in modum
 60 principatus extollitur. Socrates Episcopus, cuius
 opera in septimo concilio roborata fuere, tam in
 historia Casiodori, quā alibi primatū Roma-
 61 næ sedis super alias extulit. In tertio autem conci-
 lio Toletano patres illi decreuere, Romanorum
 Præsulū epistolas & sanctiones custodiri debe-
 re. Ex quo sequitur, quod cū infinita propè tā
 inasistolis quā in sanctionibus Pontificum ad
 rem hanc facientia inueniantur, ea omnia ita præ-
 cipiente concilio esse diligenter custodiēda. Au-
 diamus etiam quid ipsi Cæsares priscis illis tēpo-
 ribus de hoc Romani antistitis principatu tradide-
 rint

rint Constantinus Augustus in suo ædicto mirū
in modum Romani Pontificis potestatem extol
lit eumq; vocat vniuersalem episcopum dicens
illum esse celsiorem, & sacerdotum totius Mūdi
principem Valentinianus Augustus ad Theodo
sium imperatorem patrem scribens ita inquit, di
gnitatem proptiꝛ venerationis B. Petro apostolo
intemeratam seruemus, quatenus Romanę vrbis
episcopus, cui principatū sacerdotij super omnes
antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem
de fide ac sacerdotibus iudicandi, Hęc habentur
in epist. præambul. ad synodū chalcedonēsem.
Valentinianus & Marcianus in epist. ad Leonē
cum inuitantes ad synodum Chalcedonensem
aiunt. Tuam Sanctitatem principatum in episco
patu fidei possidentem iustum credimus alloquē
dum. Quid varò Cyrillus Alexandrinus in libro
Thesaurorum, quid Ioan. Chrysostomus ho
meli. 55. in Matth. & vltima in Ioan. quid Igna
tius, quid Ambrosius in homel. lib. 1. quid Hie
ronymus ad Damasum, quid Bernardus in secū
do de consideratione & plerique alij magni no
minis viri de hac ipsa re eruditissimē scripserint
& quali ac quanta sententiarum grauitate huic
veritati consulerint præteribo, ne ad longio
res tractatus digrediamur. Sed quæso Maxi
mum in orientali ecclesia ob doctrinam & san
ctitatem vitæ meritò decantatum audiamus, qui 62
Theodosio

Thendosio Cēsareæ Episcopo quērenti, quomō
do in Christo duæ naturæ & duę operationes po
ni debeant, sic respondit, Ad Romanum Pontifi
cem de ea re conscripta remittite. Cēterū ne ve
tera repetamus, satis erit Florentini concilij fan
ctionem, cuius supra meminimus, adduxisse, in
63 qua tā Græci quam Latini patres collatis & Græ
corum & Latinorum autorum libris in vnā ean
demq; coiere sentētiā, decernentes Romanum
Pōtificem in vniuersum orbem terrarum tenere
principatum, & ipsi in B. Petro pascendi, regēdi,
& gubernandi vniuersalem ecclesiā a Christo tra
ditam esse potestatem, quemadmodum & in ge
stis æcumenicorum conciliorum, & sacris cano
nibus continetur. Quare iam satis superq; cōstat,
hunc Romani Antistitis principatum vsq; adeo
in perspicuo positum esse, vt de eo dubitare am
plius, nedum obloqui, sit nefas. Et certē, vt sermo
nem hunc aliquando claudam, nisi cum omnes
vna voce fateremur, necesse foret sanctorum ac
doctissimorum virorum testimonia reijcere, ca
nonum sanctiones euertere, conciliorum decreta
respuere, atq; omnium seculorum consuetudinē
64 abrogare. Quin exautorandus esset Imperator,
cum eius electores ex decreto Gregorij v. fuerint
constituti. Preterea Episcopi omnes essent dese
dibus eiijciendi, & gesta præcessorum suorum irri
ta faciēda: Nam sublato Romani præsulis princi
patu,

patu, cui hæc omnia veluti fundamento solidif-
 simo innituntur, ea necessariò corruerent. argum.
 c. cùm Paulus. j. q. j. Quàm autem hæc sint ab-
 surditatis plena, & ab omni prorsus veritate ab-
 horrentia, iudicent etiam ij, qui prædicta non
 verentur oppugnare. Nemo enim citra sum-
 mam dementiam, (vt interim hæreticæ prauit-
 atis crimen taceatur, hæc monstris similia pro-
 nunciarit, cū nullo alio pacto quàm rerum præ-
 dictarū ordine sanctissimè instituto pertinacia pos-
 sit humana cōuinci. Præterea si in negotijs huma-
 nis, quæ sui natura mutari solēt. c. nō debet. de cō 65
 sang. & affin. traditū est, ea minimè esse mutāda,
 quæ certam interpretationē semper habuerunt. l.
 minime. ff. de legi. cū vulg. Quo pacto hæc, quæ si
 dei sunt, & cōsequenter immutabilia. c. maiores.
 xxiiij. quæst. j. post tam diuturnos mores, nūc ve-
 luti dubia absque nefario crimine disputabuntur?
 Si enim legislatores omnes soli consuetudini, quæ 66
 viuientium memoriam excedit, vsque adeò detu-
 lerunt, vt eam iuri scripto, ac privilegio in validis-
 sima forma cōcesso equiparandā censeant. l. hoc
 iure. §. ductus aque. ff. de aqu. quot. & esti. c. super
 quibusdam. de verbor. signific. Quis est adeò lucis
 expers, qui in re tanti ponderis, in qua defixū
 est nostræ fidei fundamentum, post tot leges, &
 tam constantem sanctissimorum hominum con-
 sensum, mores etiam ætatum omnium, & natio-

num certam viuendi formam stultè redarguat? Nam vt Augustinus ait, In re dubia ad certitudinem multum valet autoritas, quæ ipsa populorū consensione affirmatur. Hæc ille in. c. palam. 11. dist. Hiero. quoq; asserit, traditiones ecclesiasticas ita esse tenendas, vt à maioribus traditæ sunt. c. illud. cum seq. 12. dist. morem enim fidelissimæ vetustatis seruandum esse docuit tex. in. l. Testamenta. C. de testa. Quod si quis alium asserit supremum esse in Dei ecclesia, quàm Romanum Antistitem, illum proferat, qui vel iustius vel diutius hac amplissima vsus fuerit potestate, & in quæ exteræ quoq; nationes magis consenserint. quarum Episcopi diuersis temporibus, à Romana sede semper in arduis iudicia petierunt, Cur enim patres illi, vel ad Constantinopolitanum, vel ad Alexandrinum, vel ad alium nō ibant Episcopum, ab eo, maiorum negotiorum decisionē requirentes? Sed Romanum solum cōsulebant, Romanum semper rogabant, Romanum venerantur, aiebantq; ad ipsum solum regulas fidei pertinere, illum deniq; vnum, quid esset in ecclesia Dei tenendum, posse & oportere præcipere. Cur demum Augusti ipsi, qui præcipuam ecclesiæ curam habuerunt, supremum semper honorem. & principatū (vt vidimus) soli Romano Antistiti detulerunt? Cur concilia id toties confirmant? vt dictum est, ac etiā infra loco dicetur opportuniore;

portuniore? Cur deniq; libri pleni sunt canonum
à Romanis Pontificibus cōditorū, qui iam pri-
dem passim & vbique pro legibus custodiuntur?
Rursus dicant illi, quoniam alij vnquā fuerint, 67
quā Romanī Pontifices, qui Reges, ac Impera-
tores eorum dignitatibus spoliarent, & de sedibus
eijecerint. Zacharias Romanus Pontifex, Regem
Francorum, non tā pro iniquitatibus eius, quā
eo quod tantæ potestatis videbatur indignus, re-
gno priuauit; & Pipinum Caroli magni patrem,
in eius locum subrogauit; vt videre est in. c. Alius
xv. q. vj. Innocentius Papa contra Archadiū Im-
peratorem excommunicationis sententiam protu-
lit. c. duo. 96, dist. Stephanus Papa. i i. imperium
à græcis, ad germanos transtulit, vt habetur in. c.
venerabilem. de elec. Honorius. iij. (vt legitur in
Chronicis) Federicum imperatorem anathematizauit,
& proceres eius à iuramento fidelitatis ab-
soluit; quem postea Innocentius. iij. in concilio
Lugdunensi ab imperiali dignitate deiecit, vt le-
gitur in. c. ad Apostolicā, de re iud. in. vj. Proinde
B. Augustinus, in quodam sermone Petri & Pau-
li incip. Fortis, hāc Petri & successorum suorum
potestatem admirans, ait. Quis plebeū piscatorem
apostolorum facilè crederet principem, & regi-
bus obistere, Reges sanctificare, Regibus omni-
bus imperare, mundū frenare legibus? & reliqua.
Hinc etiam S. Thomas contra errores græcorū

cap. lxxvj. iquit, similem esse errorē dicentiū Christi vicariū ecclesię Romanę Pōtificem nō habere primatū vniuersalis ecclesię errori dicentiū spiri
 68 tū sãctū à filio nō pcedere. Hęc ibi. Propterea error asserentiū Papā nō esse imediatū & proximū Christi vicariū dānatus fuit in cōcilio Cōstantiē si inter errores Io. Vuicleff. Quām igitur impiē & impudenter agāt, qui nō modò Romani Antistitis auctoritatem respuūt, verū etiā negare audēt Petrū Romę morā traxisse; satis in pcedentibus fuit ostensum, in quibus, vt p multas, tū sanctorū ac doctissimorū patrū traditiones; tū sacrorū canonū, & cōciliorū sanctiōes adduximus, quę vim faciūt atq; cōpellunt ad credendū, Ita opportunē hoc in loco rationes nō nullas, quę persuadeāt, &
 69 delectent, audiamus. Non iniucundū. n. fore arbi
 70 gor, si ratio inuestigetur. cur Romę potius quā alibi hęc sedes amplissima fuerit collocata, & quamuis nō modò arcanorum Dei ratio imper-scrutabilis sit, vt multis auctoritatibus notatu dignis aperuit Feli. in. c. si quādo, de rescrip. sed eorum etiam, quę à maioribus nostris tradita sunt, teste iurisperito, quādoq; causa reddi nō possit. l. Non omnium. ff. de legi. si quispiam tamen
 71 fortasse tanto huius inuestigationis desiderio teneretur, vt omnino aliquam optaret huiusce rei rationē intelligere; is sciat, in voluntate alicuius excutiēda plurimū spectari oportere. quid is, cuius

ius ratio volūtatis exquiritur, facere cōsueueri;
hoc.n.modo optimū esse argumētū legislatores
docuerunt.l.si seruus pluriū. §. si. ff. de leg. i. l. pen.
ff. de alim. legi, Quòd si quis animū attendat, fa- 70
cilè videbit, Christū iam inde ab initio fuisse hoc
vno potissimū delectatū, vt iisdē quādoq; ad su-
stentandā atq; augendā religionē suā instrumē-
tis vteretur, quæ ad eā ipsam euertendā orta esse
videbantur, quo scilicet admirabili argumento,
quàm icōparabilis esset Christi potētia, & quàm
vera eius religio, passim ab omnibus intelligere-
tur: Huius .n. rei manifestus ac fide dignissimus
testis (vt multos alios prætermittā, ē Paulus, Pau-
lus inquā ille huiusce fidei hostis acerrimus, & in-
defessus; qui deinde ad eā defendendam adeò est
accēsus & animatus; atq; itā in prædicando euan-
gelio ceteris oībus præstitit, vt vas electionis iure
appellari mereretur. Hac ego rōne adductus opi-
nor etiā in re pposita iure conijci posse, hoc ideo
Dei numine cōtigisse, vt Romanę illę vires, quæ
iā antea Christianā religionē opprimebāt; eandē
defenderēt, illudē, a quo potis mū Christi fide-
les trucidabātur; iperitū eisdē subijceretur, ac deni-
q; vt ibi verę religionis caput emereret, vbi supsti-
tiōis caput excelebat, ita .n. sentit Ambro. roques
de martyrio Petri & Pau. vt relatū ē i. c. Beati. ii.
q. 7. Vnde Euse. testis illustris ī ecclesiastica histo.
c. xiii. ait. In ipsis claudii tēporibus, clemētia diuīę
prouidentię

prouidentię probatissimum omnium apostolorum, & maximum fidei magnificentię, virtutis merito primorum principem Petrum ad urbem velut aduersus humani generis communem perniciem deducit, ducem quēdam & magistrum militiæ suæ scientem Domini prælia gerere, & virtutū castra tutari. Hæc ille. Hanc igitur tam amplam, ac præclaram victoriam, hæc tam insignia trophea, nō humana virtute, sed diuina manu esse parta, nemo iure vnquam dubitauerit. Magnū quoque huius rei est argumentum, cū animaduertamus nō modo Hierarchias omnes iam pridem maietate imperij perdidisse, verumetiam, omnes ferē florentissimas olim ciuitates, quę prius illis tēporibus imperabāt, aut tum, cū florenter cecidisse; aut postea ab humanarum rerum dominis tempore, & fortuna, vel funditus euerias, vel penē deletas: Roma tamen hucusq; ita ceteris regijs urbibus antecellit, vt fateri omnes, nō solum possimus: verumetiam debeamus, illi vni eternitatem imperij esse diuinitus datam; cui nulla vnquam ætas finem sit allatura, & huius regni sceptrum, non homines, sed ipsum planē Deum, qui semper ille idem est suscepisse, sibi que hoc vnum & toto terrarum orbe sempiternum immobileque domicilium delegisse. Ita. n. ex legibus ipsis cæsareis licet conicere, quæ Romam Urbem eternam, hac ratione, vt credimus, appellarunt. vt
habetur

habetur in l.j.C.de priuil.corp.Vrb.rom.lib,xj.Et
in.l.j.C.de suari.co.lib. Rursus Roma vrbs sacra
tissima nuncupatur.l.Senatores.C. de incol.lib.
x.Cōstat autem leges fieri nutu diuino,& per ora
principū promulgari. l.fi.C.de p̄scri.lōg.temp.
& habetur in glo.not.in l.2. ff.de leg. Et breuiter
quā ampla sint priuilegia & dignitates.tam vr-
bis,quā ecclesię Romanę latē videatur per Al-
beric. de Ros. in. l. Iubemus nulli.C. de sacrof.
eccle.in Auth.vt eccle.rom.cen.an.vbi in princi.
hec habentur,sūmi pontificatus,apicē apud Ro-
mam esse, nemo est qui nesciat,& certē nisi om-
nes hoc ipsum diceremus, frustra Papa eligeretur
vt ait glo.not.in clem.Ne.Romani, in verbo, nō
consonam, de elect. Quare cum dubitare non li-
ceat, Papam supremum esse iudicem in ecclesia
militanti, illud deinceps clarissimē sequitur, de
quo nostra est disceptatio, & quod iam inde ab
initio huius inuestigationis polliciti sumus, scili-
cet, eum, qui fidelium omnium est iudex, à nemi-
ne in hoc seculo, & ita neque à concilio posse iu-
dicari: quoniam in alios omnes posse ius dicere,
signum est supremę potestatis maximum, ab alijs
autem iudicari, est inferioris status indicatiū, cum
igitur hæc sibi inuicem repugnent, ac dissidentia
sint, sequitur, vt simul stare non possint. l.vbi repu-
gnantia, cum ibi trad. ff. de regul. iur. Quēadmo-
dū enim aliquis & sanctus & peccator simul esse
non

- 76 nō potest. c. sicut Christus. j. quēst. j. nec legitimus
& illegitimus. c. fin. cum ibi not. de cland. despon.
77 neque liber & seruus. l. duobus. ff. de liber. cau. Ita
pariter dicamus, eundem & superiorem & infe-
riorem simul & eodem tempore esse non posse.
Præterea si (vt in principio huius institutę dispu-
tationis diximus) à legibus ipsis abhorret, parem
78 in iurisdictione, ab habente par imperium coer-
ceri posse. l. nā magistratus. ff. de arbit. c. innotuit.
de elect. longè minus licere fateamur necesse est,
superiorem ab inferioribus iudicari. c. cū infe-
79 rior. de maior. & obed. c. inferior. xxj. distinct. Ab-
surdum enim uideretur, Papam ab illis posse iu-
dicari, quos ipse ligare potest & soluere, ut supra
fuit ostensum. Ad quod accedit arg. tex. not. in. §.
sed quod sancitū, in Aut. de nupt. ubi hæc habentur,
Erubescit enim lex castigatores filios genito-
ribus statuere, Et ita apertissimè tradidit Iulius
primus vir doctus & integer in epistola prima ad
orientales Episcopos. Atq, ita hac ratione ducti
legislatores omnes, & sancti illi patres, qui Dei
spiritu ducebantur, decreuere neminem in hanc
primam sedem & aliorum omnium iudicem ius
dicendi potestatem habere, cū scriptum sit, Nō
80 est discipulus supra magistrum, vt videre est in cō-
cilio Romano; in quo unā cum Syluestro cclxxv.
episcopi erant collecti, fuit quoque sæpissimè cō-
81 stitutū, eius culpas esse Diuino iudicio relinquen-
das,

das, cum à nemine mortalium iudicari queat, vt 81
 habetur in c. nemo, in c. cuncta per mundū. in c. 8
 aliorū. ix. q. iii. in c. nunc autē, xxi. dist. in c. si Papa
 xl. dist. in quibus locis semper hæc vrgentissima
 ratio affertur, id propterea nō licere, quod Papa 82
 aliorū est iudex, Et quod neq; ab ipso cōcilio iu-
 dicari possit (casum heresis semper excipio) cum
 tunc minor sit quolibet fidei, secundum glos. in
 cap. Achatius. xxiii. quæst. i. Dico id lege & ratio- 8
 ne probari. De hoc enim est tex. satis expressus in
 dicto cap. nemo, dū ait, Papā neq; ab omni cle- 83
 ro, neq; ab omni populo iudicari posse. Ergo nec
 totius fidelium vniuersitatis iudicio subiacebit que
 in hæc duo tantum genera hominum diuisa est c. 88
 duo sunt. xxii. quæst. i. Nec dicta verba de singu-
 lari iudicio sunt vllō pacto intelligenda, tū quod 8
 de ipso prius dictum erat, ibi. Nemo, &c. quare se-
 quentia illa verba sunt de tota ecclesia necessario
 exponenda, quæ in concilio esse iuris interpreta- 12
 tione censetur: tum etiam, quia vbicunque repe-
 ritur, Papam iudicari posse, semper est intelligen 84
 dum à concilio, vt docuit glos. frequentioribus
 votis approbata in c. sicut inquit. ii. quæst. vii. &
 Abb. in tract. de concilio Basil. in secundo dubio
 col. ii. Rosell. in tract. de concil. & Dec. in consi.
 clj. quare pariter vbicunque traditum est, Papam
 à nemine iudicari debere, dicendum est iudicium
 ipsius concilii potissimum excludi, quod solum

E esse

18 esse potest (si casus daretur) summorum Pontifi-
 85 cum iudex ob tantæ reuerentiam dignitatis. Idq;
 ideo in re proposita est intelligēdum, ne alioqui
 sacræ illæ constitutiones de casu indubitabili pro
 86 mulgatę videātur l. quod Labeo. ff. de carb. edict.
 & l. ancillæ. C. de furt. Et ita textū illum in d. c. ne-
 mo, de concilio sensisse nō negauit Rom. alioqui
 hostis acerrimus pontificiē maiestatis, vt habetur
 87 in eius consil. ccccxiiij. Præterea ista conclusio
 ratione optima cōfirmatur, multa enim legimus
 88 fuisse concilia, & inter alia Chalcedonēse, & Con-
 stantiense, quæ gestorum suorum confirmatio-
 nem ā Romanis Pontificibus petiere. id quod nō
 nisi ā superiore peti solet, secundū Bald. in l. fin.
 C. de leg. & Felin. in c. j. de tregu. & pac. Ex quo
 89 illud sequitur, ipsamet cōcilia se Romano Pręsu-
 le inferiora declarasse, atque ideo in eū nullū pror-
 90 pterius imperiū habere. Huc accedit text. in d. c. alio-
 91 rū, cū ait Pontificem Deo tantū innocentia
 suæ rationem esse redditurum, illa enim vox, tan-
 tū, eam vim habet vt omnia iudicia Diuino ex-
 cepto excludat. l. his solis. ff. de condit. & demōst.
 & Clemen. exiui. §. cum autem. de verb. signific.
 92 Neq; obstat illud quod pro solutione d. c. alio-
 rum. afferebat Rom. in d. cons. ccccxiiij. dicens,
 nō incogniti iuris esse, in iudicandis sacerdotū in-
 feriorum criminibus nōnunquā sacros canōes tra-
 didisse, eorum causas Dei iudicio reservari, vt se-
 cundum

cū dum eum habetur in c.eiectionem .lxxix.diff.
 Sed re vera ille text. non facit ad rem, cū de sum-
 mis Pontificibus loquatur, vt etiam ibi sentit Ge-
 min. Pręterea affert text. ī c. futuram. xij. quęst. j. in
 c. accusatio. ij. quęst. vij. & in c. oues. vj. quęst. j. & ta-
 men hoc non obstante, eos posse ait à summo
 Pontifice iudicari: atq; ideo pari ratiōe dici posse
 secundum eius sententiam, ita quoque Papę cau-
 sas, quę Dei iudicio relinquuntur, concilij. subie-
 cere censurę, à quo iudicium afflante Dei spiritu
 proferri solet. Respondeo enim, Verba quę non 93
 solum videntur esse similia, sed quę illamet atque
 eadem sunt, vnoq; contextu prolata, non esse in
 quocunque casu pariformiter exponenda, sed ea
 varios, pro diuersitate rationis, admittere intelle-
 ctus l. manumissiones. ff. de iust. & iur. habetur in
 l. nam hoc iure. ff. de vulg. & pupill. Ratio igitur
 quare causę clericorum in iuribus à Romano ad-
 ductis, Dei iudicio subiiciuntur, illa est, quoniam
 ibi iudicare seu accusare volentes erant ipsis sa-
 cerdotibus inferiores. Nam in d. c. futuram. erant 94
 laici ipsis sacerdotibus inferiores c. si diligenti. de
 for. cōpet. Et in d. c. oues. erant populi veluti oues
 ipsis subiectę. Iccirco respectu inferioritatis eorū
 causas illas Dei iudicio referuari oportere fuit op-
 timē constitutum, sed propterea iudicium Ponti-
 ficis Maximi in ipsos clericos non censetur exclu-
 sum, cū ipse sit supremus Dei minister in eccle-

fia militanti, vt antea conclusum à nobis fuit:
 95 Nam et hoc Dei esse iudicium intelligitur secun-
 dum glo. in c. continua. xj. quæ. j. omnis enim po-
 testas à Deo est, vt ait Apostolus ad Rom. i 3 . Et
 qui huic potestati resistit ordinatiōi Dei resistit.
 c. qui resistit. xj. quæst. iij Et hoc confirmatur quo-
 96 niam sicut Episcopi, & eius vicarij vnum & idem
 est tribunal cap. Romana. de appel. in vj. sic est de
 Christo concedendum, & summo Pontifice, qui
 eius vices gerit in terris c. j. vt eccl. benef. c. quāto.
 de transl. prælat. & c. j. xxj. dist. Hæc autem omnia
 cessant, vbi de iudicando ipso Romano præfule
 agatur, cū nulla in hoc seculo sit supra eum po-
 testas, vt latè iam antea disputatū est. Quare cū
 ipse nullum habeat superiorem, necesse est eius
 causas Dei iudicio ita esse subiectas, vt ex defectu
 iurisdictionis, quoruncunque mortalium iudicia
 excludantur: Quemadmodum enim in constitu-
 tionibus per Rom. adductis traditum est, clericos
 à laicis, & sacerdotes ab eorum ouibus accusari
 non posse, respectu inferioritatis. Pari ratione cō-
 cludendum est, Papam ab aliis, qui omnes ei sub-
 sunt, iudicari non posse, atque ita canones per
 Romanum allati contra eum vel maximè retor-
 quentur. Et ex hac tali ac tanta rationum dispari-
 tate ipsius argumenta refelluntur, arg. l. inter sti-
 pulantē, §. sacram, ff. de verb. oblig. cū simil. Huc
 97 accedit, nusquam valere sumptū à similitudine
 argumen-

argumentum, quando casus in iure inueniuntur expressi, vt plenè docuit Felin. in cap. translato, num. 15. de constit. Sed casus Pontificis, de quo agimus, scilicet, vt à solo Deo iudicetur, & à nemine præterea, est expressus, in d. c. aliorum. ibi, Deus istius sedis præsulem suo sibi sine quæstione referuauit arbitrio: Hoc enim soli Deo cōgruit, 98 qui causas sine quæstione decedit, quod mortaliū nemini potest conuenire, apud quos & quæstio haberi debet, & defensio cuiunque concedi c. qualiter. ij. de accusat. & Clem. pastoralis, de re iud. Rursus ibi, Nolite estimare eas animas inquisitoris non habere formidinem, quas Deus præceteris suo referuauit examini. Si præ ceteris, ergo causæ Papæ sunt magis specialiter Dei iudicio referuatæ, quàm aliorum causæ clericorum, & sic contra Romani sententiam. Rursus ibi, Non ha- 99 bet de allegationis nitore subsidiū, qui vtitur eo teste quo iudice, sed quis est ille, qui simul possit esse testis & iudex, nisi is, qui p Hieremiā cap. 29. ait Ego sum testis & iudex, s. solus Deus, qui cuncta cognoscat? c. nouit, de iudic. Quare cōcluditur, ibi de solo Dei iudicio ita tractari, vt quorūcūq; aliorum sententia excludatur, idq; ob speciale Petri priuilegium, vt in d. c. positum est. Cū igitur casus iste in iure inueniatur expressus, sumptum à similitudine corrui argumentū. Talia enim minime reperiuntur expressa in illis cōstitutionibus

in quibus Episcoporum & sacerdotū causæ Di-
uino arbitrio relinquuntur: Nam id in eis expri-
mitur respectu aliorum, qui eis sunt inferiores, vt
prædiximus, sed aliud canones sanxerunt, cū de
100 illis à suo superiore iudicandis ageretur: Tunc. n.
statutum est Episcoporum & sacerdotum accu-
sationes, cum duobus seu tribus idoneis testibus
esse recipiendas c. accusatio. ij. ij. quest. vij. c. qua-
liter. ij. de accusat. Hic igitur Episcoporum accu-
sationis recipiuntur, & ita iure præcipiente ab ho-
minibus terminantur: ibi verò, Papæ accusationes
reijciuntur, & illius causæ sine quæstione Dei iu-
dicio referuantur d. c. aliorum. iunctis alijs, quæ su-
pra attulimus. Quare ex his apertissimè constat,
quàm varie in vtroque istorum casuum canones
ob rationum dissimilitudinē constituerint, quo-
rum alter ab altero declaratur l. vtrum, vbi Ang.
101 ff. de peti. here. Non dubium igitur est, quādo ca-
nones, Papæ causas Dei iudicio supposuere, eos
de solo Deo ita intellexisse, vt omnia alia iudicia
omnino reiiciantur, & ita clarissimè sensit Enno-
dius, in eius libello, qui fuit autoritate quinti Ro-
mani concilii confirmatus, & inter illius concilii
gesta relatus. Quod confirmatur ex his, quæ habē-
tur Ezechielis. xxxiii. vbi Deus inquit, ecce ego
iple super pastores requiram gregem meū de ma-
nu eorum & alibi, Sanguinem anime, quæ peribit
propter negligentiam illius, qui præest, de manu
speculatoris

speculatoris requirā. Idem. xxxiii. ex quibus ver-
bis planè colligitur, Deū suo arbitrio reseruasse
poenā illius qui super speculā præsidebit. Cōtrariū
verò fuit in aliis sacerdotibus constitutū, quos nō
obstante illa reseruatiōe ab eorū superiore iudi-
cari posse ac debere fuit optima ratione sancitū.
Et sic Romani hæc prima confutatur obiectio.

Nunc aliā quoque diluamus, qua ipse in eodē
loco concludit Papam tum demum à concilio
iudicari non posse, cum iustitiā desiderat tem-
perare & rectè agere, motus autoritate tex. in. d.
c. nemo aliter sentiens, vbi Pontifex erraret, & à
recto tramite declinaret. Ego verò (tam illustris
ingenii pace dixerim) dicere sanè aulam, hanc ip-
sius conclusiōem non modò à vero aberrare, sed
etiam esse dignam irrisiōe. Quis enim ille est, 102
qui rectè agens possit ab aliquo iudicari? Nemo
certè. Et ideo verba illa tex. Iustitiā tēperare desi-
derantem, non faciunt conditionem, sed potius
sunt ad officiū, illius sedis referēda: & hoc modo
exponenda, scilicet, quæ iustitiā temperare desi-
derat, quemadmodum & de iudice scriptū est,
qui dicitur ea ratione ius dicere, quamuis nonnū-
quam agat iniuste l. pen. ff. de iust. & iure. Et hoc
probat: Nam in d. c. nemo. vis tantę potestatis
in eo posita apparet, quòd hæc vna sedes omniū
est altissima, & in ea, qui sedet Papa, aliorum iu-
dex, vt dignus sit, non autem vita irrepræhensi-
bilis

bilis quæ Papā ab aliorum eximat potestate. Idq;
 apertè colligitur in d. c. facta, ibi, Deteriores sunt,
 103 qui vitam & mores corrumpunt iis, qui substan-
 tiam diripiunt. Ex quo patet, ibi de factis agi de-
 lictorum, & sic contra Rom. Hoc idem Bonifa-
 cius, qui martyrii corona fuit illustris, apertissi-
 mè sensit in c. si Papa, xl. dist. dicens. Huius culpas
 iudicare præsumat mortaliū nemo, nisi sit à fide
 deuius. Hæc eadem sententia in multis quoque
 aliis sacris sanctionibus continetur, quæ, vt bre-
 uior fiam, prætermittuntur, & complura de maio-
 ritate Papæ supra conciliū adducuntur per And.
 Sicul. in Clemen. ne Romani. de elect. & per Ca-
 tal. de bon. comp. in tract. potest. Pap. num. 75.
 & per Iason. in consi. xcvi. in. iiii. volu.

Clara igitur & firma remanet nostra cōclusio,
 scilicet Papam à nemine, & sic neque ab ipso cō-
 cilio iudicari posse, si. n. apud legislatores indignū
 existimatur, eū, qui multorū est iudex, & magnis
 præest, manere sub alterius potestate, vt habetur
 in §. i. in Aut. de dignit. coll. vj. multò magis hoc
 de Romano pontifice est concedendum qui est
 cunctorum fidelium iudex, & omnibus præest.

Quinimo Pont. Maximum se cōcilio sponte
 104 etiam subiicere non posse iuris interpretes com-
 munitè affirmarunt, dicentes, eum amplitudini
 Pontificiæ potestatis, quæ à Deo est. c. j. xxii. dist.
 quicquam detrahare non posse. Et quamuis re-
 periat

periatur ab aliquibus Pontificibus nonnunquam
 id factum fuisse, aiunt id iure fieri non potuisse:
 ita Ioan. And. & Felin. post alios in c. ecclesia
 S. Mariæ, de cōst. Rom. in sing. cxxxiiij. & Ias. post
 Alex. in l. est receptū, ff. de iurisdic. omn. iud. ubi
 hanc partem crebrioribus sententijs approbatam
 esse ait. Et rectè, hic enim actus, ut in præcedenti
 bus dictum est, sibi inuicem repugnaret, ut scili-
 cet idem ille eodem tempore & inferior & superi-
 or sit. Quin nec legislator nec Deus ipse facere
 posset, ut repugnantia sint in eodē subiecto, teste
 Ang. in consi. clxxxvii. in fi. citat. l. ubi repugnan-
 tia, ff. de reg. iur. ubi Dec. hoc idem confirmat.
 Hinc (ut opinor) Synodus cōtra Symmachum
 Theodorici Regis autoritate coacta, eidē Theo-
 dorico, antequā res agi cœpta esset, duo obiicie-
 bat: conciliū scilicet absque ipsius accusati Pon-
 tificis iussu congregari non posse, nec primæ sedis
 antistitem minorum iudicio subiacere: quasi di-
 ceret, etiam si concilium præcedente ipsius præsu-
 lis autoritate conuocaretur, nobis tamen, qui in-
 feriores sumus contra Pont. Max. ferre sententiā
 non liceret, prius enim obiectum congregandi
 concilij principium respicit, scilicet, ut conuoca-
 tio iniussu Pontificis facta, sit irrita. Posterius au-
 tem obiectum ad concilij iam congregati autori-
 tatem attinet, scilicet, ut Pontifex, qui etiam con-
 gregationi autoritatem præbuerit, nō propterea
 F iudicari

iudicari possit, & sic tex. ibi, hoc modo expositus, probat, Pontificem etiam sponte concilii iudicio se submittere non posse. In eo enim concilio de iudicandis Papæ culpis agebatur, cui Papa suam auctoritatem impartiendo, cōsequentur etiam se eiusdem cēsuræ vltro subiiciebat, & tamen Synodus ipsa ea verba dixit, quæ paulo antè adscripsimus: & se eo etiam casu Pontifice minorem esse censuit, quod & re ipsa declarauit, nam quamuis deinde Symmachus auctoritatē suam interpoluisset, Synodus tamē de eo sententiā proferre haud ausa fuit. Sed hoc modo arbitrata ē, Symmachus

107 Papa sedis apostolicę Præsul ab huiusmodi oppositionibus impetitus, quantum ad homines respicit, sit immunis & liber: cuius causam totam Dei iudicio referuamus. Hęc omnia habētur in §. hīc etiam. xvij. dist. Quorsū enim illi patres Symmachum, & Papam, & geminando ipsius dignitatē, etiam sedis apostolicę Præsulem, & se homines esse memorarūt; certē non ob aliam causam. nisi vt ex his re ipsa, quod superius dixerant, ostenderetur, scilicet hominibus in eum, qui supra homines est, & qui Dei vices gerit, ius dicere non licere. Nam etiam si prima illa oppositio scilicet nō legitimē congregati concilij sublata esset accedēte demum ipsius Pontificis auctoritate, alia tamen adhuc supererat, minori scilicet in superiorem ius dicere fas nō esse. Idq; in ferenda de Symmacho

sententia

sententia præstitit impedimentum: quia ubi duæ rationes æquè principaliter adducuntur, sufficit vna sublata adhuc alteram superesse. §. affinitatis. instit. de nupt. & quamuis Symmachus criminū sibi obiectorum reus repertus non fuerit, tamen concilium non tam hominis innocentiam, quàm dignitatis amplitudinem respexit, vt videre est, si sententiæ latæ verba diligenter considerentur: Nō enim synodus illa vſa est verbo absoluimus, & liberamus, vt in sententijs, quę pro innocente proferuntur, communiter dici solitum est: sed ipse, qui est Papa, & apostolicę sedis Præsul, quantum ad homines respicit, sit immunis & liber, perinde ac si diceret, non sit liber, quia eum nostra sententia liberemus, neque sit immunis, quia eū nostra autoritate absoluamus: sed quia ipse ē Papa, ipse est apostolicę sedis Præsul, nos homines sumus, quibus non licet de eo sententiam ferre. Nemo enim qui condemnare non potest absolvere potest. l. nemo. ff. de regul. iur. Hoc igitur pacto quāuis Symmachus se ab obiectis erroribus expurga uerit, patres tamen in sententiæ suæ verbis non Symmachi innocentie sed dignitatis celsitudini, honorem detulerunt. Nam si eos hominis potissimum mouisset innocentia, illis utiq; vſi essent verbis, absoluimus & liberamus, quæ ferè semper in absoluēdis reis proferre iudices solent. Non ignoramus autem ea, quę à communiter contingentibus

- 801 bus & vſitatis ſunt argumenta, valida exiſtimari, vt habetur in l. neq; natales. C. de proba. tum etiã quia ex præcedentibus ſequentia declarantur. l. ſi ſeruus plurium. ff. de lega. j. cum ſimil. Sed in principio patres etiam ante cauſę cognitionem dixerant, ſeipſos, qui inferiores erant, ſummum Pontificem iudicare non poſſe, ergo præcedentia cū ſequentibus iuncta id nō obſcurè indicant: quod ab illis quoq; verbis geminatis confirmatur, vbi dictum eſt, Symmachus Papa & apoſtolicę ſedis Præful: Iſta enim geminatio Pōtificiæ dignitatis arguit, eam potentiſſimū præ oculis habitam fuiſſes
- 111 Nam vbi verba geminata proferuntur, ibi à loquentibus vim factā fuiſſe lureconſulti arbitrantur. l. baliſta. ff. ad Trebel. tradit Bartol. in l. cū ſcimus, C. de agric. & cenſ. lib. xj.

- Nec vrget argumētū, quo contra hoc Romanus vtebatur in cōſi. ccccxxij. dicēs Symmachū nō ex defectu iuriſdictionis fuiſſe ab illa ſynodo abſolutū, ſed quia eius crimina nō fuere detecta, & quoniã occulta eſſe poterāt, iccirco fuerūt Dei iudicio reſeruata, ad quod probādū attulit textū
- 112 in cap. nos ſi incōpetenter. §. itē Symmachus. ij. quæſt. vij. vbi ſecundum eum probatur, priuſquā de calumnioſa illius accuſatione ſynodo conſtituiſſet, eam interloquendo declaraiſſe, Symmachū eſſe prius dignitati Pontificiæ, qua ſpoliatus fuerat, reſtituendū, quā accuſationibus reſponde-

re cogeretur. Respondeo enim textum illum sensisse contrarium eius, ad quod fuit adductus, si rectè illius verba considerentur, ibi, Et si rectè videbitur accusantium oppositionibus respōderet, ex quibus liquet patres illos decreuisse, eum non esse cogendum accusationibus respondere, nisi facta prius restitutione dignitatis, hoc deinceps eis rectum esse videretur. Animaduertendū enim est, eos non dixisse, & si facta restitutione de obiectis criminibus constabit, damnabitur, vt par erat, si Romani opinio veritati inniteretur, sed tantum pronuntiarunt, Papam accusatū nec respōdere quidem esse compellendum (id quod in ipso statim causę ingressu fieri solet) nisi ita equum videretur: Ex hoc enim loquēdi modo licet cōiicere, patres iam inde ab initio suæ iurisdictionis defectum præ oculis habuisse, vt etiā supra tetigimus, cum de §. hinc etiā. sensu tractabamus, alias enim priusquā causa cognosceretur, & antequā de veritate seu calūnia accusantiū intelligi quicquam posset, suā coetus ille autoritatē, in dubiū non reuocasset. Proinde cum vsque tunc de hoc dubitauerit, ac deinceps se à ferenda contra Symmachū sententia abstinuerit, consequens est, vt prædiximus, honorem non tam accusati innocentie, quā Pontificiæ celsitudini fuisse tributum. Ex præcedentibus enim et sequentibus etiam media declarantur, vt prædictum est. Atque ita non
modò

modò Romani refellimus argumentū, sed etiā quantum tex. per eum allatus nostræ intentioni præbeat adiumentum, satis superq; ex prædictis liquere arbitror. Et sic tex. in. d. §. hinc etiam, diligenter examinatus probat, concilium declarasse minorem se Pōtif. Max. potestaté habere. Dico etiam si pontifex se concilio subijciat, vt prædixi. Ad idem est tex. not. in c. nunc autem, xxj. distin. vbi Nicolaus Pap. probare volēs maiores ab inferioribus iudicari non posse, Marcellini & Syxti

- 113 Pontificum adducit exempla: aitq; cōcilia contra eos congregata dixisse, nemini primā sedem iudicare licere, ac eis propterea dictum fuisse, vt seipsos iudicarent. Aduerte textū in d. c. nunc autem. cū Syxti exemplum adducit, loqui de cōcilio, quod Valentiniani Augusti iussu cōuenerat, cui quidem concilio Syxtus à quodam Basso accusatus se sponte subiecerat, vt ait tex. in. c. mā dastis, ij. quest. v. & tamen tex. in d. c. nūc autem, ait eum à cōcilio tanquā ab inferiore iudicari nō potuisse, atque ita ipsum concilium declarasse: ergo ibi est irrefragabilis tex. addito d. c. mā dastis, p̄bās Pōtificē adeò maiore cōcilio potestaté obtinere, vt tāetsi vellet, se cōcilio submittere ne queat, quod optimis utiq; rationibus ex mente Bellem. affirmat Card. Alex. ī c. inferior, xxj. dist.
- 114 Nec obstat, Pontifices quandoq; se concilio subiecisse: quia si tenemus, eos iurisdictioni patrum

trum se supposuisse, id de iure dicimus nō licuisse, vt Ioan. And. & Felin. tradidere in c. ecclesia S. Mariæ, de constit. idq; in præcedentibus confirmatum est. Verū tamen quia non adeò facile credendum est pontifices illos quicquam, quod de iure fieri non cōcederetur, facere voluisse arg. l. si miles qui. ff. de test. milit. Iccirco sanctius esse arbitrari, si fortè diceretur, eos id in sua tamen celsitudine permanentes egisse, scilicet non vt se imperio cōcilij subiacerent, sed vt quadam honestate vitæ suę rationem redderent exemplo Dei, quem quādoq; facti sui rationem reddidisse Diuina monimenta cōmemorant, vt Esaia 44. & exemplo Iob 31. Si contempsisti subire iudiciū cū seruo meo, &c. & Ioā. 8. ait Dominus, quis ex vobis arguet me de peccato? Sic quoq; Ioan. 18. inquit, si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo, &c. hoc enim modo videmus Christum etiam ipsum obiecta crimina diluisse, nec tamen propterea dicere oportet eos, apud quos eiusmodi excusationes afferebātur, in eū ius & potestatem aliquā habuisse: Verū ex perfectione modestiæ id factū fuisse probat tex. not. in c. testes. ij. quæst. vij. quod de Pontificibus quoq; qui id aliquando fecerunt, respondendum est, nec aliter, si rectè inspiciātur, sentire videntur canones, qui dictorū Pontificum exempla cōmemorant: non enim eos se concilij sententiæ submisisse, sed co-

- ram cōcilio se expurgasse aiunt, vt non solum crimine sed etiam suspicione carerēt, vt sentit text. in d.c.mandastis.ibi, suspicionem fugiens,&c.& hoc modo iudiciū illud, inspectionis potius fuisse, quā potestatis arbitror. Quamobrem sum-
- 118 moperelaudandi sunt, nedum excusandi Pōtiffices illi, qui, vt scandalum pusillorum auferrent, vltro se purgare voluerunt: quoniam vnique mandauit Deus de proximo suo Eccles. 17.& alibi inquit, qui scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt,&c.& rursus, Veli illi per quem scandala veniunt, Matth. 18. non tamē iccirco dicendum puto, eos, coram quibus talis purgatio fit, in Pontificem potestatem habere, cui à
- 119 Deo iura terreni cōlestisq; Imperij fuere cōmissa. cap. i. xxii. distinct. quemadmodum & de Christo p̄dictum est. Et quāuis aliās purgatio apud eum, cui iudicandi facultas non desit, fieri consueuerit, illud est in p̄latis inferioribus, aliter verò in Pontifice maximo, quo in illo etiā casu concilia sunt inferiora, vt habetur in dicto c. nūc
- 120 autem. Nō obstat c. nos si. in princip. ii. quest. vii. quia respōdet Felin. post. Ioan. And. in d.c. ecclesiā S. Marię. ibi, iudicium pro discretionē sumi debere. hoc ipsum alii quoque ferē omnes sentiunt, vt per Dec. in d.c. ecclesia. posset & aliis modis responderi, vt per Card. Iacob. in tract. dē concil. in q. de submissiōe Papæ. Nec obstat. si retorqueretur

tex. in d. c. mandastis. ibi, sed non alijs, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint, faciendi formam dans, &c. Ergo videtur pontifex sponte se concilio posse subicere. Nam si dicimus Syxtum se potestati Synodi supposuisse, respondeo id contra ius factum fuisse, vt ait Felin. in d. cap. ecclesia S. Mariæ. idemq; probat tex. per me diligenter expositus in d. c. nunc autem. Si verò dicimus ipsum concilio se nequaquam subiecisse, sed tātummodò se expurgasse, vt prædictum est, tunc non repugnat: siquidem non modò non repræhendimus, sed laudamus Pontifices, qui se publicè excusando, obiectorum criminum suspicionem tollunt, non tamen concedimus concilia aduersus eos propterea auctoritatem vllam potuisse nasci per prædicta.

121

Neq; verò illud obstiterit, quòd nouimus, Pontificem Papatui renunciare posse c. j. de renunt. in vj. atque hinc argumentum duci posse, quòd multò magis se concilio possit submittere, quod utiq; minus videtur. Respōdeo enim, actū renunciationis nullam in se repugnantiam continere, quoniam papa renunciando abdicat se a pontificatu atq; ita superior esse definit, Rursus dico renunciantem sibi ipsi duntaxat præiudicium afferre: quod utique locum non haberet, si se synodi supponeret potestati: nemo enim eodem tempore & superior & inferior esse potest, cum

G repu-

repugnantia simul esse, vlllo pacto nequeant, vt
 prædictum est, per l. vbi repugnantia. ff. de regul.
 iur. Mōstrosū quippe esset superiorem ab infe-
 riore iudicari posse. teste Host. in c. per vñerabi-
 lem. §. sanè. qui fil. sint. leg. Præterea p subiectio-
 nem hanc, non ipsi Pontifici, sed dignitati Pōti-
 ficiæ iniuria fieret: vt aiunt Ioan. Andr. & Feli. in
 d. c. ecclesia S. Marię. Nō obft. quemlibet priuile-
 gio suo renuntiare posse. Quoniam immunitas
 à iudicio inferiorum non est priuilegium extrin-
 secus additum, sed de formali ipsius rei essentia
 & integritate, Præterea etiam si priuilegiū esset,
 argumentum non urgeret: Id enim tum demum
 verum est, quum personis priuilegia cōcedūtur:
 hæc autem eminentia potestatis nō personę vlli,
 sed pontificiæ tradita est dignitati, vt sæpe dictū
 est. Ergo ei pontifex Maximus renuntiare nō po-
 test, per not. in c. si diligenti. de for. cōp. & in ter-
 minis per Ioā. Andr. & Feli. in d. c. ecclesia S. Ma-
 riæ. Sic etiā clericus se ipsum vulnerans nō modo
 propter propriū ipsius cōsensum nō excusatur,
 sed excōmunicationis pñę subiicitur, propterea
 quòd priuilegia clericalia læsit, & dignitati suæ
 iniuriam intulit, ita docuit Alberic. de Ros. in l.
 peculium autem, §. si ipse seruus. ff. de pecul. &
 Dec. in l. seruus. C. de pact. atq; ita ex his liquere
 122 arbitror, Pontificem etiam vltro se concilij po-
 testati subiicere non posse, Nam eius est restrin-
 gere

gere potestatem, cuius est ampliare, arg. l. qui ve-
 tante. §. eius. ff. de regu. iur. sed Papæ potestas, à
 Deo est. c. quamuis xxi. dist. & vt supra latè
 fuit ostensum, atq; ideo à nemine præterquam
 à solo Deo potest reltringi vel dilatarì. Præterea
 nemo citra heresim quicquam potest detrahè
 iuribus apostolicæ sedis. c. oēs. 22. dist. Sed mi-
 nuere suæ potestatis amplitudinem est lèdere iu-
 ra pontificis, maiestatis igitur &c. Hinc Nicalaus
 Papa ad Michaelèm imperatorem scribens ait,
 Priuilegia apostolicæ sedis nullatenus possunt mi-
 nuì, infringi, vel cōmutari, quoniam fundamētū,
 quod Deus posuit, humanus non valet amouere
 conatus. Hæc ibi. quam cōclusionem apertè te-
 nuit Io. de Lig. post Vin. in d. c. ecclesia. cæteri q; 123
 eam frequentioribus votis approbauere, teste
 Decio in d. c. ecclesia. Et latè illam confirmauit
 Card. Iacob. in d. tract. de concil. in quæst. de sub
 missione Papæ. Eandem opinionem Romanus
 quoq; tandem resipiscens approbauit in singul.
 cxliii. vbi se errasse, quia prius contrarium sen-
 ferat, fateri non erubescit. Pontificis autem cul-
 pas (vt reuertamur vndè digressi sumus) à conci-
 lio iudicari nō posse, Leonis etiā exēplo corro- 124
 boratur, qui quāuis à grauib; sceleribus sibi ob-
 iectis se in concilio sponte purgauerit, hanc ta-
 men aliis Pontificibus formam non præscripsit, 125
 hæc ille in c. auditum. ii. quæst. vii. Hieronymus 126

quoq; in libro virorum illustriū attestatur, Damasum accusatū adulterij se spōte cū xlij. Episcopis expurgasse. Hęc habentur in c. nos si. in fi. ij. q. vij. Pōtificis igitur culpas à nemine mortaliū iudicari posse, exēpla, quæ cōmemorauimus, & autoritates affirmāt. Quare iam non obscurē probatū esse arbitror, Papā errantē, nō tamen in fide, à concilio tanquā ab inferiore iudicari nō posse.

- 127 Verū si quis piā obijciat, Papā saltē in casu hēresis iudicari, per d. c. si Papa. Dicimus hoc propositę cōclusioni nō repugnare, cū primū. n. Pontifex hēreticus est: cum extra ecclesiam sit, Pōtifex esse desinit, & Pontificiam potestatem amittit. Nam in lege veteri scriptum est, non poteris alterius gentis Regem facere, qui non sit de fratribus tuis. Deut. xvii. faciunt not. per glo. & scrib. in c. si. de ord. ab Episc. qui renunt. Episc. & teste Cypriano didicimus hēreticos & schismaticos nil penitus potestatis habere: quia ecclesia, quæ vna est, & intus & foris esse non potest. Hęc ille in c. didicimus. xxiiij. quæst. j. sic & Nicolaus Papa de hēreticis scribens ait. Hi, quos diuina testimonia non consequuntur, quia extra ecclesiam sunt, pondus humani testimonij perderunt aduersus eos, qui in ecclesia esse videntur. Nec aduersus eosdem ecclesiasticę autoritatis pondus habere poterunt, qui ab eius fide discessisse probati sunt. Hęc Nicolaus in c. miramur. in fi.

in fi. xxiiij. q. i. hæresis enim separat omnem hominem ab ecclesia, vt ait tex. in c. conueniētibus. 130
 i. quæst. vii. Hinc dixit Bal. in c. licet de elect. exceptionem hæresis, propriè exceptionē dici non posse: sed nullum esse, ideo Papa huius criminis reus nō est Papa. Propterea & Bellem. & Card. Alex. in c. Anastasius. xix. dist. aiūt, Papā hereticū inter alios Pōtifices nō cōnumerari, & Anastasij 11. exēplū afferūt, qui, quoniā hæreticus fuit, in numerum Pōtificum nō refertur: atq; iccirco alius, qui deinde idē nomē assumpsit, Anastasius 11. nō autē 111. nūcupatur & de Papa hæretico scilicet vt ideò iudicetur, quia ampliùs Papa nō est, latè habetur per Card. Alex. in d. c. si Papa. & in rub. xv. dist. & p Catald. in tract. de pot. Pap. num. 45. & nū. 82. & p Ias. in consi. xcv. col. vj. in iij. vol. & talis sentētia, vt ait Petrus de mōte in tract. de pot. Pap. potiùs priuati iā Pontificis declaratio est, quā noua priuatio, arg. l. quid tamē. §. si arbiter. ff. de arb. & l. sicut. §. sed si quærat. ff. si ser. vād. qui. n. nō credit, iā iudicatus ē. Nos autē de illo Pōtifice, qui Pōtificia fungitur autoritate, loquimur. Quod aut de Pontifice propter heresim iudicādo prædiximus, ita demū verum 132
 esse arbitror, si ipse antequā sentētia pferatur nō re pisceret, ac seipsum corrigeret contra Rosel. Qui in tract. de concil. in iij. q. scriptum reliquit, concilium eo etiam in casu se à ferēda sententia

in Pontificem abstinere nō posse, quod nos à veritate abhorrere existimamus. Nā si Teste Apost. ad Titū 3. vt habetur ī cap. dixit Apostolus. xxiiij. quēst. iij. hēreticus homo non nisi post secundam correctionem deuitandus est, ergo multò minus deponēdus. & ita sentit glos. notab. in c. nunc autē. xxi. disti. quod etiā ratione comprobatur, nā vox ista, hēreticus, vox est criminis & pertinacię, vt statim aperiemus, atque ita consequenter dicimus, eum tam diu iudicari posse, quā diu hēreticus est, & pertinax est. Cēterum si ad fidem correctus redeat, cū in praua opinione nō perfiat, eum amplius hēreticum appellari non debere, & sacri canones & eorū interpretes sepius tradiderūt, illum dūtaxat huiusmodi criminis reum existimantes, qui nimium prauę opinioni hēret, contra c. ne innitaris, de cōstit. aliter verò sentientes, si eum pœniteat, exemplo Pauli, cū ait, veniā consecutus sum, quia ignorās feci in incredulitate mea. Cū igitur is hēreticus appellari amplius iure non possit, cū errorem suum non defendat, nec ei pertinaciter hēreat, vt docuit glo. & Bar. in l. i. C. de hēret. & Inn. in c. i. de summ. trin. & Albe. de Ros. in suo dict. in verbo, hēreticus, ergo neq; pœnæ hēreticis statutæ suppositus est. Ad quod adduco tex. in c. si Papa. xl. dist. ibi, Huius culpas iudicare præsumat mortaliū nemo, nisi sit à fide deuius. Ex quibus verbis colligitur,

colligitur, Papam tempore ferendi iudicij à fide
deuium esse oportere, nouimus enim qualitatē, 135
quæ verbo adiuncta est, secundum tempus verbi,
cui adiicitur, esse intelligendam l. in delictis. §. j.
ff. de nox. hoc idē tradidit Ioā. de tur. crem. in. iij.
lib. suæ summæ cap. viij. vbi etiam ponit formā,
quæ seruanda esset quando Papa de heresi accu-
saretur. Hæc aut ita demum vera esse credimus,
vt is vsque ad secundam correctionē, vt ait Apo-
stolus, expectetur, & non plus, ne hæretico cen-
ties à fide deflectere possē, & centies redire con-
cessum videatur. Hoc idem sensit etiā Caiet. in
tract. de pot. Pap. & concil. comp. c. cxxiii. & ad
prædicta videri poterūt, quæ scripsit B. Tho. in. ii.
ii. quæst. xi. art. iij. & iiii. de receptiōe heret. & om-
nino tex. notatu dignus ī c. quia sanctitas, & in c.
pōderet, l. dist. Quare optimū cōsiliū hac in ma-
teria fore censemus, si Pontifices, quod absit, de
huiuscemodi crimine accusarentur, vt se paratos
esse corrigi, per documenta publica notum omni-
bus faciant idq; eo modo, quem docuit Alber. de
Ros. in Rub. c. de hæretic. in fi. Vbi ait, protesta-
tionem hanc Bonifacio v i i i. cuius memoria ac-
cusabatur, multum profuisse. Ex ijs igitur colligo,
conclusionem prorsus contrariam Roselli sentē-
tiæ, ipse enim concilium eo in casu à ferenda de-
positionis sententia se abstinere non posse sēse-
rat, nos verò concilium non modò id posse, sed
etiam

etiam debere, ex prædictis arbitramur. maximè p
tex. in d. c. dixit apostolus. & in d. c. nunc autē. vbi
secundum vnā expositionem glo. habetur, con
cilium à ferenda cōtra Marcellinum sententia se
abstinuisse, quia corrigi fuit paratus. Hoc idem de
hæretico Pontifice loquens sensit Rom. in cons.
ccccxxij. col. ij. Neq; obstat. si diceretur, si eo ipso
quod Papa hereticus ē, à Pontificia dignitate ca
dit, & extra ecclesiam est (vt prediximus) ergo is
redire non potest, saltem vt iterum Pontifex sit,
alioqui huiusmodi reditus nouæ electionis vim
137 haberet, & ita concilium Cardinalibus eligendi
ius auferret, quod iure fieri non potest secundum
Rosel. in d. loco. Respondeo in proposita re ius
eligendi interpretatione iuris ita demum ad Car
dinales deuolui, si sententia criminis declaratoria
subsequatur: quoniam poenę, quę pro hæresi ipso
iure imponuntur, exequi non possunt, nisi huius
modi præcedat sententia c. cū secundum. de
hæret. in vj. Eam verò proferri oportere lege ali
qua non probatur. Immo contrarium, quando
Pontifex resipiscit, paulò antè demonstratum est.
Quare cū istud ius ad Cardinales reuocabiliter
deuolutum sit, hoc est, vt ita demum nouus Pon
tifex eligatur, si is peracta poenitentia non resipi
scat, idq; à Cardinalibus præcogitari possit, cum
ex natura rei contingat, eis nulla infertur iniuria,
vt in simili casu considerat Dec. in c. qui adiligen
tia.

tia. in fi. de elect. Faciunt ad hoc trad. per Mar.
Soc. iunio. in consi. 20. vbi ait, rem aliquam alienatā dici nō posse, quando fuit alienata cū pacto redimēdi, & fuit redempta, nec mirū est si absq; alicuius solēnitatis interuētu huiusmodi reintegratio fiat, nā quēadmodū ob delictū priuatio dignitatis nudo iuris misterio fit, ita per pœnitētiā crimine extincto, res eiusdem iuris nudo mitterio ad primum statum redit, cū nihil tam naturale sit, quā eodem modo quodque dissoluere quo colligatū est l. nihil tam. ff. de reg. iur. Nec dicatur, hoc nouæ electionis vim obtinere, & hoc modo ius suum Cardinalibus adimi, quoniā longè dissimilia esse solent, aliquid nouiter fieri, vel actionem ipso iure delatam remitti: nā (vt exemplis vtamur) satis exploratum est, Prælatus bona ecclesiæ, si capituli nō accedat consensus, alienare non posse, tot. titu. de reb. eccles. nō alie. Verum si bona ipso iure ad ecclesiam deuoluantur ex eo, quod emphiteota canonem nō soluerit, vt latè docet Ias. i. l. ij. C. de re emph. Prælatus eo casu nō solutas pensiones recipiendo caducitatem remittere poterit, vt tradūt Card. Flo. & ali. in c. potuit. de loc. Ad hoc accedit Iureconsulti sententia in l. qui autem. ff. de his, quę in fraud. cred. quę ē, vt quamuis omnis alienatio in fraudem creditorum prohibita sit, debitor tamen hæreditatē sibi delatam absq; aliqua suspicione fraudis repudi-

H re

- re possit, alienare enim & nō acquirere imparia
 142 iudicatur. l. si sponsus. §. si maritus heres. ff. de do
 nat. iter vir. & vxor. Quapropter idem quoq; &
 hic concedendum est, vt scilicet conciliū, quod
 à ferenda sententia abstinet, nullā ob id Cardi-
 221 nali bus iniuriam inferat, neq; nouā electionem
 faciat. imo hoc facilius admittendum est, quia
 in prædictis casibus prælatus ille caducitatem re-
 mittere & nō remittere poterat, & debitor hære-
 ditatem adire & nō: hic verò concilium ad non
 143 ferendā sententiam tenetur, vt prædiximus. Qua-
 re si ea, quæ lege permittente fiunt, iuste fieri so-
 lent. l. Gracchus. C. de adult. ergo multò magis si
 lege fiant præcipiente. Præterea apud legum cō-
 ditores non insolitum est, vt si quis per senten-
 tiam iudicis restituatur, is ad ea omnia, quæ pri-
 us erant sua, restitutus intelligatur, idq; non so-
 lum si ipsi restituenti, sed etiam si tertio præiu-
 144 diciū afferat, text. est in l. fin. C. de senten. pas.
 vbi filius qui patre deportato, & liberationem
 à patria potestate, & paternarum rerum domi-
 nium erat adeptus, eo restituto vtrunque ius
 amittit. ad idem adduci possunt scrib. in l. Gal-
 lus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posth. Bel-
 lem. in decis. dccxliij. & Felin. in c. inter quatu-
 145 or. de maior. & obed. vbi communi cōsensu af-
 firmant, eum, qui restituitur, ad ea omnia quæ
 occasione criminis perdiderat, restitutum esse
 existimari.

existimari, Si igitur hæc restitutio superioris operatur, quid mirum si in proposito casu restitutio ipsius iuris misterio facta idē operatur? Facit ad rem glo. not. in l. si testamentum. ff. de testa. cuius hæc sunt verba, Res facilius renascitur quam de nouo nascatur, & prædicta mea cōclusio probatur, nam videmus bona hæretici ipso iure publicari, & tamen si is resipiscat antequam sententia declaratoria proferatur, bona sua recuperat, & ea amplius occupari non possunt, vt docuit Glo. in c. maximum. i. quæst. vii. Glos. in summ. xxiii. quæst. vii. Ioan. And. in c. quia diligētia, de elect. & in c. accusatus, de hæret. in vi. Card. Zab. in Clem. i. §. sanè, in i. quæst. de hæret. & Aret. in c. at si clerici, §. de adulteriis, num. 23. de iudi. & Philip. Franc. in c. vt cōmissi, de hæret. in vi. vbi ad hoc citat Dom. & Imol. dicant alii quicquid velint. Nam pro ista opiniōe videtur etiam esse tex. expressus in Aut. de priuileg. dot. hæreti. mul. vbi de mulieribus, quæ propter hæresim & muneribus & priuilegia dotalia perdiderūt, ita scriptū est, Licebit autem eis melioris sententię factis & rectam veramq; amplectentibus fidem perfrui muneribus & priuilegiis. Hæc ibi, Ex quibus patet restitutionem statim ipso iure fieri, & absque aliqua iusdicentis autoritate.

Nunc ad primum institutum redeundo, si aliquis fortasse iis, quæ superius affirmauimus, ex

mente Abb.oppereret dicens,concilium etiam
 149 quādo dubitatur an Papa hæreticus sit,poſſe cau-
 ſam cognoscere,per d.c.si Papa,& tamen adhuc
 non liquere,eum ob dictum crimen ampliùs nō
 eſſe Pontificem,neq; ab eo recedi poſſe,vt in ca.
 cum non liceat.de præſcript.& in c. non ne,viii.
 quæſt.iiij. Reſpondeo, Cum iſta qualitas, quòd
 Papa hæreticus ſit,iuriſdictionē cōcilio tribuat.
 tunc regulam iuris locum habere diſponentem,
 vbi certa qualitas iuriſdictionē præbet alitèr non
 habenti. ſi de huiuſmodi qualitate dubium eſt,
 ei,an qualitas illa vera ſit,cognoscere licere,vt
 150 deinde procedere valeat,per cap.ſi clericus,& ibi
 Ant.de But.Abb.cæteri q; communiter tradide-
 runt,de foro compe.l.ſi quis ex aliena,ff.de iudi.
 & Bar.in l.præſcriptione,C.ſi cõt.ius vel vti.pub.
 Non mirum igitur ſi in caſu dubio,quando ſcili-
 cet,an Papa hæreticus ſit quæſtio eſt,concilium
 cognoscere non prohibetur,quia non vt iuriſdi-
 ctionē habens in Pont.Max.id facit, ſed vtpote
 fundamentum iuriſdictionis præparās quā ad
 ſe ratione hæreſis ptinere arbitratur. hæc Iaſ.in d.
 cōſi.xcv.col.vj.verſ.Nec ob.vnū obiētū D.Abb.

Rurſus poſſent aliqui contrā concluſionem
 151 noſtram inſurgere dicentes, Pontificem quādo
 in notorio crimine,& ſcandalum afferente per-
 ſeueraret,iudicari poſſe,moti autoritate Glo.ī d.
 c.ſi Papa,quā approbat Abb.in c.ſignificasti. de
 elect.

elect.& in q.incip.Episcopus ī solut.ij.dub.Ro.
in cōsi.cccccxxij.& Dec.in d.c.significasti.& la-
tē in cōsi.cli.vbi ait Glos.illā canonū interpre-
tibus communiter placuisse, à Theologis autem
dānatum esse, rationes verò autoritateq; , quæ
pro vtraq; parte adducuntur, ibi videri poterūt,
& per Ias.in d.cōsi.xcv.in iiij.vol.eas enim bre-
uitatis gratia nō recensemus. His ita se potestati
Pontificiæ opponentibus respondeo, Glo.illā,
quæ à Theologis redarguitur,iure optimo repre-
hendi.Nam re vera cōtra tex.suum apertissimē
locuta est, si & mēs & d.capituli verba oculo ve-
ritatis inspiciantur.Ibi enim expressum est, Pōti-
ficem, qui notoriē adeò & vehementer errat, vt
ratione scādali secum innumerabiles populos in
gehenne præcipitiū attrahat, iudicari non posse
nisi sit à fide deuius. Ecce quāuis crimina noto-
ria in Pontifice sint, & scandalum afferant, ob id
tamen ipse nulli censurę suppositus est. Ergo cō-
tra Glo.hoc idē & ratio ibi posita, quę legis opti-
ma est interpres, confirmat. id enim omne à iure
sancitū esse existimatur, in quo eadem ratio est,
vt docuit Bal.in l.data opera, C.qui accus.nec ali-
ter se habet ratio ad legem, quā anima ad cor-
pus, ita Bal.in l.si quis seruo, C.de fur.meritò ca-
sus omnes, qui ab eadem ratione gubernātur, ita
sub lege complectuntur, sicut species sub genere
cōtinentur, vt post multos affirmat Alex.in cōs.

lxxv. in v. vol. & Dec. in cōf. ccclxxij. & rectè: Nā
 154 lex est, quicquid in ratione consistit, teste Abb. in
 c. nulla ratio. de preb. Ea igitur ratione tradidit
 tex. in d. c. si Papa, Pontificem iudicari nō posse,
 quia cum ipse aliorum omniū iudex sit, indignū
 omnino videretur, si superior iudicio inferioris
 parere cōpelleretur: Nulla enim profectō aut ma
 ior, aut potentior ratio afferri potuisset, cum legis
 latores non modò (vt prædictum est) superiorem
 ab inferiore sed parem à pari iudicari posse nefas
 esse existimauerint. Quare aut contrariam partē
 sequentes sentiunt, Papā notoriè peccātem, vt di
 ctum est, Pontificiam amittere potestātē, aut nō,
 si eam amitti perhibent, tunc istud conclusioni
 nostræ non esset impedimento, quia si is Pontifi
 cia potestate careret, iccirco iudicaretur, quia nō
 amplius Pontifex esset, vt suprā etiam de Papa he
 retico traditum est. Si verò aduersantes consen
 tiunt, vt necesse est, Pontificem quomocunq;
 155 peccantem, excepta hæresi, à Pontificia non cade
 re potestate, quo pacto deinde velint, ipsum ab
 alijs, qui ei sunt inferiores, iudicari posse, non vi
 deo. Semper enim illa potentissima ratio viget,
 quæ à d. c. si Papa, consideratur, eum scilicet, qui
 aliorum est iudex iudicari non posse, sed is ob sua
 crimina aliorum iudex esse non desinit, vt statim
 aperietur. Ergo, &c. Vt in simili casu consequen
 tiam hanc facit Bellem. ad quē accedit Cardinal.
 Alexand.

Alexand. in c. inferior, xx. dist. Quòd autem propter crimina Pontifex à sua iurisdictione non cadat, negari nō potest. Id enim clarissimè habetur in d. c. si Papa, Vbi Papam notoriè peccantem & innumerabilibus populis graue scandalum afferentem à nemine iudicari posse positum est. Idq; ratione præmemorata, quæ proculdubio non subsisteret, si ob eam causam Pontificia dignitas amitteretur. Quod satis etiam in præcedentibus fuit ostensum, cum plenissimè probauerimus, indistinctè Pōtificis culpas Dei arbitrio reseruari, & in primam hanc sedem à nemine posse ius dici, cum enim in cōstitutionibus ibi adductis vnum crimen ab alio non distinguatur, neque nos debemus distinguere, præsertim vbi de absoluta Pontificis ditione tractatur c. solite, de maio. & obed. & Extrauag. Vnam sanctā eod. tit. Pontifici enim à Deo iura terreni cōlestisq; imperii fuere cōmissa, vt habetur in c. i. xxii. dist. Et per Felin. latè in c. i. col. ii. de cōsti. vbi amplissima verba de hoc ipso principatu libero & supremo protulit, & idē ibi Dec. confirmauit. Papæq; teste Bal. tota monarchia spiritualis tradita fuit, & Thesaurus omnis dignitatis in eo ē, ac ipse ē culmen Episcoporum & aliorum, quos potest cōcipere intellectus, cui data est clauium plenitudo, & eius summa & libera est potestas absolutaq; ab omnibus vinculis, & ab omni regula coercente, exceptis euangelii traditionibus

156

157

tionibus. Hæc Baldus in proœmio Decretal. quæ
retulit Dec. in cons. ccccxcviii. Quare tam ex ijs,
quàm ex illis, quæ iã antea cumulatè adduximus
constat, amplitudinem Pontificiæ potestatis nul
lam prorsus distinctionem admittere, atque ideo
inter hæc vel illa Pontificis crimina nullum esse
discrimen, modò ipse, vt iam sæpe diximus, à fidei
tramite non deflectat. Hæc autem conclusio ex
illo quoque vehementer confirmatur, nō solum
enim potestas ipso iure, vt diximus, non amitti
tur, sed nec vlla iuris vi, nulla omnino ratione
Pontifex, ob crimina deturbari, atq; de sede eijci
158 potest, sed tolerandus in dignitate est. Nam si
res aliter se haberet: vtique non dixisset Petrus
Epist. 1. c. 2. subditi estote Dominis vestris etiã
discolis. Nec Christus Dominus phariseos, quo
rū mores detestabatur, i potestate cōfirmasset di
cēs, Facite quęcūq; vobis facienda esse præcipiūt
vt B. Ioan. Chrysostomus inquit in illa verba sup
cathedram Moyfi, &c. Quæ referuntur, & in re,
proposita esse maximi ponderis ostenduntur in
c. non quales. j. quæst. j. Hoc idem si rectè confide
remus, aperte Christū ipsum docuisse nouimus,
Matth 18. Cum dixit. pedem, manum, oculumq;
non tamen caput, si scandalum afferret, amputā
dum esse: non enim vlla ratione credendum est,
Deum, cuius perfecta sunt opera, & qui ineffabili
sapientia ecclesię suæ corpori mystico provide
bat

bat, sine mysterio voluisse membra quæcunque
scandalum afferenti præcidi: de capite verò nul-
lum verbum fecisse, quâuis illud, à quo membra
gubernantur, esset vel imprimis animaduersione
dignum. Et quantum à naturali capite humani
corporis ad Pâpam ipsum ecclesiæ caput valida
sint argumenta, præclarè docuit Ioâ. de lignano
in tract. de censura ecclesiastica §. iiii. Hæc eadē
sententia sumpto à sacris antiquorū literis pro-
batur exemplo, legimus enim 1. Regū licet Saul
Rex iā vnctione ob suas omnibus notas iniqui-
tates idignus effectus esset, Dauid tamē, qui Dei
spiritu ducebatur, nunquam eum capere, aut in-
terficere ausum fuisse, quâuis id facere potuisset,
vt legenti historiā liquet. Vbi est, nisi Dominus
percusserit eum, aut dies eius venerit, aut descen-
dens in prælio perierit, propitius sit mihi Domi-
nus, vt non mittam manum in Christum Domi-
ni. Rursus Non imittam manum in Dominum
meū, quia Christus Domini est, rursus. Quis im-
mittet manum in Christum Domini & innocēs
erit? Ecce ergo quamuis Saul Rex esset iniquissi-
mus, & insignis peccator, icorrigibilisq; , tamen
Dauid nunquam ausus fuit aduersus eum īsurge-
re, appellans eum, quamuis īprobissimum, Chri-
stum Domini, quippe quē ob notissima scelera
non modò dignitatem non amisisse, sed nec ei ci-
sine scelere posse iudicaret. Itaq; Dei iudicio, vt
I & nos

& nos in proposito casu affirmamus dereliquit
 dicēs, iudicet Dominus iter te & me, & vlcisca-
 tur Dominus te & me. Hæc ibi, quæ omnia in fi-
 gura contingebant illis, scripta sunt autē propter
 nos, in quos fines seculorum deuenerunt, vt ait
 162 Apost. 1. ad Cor. 10. Hinc Augustinus ait, Me-
 mento, Dei sacramētis nihil obesse malorū ho-
 minū mores, quin vel non sint, vel minus sancta
 sint. Item si non habebat Saul sanctitatem, quid
 in eo Dauid venerabatur? si autē habebat inno-
 centiam, quare innocentem persequabatur? Et
 ibi paulo post, Ecce Saul non habebat inno-
 centiam, & tamen habebat sanctitatem, non meritò
 vitæ suæ, sed vnctionis, nam sacramentum Dei,
 quod in malis hominibus est, sanctum est. Hæc
 ille contra Petilianum, & relata sunt in c. Dòmi-
 163 nus. j. quæst. j. vbi etiam Caiphæ pontificis & gra-
 uissimi peccatoris affertur exemplum, qui licet
 ipse verax nō esset, tamen ob dignitatem, quam,
 propter incōparabile scelus nō amiserat, hono-
 re diuinæ veritatis pronūciandæ, non est ab ipso
 Deo indignus iudicatus. Huc accedit illud Paul.
 Act. 23. nesciebā fratres quia princeps est sacer-
 dotum, eiusdē sententiæ est Damascenus in li-
 bro illo, quem de immaculatis mysterijs edidit.
 Ecce igitur quàm clarè ostendatur, non modò
 Pontificem ob crimina à Pontificia non cadere
 potestate, sed imò eum ob tantæ præcellentiam
 dignitatis

dignitatis debere passim ab omnibus venerari, at
 que in eo summi honoris gradu, (vt etiam infra
 dicetur) tolerari, nam potestas omnis ex se bona
 est, quoniā à Deo est, vt ait Apost. ad Rom. i 3.
 Quod autem ex se bonum ac sanctum est, utiq; 164
 à malo administratore foedari nō potest c. fi. xv.
 q. vlti. proinde etiā sacri canones tradiderūt sa-
 cramenta malis quoq; praelatis cōferri, vt videre
 est in d. c. fi. & in d. c. Dominus, & in c. sicut Chri-
 stus, & in c. itra. cū seq. j. quæst. j. & in cap. vtrū, de
 consecr. dist. ij. cū multis alijs, quæ citari possent.
 quod utiq; esse non posset si tales praelati sua di-
 gnitate carerent: idq; clarè docuit B. Thom. in 4.
 contra gentiles, & Io. de turre cremata in suo lib.
 contra impugnatores potestatis summi pont. in
 j. lib. cap. 99. cū seq. quare sunt hæc vitia nō sedi,
 sed sedentibus non dignitati sed hominibus im-
 putanda. Veneranda igitur est dignitas, quæ etiā
 in malis hominibus toleratur, mores damnandi,
 aut potius nō tam damnandi, quàm, ne Principi
 maledicamus, sunt, quantū potest, obtegendī. vt
 filios illos Noë nunquā satis laudatos imitemur, 165
 qui patris ebrij pudenda nō detexere, sed ope-
 ruere. Imitandū est etiam memorabile illud Cō- 166
 stantini documentum dicentis, si clericum viderem
 peccantem, meis illum vestibis tegerem, ne
 ab aliquo videretur, vt traditū est i c. i scripturis,
 xcvi. dist. Quod si quid aliquando accidat, quod
 I ii reprehendi

- reprehendi possit, quòd palam sit, vt est humanum ingenium procliuè ad peccandum, tunc
 167 pro eo supplicandum est, & eo casu nò tam quid Romæ fiat, spectandum est, quàm quid fieri debeat, vt ait Iuriscòsultus, licet aliud agens, in l. sed licet, ff. de offic. præs. & Papam corruptis moribus viuentem, à sua non cadere potestate, & verum esse Pontificem, probatur autoritate concilij
 168 Còstantiensis, in quo Ioan. Hus fuit damnata sententia, qua continebatur Papam contrarijs moribus Petro viuentem verum nò esse Pontificem. Quare cùm dubitare nò liceat, Pontificem etiam ob mores perditissimos, & graue scandalum afferentes, à sua non cadere potestate, atque ita aliorum omnium iudicem esse non desinere, consequens est, eum ob id à concilio iudicari non posse.
 169 Quid ergo dicent illi, qui Papam, qui Christus Domini est, pro quocunque notorio crimine deponi posse perhibent? Caueant obsecro ne in dictum illud incidant, Veh vobis, qui dicitis bonum malum, & malum bonum, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem, Esaia 5. & in c. veh, qui dicitis, xj. quæst. iij. eadē enim efficacissima superioritatis ratio semper viget, quæ à d. c. si Papa, consideratur, vbi est text. contra glosam suam, quem euitari posse non arbitror, cùm de publicis criminibus & scandalum afferentibus loquatur, & tamen pro Pontifice loquitur, vt prædictum est.

Nec

Nec obſtāt reſponſa, quę, vt iſte text. ineuitabi
lis euitaretur, Abb. & Decius tradidere. Abbas. n.
cōcilij Baſilienſis fautor, ac deſenſor, in tract. quē 170
de d. cōcilio edidit, in ij. dub. verſ. iij. dixi. col. ij. &
pen. cū negare non poſſet d. c. ſi Papa, de noto-
rijs criminibus ſenſiſſe, ait, ibi non concilij ſed tan-
tummodo ſingularis perſonę iudicium excludi,
quia text. inquit, huius culpas iudicare præſumat
mortalium nemo: ait enim ipſe, concilium pro-
prię perſona non dicitur, neque iudicium eius 171
mortale, ſed diuinum eſt. Ita ſecundū Abb. d. c.
verba, de concilio minimē ſunt intelligenda. Sed
(pace dixerim tanti patris) hæc reſponſio inepta
eſt: Nam ſi hoc modo ille text. explicaretur, maxi-
mum ſequeretur inconueniens, videlicet Papam
in caſu hæreſis ibi excepto, à particulari perſona
iudicari poſſe. Nam ibi habetur, Huius culpas iu-
dicare præſumat mortalium nemo, niſi ſit à fide
deuius, ea verò huius dictiōis, niſi, vis eſt, vt id 172
ponat, quod in oratione præcedenti vetitum eſt,
vt not. Bartol. in l. actione. C. de tranſact. Verū ſi
in præcedenti oratione, perſonę duntaxat particu-
laris iudicium prohibitum fuerat, & ab hac prohi-
bitione ſolus caſus hæreſis ſit exceptus: quod præ-
diximus, ſequeretur omnino, videlicet, eū in ca-
ſu hæreſis à particulari perſona iudicari poſſe, vt
in exceptione ponatur, quod in regula negatum
erat. Hoc autem inconueniens à iure penitus ab-
horret,

- 173 horret, quia vbicunque Papam iudicari posse reperitur, semper intelligendum est, à cōcilio Glo.
 174 communi consensu approbata in c. sicut inquit, ij. quę. vij. idq; affirmavit ipsemet Abb. in d. tract. de concil. Basil. in secundo dubio, col. ij. habetur per Rosell. in tract. de concil. & per Dec. in d. cōf. cli. & ab hoc nemo vnquam, quem viderim, dissentit. Cū igitur, hæc ita sint, dicimus text. illū de concilij quoque sententia intelligendum esse,
 175 ne aliter eo modo legem interpretemur, quo res difficultatem patiat, cōtra l. vnic. vbi Bald. C. de sen. quæ pro eo quod inter. Nouimus enim ita legem non esse exponendam, vt possit à sapiente re præhendi, sicut elegāter docuit Iurecōsultus l. Saluius Aristo. ff. de leg. præst. Sed quidnā magis re præhensibile foret, quā si in aliquo casu Pont. Max. à singulari persona iudicari posse concederetur? Præterea text. illum, de cōcilio sensisse, docuit Glof. c. mandatis, ij. quęst. v. quę Papā ab vniuersali concilio iudicari non posse ait, nisi in casu hæresis, & d. c. si Papā, autoritate mouetur, sicq; nō obscurē sentit tex. illum de cōcilio locutū fuisse. idem quoque à c. nemo, & c. aliorum, ix. quę. iiii. cōstitutum esse superius demonstratum est. Quare ex his Abbatis responsum satis superq; refutatum esse arbitror.
- 176 Nunc superest, vt Decii responsū dissoluatur. Decius enim conciliabuli Mediolanensis protector,

ctor, cum videret. tex. hunc vehementer vrgere
cōtra notorii criminis obiectionē, quę Iulio I. I.
Pōt. Max. opponebatur, dicebat d. c. si Papa, etiā
si de notoriis Papæ erroribus loqueretur, de his
tamen duntaxat, quę in omittendo consistunt in
telligi oportere: ponderando ibi tex. negligens, re
missus in operibus, taciturnus à bono, &c. Et ideo
aliter esse dicebat in delictis, quæ committendo
perpetrantur, quia cū hæc grauiora sint, de vno
casu ad alium ob rationis dissimilitudinē arguen
dum non esse perhibebat, vt per glos. in l. si mora,
ff. solut matr. Ceterum & ista Decii opinio valde
absōna est, quia quicquid aliās sit, negligentię pec
catū in prælato grauissimū est. meminimus enim
timerenos debere, quod comminetur Deus negli
gentię sacerdotum, ait Hilarius in c. nulli fas, xxv.
quæst. i. Iccirco delictum hoc non minori pœna
dignum, quàm si dolo perpetratum esset, à legibus
existimatur, vt videre est in c. dictū, lxxxi. dist. vbi
Glo. id adnotādum esse dicit, prælātū pariter pro
negligentia, sicut & pro dolo deponendum esse,
& ad hoc multos canones hoc ipsum sentientes
adducit, hoc idem & Hieronymi testimonio cō
probatur, qui ad Heliodorum scribēs ita locutus
est, Infatuatum sal ad nihilū prodest, nisi vt proii
ciatur foras, & à porcis cōculcetur. Quę verba nil
aliud indicant, quàm prælatum negligentē digni
tate spoliandum esse, teste Glo. in c. nō omnes, ii.
quæst.

- quæst. vii. accedit Glo. in c. sepe fit, xii. quæst. ii. Idē colligitur ex his, quæ Deus negligenti speculatori comminatur Ezech. 33. Quare autem inter hæc crimina in prælato nullum discrimen sit, ea ratio
- 179 esse potest, quia, qui ad sacerdotale munus assumitur, præconis officium suscipit. c. sit rector, xliij. distin. Et hoc potissimum ad Pontificē pertinet
- 180 cap. officii, xxiiii. quæst. i. Verūm is, qui proferendæ veritatis onus assumpsit, ita dicitur proditor veritatis, eam tacendo, ac si mendacium loqueretur cap. nolite timere, xi. quæstione iii. Idq; attestatur etiam Augustinus ad Casulanū dicens, vterque reus est, & qui veritatē occultat, & qui mendacium profert, quia ille prodesse nō vult, & iste nocere desiderat, quæ paria sunt, vt habetur in
- 181 c. quisquis metu, xi. quæst. iii. Hinc testis qui se ad dicendam veritatem astrinxit, ita ob veritatem, quam tacuit, sicut ob prolatum mendacium, falsi criminis reus efficitur. c. i. de cri. fals. quādo enim aliquis seu à pacto, seu à lege ad non negligendum onus, quod suscepit, astrictus est, tunc eum si negligit, perinde ac si committeret, peccare docuit Ang. in consil. lxxii. & in proposita re omittendus non est elegans tex. in l. si seruus, §. si fornicarius, ff. ad leg. aquil. & tex. cūm Glo. in c. inferiorū.
- 182 lxxxvi. dist. Cūm hæc igitur ita se habeant, vt negligere, & committere in sacris Episcopis paria iudicentur, dissimilitudo illa rationis, quam frustra cogitauit:

excogitauit Dec. cōfutatur. Cuius commento re
 clāmant apertè verba illa d. c. huius culpas iudica
 re, &c. Vox enim illa culpas indefinitè prolata ē: 183
 indefinitam porrò idem posse, quod vniuersalis
 satis explorati iuris est l. si pluribus, ff. de legatis ii.
 quamobrem indistinctè omnes culpe sub illo ver
 bo cōtinentur, neq; vna ab alijs distinguenda est.
 Ita arguit tex. in c. solite, de maio. & obed. & i Ex
 trauag. Vnam sanctam, eod. tit. & quamuis tex. in
 princip. d. c. si Papa, de negligente Pōtifice exem
 pli causa locutus sit, nouimus tamen, & legem ab 184
 exemplis nō coangustari. §. hactenus, Institut. de
 grad. & constitutionem strictè loquentem à pin
 guiori ratione dilatarī consueuisse l. cūm pater,
 §. dulcissimis, ff. de leg. ij. l. regula, §. licet, vbi Bar.
 de iur. & fact. ignor. sed i d. c. pro ratione. sublimi
 tas Pōtificiē dignitatis assertur, quē in vtroq; casu
 pariter exuberat, ergo idem ius, vbi eadem ratio. 185
 p̄sertim cum id indefiniti verbi virtus postulet
 Hæc eadem contra Dec. conclusio, ratione opti
 ma comprobatur: Nam non incognitum est. ex
 ceptionem de regula esse oportere, l. fin. §. cui dul
 cia, ff. de vin. ole. trit. leg. Bar. post Glo. in l. i. ff. de
 regiur. Sed i d. c. si Papa, à regula casus hēresis fuit
 exceptus, qui in committendo consistit, cum de
 clinare à fide, & sacris constitutionibus pertinaci
 ter aduersari, hoc ipsum importet: ergo, vt exce
 ptio de regula sit, in regula etiam crimina, quæ
 K eiusdem

eiufdem nature sunt, & committendo fiunt, com
præhenfa effe concludendum eft. Quare & hoc
188 Decii infirmato refpōfo, tex. in d. c. fi papa, illeſus
remanet, à quo apertiffimè declaratum eft, ſcele-
ra Pontificis etiam notoria & qualiacunque ſint,
dempto errore fidei, iudicari non poſſe: ſed ob
cellitudinē dignitatis & poteſtatis amplitudinē,
quæ in eo eft Diuino iudicio referuari. Cui non
obſtat ratio, qua aduerſarii mouebantur, dicen-
tes, iccirco Pontificem propoſiti criminis reum
damnari poſſe, quia hærefim ſapit, cū in noto-
189 rio crimine pertinax ſit. Primò. n. id cōtra d. c. effe
demonſtratū eft: deinde uis quæſtionis in eo uerti-
tur, an Papa ob id deſinat eſſe Pōtifex nec ne: nā
ſi eū Pōtificia carere dignitate dicimus, tunc ideo
iudicari poſſet, quia penes ipſum Pontificia non
eſt poteſtas. vt de vero hæretico ſuperiùs dictum
eſt, & hoc concluſioni meæ non repugnaret. quia
concilium hoc modo maiorem Pōt. Max. autori-
tatem habere non diceretur. Si verò eum à Ponti-
ficia dignitate non cecidiſſe affirmamus, vt verū
eſt, & ex prædictis liquet, tunc ideo iudicari non
poteſt, quia ipſe aliorum omnium iudex eſt. Iſta
enim eſt illa inconuincibilis ratio, cui ſacræ con-
ſtitutiones conſtantiffimè innituntur, & quæ in
d. ca. ſi Papa, conſideratur. & cōſequentiam hanc
(vt dixi) facit Bellem. & Card. Alexād. in d. c. infe-
rior, Ex hoc etiam inferitur, verum non eſſe, id,
quod

quod hære in sapit, in constitutione de hæresi lo-
quente, contineri. Id enim de sola hæresi vera, vt
est error in fide, intelligendum est, vt tradit Glof.
in c. si quis pecunia, lxxix. distin. & B. Tho. in iiii.
dist. xix. & Card. Alex. in d. c. si Papa, & Feli. post
Dō. in c. sciscitatus, col. ii. de rescript. quod maxi-
mè verum est existente tanta inter hos casus ratio-
nis dissimilitudine, vt ibi amittatur, hic verò Pō-
tificia potestas retineatur, & ab hac ratione leges
pendeant & prophetæ. Nam, vt Zepherinus Papa
testatur, maiorum quispiam minorū accusatio-
nibus non impetatur c. maiorū, ii. quæst. vij. Non
tamen inficiamur Papæ clauibus expressè abuten-
ti, & notoriè quæ mala sunt præcipienti, in illis ca-
sibus parendū non esse. c. manet, xxiiij. quæstio. i.
c. & si illa, i. quæst. vii. idem affirmavit Inno. in c.
inquisitioni, de sent. excom. cui accedūt alii ibi &
Card. in conf. cxlvii. in fi. & in conf. cl. in fi. Quod
tamen intelligendum est, quando talia Pontifex
sine iusta causa præcipit: Nam ex causa etiam cō-
tra vniuersalem statū ecclesiæ statuere non pro-
hibetur, secūdum Innoc. in c. quanto, de consuet.
Non igitur Pontifex errās damnari poterit: Im-
mo in reliquis ligandi fungitur autoritate, vt pro-
batur in c. in memoriam, xix. distin. vbi habetur,
in memoriam B. Petri summo Pont. parēdū esse,
etiam si vix ferenda præcipiat. Idem colligitur ex
tex. & Glo. in c. ipse ligandi, xi. quæsti. iiii. ibi. n. in

- 193 text. declaratum est, Pótificem ligandi potestate carere, quādo eam pro voluptatibus suis exercet, Glo. ibi quamprimum ait, eū ob id depositione dignum esse, vt dicunt etiam, qui aliam partem sequuntur, sed illico Glo. ab hac opinione discedit inquit, ei in illis abusibus parendum non esse:
- 194 Nouissima enim opinio præualet, vt per Glo. in l. qui filium §. i. ff. ad Trebell. Quare ibi Glo. est, quæ hoc modo cōsiderata, sn̄iam hanc approbauit, quam etiam expresse sensuit Glo. in c. mandatis. ii. quæst. v. cum ait, Papam pro nullo crimine, nisi pro sola hæresi iudicari posse, citat d. c. si Papa, idq; sequitur Glo. quæ eiusdē capituli autoritate mouetur i c. i. de renū. i vi. accedunt Ioā. Andr. & Host. in c. proposuit, de præbend. & Card. Alex. in c. synodū, col. ii. xvii. distin. & in d. c. si Papa, & in c. Anastasius, xix. dist. Quæ quidem opinio etiā confirmatur per text. in c. oues, ii. quæst. vii. oues pastorem nec repræhendere, nisi à fide exorbitauerit, nec vllatenus accusare possunt, quia facta pastorum ouis gladio ferienda non sūt, quamuis repræhendenda rectè videantur, & vt S. Anterius
- 195 Papa testatur in c. facta, ix. quæ. iii. Facta subditorum iudicātur à nobis, nostra verò à Domino iudicantur. loquitur enim de factis peccatorū Pontificis, dum subiungit, deteriores sunt, qui vitā & mores corrumpunt iis, qui substantiam aliorum prædiāq; diripiunt. Et vltra prædicta conclusionē
- hanc

hanc approbat Glo. not. in d.c. si quis pecunia,
 & B. Tho. in iij. dist. xix. atq; huic sentētię acces-
 serūt Albertus Magn. Pet. de Palu. Herueus, Vlr-
 icus, Aug. de Anch. & alij relati per Ioā. de Turr.
 Crem. in lib. de eccles. hoc idem latē cōprobauit
 Caietanus in tract. de autor. Pap. & cōcil. & eccl.
 cōpar. c. xcvi. & c. xxvi. Quibus addo Card. Ioā.
 de Imol. & Feli. quos retulit, & secutus est ilignis
 Doctor Ioā. Bap. Cast. ī addit. suis ad sing. Rom.
 num. 794. concludens, Papā scandalum afferen- 197
 tem ad renunciandū Pontificatum vllō pacto
 cogi non posse, atque ideo nec de sede eiici, ne
 quod vna via prohibetur per aliam concedatur.
 c. cūm quid, de regul. iur. in vi. Quinimo superio 198
 ribus temporibus fuit inter iuris īterpretes disce-
 ptatum, posset ne Papa vltro suę dignitati renū-
 ciare, an non; vt videre est, in Glo. c. i. de renun-
 in vi. ad cuius controuersię diffinitionem pro-
 mulgata fuit sanctio illius. c. i. Quare ita colligi-
 tur argumentum. Si Papa iustis de causis secūdū
 iuris diuini, aut humani constitutiones ad renū-
 ciandum pontificatum cogi quoquo modo po-
 tuisset, vtiq; extra dubitationem extitisset, eū sal-
 tem sponte posse pontificatu se abdicare, ne igitur
 sine vlla ratione inter tot sapientes sit decer-
 tatum, absq; difficultate cōcedendū videtur, Pa-
 pam ratione cuiuscunq; scandali inuitum de se-
 de eiici nō posse. Et meherculē nisi ita diceretur,
 aperte



aperta esset via principibus laicis, qui sapissimè
 Romanis pontificibus sunt infesti, ad ponendam
 eorum dignitatem in magno discrimine, possent
 enim aduersus Pontifices ob illorum potentiā
 multa confingere, quæ maximas in ecclesia Dei
 procellas facillimè excitarent; quibus est obuiā-
 dum l. conuenire. ff. de pact. dotal. Et ideo con-
 cludendum est, cum Specul. in titu. de accusato.
 Papam pro solo crimine hæresis accusari posse;
 Ad quem accedit Pet. de Anch. in repe. cap. Ac-
 cessorium de reg. iur. in vi. in quæst. illa. Vtrum
 Gregorius xii. obligatus esset pontificatui renū-
 ciare. Neque id (vt nōnulli faciunt) obijciendum
 est, omnino veritati consentaneum non videri,
 Pontificis scilicet errantis culpas à nemine iudi-
 cari posse, ne hoc modo capite languescente mē-
 bra infirmentur. Nam Deus quandoque ob pec-
 cata populorum & malos antistites, & corruptis
 moribus Principes regnare patiūt. Lux. illud Osee
 13. Dabo vobis Regē in furore meo. & Iob 33.
 Qui regnare facit hominem hypocritā propter
 peccata populi. Hinc Hieronymus, Non semper
 princeps populo, & iudex ecclesiæ per Dei arbi-
 trium datur, sed prout merita nostra deposcunt,
 si mali sunt actus nostri, & operamur maligna in
 conspectu Dei, datur nobis princeps secundum
 cor nostrum. Hæc ille in c. audacter. viij. quæst. j.
 Quod Euaristus quoq; Papa confirmat in c. nō
 est

est. ij. quæst. vij. Quod si ipsi nos corrigeremus, &
charitas in nobis refloresceret, fortè honestioris
vitæ superiores tam clericos quàm laicos habere
mus. Quare talis Pontifex tolerandus est, tū quia 201
ex hoc forte bonum in ecclesiam peruenire po-
terit: tum etiam quia, vt Augu. ait, non est ma-
gnum tolerare illum, qui à Deo Opt. Max. tole-
ratur. Eiusdem quoq; sententiæ fuit Petrus antea
citatus in Epist. 1. cap. 2. vbi ait, Subditi estote
Dominis vestris etiam discolis, hæc enim est gra-
tia si propter Dei conscientiam sustinet quis tri-
sticias patiens iniustè. Hæc ibi, Neque timendum 202
est, vt quandoque aduersarij autumant ob repro-
batos summi Pont. mores vniuersalem ecclesiã
subuerti posse. Nam cū ea Christus fore se vsq;
ad cōsummationem seculi pollicitus est, Matth.
vlt. Hinc Deus, vt apud veteres scriptum est, in
pastores illos inuehitur, qui potestate abutentes
gregem dilaniant, dicens, Liberabo gregem meū
de ore eorum, & non erit vltra eis in escam: visi-
tabo oues meas, & liberabo eas ī die nubis & ca-
liginis, Ezech. 34. Sic etiam Balaam veniens ad 203
maledicēdum populo, cui Deus benedixerat, ab 204
ipso Deo prohibitus est, vt legitur nu. 22. Item
Anastasius. 11. cum vellet Achacium reuocare
nō potuit, quia ab ipso Deo fuit pcussus, vt habet
in. c. Anastasius cū gl. 19. dis. Et iō teste Hilario
de trin. lib. vij. cuius meminit Oldr. in cōf. cclv. &
Card.

Card. Alex. in rub. xv. dist. col. iiii. Proprium ecclesie esse solet, vt tūc vincat cūm læditur, tūc intel-
 ligat cūm arguitur, tūc secura sit cum videtur su-
 perata. Et S. Rom. Ecclesia, quę semper immacu-
 lata pmāsit, Domino prouidēte, & B. Petro Apo-
 stolo opem ferēte, firma & īmobilis omni tem-
 pore persistet. Hęc Hieron. ad Damasum, habe-
 tur in cap. hęc est fides, xxiiii. quęstione. i. scriptū
 205 enim est, quod portę inferi nō pręualebunt ad-
 uersus eam, scilicet ecclesiam, & nauicula Petri
 fluctuare potest, submergi verò non potest. c. nō
 turbatur, 24. quęst. j. Fuerunt sanē diuersis tem-
 poribus piculosisimę procellę, & tēterrimi tur-
 bines ī ecclesia, veterisq; disciplinę perturbatio,
 ac mores antistitū perditissimi, & ab omni Chri-
 stiana professione penitus abhorrentes: semper
 tamē ecclesia tempestates euasit, semper Dei lu-
 men & auxilium affuit, semper deniq; ventorū
 vim, & quancunq; temporum difficultatem in-
 uictō virtutis robore superauit. Quare ob id ec-
 clesiam periclitari nō posse, minimē dubitādum
 est, sed pro tali Pōtifice tāto propēsius orandum
 est, vt habetur in dicto c. si papa, & multis modis
 potest modestē admoneri, vt per Card. Alexan.
 in Rub. xv. dist. & hoc modo. d. Card. Alexā. tue
 206 tur, Glo. d. c. si Papa, in quib; cōcilium cōgregari
 posse, vt Papa eo casu admoneatur, nō autem vt
 deponatur, hęc ille in d. c. Synòdum, col. ij. ī cuius
 sententiam

sententiā inclinare videtur etiam Iason in cons.
 xcy. in iiii. vol. & quāuis hic illius Glo. sensus esse
 non possit. Illud tamen verum puto fore, vt vbi
 Deus ecclesiæ suæ periculū viderit imminere, aut
 malum Præsulem eripiat, aut cor illius immutet,
 cum præsertim cor Regis in manu Dei sit, Pro- 207
 uerb. c. 12. aut inenarrabilibus modis illi succur-
 rat. Itaq; concludendū est. siue Deus (vt diximus)
 velit malum principē regnare ob scelera populi,
 siue aliquo modo permittat, vt fortasse iusti exer-
 ceantur, ei à nobis parendum esse atque eius iudi-
 candi & castigandi potestatem Deum sibi soli re-
 seruasse vt etiam antea citata cōfirmant, quæ pru-
 denter Symmachus ait: Nolite existimare eas ani-
 mas inquisitionis non habere formidinem, quas
 Deus præ ceteris suo seruauit examini, non ha-
 bet apud illum reus de allegationis nitore subsi-
 dium, quando ipsorum factorum vtitur eo testē,
 quo iudice. Hæc ille in c. aliorum, ix. quæst. iii. Nō
 omitto Petrum de monte in d. suo tract. Glo. illā
 d. cap. si Papa, maledictam appellasse, dixisseq; eā
 non sentire, Pontificem pro notorio crimine de-
 poni posse, sed accusari tantum: fortè vt repræhē-
 datur, & modestè corrigatur, secundum doctri-
 nam Apost. ad Timoth. 5. Seniorē ne increpau- 208
 ris, sed obsecra vt patrem, & vt ei in his malēfactis
 resistatur, exemplo Pauli Petrum reprehendētis,
 quod legimus in c. Paulus Petrum, ij. quæst. vii. nō
 L tamen,

tamen, vt deponatur. Quemadmodū nec Petro ob eius delictū Pontificia dignitas fuit adempta.

- 209 Postremò præsupposita aduersantium opinione, quam tamen constanter negamus, per prædicta fortasse noua quæstio excitari posset, an scilicet eo casu omnium patrū consensus nemine penitus dissentiente requiratur, & hoc quoniā, vt tradit Bal. in l. Barbarius, ff. de off. præt. in addit. siue apo. col. ij. sicut prælatus habet ius in subditos, ita
- 210 & subditi ius reale in eum, vt eis subsint, in cuius iuris quasi possessione sunt, quemadmodū & filius in quasi possessione filiationis. Idem clarè ait Inno. in c. Auditis de præscrip. Dicens inter esse subditorū ne mutēt Dominos. Quibus stantibus illud sequi videtur, vt vnanimis omnium patrum
- 211 consensus exigatur: cum enim eo casu de auferendo cuique eorū iure & dicta quasi possessione agatur, explorati iuris est, in re communi potiore esse prohibētis causam l. Sabinus, ff. comm. diuid. cum cōcord. Et ita similem quæstionem decedit
- 212 Archid. in c. si transitus, lxxix. distinct. Quod etiā cōprobari posset per tex. sing. in §. fin. in Aut. de defen. ciuit. quē valdè extollit Rom. in sing. xcv. & multi ibidem in addit. relati, vbi habetur, quòd ad cōfirmandum defensorem omnia suffragia exiguntur. Si ergo actum confirmationis vnus dissensus infirmat, quāto magis depositionem Pontificis summè odiosam? Accedat regula c. vbi periculum.

riculum . de elect. in vj. Et hoc præsertim cum in re dubia tutior via sit eligenda c. iuuenis . de spon sal. Cæterum quia nos prædictæ conclusioni nostræ constanter adhæremus , sufficiat hoc tēpore præsens dubium excitasse , pro cuius decis. videri possent tradita in c. cum omnes de constit. Nunc vt quæcunque hæctenus dicta sunt in breue com pendium redigamus , illud in summa colligimus , nullam prorsus esse concilij potestatem in eum , qui iure sit Pontifex . & quamuis tria sint , in quibus prima fronte aliud videri possit , primum vbi plures de Pontificatu cōtendunt , alterum vbi Pō tificis electio est irrita , tertium vbi fuerit hereticus Pontifex : horum tamen nihil conclusioni nostræ obliſtit . Nam & in eo , quod primò diximus , vbi nō apparet quis sit Pontifex perinde est ac si non esset , cum non esse & non apparere paria esse iudicetur . Quod autem secūdo loco tractatum est , qui legitimè non est electus , is neque Pontifex appellari meretur , nec Pōtificia subnixus est auctoritate : is denique , qui in hæresim lapsus contumaciter in praua opinione perseuerat , ne inter Pontifices quidē numeratur . Quæ omnia euidentissimis rationibus , & maximorum virorum auctoritatibus , superiùs ita ostendimus , vt plura addere superfluum videatur . In reliquis autem Papam quāquam manifestissimè peccantem , neque ab vllō mortalium iudicari posse , neque potestatem suā

213

214

concilij cēsuræ iure posse submittere abundè probatum est: & hæc, quod ad prius nostrę distinctionis caput attinebat, dixisse satis sit. Nam quæ de criminosi Pontificis autoritate polliciti fuëramus, cumulatè præstitisse nobis videmur.

S E C V N D A P A R S.



VN Ciam igitur secundam partē aggrediamur, in qua quid iuris sit quando non de Papa iudicando, sed de expediēdis ecclesiæ negotijs agitur, inuestigandum est. Atq; vt rem hanc, quæ satis proli-

- 1 xa est, & fortasse hactenus non recto ordine pertractata, planam faciamus, eam in tria tempora diuidendam esse iudicaui, vt primū videamus quid fieri oporteat, cū cœpta negotia ab antea actis concilijs decisa non sunt. Secundo loco an Pontificis potestas super ea sit, quæ ab illis satis decisa fuisse videri possunt. Tertiò vbi legitimè coacto concilio dissentit Pontifex à patribus,
- 2 vtra sententia sit præferenda. In primo itaq; casu quærendum est, an occurrentia negotia, qualiacunque illa sint, à Pontifice Maximo expediri possint, an vero aliqua tanti ponderis sint, vt nō nisi

nisi de concilij consensu decidi valeant. Hic non
defuere, qui voluerint fidei & vniuersalis ecclesie 3
causas, ad solum concilium pertinere, moti au-
toritate Gregorij, qui de quatuor primis cōciliis ait
se illa summa deuotione amplecti, quia in eis ve-
lut in quadrato lapide sanctę fidei structura con-
furgit, & cuiuslibet vitę communis atque actio-
nis norma consistit, hæc ille in c. sicut. xv. distin.
& per istum tex. voluit Glo. & ibi nonnulli per
Card. Alexand. in c. Anastasius. xix. dist. memo-
rati quæstionem fidei solius autoritate concilii
decidendam esse. in hanc quoq; sententiam ad-
ducebantur, qui hanc partem sequuntur, per tex.
in d. c. Anastasius, quo exprimitur Anastasiū, ic- 4
circo hæresis crimine dānatum fuisse, quia absq;
concilio Episcoporum, Achatij eius criminis rei
particeps fuerit. Pro hac eadem opinione afferūt
tex. in c. habeo librum, xvi. dist. vbi habetur opor-
tuisse, vt Synodus vniuersalis contra quorundā
hæreticorum prauitatem canones promulgaret.
Nam, sicut ibi Gem. ait, Verbum illud, oportuit, 5
verbum necessitatis est, ex quo infertur, de his, 6
quæ ad fidem attinent, absque concilio statuta
fanciri non posse: ita Andr. Sic. in addit. ad Abb.
in c. quod translationem, de offic. delega. vbi pro
opinionum cōcordia subiunxit, fidei negotium,
quod graue & arduum est, ad solam Synodum
pertinere: si verò tale non sit, Pontificem Maxi-
mum

mum id decidere nō prohiberi. Quæ opinio etiā
 ex mente la. est in confi. xcv. col. iiii. versi. Et li-
 cet solus Papa, in iij. vol. vbi Glosam ī d. c. Ana-
 stasius, intelligit, quando causa fidei ardua est, &
 hoc modo prius eā intellexerat Abb. in q. incip.
 Episcopus, in iij. char. cuius meminit Card. Alex.
 in d. c. Anastasius. Verū enim uerō ijs, quæ pro
 hac parte afferuntur, non obstantibus & contra-
 riam sententiā potiore esse, & hanc opinionū
 concordia veritate carere demonstrabimus. Atq;
 vt planior hæc fiat materia, illud constāter affir-
 mamus, Pontifici in Petro omniū causarum &
 præcipuè maiorū decidendarū potestātē tributā
 esse. Secundò causam fidei à Pontifice terminari
 posse. Tertiò quæstionē fidei præsertim ad Ponti-
 ficem referendā esse. Quartò eam potissimū ad
 Pōtificem referri debere, quæ sit ardua, & ex hoc
 ultimo malè concors illa concordia destruetur.

- 7 Primo igitur dico, omnium negotiorum &
 præcipuè maiorum, iurisdictionem esse in Pon-
 tifice Maximo. Quia Pontifex eadem autorita-
 te fungitur, quā habebat & Moyse teste B. Ber-
 8 nardo ad Eugenium, sed ad Moysen præsertim
 maiora referebantur: alia verò, vt ipse minus gra-
 uaretur, ab alijs quos ipse elegerat, decidebantur,
 vt legitur Exod. 18. & Deut. 1. Ergo, &c. Id etiā
 probatur ex his, quæ habentur Deut. 17. vbi quā-
 do occurrebant ardua, iussit Dominus ad eundū
 esse

esse locum, in quo sacerdotes leuitici & iudex,
qui super eos erat, sedebant: & illos, qui sacerdo-
tis imperio non obediebant, morte dignos esse
declarauit. Sed ille sacerdos, nunc Pontifex Ma-
ximus est, vt aperte ostendit tex. in c. per venera-
bile. §. rationibus. qui fil. sint leg. ergo Pontificis
est præsertim in arduis imperare: & eius imperio
parendum est, ita iubente Deo, nec dicat aliquis
tex. Deut. non de solo summo sacerdote, verum &
de adiutoribus loqui, quia adiutores illi non ad
minuendum summi sacerdotis imperiū, sed ad
labores adimēdos erant assumpti vt nuperrimè
dictum est, quod cōfirmatur per not. in d. §. vbi
scriptores communiter consenserunt, solū Pon- 9
tificē sine adiutoribus ardua expedire posse. Quā
conclusionem eo in libro, qui à me de cardinala
tu conscriptus est quæst. xxxix. latissimè probaui
Hoc idē indicant verba, quæ Pontifici in Petro
dicta fuere. Quodcūq; ligaueris, &c. Matth. 16.
quæ quidē verba, cū vniuersalia sint, omnia cō- 10
tinēt, & nihil ab eis intelligitur exceptum, vt ait
tex. in c. solite, de maior. & obed. Ergo cū vnum
negotium ab alijs seiūctum non fuerit, ne nobis
quidem id facere licitum est, vt ait tex. in d. c. so-
lite, & in Extrauag. vnā sanctā, eod. tit. vbi ex
infinitis propemodū antiquæ & nouæ legis au-
toritatibus ostēditur, omnia Romano Pōtifici de
necessitate salutis subesse: quod qui non credit
ibi

- ibi legat. Quod tamē etiā nos in superioribus multis rationibus, & locupletissimis clarissimorū virorum testimoniis, comprobauimus, ad quē accedat hoc idem fuisse rationibus optimis confirmatum, per Glo. in Clem. ad nostrā. de heret. Ad
- 11 rem facit tex. not. in c. j. xxij. distin. Qui absolute ait Petro iura terreni cœlestisq; Imperii à Deo cōmissa fuisse, & aliter credentem heresis criminis
- 12 reum esse. Idem attestatus est Bald. in proēm. Decretal cui accedit Dec. in cōsil. ccxcviii. col. fin. dum ait esse in Pontifice totam monarchiam spiritualement, & eius potestatem absolutam esse ab omni regula coarctate accedat tex. in c. rogamus, xxiiij. quæstio. j. vbi habetur ita Deo præcipiente cuncta maiora negotia ad ecclesiam Romanam esse referenda. Idem legitur in c. dudum, iii. quæst. vi. & cū
- 13 dicimus ecclesiam Romanam, de potestate summi Pontificis loquimur, vt colligitur in d. cap. dudum. vbi ob autoritatem Petri defertur ecclesiæ
- 14 Romanæ, quæ illius nomine consecrata est, quod confirmabitur ex infra dicendis, dum citabitur Card. Zab. i Clement. vna. de Sūma Trinit. §. nos igitur. & Papam plenitudinem potestatis habere probatur in c. cum ex eo, de poenitē. & remiss. vbi Innoc. i i i id in cōcilio generali affirmavit. Idē expresse voluit B. Bernardus in Epis. ccxxxviii. inquit quamuis alii in partem sollicitudinis vocati sint, Pontificem tamen solum plenitudinē
- habere

habere potestatis. Vt etiam docuit Paul. de cast.
in consi. 414. in facto præsentis in primo vol. Ad
idem est tex. in c. ad honorem. de aut. & vs. pal.
quod & B. Thom. confirmauit in quod lib. iiii.
art. xiiij. Sed quis Cyrillo de huiusmodi potentia
plenitudine vel alius, vel illustrius, vnquam lo-
cutus est? Qui in lib. Thesaurorum ait, Filiū Dei,
quemadmodum ipse à patre accepit ecclesiæ &
gentium sceptrum, & potestatem super omnem
principatum, & super omne quodcunq; est, vt in
eius nomine gēua cuncta curuentur ita eandem
amplissimam potestatem Petro & successoribus
suis plenissime concessisse. Hinc iuris vtriusque 16
consulti votis frequentioribus affirmarunt, Pa-
pam in hac iurisdictionis amplitudine etiam po-
testatem vtriusq; gladii accepisse, atque ideo ip-
sum quoque imperium ab ecclesia dependere, &
ita de necessitate salutis credi ac teneri firmiter
oportere, vt traditum est in cap. nouit, de iudic.
per. Abb. Panorm. in consi. xxviii. in primo vol.
Aret. in consi. lviii. & per Bart. in l. i. ff. de requir.
reis. vbi ait, Dantem propterea quod contrariū 17
fenserat, ab ecclesia fuisse quasi damnatum. Ideo
idem Barto. sing. ait in tract. ad reprim. in verbo. 18
per edictum, Papam posse citare quemcūque &
in quocunq; loco existentem, quoniam vbiq;
est Dominus. Et eum posse omnia, modo cōtra 19
fidem non sentiat, tradit. Soc. in cōs. xiii. in i. vol.

- Alexan. in consi. cvii. in ii. vol. & Feli. in c. si quādo, de rescrip. Dec. in consi. cxxxviii. in i. volu. & de hac ipsa Pōtificiæ potestatis amplitudine pulcher est tex. in Clemen. i. vt lit. pend. & in c. Episcopo. 9. q. 3. & est tex. not. in c. nolite errare. 11. dist. Ratio autem vltra prædicta huius tam amplæ autoritatis est in prōptu. Cum enim ad Romanum præsulem potissimū spectet remp. Christianam ad benè beateq; viuendum non modo hortari verū etiam vrgere & compellere. C. de iudæis. 45. dist. consequens est, vt ei quoque illa omnia intelligantur esse cōcessa sine quibus hæc agi non possunt l. ii. cum ibi trad. ff. de iuris. om. iud. c. Præterea de of. deleg. & ad hoc leges notatu dignas attulit Ang. in consi. 290. Cōstat autē
- 21 sine causerū cognitione, sine correctione morū, ac etiam penarum iniūctione, quibus mali coercentur, & boni quiescunt, nō posse homines ad hanc vitæ honestatem adduci, cap. cum & plantare, de priuileg. cap. factæ. 4. dist. & habetur in titulis tam ciuilibus quàm pontificiis iuris, qui de pænis inscribuntur: Igitur ad Papam pertinet hortari, cōpescere & punire, quæ omnia sine huius amplitudine potestatis exerceri non possent. Et latissimè hanc iurisdictionem coactiuā, in omnes
- 22 fideles tuetur Io. de turr. crem. 1. lib. ii. suę summæ cap. 45. cum seq. Proinde multi iurisperitorū celeberrimi, qui de donatione Constantini egerunt,

runt, literarum memoriae prodidere, Constanti-
 num restituisse potius, quam donasse, cum Papa
 Christi vices gerat, cuius est terra & plenitudo
 eius Psal. 23. Et cui data est omnis potestas in coe-
 lo & in terra Matth. ult. Ita Glos. not. tradidit in
 c. ego Ludouicus, lxiiij. dist. Io. de Lign. in Clem.
 Romani, de iureiur. Alex. in cōsi. lxxxvij. ij. vol.
 Secundum ordinem cōtinuantem. Abb. in conf.
 lxxxij. in. j. vol. Aluar. Pelag. in tract. de platu ec-
 clesiae lib. i. art. xliii. & lix. & Card. Alex. in c. Cō-
 stantinus, xcvi. dist. & propterea quam ipse agat,
 qui donationem hanc, figmentum esse quoddam au-
 dent affirmare, & ex praedictis constat, & ex his
 etiam, quae inter gesta concilii Cōstantiensis ha-
 bentur, in quibus damnatum fuisse legimus capitu-
 lum illud Ioan. Vuicleff. in quo assererat, Sylue-
 strum & Cōstantinum errasse dotando ecclesiam.
 Nam & ex assertionem heretici, & ex damnationis
 sententia à concilio promulgata colligitur, dona-
 tionem hanc & veram & validam extitisse, qua
 de re late aliquando differuimus. Ad propositum
 autem negotium redeunt dicimus complura ad
 rem hanc pertinentia colligi per eundem Pelag.
 arti. xlv. & nonnulla etiam, quae adduci possent,
 ut breuior sim, relinquuntur, satis enim tam ex iis,
 quam ex illis, quae iam antea in re proposita co-
 piose attulimus, constat, Papam plenitudinem po-
 testatis habere. Cum autem à plenitudine nihil

M ii absit,

absit, eiq; nihil penitus adiici possit l.i. ff. de dot. preleg. tradit Mar. Soc. Junior. in consi. cxxiiii. in primo volu. Consequens est, vt nulla omnino in quacunq; causa iurisdicendi potestas ab hac amplitudine Pōtificę maiestatis itelligatur exclusa.

- 27 Secundò, vt ordinem institutum sequamur, dico causam fidei in specie à Pōtifice decidi posse: ita Hieronymus ad Damasum i c. hæc ē fides, xxiiii. quęst. i. vbi ait, ad Pōtificem pertinere errantes in fide corrigere: & dissentiētes ab iis, quæ ipsius iudicio cōprobata sunt, cū Petri sedem teneat, hæreticos esse, ad idem est text. in c. rogamus, xxiiii. q. i. Insuper audi Cyrillū in dicto lib. Thes. Maneamus vt membra in capite nostro apostolico throno Romanorum Pōtificę a quo nostrum est quęrere, quid credere, & quid tenere debeamus, ipsum rogantes præ omnibus, quoniā ipsius solius est reprehendere, corrigere, statuere, disponere, & soluere, & loco eius ligare, qui ipsum ædificauit, & nulli alii quod suū est, sed ipsi soli dedit: cui omnes iure Diuino caput inclināt: & Primates Mundi ei tanquā Christo obediunt.
- 29 Hæc ille. Quapropter omnino dicendum est iurisdictionem hanc ad Pontificem pertinere: siquidē ei Dominus dixit in Petro Lucæ 22. Ego rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Quæ quidem verba citātur à tex. in d. c. maiores, de baptis.

de batism. ad ostendendum maiores ecclesiæ cau-
 sas ad fidem pertinentes spectare ad summū Pon-
 tificem. Hæc eadem verba ad demonstrandū Pe-
 tri primatum & eius inconcussam fidem adducū-
 tur à tex. in c. j. xxj. distin. nam, vt Ilidorus ait lib.
 vij. Ethymologiarum. c. xij. quod etiā legitur in
 ca. cleros, xxj. distin. Pōtifex princeps sacerdo-
 tum est: vel dicitur quasi via sequentium: ipse est
 summus sacerdos: ipse Pontifex maximus, ipse
 quod vnusquisq; facere debet, ostēdit. Hoc enim
 vltimū ad fidei normam pertinere arbitror, hinc
 Innocētius primus Epist. xxv. ad Chartaginensē
 concilium rescribens illos patres miris laudibus
 extulit: quoniam sequentes maiorum decreta, no-
 luerunt negotia fidei in consulto Romano Ponti-
 fice diffinire, à quo ecclesiæ omnes normam reci-
 pere consueuerunt. Sic etiam legimus Chartagi-
 nensē concilium super damnatione Pelagij atq;
 ita in iis, quæ fidei sunt ab Innocentio Romano
 Pōtifice petiisse, vt gesta Synodi cōfirmaret, qđ
 & factum fuit, vt videre est in Epist. concil. Char-
 taginensīs ad Innocentium, & in Epistola respō-
 ipsius Innoc. Proinde ex petita hūc in modum &
 concessa confirmatione hæc iurisdictio Papæ su-
 prema colligitur, cui ipsum concilium nouimus
 in re proposita detulisse. Vnde Mileuitana Syno-
 dus Chartaginensē imitata similiter ad eundē
 Innocent. nouam hæresim detulit, vt ipse, qui præ-
 cipuo

cipuo munere gratiæ Dei in apostolica sede est
 collocatus, pronuntiaret, quid tenendum foret.
 Hęc habentur in Epist. eiusdem concilij ad Inno.
 & in Epist. resp. ipsius Innoc. Ex quibus liquet Sy-
 nodum illam apertissimè sensisse præcipuum esse
 munus Romani Pōt. vt de fide sententiam profe-
 33 rat. Hoc alia quoq; ratione adiuuatur, vna enim
 fides debet esse totius ecclesiæ c. j. §. vna de Sūma
 Trin. Idq; ait Apost. ad Ephes. 4. & pri. ad Corin.
 primo, ibi. Idipsum dicatis omnes & non sint in
 vobis schismata, sed hoc impleri non posset, nisi
 exoriens de fide quæstio à summo Pontifice, qui
 vniuersæ ecclesiæ præfectus est, decidi posset, vt
 clarè concludit B. Thom. in ij. ij. quæstio. j. artic. x.
 ergo, &c. Et qui aliter diceret hæresis crimine te-
 neretur, vt ait tex. not. in d. c. i. xxii. dist. Idq; vrgē-
 18 tibus argumentis cōfirmat Glo. in d. Clement. ad
 nostrum, de hæret. Ad quod etiam videatur Alu.
 Pell. in d. lib. j. art. xlv. Et memoria repetatur, quæ
 nos suprà latè disseruimus, cū obiter de primatu
 34 Romani Antistitis ageretur, nec prætereat Flo-
 rentini cōcilij diffinitio, qua declaratum est, Ro-
 manum Antistitem omnium Christianorum pa-
 trem & doctorem existere, atque ideo eius est, fi-
 deles docere, non autem ab eis doceri. Et me her-
 cule valde absonum, atque impium videretur, si
 cōcilium duntaxat hanc iurisdictionem haberet,
 sic enim infoelices errantiū multorum animæ ob-
 28
 difficilli-

difficillimam cōcilii coactionem facillimè depe-
 rrent: quæ quidem concilii congregatio multo-
 ties quoque ob iniuriam temporum impeditur.
 Vt exempla ueterum Conciliorum ostendūt. A
 primo. n. cōcilio Niceno, quod fuit sub Siluestro
 confectum, usq; ad secundum sub Damaso Con-
 stantinopoli celebratum. LII. anni fluxerunt, à
 secundo usq; ad tertiū ephesinum sub Celestino
 coactū. LX. anni à tertio usq; ad quartum chalce-
 doniæ sub Leone peractum, secundum aliquos.
 30. secundū alios. 19. anni. à quarto vsq; ad quin-
 tum rursus Constantinopoli congregatum. anni
 118. a sexto usq; ad septimum Nicenum tempo-
 re Adriani. CX. anni & à septimo usq; ad octa-
 uum Constantinopoli cōuocatum tēpore Adria-
 ni. ii. LXXXII anni. atq; ita patet intra quingen-
 tos quadraginta quinq; annos octo tantum con-
 cilia generalia fuisse collecta. Præterea possent
 etiam collecta synodo nonnunquam paria pa-
 trum suffragia reperiri, & res indecisa relinqui.
 Huc accedit quòd ob nimiam conciliorum fre-
 quētiā, ubi facilis esset eorum collectio, Epi-
 scopi ferè semper ab Ecclesijs suis abessent, id
 quod à sacris constitutionibus disideret: c. inter
 corporalia, §. sicut enim: de transl. Episcop. cap.
 nisi cum pridem, §. verum, de renunt. & tot. tit.
 de cleric. nō reside: Deniq; id etiam propterea ini-
 quum esset, quòd multi pauperes præ inopia de
 suo

36

37

38 suo iure decedere coacti opprimerentur, quippe qui pecuniarum defectu laborantes ad conciliū accedere nō possent, sic etiam feminæ ad denuntianda peccantium crimina ad synodos accedere tenerentur. quæ omnia cum valde absurda sint, & à sapientum auribus abhorrentia, iure merito sunt reiicienda, vt docuit Iurisconsultus in l. Saluius Aristo. ff. de leg. præstari. quo textu ad rem hanc sepè Bal. & Soc. vti consueuerunt. Cōcludē dum igitur est, ea etiam quæ fidei sunt & omnia vel maxima ecclesiæ negotia posse iure proprio à Romano Antistite diffiniri. Quid? ea esse nō nisi ad ipsum iure proprio referenda dicere non verebor, cum nusquam fuerit ab euangelicis traditionibus acceptum, concilijs ipsi quibus robur desit Pontificiæ maiestatis, vim & potestatem aliquā tributam esse: si enim à verbis illis sumitur conciliorū potestas Dic ecclesiæ, & ibi paulò post, quæ cūque ligaueritis Matth. 18. vt patres Basilienfes in xxxij. sessione facere nitebātur. dicimus verba illa ad solum conscientiæ forum, & ad ferendę excommunicationis sententię autoritatem pertinere, atque ideo ad alia maiora ecclesiæ negotia extendi non posse, vt latè iam antea declarauimus, Præterea verba illa non sunt collectiue sed distributiue intelligenda, vt quicumque prælatus possit autoritatem hanc in sua Diocesi exercere, vt à sacris Theologis fuit cōmuniter affirmatū, idq; ve-

Custissima

tuissima docuit cōsuetudo, quæ legū omnium 39
 optima est interpres l. minimè. l. de quibus. ff. de
 leg. cū vulg. Tantę enim potētę est huiuscemo- 40
 di cōsuetudo, quæ à iure peritis interpretatiua nū
 cupari solet, quòd etiā si quælibet consuetudo à
 lege aliqua reprobaretur, illa tamē propterea nō
 intelligeretur exclusa, teste Dec. in c. cū M. Ferra-
 riensis, de constit. vbi citat Pet. de Anch. in cōsil.
 cxxvij. incip. visis. Constat autē in re proposita
 passim & vbiq; à prælatis ecclesiarum seiūctim,
 ac separatim, iurisdictionem hāc, qualiscūq; illa
 sit, exerceri: Quæ conclusio confirmatur, nam & 41
 Petrus, cui hęc verba dicta fuerunt, sine aliorum
 cōcilio Ananiam & Saphiram summa autorita-
 te dānauit, nefas autem esset asserere Petrū Diui-
 na præcepta transgredi voluisse Quare ad concil-
 ium minimè sunt trahenda, quæ fuerunt singu-
 lis impertita, Item ista denunciatio contra Pon- 42
 tificem fieri nō posset, cum nemini sit subiectus,
 vt per doc. in c. Nouit de iud. & latè per Io. de tur.
 crem. in lib. ij. suæ summæ cap. 98. Iisdem quoq;
 rationibus respondetur, si forte verba illa Ioan.
 xx. adducerentur. Quorūcūq; remisistis, & reli 43
 qua. Nam ibi quoq;, & de foro cōscientiæ, & de
 potestate singulis apostolis, non autē simul om-
 nibus & collectiue tradita agebatur, & ideo quā-
 tum distent hęc à concilii autoritate, & ab ipsa 44
 veritate, omnes intelligūt: cum enim longè dif-

N similia

- 43 similia sint, de vno ad aliud non recta fiet illatio
 linter stipulantem, §. sacram, ff. de verb. obli. cū
 44 concor. Multò minus ea denique refragantur:
- 45 Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine
 meo, & reliqua. Quoniam ibi non de potesta-
 te cōciliī sed de gratiis à Deo Opt. Max. impetrā-
 dis intelligebatur, quæ non multitudini, sed vna-
 nimitati (vt Cyprianus ait) precantium conce-
 duntur. Atque ideò si verba illa ad subiectam ma-
 teriam referamus, vt iam inde à principio id fieri
 oportere probatum est, & cōclusum, non debent
 46 ad rem hanc prorsus alienam trahi atque extendi
 l. non omnis, ff. si cer. pet. Quamobrem vnde ori-
 ginem susceperit ista conciliorum potestas, quæ
 nonnunquam supra ipsos Pōtīfices tollitur, satis
 intelligere non possum. Verum si quis instaret di-
 47 cens, Constantiense cōcilium declarasse se imme-
 diatè habere potestatem à Deo, statim respōdeo
 id fuisse iure optimo declaratum, cū enim tunc
 nullus esset certus Pōtīfex, & maximum ob illud
 schisma ecclesiæ periculū immineret ac res omni-
 no moram nō pateretur: Pontificia potestas erat
 eo casu ad concilium deuoluta, atque ideò illa po-
 testas à Deo dependebat, vt infrà oportuniore lo-
 co declarabitur, quare rursus dicimus quæstionē
 fidei à Papa iure proprio posse decidi, & sine ipsi-
 48 us autoritate à nemine pręterea, quod plus est. Et
 ista conclusio, concilium, scilicet nullam à Deo
 imme-

immediatè habuisse potestatem concludenti ratione probatur. Nam aut asserimus potestatem hanc pontificia maiorem esse, aut parem, aut inferiorem. Si maiorem dicimus: hoc pacto sequeretur: Papam, deficiente iurisdictione, constituto concilio, desinere esse caput ecclesiæ, id quod esset absurdum, & ab omni ratione abhorrens, quoniam sine aliqua sacrarum literarum auctoritate asserere papam tum demum sua iurisdictione carere, cum concilium congregatur, est vel facile contemnendum, quia ut inquit B. Hieronimus. Quod de scripturis non habet veritatem, eadem facilitate contemnitur, qua probatur. facit l. illam. C. de collat. & tex. not. in §. cum igitur ibi, Nec est lex aliquid tale dicens, in Aut. de nō elig. secu. nub. Præterea hoc nō sine maximo fidelium detrimento contingeret, cum nulla maior necessitas dari possit, quam fideles papa Christi vices agente carere, ut docuit glo. approb. in cle. ne Romani, §. cæterum, de elec. Insuper hoc idem repugnaret concilio Chalcedonensi, ex cuius epist. ad Leonem colligitur, à tota synodo summitatis titulum Leoni fuisse tributum. Qui autem summus est, utique inferior esse non potest. Rursus ex ipsius gestis constat supremum semper honorem fuisse papæ delatum, & rursus ab eodem concilio, et à multis aliis fuit petatum, ut gesta in ipsis, à pontificibus Romanis approba-

- rentur, quorum meminit Io. de turr. crem. in lib.
50 iij. sue summæ cap. 34. Confirmatio autem à superiore peti solet. Ad prædictorum confirmatio nem accedit glo. ab omnibus approb. in c. iiii. de cler. excom. min. quæ ait excommunicatum nõ posse à tota synodo dispensari, sed hoc ad Romanum pontificem pertinere: & ita etiam docuit Imol. in c. graue, col. vj. de præben. dicēs, patres, concilij se habere ad Papam, vt cōsultores, non autem, vt iurisdictionem habentes, quæ qui
51 dem tota in pontifice residet. Igitur maior est Papæ potestas, non autem minor. Et si aliquis fortè alio exceptionis genere vteretur, quo nonnulli ex Basileiensibus sequentes Iarson utebantur, dicentes, quod & si pontificiæ potestatis amplitudo tolli non possit, vel minui, possunt tamen patres in concilio congregati illius executionem ita restringere, vt nequeat ad actum deduci, nisi, vt per ipsos patres fuerit ordinatum. Respondeas licet, obiectionem hanc falsam esse, tū quia
52 nullo iure probatur, vt prædictum est, tum etiam quia contrarietatem continet, contrarius autem audiri non debet. c. pen. de off. deleg. in vj. c. vno vers. omnibus. Vt eccles. benef. fin. Nihil enim aliud hoc pacto ageretur, nisi quòd Papa amplissimā habeat potestatem in vniuersos, & non habeat, atque plenissima iurisdictione fungatur,
53 & tamen iudicare non possit, hæc enim sunt re-
pugnantia,

pugnantia, quæ simul stare nō possunt. l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. Atq; ita patet Papæ potestatem, constituto concilio, inferiorē dici non posse. Si verò concilium parem cum Papa potestatem habere diceretur, in maximū incōueniēs incideremus; sequeretur enim ecclesiā Dei habere duo principia, & duas cathedras: Id quod ecclesiæ vnitas non admittit, nam teste Cypriano, in epistola ad Magnū, Dominus insinuās nobis vnitatem de diuina autoritate venientē ait. Ego & pater vnum sumus, ad quam vnitatem redigens ecclesiam denuò dicit, & erit grex vnus, & vnus pastor, & latè de hac vnitatem habetur in c. loquitur & in c. alienus 24. quæst. 1. Idquē Iurifconsultorum sententia confirmatur, qua cautum est, idem à duobus eodem modo, & eodem tempore possideri non posse, atquē ita nec exerceri. l. si vt certo, §. si duobus. ff. commod. Præterea pluralitas principatuum mala est xij. Metaph. Igitur à Deo prouenire non potuit, cuius perfecta sunt opera, & qui vidit cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Accedit ad hæc quòd cum Papa in patres, neque patres in Papam, auctoritatem habeant, quia par in parem non habet imperium, non fuisset satis prouisum ecclesiæ. Id quod esset contra verbum Domini dicentis. Quid vltius debui facere vineæ meæ, & non feci? Denique posset facillimè schisma

oriri

- oriri ob dissidentem inter eos sententiam. l. item si vnus. ff. de arbi. C. quia diuersitatem, de concess. præben. Id quod repugnaret apostolo ad Cor. i. Idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata. Et ideo in schismatis remediū hæc non est sequenda sententia. c. legimus, 93. dist. quoniā vbi schisma est, ibi ecclesia esse nō potest, c. pudēda. 24. q. i. Si demum volumus minorem esse concilii potestatem, tum dico, aut ea immediate procedit à Deo, aut à Papa, Sic à Deo, frustra fuisset constitutū, concilia, quæ minoris essent autoritatis ad succurrēdū ecclesiæ periculis, non sine difficultate maxima congregari possēt, cum Papa ipse maiorem habens potestatem ecclesię facilius & cum minori dispendio provide-re potuisset: Deus autem nihil agit frustra, igitur &c. Si verò à Papa prouenit, sumus voti
- 57 compotes: cum hoc ipsum agamus. Quare à sufficienti partium numeratione colligimus nullam esse aliquo in casu concilii potestatem, nisi quatenus à Papa defluit. Argumentum enim hoc in iure ualidum est, vt habetur in l. ex maleficiis, §. Heres, ff. de actio. & oblig. & in l. Patre furioso. ff. de his qui sunt su. vel alie. iu.
- 58 Tertiò dico, fidei negotiū præcipuè Pontifici Maximo suppositū esse. Nam Christus Petro Pōtificiam potestatem traditurus, discipulos omnes de fide interrogauit dicens, quem dicunt homi-
- 59

nes esse filium hominis? vos autem quem me esse dicitis? &c. Et sic negotium hoc fidei erat, & quamuis omnes interrogati essent, tamen solus Petrus profiliit inquit, Tu es Christus filius Dei viui, ob quā confessiōe Christus ei dixit, & ego dabo tibi clauēs Regni cœlorum: quodcunq; ligaueris, &c. Quasi dicat Christus (vt Hier. ait) quia tu dixisti me filiū esse Dei viui, & ego dico tibi quia tu es Petrus, & tibi dabo, &c. Ita etiā prædicta verba exponit B. Io. Chrysostomus, etiā ob hanc præcipuam ipsius Petri confessionem, cum Pontificiam nactum fuisse potestatem ait Card. Alex. in rub. xv. dist. & in c. fidelior, l. distinct. His sic se habētibus dico, si negotium, quod fuit causa Pontificiæ potestatis, fidei negotium fuit: ergo causa fidei, quæ Pontificiæ iurisdictionis occasionem præbuit, præ aliis debet sub eadem iurisdictione contineri, & hoc sentiens Innoc. I I I. ait in c. maiores, de bapt. Maiores difficiliōresq; causæ ecclesiæ, & præsertim fidei ad Petrum referantur. Quia 60 ipse interroganti Christo quis ipse esset, respondit, Tu es Christus filius Dei viui. Animaduerte verbum illud, præsertim, quod nō sine mysterio in d. c. positum fuit. Hinc Innocentius ad Mileuitanum concilium rescribens, ait, causas omnes & præsertim fidei ad sedem Romanam esse referendas. Hęc ille in Epist. xxvi. accedit tex. in c. quotiens, xxiiij. q. j. Dum ait, Quotiens ratio fidei vē-

latur,

tilatur, eam nō nisi ad sedem Petri referendā esse: Nam iste text. iccirco negatiuē ait, quēstionem fidei non ab alio, quā à solo Pontifice decidendam esse: quia specialiter & potissimū veritas fidei potius à Pontifice, quā ab aliis sperari potest, tum ob rationem prædictam, tum quia principaliter pro Petro oratum fuit à Christo ne fides eius deficeret, vt etiā cōsiderat Innocent. I I I. in d. c. maiores. Hoc idē summus Pontifex sacro approbante cōcilio declarauit in Clem. vna. §. nos igitur, de Summa Tri. Vbi Card. Zab. per illū text. ait. Nota quòd ad ecclasiā Romanā pertinet determinare ea, quæ concernunt articulos fidei, quia rationes fidei determinat solus Papa. Quod quidem documentum ad aliud quoque adnotandum est. scilicet, vt cum de potestate ecclesiæ Romanæ loquimur, intelligatur, eā à solo Pontifice exerceri posse. Rursus dico fidei causā esse à Deo summo Pontifici mandatam, vt secundū quorundam opinionem Papa ad eam decidēdam vires suas nemini delegare possit. Hoc enim sentit expressè Spec. in tit. de leg. §. nunc ostēdendum. versic. xxxv. vbi enarrādo casus summo Pōtifici reseruatos, & qui à legato exerceri non possunt, casum fidei exprimit. & quamuis deinde contra arguat de text. in c. frater noster, xvi. quēst. j. tamē id vel de causis mediocribus intelligēdū est, vel, si de arduis loquimur, eas ab alijs cognosci, sed

non

non nisi à Pontifice decidi posse, concedendum
est, cùm ita præcisè in d. tex. traditum sit. secun- 63
dum quem verba illum citantis sunt intelligēda
teste Bar. in l. non solum. §. liberationis. ff. de li-
ber. leg. In hac eadem conclusione residet Catal.
in trac. de potestate Papæ, nu. 38. per tex. in d. c.
quotiens. ibi, non nisi ad sedem Petri, &c. Idē sen-
sit Alu. pel. de plan. eccl. in lib. j. art. 45. Quod &
nos cōcludenti ratione sustineri posse credimus
Quoniam fidei nostræ veritatem speciali ratio-
ne Petro & successoribus suis creditam fuisse, iā
antea demōstrauimus, ea verò in quibus persone 64
industria potissimum est electa, per alios expedi-
ri nō posse, notissimi iuris est. vt docuit Bar. in l.
nemo est, qui nesciat, ff. de duo. & in l. diē functo
ff. de offi. asses. & Fel. in c. licet ex quadam, col. ii.
de test. inter artifices enim longam esse differen- 20
tiam ait Iuriscōsultus, in l. inter artifices. ff. de so-
lut. Quæ quidem omnia diligentissimè sunt ani-
mauertenda pro decisione alterius, qui statim se-
quitur casus. Ad illud autē, de quo nūc agitur pro-
positum redeūdo, facit quod inquit Ambros. su-
per Mar. vt refertur in c. nō turbatur, xxiiii. quæst. 65
j. vbi Petrus firmamentum ecclesię nuncupatur,
referturque etiam si Apostolis omnibus dictum
fuerit, vt retia laxarent, soli tamen Petro dictum
fuisse, Duc in altum, id est, in profundum dispu-
tationū. Glo. ibi subiūgit ex hoc argui posse, quæ
tionem

66 stionem fidei ad solum Pōtificem pertinere : per
 67 d.c.quotiens,& sic ibi Glo.ad text.relatā vult alta
 negotia & potissimūm fidei ad Pōtificem esse re
 ferenda sicut etiam eorum cōprobat̃ur exemplo,
 qui in.vii. synodo conuenientes nō nulla in fide
 dubia Agatonis Papæ terminationem sequentes
 diffinierunt.Sic etiam patres Chalcedonenses de
 duabus in Christo naturis ad Leonis sententiam
 acceſſerūt.Hinc infertur Papam ad cōgregandū
 concilium non tenci in ijs, quæ ad fidem perti
 nent,cū ipsa ei decidere liceat, vt per B.Thom.
 in q.de poten.q.x.artic.iiij.in resp.ad 13.cui acce
 dit Card.Alex.in c.j.& in c.sicut,xv.distinc.aiunt
 enim concilia dato certo & indubitato Pontifice
 quamuis vtilia,non tamen necessaria esse.

68 Quartò dico causam fidei præsertim quando
 ardua est, à Pontifice maximo iudicandā esse, &
 sic cōstanter sentimus, & loquimur aduersus cō
 mēitiā illam variarum opinionum cōcordiam,
 quam (vt superius diximus) quidam frustra exco
 gitarunt.Hac autem ipsa de re est tex.expressus in
 c.frater noster,xvj.distinct.vbi Grego.ait, Si qua
 causa fidei eueniet, si mediocris erit, à nostris re
 sponsalibus cognoscatur: si verò ardua, ad sedem
 apostolicā deducatur: vt nostræ audientiæ senten
 tia decidatur. ad idem est tex. in d.c.maiores, de
 baptis.dū vult, maiores & difficiliōres fidei causas
 ad apostolicā sedē esse referendas. Huic demum

sententiæ accedunt rationes, & autoritates, quas paulò ante ad rem hanc adduximus, & considera-
uimus, & præcipuè Spec. in loco prædicto. hoc idè
sensit. B. Bernardus ad Innocentium Papâ dicēs,
oportet ad uestrum referri apostolatum pericula
quæq; & scandala emergentia in regno Dei, ea
presertim, quæ de fide cōtingunt: dignum nanq;
arbitror ibi potissimū resarciri damna fidei, ubi
fides defectum habere non potest: hæc est præro-
gatiua huius sedis, cui enim alteri dictum est Ego
pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua? Hęc
Bernardus.

Quare ex ijs omnibus amplissimè demonstra-
tū esse arbitror, ecclesiæ causas omnes, & cuiuscū-
que sint qualitatis à Pōtifice maximo decidi pos-
se, vt latius quoq; in meo de Cardinalibus lib. q.
xxxix ostendi.

Nunc illud superest, vt quæ superius in contra-
rium sunt adducta, refellamus. Primū itaque
nihil vrget Gregorij autoritas in dicto cap. sicut,
Gregorius enim illa quatuor concilia non ideo 69
tam modestè veneratus est, quòd quæ ibi fanci-
ta fuerant in solius essent concilii potestate: hoc
enim constitutionibus, quas supra citauimus
apertissimè repugnaret: neque illorum duntaxat
quatuor, sed aliorum etiam conciliorum autori-
tati æquè detulisset. Verum eis potissimum (vt
opinor) tantum honoris tribuit, quòd prauas ac

- potentes hæreticorum sectas perdiderant, & venerandas sanctiones, tam ad fidem quam ad communem vitæ statum attinentes ediderant, vt etiã sensit Barb. in Clem. ne Romani, de elect. nec tam eorum, qui illi concilio interfuerunt auctoritatem, quam sententiarum, quæ ibi leguntur, grauitatem inspexisse mihi videtur. Nam veritas à quocunque proferatur, non tenenda solùm, sed etiam veneranda ē, quod & Glo. ostendit in cap. queritur, ii. quest. vii. & à quocunque dicatur à spiritu sancto est, secundùm Ambro. in prima ad Corinth. c. 12. Sed ratione cõtinentis ea non veneratur nisi honestatis gratia: Quia cõcilia à summo Pontifice accipiunt auctoritatem. c. significasti, de elect. habetur xv. xvi. dist. Vnde Gelasius Papa in c. sancta, in fi. prin. xv. dist. ait, Sed & si qua sunt concilia à sanctis patribus hactenus instituta, post istorũ quatuor auctoritatem, etiam custodienda, & recipienda mādamus, & decernimus, atque eo pacto eis vim legis tribuit. Præterea etiam si ad seruanda illa decreta se astrictum fuisse dixisset, hoc tamen opinioni meæ non esset impedimento. Id enim iccirco factum crediderim, quia causæ illæ iam ab antea actis cõciliis decisæ fuerant, quod nobis non obstat, vt in eo qui statim sequitur casu, demonstrabimus. In hoc enim, de quo nunc agimus, de iis tantummodo loquimur, quæ adhuc à conciliis decisæ nō sunt, Eodem modo ad d. cap.

Anastasius, respōdetur. Nam illa hæresis ab ante
acta Synodo damnata fuerat, vt ibi per Glo. Ad
c. habeo librum, respōdetur, ibi oportuisse, vt cō
tra hæreticos Synodus canones promulgaret, ali
ter enim hæretici illi pontificiæ decisiōni non ac
quieuisent, quare ea facti potius, quàm iuris ne
cessitas fuit, aliter canones sibi inuicem repugna
rent. Et si cui fortasse prædictis obstare videbitur
constitutio illa de reformatione capitis & mem
brorum edita in quarta & quinta sessiōe cōcilij
Constantiensis & à Basileiensibus repetita, is nō
subsistat, quia obiectioni huic inferius & rectè &
opportunè respondebimus. Confutatis igitur ac 73
iam planè sublati contrariis argumētis, illud se
quitur quæstiones qualescunque sint, quæ non
dum decisæ fuerint, ad Petri sedem esse referen
das, quam conclusionem vltra alios latè appro
bavit Abb. in c. quod translationē, de offi. deleg.
& in dicto cap. maiores, de baptis. & in q. incip.
Episcopus, Card. Alexand. in locis superius me
moratis: & alii, quos infra in tertio membro re
ferre constitui.

Iā promissi ordinis ratio postulat, vt ea, quæ
ad secundū membrum attinent perscrutemur, vi
delicet quando decreta ab antea actis conciliis edi
ta sunt, super ea sit ne potestas Pontificia, vel con
trā. Breuiter ex mente scriptorum omnium regu 74
la sit, Pontificem Maximum concilij cōstitutio
nibus

- nibus superiorem esse, vt ait tex. in c. cuncta per mundum. ix. quæf. iij. iccirco semper ab eis autoritas Pontificis excepta esse intelligitur c. significasti, de elect. Immo concilia à Pontifice maximo auctoritatem nanciscuntur d. c. significasti, & c. dudum, iij. q. vi. §. hinc etiam, xvij. dist. Itaque
- 75 meritò Papa maior est: quia princeps sua facit omnia, quibus suam impertitur auctoritatē l. j. §. omnia, C. de vet. iur. enucl. Si enim Pontifex illis essentiam & potestatem tribuit, vt legitur in c. sancta, in fi. princ. xv. dist. & vt supra late fuit ostensum, utiq; eis maior est. Hinc videmus, totius, ec-
- 76 clesie appellationes ad Pontificem maximum esse deferendas, vt ait tex. not. in c. ipsi sunt, ix. q. iij. Clarum autem est concilium vniuersalis ecclesie presentiam atque imaginem exhibere, appellationem porro de minori ad maiorem fieri debere, à legibus constitutum esse. Adiicitur in
- 77 eodem tex. à sententia Pape nunquam prorsus appellari posse: quod quidem verbum, prorsus, adnadamuertendum est.
- 78
- 79 Nec obstat illud, quod extorquetur ab epistola B. Augustini ad Glorium Elefium, & Felicem grammaticum, qui aduersus Donatum & quosdam alios calumniantes sententiam à Melchiade Papa cum nonnullis episcopis promulgatam, in qua Cecilianum in episcopatu suo confirmarunt, sic ait. Ecce putemus illos episcopos, qui
- Romæ

Romæ iudicarunt, non bonos iudices fuisse; restat adhuc plenarium vniuersalis ecclesiæ concilium, vbi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, & si malè iudicasse conuincti essent, eorū fines soluerentur. Ex quibus verbis argumentum colligunt aduersantes, sententiam latam per Papam posse à concilio reuocari, atq; ideo illud esse maius tribunal.

Respondeo eam non fuisse B. Augustini intentionem, qui tam in epistola ipsa, quàm in libro de Vnico baptismo, profitetur in Romana ecclesia vigere apostolicæ cathedræ principatum, id quod verum non esset, si alia maior potestas inueniretur. hunc eundem Papæ primatum, extollit idem Augustinus in sermone incip. Fortis, & in aliis locis, qui infra opportunè citabuntur. Dicimus igitur, verba illa, Restat adhuc plenarium & reliqua, non ratione maioris potestatis esse intelligenda, sed ratione plenioris examinis, quod nonnunquam concedi solet ad conuincendam pertinaciam eorum, qui malam causam fouent, vt in re proposita sensit Augustinus dicens in locis præmemoratis, sed iam tamen quasi haberēt quod dicerent; malos iudices esse perpeffos. quæ vox est omnium malorum litigatorum, cum fuerint etiam manifestissima veritate superati. Hæc ille. Quod verò dicitur, sententiam, si rectè iudicatum non fuerit, posse a concilio retractari, nō sunt

sunt verba Augustini eo sensu accipiēda, vt propterea iudicium concilij, Romanæ sedis sententiæ præferatur, in qua vt prædiximus, expressè fatetur positum esse totius ecclesiæ principatum sed id totum fieri autoritate Romani Antistitis, cui melius in concilio veritas innotescat, in quo tot ac tantorum patrum sententiæ audiuntur argu. c. prudentiam de off. deleg. & ita fieri posse docuit tex. in c. sententiam. 35. q. ix. Non enim incogniti iuris est appellationem admitti à principe malè informato (vt verbis vtatur iuris interpretum) ad principem melius informandum, vt habetur per Bal. in l. fi. C. de relat. & Io. de Neuiza. in consil. xii. inter consil. Alberti Bruni. versic. quarta principalis. Sed appellari posse à Papa ad concilium tanquàm ad maius tribunal haud licet. c. ipsi sunt. ix. q. iii. vbi habetur. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius ecclesiæ ad huius sanctæ sedis examen voluerunt deferri, ab ipsa nusquam prorsus appellare debere sanxerunt, & ratio est, quia alioqui sequeretur, supremam potestatem non esse in Papa, contra id quod fuit diffinitum à Martino. V. in concilio Constantiensi, & declaratum in concilio Florentino, & contra ea quæ plenè in prima parte deduximus. Prætereà cum vnum & idem Christi, & Papæ censetur esse tribunal vt docuit Host. in ca. quarto, de consuet. sequeretur aliud in terris esse tribunal, quod

quod maioris esset autoritatis tribunali ipsius Christi, quod est absurdum. Accedant ad hæc nonnulla conciliorum decreta, quorum meminit Io. de turr. crem. in 3. lib. suæ summæ. cap. 47. cū sequen. & ne tempus conteramus extat bulla Pii II. Romani Pontificis, qua cautum est, in hæresis crimen incidere eum qui à Papa ad concilium appellare audeat, & Papam supra omnia concilia potestatem habere confirmat Glo. not. & ibi Gemin. in capit. vbi periculum, in verbo concilio, de elect. in vi. huic sententiæ deseruit Gloss. not. & ab omnibus approbata in cap. 3. de cler. excommu. min. quæ ait excommunicatum non posse à synodo dispensari: idque esse soli Pō. ti. Max. reseruatum. quam Glo. pro vltima conclusione Monarchiæ Papæ attulit Pet. de monte in suo libro. quod ea ratione confirmatur, scilicet concilia gestorū suorum confirmationem à Romanis Pontificibus petere consueuisse, vt in præcedentibus tractatum est. Quare non dubium est, eos esse ipsis concilijs superiores, siquidem confirmatio à superiore peti solet, teste Bald. in l. fin. C. de legi. & Felin. in capit. i. de treg. & pac.

Ab hac autem regula duo casus tantummodo à sapientibus excipiuntur, scilicet casus fidei, & casus in quo de vniuersali ecclesiæ statu agatur, de primo text. est in cap. sicut, xv. distinc. &

in c. Anastasius xix. distinct. & ita Glosam ibi pro
cedere ait Abb. in q. incip. Episcopus, de secundo
casu est Glos. in cap. proposuit, de cōcessi. præbēd.
pro qua facit tex. in c. quę ad perpetuam, & c. sunt
quidam, & c. contra, xxv. quest. j. nec nō & multa
alia, quę in hac materia per Abb. & alios afferun-
tur, in d. c. significasti, per Abb. in tract. de concil.
Basil. & in q. incip. Episcopus, & p. Rosell. in tract.
de cōcil. ac per alios multos, qui variis in locis ea
de re, quid sentirent, scriptum reliquere. Et quā-
uis id, quod de pertinentibus ad vniuersalem ec-
clesiæ statum diximus, redargui posset ex his, quę
85 docuit Archidia. in c. porro, lxvj. distinct. vbi ait à
Pōtifice maximo formam sacramentorū ab Apo-
86 stolis traditam immutari posse: Quod quidem ad
vniuersalem ecclesiæ statū pertinere haud obscu-
rum puto: tamen id etiam concedendo, & quam-
uis in his duobus casibus Pontifex supra concil-
lium imperium non haberet, non sequitur pro-
pterea quicquam ob id detrahi Pontificiæ pote-
stati, quę in illis conciliis tanquam caput in mem-
bris, & tanquam Rex in regno inerat, ac veluti
Sol inter minora sidera coruscabat: nam vbi con-
cilia memorantur, de veris atque integris concil-
liis intelligimus, quę non nisi auctoritatem præbē-
te capite, id est, Pōtificia potestate, cōgregantur,
ut superius dictum est, & infra etiam demonstra-
87 bitur. Quare cū totum concilium tanquam cor-
pus

pus vñum cenfeatur, dici non poteft, idem feipfo
maius, aut minus eſſe, argum. l. eum qui edes, ff. de
vſuc. & ſi in eodē corpore maioritas daretur, pro-
culdubio caput cæteris membris prættantius eſſe
ab omnibus iudicaretur, hinc enim ſcriptum eſt,
non licere à capite membra diſcedere, ſed ſequi
ipſum debere c. non decet, xii. diſtinct. & à capite
naturali ad Papam totius ecclſiæ caput validum 88
eſſe argumentum ait Ioan. de Lign. in tract. de cē
ſura eccleſiaſtica. §. iiii. Et hoc modo in prædictis
etiā ſēſit Abb. in d. q. incipien. Episcopos. Hinc 89
etiā ſi ſuper intelligentia eorum, quæ a conciliis
ſancita ſunt, ambigeretur, à ſede apoſtolica vtpo-
te à capite interpretatio ē requirēda c. nec licuit,
xii. diſtinct. Verum dicet aliquis fortasſe, cur ſic à 90
ſanctis patribus ſpecialiter traditum eſt, decreta
concilii in his, quæ ad fidem & communem vi-
uendi modum pertinent, commutari non poſſe?
Iſ ſciat id optima quidē ratione, & non ſine Dei
numine conſtitutum eſſe, ne ſcilicet (vt Gelafius
ait) prauis occaſio præberetur, quæ medicinaliter
ſtatuta fuere pulſādi. Hæc ille in c. maiores, xxiii.
quælt. j. vbi ait, hoc maiores diuino ſuggerente
ſpiritu decreuiſſe: aliter enim nullus certus in fide
noſtra viuendi modus, nullum ſtabile fundamen-
tum reperiretur, ſi ea quæ ad fidem attinent, ſub-
uertī poſſent: ſic enim fides noſtra non vna eſſet, 91
cōtra illud Apoſtoli ad Corinth. i. Idipſum dicatis

omnes, &c. Et primæ ad Thimo. c. 3. Ecclesia est firmamentum & columna veritatis. Et hoc modo ecclesia super immobilis & inconcussæ petræ soliditate fundata dici nõ posset, cõtra illud Euãgelii. Et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & contra tex. in c. ita dominus, xix. dist. in. ibi, Hanc petræ istius sanctissimã firmitatẽ. Sed vt proximè demonstratum est, nihil ob id Põtificiæ detrahitur auctoritati, quæ in illis concilijs
 92 tanquam caput inerat. Et hoc ex eo etiam planius fit: q̃ eodem iure neq; ipsi concilio, prædicta fidei decreta mutare licitum esset, vt ait text. in d. c. maiores, eadem enim in vtroq; casu ratio est, & tamẽ propterea nemo dicere auderet, antea cõcilia maiorẽ futuris potestatẽ habuisse,
 93 cum semper ecclesia fuerit, & futura sit vna, secundum illud Cantic. Vna est colũba mea, &c. Quare hactenus minimè probatum esse arbitror concilium vlllo in casu suprà Pontificem esse.

Reliquũ igitur est, vt absoluto hoc altero proposito distinctionis membro, ad tertium nostra
 94 traducatur oratio, in quo discutiendum est, quid iuris sit, quando congregata Synodo à sententia Pontificis Maximi, qui in cõcilio sunt patres dissentiunt, & vtrum potior ac præferenda sit sententia. Hic vt res ista clarius habeatur, nonnulli se iunctim casus sunt considerandi. Quorũ primus est, si quando fortè Põtificis voluntati Diuinæ
 additiones.

traditiones obſtarent. Nā tunc Pōtificē nil poſ-
 ſe ſatis exploratum eſt. c. ſunt quidam, xxv. q. j.
 Non enim fas eſt ſtatuta maiorū ab inferioribus 95
 ſubuerſi. c. cum inferior, cū concor. de maior. &
 obed. nec vnquam alicui ampla adeo condendæ
 legis poteſtas conceſſa eſſe exiſtimatur, vt is con-
 tra concedentis decreta ſtatuerē poſſit, teſte Bal.
 in l. nulli, C. de ſentē. cum alijs, quæ per Dec. aſſe-
 runt in confi. ccccccxxxviii. col. pen. facit ad hāc
 rem illud Eſaiæ 10. Nunquid gloriabitur ſecuris
 contra eum, qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra
 cōtra eum, qui trahit eam? qua in re Pōtifici Ma-
 ximo, non ſolum à cōcilio, ſed à quocunq; pri-
 uato, qui aut veteris aut nouæ legis autoritate
 mouentur reſiſti poſſet, exēplo Pauli, qui reſtitit 96
 in faciem Petri non ambulantis in via Euāgelii
 ad Gal. 2. Hoc idem & aduerſus vniuerſale cōci-
 lium facere licitum eſſet, exēplo Hier. qui diuinę
 legis autoritate motus contra concilium affirma-
 uit, raptam & raptorē vinculo matrimonii poſſe 97
 cōiūgi, vt videre eſt in c. tria. & i. c. placuit. xxxvi.
 q. ij. ſic etiam vbi ſolitæ rationes tantum adduce 98
 rentur, deberent amplecti: cum enim in concilio
 Niceno ageretur de promulganda lege, qua ſa-
 cerdotes prohiberentur dormire cum vxoribus,
 quas ante conſecrationem duxerant, ſolus Pan-
 nutius firmis rationibus patres omnes à ſenten-
 tia reuocauit, vt habetur in c. Nicena. 3. r. diſtin.
 tanta

- 99 tanta enim vis est rationis, vt perinde mouere de beat animū iudicantis, ac si lex scripta adducere-
tur. ita docuit Andr. de Iser. in proœm. feud. ad quem accedit Ias. in l. quotiens. C. de rei vendi. vbi teste Arist. inquit, legem querere quando ratio naturalis est in promptu mētis & intellectus imbecillitatem arguere. & quāti pōderis sit ratio traditur per Fel. in c. tua nos, de iureiu. & per Cra
- 100 uet. in cōf. 31. nu. 5. Secundus casus p̄cedenti si milis est, quādo scilicet iussu Pōtificis notoriū ac manifestū contineret errorem: tunc enim quā uis ipsum ob id damnari non posse docuimus, nihilominus in eiusmodi erratis eū Pontificia ca rere potestate declaratum est, in c. manet, xxiiiij.
- 101 q. i. & in c. ipse ligādi, xj. q. iij. nam potestas de ge nere bonorum est, & posse malum, non dicitur posse. c. principium, de poenit. distinc. ij. & ista po testas secūdum Apostolum in ædificationē non in destructionem tradita est, propterea Pontifici p̄cipienti, quæ scandalum afferunt, & quæ sine dedecore ecclesiæ recipi non possunt, parendum non esse docuit Inno. in c. inquisitioni, de sentē. excom. Ideoq; nō modò à patribus concilij, sed à priuatis quoq; hominibus reiiciēda essent, quia (vt dixi) ad ea, quæ euidēter mala sunt, nulla po testas extenditur. Et aduertēdum est, nos semper de ijs quæ nota sunt omnibus mala loqui, con tra id, quod aduersus Pontificem Maximum ab
- 102 imperitis

imperitis dici solitum est: aiunt enim Pontificiā
potestatem(vbi clavis erret)nullam esse, ac dein
de,(quod ferri nullo modo debeat)ipsi ex libidi-
ne sua, non ex æquo iudicant, & errasse clauem
prædicant, si quid aduersus sua vota factū vidēt,
nec intelligunt clauem errare dici non posse, nisi 103
tum demum cum error adeò apertus est, vt nulla
ratione defendi possit. c. sunt quidam. xxv. q. i. &
ita si rectè inspiciatur locutus est Inno. Cæterum
cū res dubia est, summus Pontifex iuris inter- 104
pretatione non censetur errare. c. nō nos, xl. dist.
vbi de Pontifice ita notanter scriptum est, Quis
enim sanctum dubitet, quem apex tantæ dignita-
tis attollit? Idem habetur in libro Ennodii, supe-
rius memorato. Huic decisioni optimè seruit. ele 105
gans Iurisperiti sententia in l. liberto. ff. de ob-
seq. lib. cū ait, Filio, ac liberto semper honestā
ac sanctam personam patris & patroni videri de-
bere. Facit tex. in c. nō turbatur, xxiiii. q. i. vbi ait, 106
non turbari nauem, in qua est Petrus, qui ecclesie
firmamētum est. Idem enim & de successoribus
Petri proculdubio intelligendum est. vt prædixi-
mus: Licet igitur in iis, quæ apertè mala esse no-
scuntur, Pontificia non vigeat autoritas, propte-
rea tamen dici non potest, concilium maiorem
ipso Pontifice potestatem habere: nam idē esset
etiam si concilium erraret, vt superius Hierony-
mi exemplum afferentes diximus. Cōcilia enim 107
quando

quandoq; errasse nō ignotum est, vt refert Card.
 Alex. in c. Anastasius, in fi. xix. dist. nō tamē in iis,
 quæ ad fidē pertinent. Nō igitur sic rectē colligas,
 Pontifex in illis casibus ligandi potestate nō fun
 gitur, neque ei parendum est: Ergo ille, qui ei nō
 paret maiorem ipso autoritatē habet, nam priua
 tus, vt prædictum est, ei parere non debet. & tamē
 nullam ipse potestatē habet. Tertius casus est, in
 quo discutienda est proposita difficultas, an scili
 cet in decidendis ecclesiæ quæstionibus Papæ opi
 nio patrum sententię præferatur, vel contrā. Itaq;
 vt facilius fiat huius ambiguitatis intellectus, sic
 distinguas censeo, vt diligenter perspicias de iis
 ne agatur, quæ ad fidem & communis vitæ nor
 mam non pertinent: an de iis, quæ pertinent. Pri
 mo casu arbitror, Pontificis sententiam procul
 dubio potiorē esse: Nam si Pontifex Maximus
 potest ea tollere quando iam ab antea actis conci
 liis decisa fuere, vt superius in secundo distinctio
 nis membro fuit ostensum: ergo multo magis, ne
 à patribus decendantur, facere poterit: tum quia
 difficilius, quæ iam constituta sunt destruuntur,
 quàm ne fiant impediuntur, teste Iureconsulto in
 l. patre furioso, ff. de his, qui sunt sui vel alie. iur.
 tum etiam quia in illis conciliis etiam Pontificia
 inerat autoritas, hīc autem non, ergo, &c. Arguen
 do de maiori ad minus. Quinimo crediderim pa
 tres nullam iurisdicendi autoritatem habere, nisi
 Pontificia

Pontificia potestate muniantur, à quo conciliū 111
 accipit autoritatē c. significasti, de elect. c. vbi pe-
 riculum, cūm glo. in verbo, concilio, eo. ti. in vi.
 Egid. Bellam. in consi, 96. in 16. q. cum multis;
 quæ per Card. lex. adducuntur, in d. c. Anasta-
 sius, vbi ait, vnico verbo ad leges, quæ omnē cō-
 cilio tribuunt potestatem, responderi posse, eas
 videlicet intelligendas esse, quando Pōtificia po-
 testas, quæ concilij caput est, in eo in cōcreto cō-
 sideratur. vel quando postmodum concilij gesta
 à Pontifice Maximo approbantur: Nam princi-
 paliter conciliorum potestas in Papa cōsistit. c. 112
 i. & per totum. xvii. disti. & conciliorum decreta
 Pontifici ascribūtur c. si quis dogmata, xxv. q. ii.
 facit, c. hi qui, de præben. in vi. vt latè suprā in pri-
 ma parte probauimus. Ad quæ accedit, idem nō 113
 obscurè sensisse Archidiaconum in c. porrò, lxvi.
 dist. dum ait, Papam sacramentorum formam
 etiam ab Apostolis traditā mutare posse, vel Pa-
 pa mortuo id & concilium posse: cūm enim di-
 cat id Papa mortuo euenire, sentit aliter se rem
 habere ipso viuente ac contradicente, certè nulla
 alia fuit Archidiaconi mens, nisi q̄ Pontifice vi-
 uente, cūm ipse ecclesiæ caput existat, sine ipsius
 autoritate concilium ius dicere non possit, eo au-
 tem mortuo concilium ecclesiæ caput existit, se- 114
 cundūm Glof. in cle. ne Romani, de elect. id quæ
 tradit Car. Alex. in d. c. Anastasius, meritò enim

Q

cum

III cum ad concilium deuoluta sit pontificia potestas eiusdem potestatis vi, id facere potest. Idem esset etiam deposito Pontifice, vel quando in vrgentibus ecclesie negotiis, ob incuriam summi Pontificis, autoritas eius ad concilium recideret. Nam his casibus tunc concilium potest: quia in eo Pontificia inest potestas, vt in fine eius quaestionis aperiemus. Sed patribus sine pontificia potestate
II 6 ius dicere non licere, ex praedictis satis arbitror liquere, ergo Papae sententia praefenda est. Ad hoc illud etiam facit, quod (vt superius late visum est) ipsiusmet causae ob supremam, quae in eo est, potestatem, ipsi vni in hoc seculo reservantur, modo ne a fide declinet, tunc enim Pontifex esse desinit. Quanto ergo magis aliorum causae ad eundem sunt referendae? Si vero loquimur de iis, quae ad fidem pertinent, tunc quia hoc opus hic labor est, rei difficultatem, quam fieri potest diligentissime, examinandam esse censeo. In primis igitur ex mente Abb. Card. Alex. in d. c. Anastasius, ait, Si in negotio fidei Papa melioribus rationibus moueretur tunc ipsius sententiam potiore esse. Et idem etiam dixerat Rosell. in tract. de concil. In casu autem dubio inquit Card. patrum opinionem vtpote meliorem anteponendam esse: & Papam aliter sentiētem tanquam haeticum danari posse. Ego autem optimis rationibus subnixus affirmare auserim, hanc hominum alioqui eruditorum opinio
nem

nem nemini meritò placere posse. Nam fides no
 117
 stra vna est, teste Apostolo ad Ephes. 4. & c. j. §.
 vna. de Sum. Tri. & vnica est veritas, vt ex prædi
 ctis apparet. Aut igitur volunt ij, sententiã patrũ
 esse præferendam, quia quod ipsi vnanimiter sen
 tiunt, id dicatur veritate munitũ, aut id præsumi,
 & sic casum dubium adhuc remanere, quia præ
 sumptio locũ nõ habet nisi in casu dubio, vt no
 118
 tũ est. Si verũ esse autumãt, quod à patribus decla
 ratur, quomodo dici potest Papæ sententiã præ
 ferri, quãdo melioribus rationibus roborata est?
 nam omne, quod à veritate deflectit, falsum est,
 & vt ait Apostolus, omne quod non est ex fide,
 peccatũ est. Quare si quod à patribus profertur,
 veritas est, illud sequitur, vt id omne, quod ab eo
 rũ sententia discrepat, falsitas sit. Qua enim auto
 ritate diceretur, patrũ sententiã veritatẽ habere,
 quòd ab ipsis proueniat, eadem autoritate dicen
 dum foret, rationes Pontificis, quę à concilio vt
 pote nõ bonę reiiciuntur, veritate carere. Præsup
 ponimus enim concilium congregatum esse, &
 sententias sibi inuicem repugnare: aliter si nego
 tium fidei iam decisum fuisset, id amplius retra
 ctari non posset, per d. c. maiores. xxiii. q. j. Præte
 reà quis esset iudex, an Papa melioribus quàm pa
 tres rationibus moueatur? Ergo, & c. Aut casum
 119
 dubium esse sentiunt, sed pro opinione patrum
 præsumendum esse, per c. prudentiam, de off. de-

legat. & tunc dico, Papam damnari nō posse, nisi pro heresi vera, & de qua non sit dubium, quin sit heresis, vt ipsemet Card. Alexand. ait in c. si Papa, xl. distinct. & hoc regulare est: nam in dubio reos non esse damnandos apud Iureconsultos traditū est. l. absentem, ff. de poen. quod de Pontifice præsertim dicendum est, qui errare non existimatur secundum c. non nos, xl. distinct. Quicquid sit, 120 Card. Alex. in d. c. Anastasius, ait in negotio fidei, patrum opinionem potiore esse: idē voluit & in c. j. & in c. sicut, xv. distinct. Quanquam autem eo animo sim, vt arbitrer vix vnquam hoc posse euenire, si tamen accideret, & Pontificē, & patres in sua opinione pertinaces esse, puto contrariam prædictę sententiam magnis rationibus & auctoritatibus defendi posse. Quinetiam si aliter se res haberet, non tamen sequitur, concilium maiore ipso Pontifice potestatem habere. Ad primū moueor, quia, vt in primo distinctionis membro clare fuit ostēsum, soli Pōtifici per illa verba, Quodcunque ligaueris, etiam decidendę quæstionis fidei iurisdictio tradita fuit, & præsertim negotiū fidei in illis verbis (vt ibi diximus) continetur, ergo solus poterit id iudicare, & ei parendum erit. Et si aduersantes distinguunt an cōcilium sit congregatum nec ne, dico distinctionem hanc iure 121 non probari, & Pontificiam potestatem, quę nec distincta, nec angustata vnquam fuit, nec distinguendam,

guendam, nec restringendā esse vt docuit tex. in
cap. solitæ. de maior. & obed. Et in Extrauag. vnā
sanctam eo. tit. & glo. not. in cle. ad nostrum. de
hæret. Idq; testatus est Bal. in procem. decretal. di
cens in Pōtifice totam esse monarchiam spiritua 122
lem, & ipsius potestatem ab omni regula, quæ co
arctet, absolutam esse. Præterea quando plura in 123
vno sermone coniunguntur & ab eodem verbo
reguntur, ea omnia dicuntur eiusdem esse qualita
tis arg. l. vnic. vers. hoc ita tā variè. C. de caduc. tol
lend. Sed hoc modo omnium iudicandorum po
testas Petro tributa est, per illa vniuersalia & am
plissima verba: Quodcunq; ligaueris. Ergo quem
admodum Pontifex ob illam potestatem alia ne
gotia etiam contradicente concilio iudicare po
test, nec sine Pōtificia potestate patres id possunt,
vt nuper dictum est, ita ob eandem potestatem
etiam negotium fidei decidere poterit, vt omnia
pariformi ratione cēseantur secundum l. iam hoc
iure, ff. de vulg. & pupill. intelligo semper dūmo 124
do summus Pōtifex apertè contra dogmata fidei
nō loquatur: nā tunc hereticus esset. c. sunt quidā,
xxv. quæst. j. loquimur enim in dubio quando in
terpretanda est scriptura, & Pontificis interpreta
tio non est contra euangelica documenta, sicut
erat interpretatio Arrij, Videlicet patrem esse ma
iorem filio, quæ repugnabat verbo Domini, Ego
& pater vnum sumus. Ioan. 10. quod habetur in
c. qui-

c. quidā, vers. Arriani. xxiii. quæst. iiii. Insuper hoc
concludenti ratione comprobatur: nam aut ne-
gas solum Pontificem negotia fidei iudicare pos-
se, aut non: Si id negas, contra expressas constitu-
tiones & contra sanctorū dogmata loqueris, quo-
rum suprà meminimus: Si verò id concedis, tum
sequitur, quòd cum possit solus Pontifex & nolit
sine concilio iudicare, illa Synodi coactio, quæ
pro decidenda illa questione fit, ad libitum Pon-
tificis est, cum nulla cogente necessitate eam cō-
uocet. Sed in casibus, in quibus pro libito Ponti-
ficis Synodus congregatur, Pontifex absolutam
habet potestatem, vt latè per Rosell. in tract. de
cōcil. & per Card. Alexand. in cap. j. colum. iiii. xv.
distinēt. Idq; omnes hac de re scribentes consen-
tiunt. Non enim potest Pontifex Maximus dimi-
nuere Pōtificiam potestatem, neq; obligare se, ne
possit ea, quæ Pontificiæ dignitati tradita sunt: nā
cū amplitudo huius potestatis à Deo autorita-
tē sumplerit, non potest humana Pōtificis volun-
tas, eam vllō modo mutare, ob hanc enim ratio-
nem scriptores, quos non multo superius citauim-
us, vno ore affirmant, Papam se concilio subij-
cere non posse. Quinimò dico, Papam etiam ac-
cedente iuramento & voto se astringere nō posse
quin ea possit, quæ à Deo Pontificiæ tradita sunt
potestati, vt latè tradidit Alex. in cōsil. cexxiiii. in
vj. vol. & Barb. in cons. i. in j. vol. Qui ambo ita in
facti

facti contingentia Pauli I. I. temporibus respōde
runt, dum enim Cardinales pro eligendo Pontifi
ce in conclauī essent, omnes iuris iurandi religio
ne se obstrinxerunt, vt qui eorum Pontifex esset,
nisi fratrum accedente consensu neque Cardina
les creare, neque bona ecclesiæ in feudum posset
concedere. Prædicti autem iuriscōsulti celeberrimi
Paulo I. I. ad Pontificatum assumpto cōsulue
re, eum hæc peragere posse iuramenti religione
non violata. Aiunt enim talia iuramenta vota q̃;
irrita esse, quia amplitudini Pontificiæ repugnāt,
& consequenter Pontifici hæc agere licere, perin
de ac si nullo iuramento se obligasset. Ad rem fa
ciunt quæ per Felin. & alios habentur in c. si dili
genti, de for. comp. Inquiunt enim, clericum pri
uilegio fori renuntiare non posse: quia priuile
gium de iure diuino est. Quare ita in proposito
casu dicendum videtur. Nam si Pontificiæ pote
stati à Deo traditum est, vt emergentes fidei quæ
stiones decidere possit. Ergo non potest Pōtifex
per congregationem Synodi, quæ sponte ab eo
fit, se obligare quin eodē modo solus possit: quo
& ante actum hunc volūtarium, solus id poterat.
Ceterum posset voluntas Pontificis facere, ne Pō
tificiæ liceat potestati, quod ipsi datum à Deo est
cōtra prædicta. Intelligo dummodo, vt sepe iam
dixi, Pontifex apertè contra dogmata fidei nō lo
quatur, per c. sunt quidam, xxv. quæst. j. hæc cadē
ratio

ratio locum etiam haberet, quando iam cōgrega
 130 ta Synodo aliqua fidei quæstio nasceretur. Non
 enim Pontifici Maximo licitum est, in Pontifi-
 cia iurisdictione sibi consortes adhibere, vt per
 Card. Alex. in c. inferior, xxi. dist. & huius dicti ra-
 tio esse potest, quia Pontifex Maximus, qui Dei
 vices gerit in terris, nō potest sibi pares & multo
 minus superiores cōstituere: quia, secūdū Arist.
 stantibus terminis discretiuis nullum inferius po-
 test esse id quod superius, nec participare. Hæc
 sunt aurea verba Baldi de Imperatore loquente
 in præludiis feud. vers. expedita definitione, quæ
 extolluntur à Cur. in cons. lxxiii. & hoc satis clarè
 apparebit ex autoritatibus, quæ inferius citabun-
 tur. Præterea in multa alioqui absurda incidere-
 mus. Nam si patrum sententia præferenda esset,
 sequeretur idem esse, etiam si non omnes vnani-
 miter in eandem sententiam adducerentur. sed
 131 eorum maior pars, (quæ in vniuersitatibus quod
 à maiori parte fit censetur ab omnibus approba-
 tum l. quod maior. ff. ad municip.) & est tex. nor.
 in l. si quod extraordinarium, C. de legatio. lib. x.
 vbi hæc habentur, atque id, quod maioris partis
 probauerit assensus, solemnem firmet autoritas, &
 tunc sequeretur ab vnus minimi Prælati suffra-
 gio, quod suprà dimidiam partem suffragiorum
 esset, fidei nostræ veritatē depēdere posse. Quod
 est contra tex. in c. hæc est fides. & in c. quotiens,
 xxiiii.

xxiiii. quæst. j. & contra cap. maiores, de bap̃. & contra innumeras constitutiones, quarum supra meminimus, in quibus continetur, hoc præcipuum esse munus Romani Pontificis. Si verò volumus dicere etiam minorem suffragiorum partem, cum qua Pontifex sentiat, præferri. Vt male sensit Roma. in consi. ccclxvi. in fin. Tunc quæram, vbi & quo iure, prætereà sequeretur, plus posse Pontificem, cui quatuor vel quinque Prælati accederent, quam alios omnes patres, quod utique ridiculum meritò uideri posset, si negemus solū Pontificem id posse, quod cum quinque vel sex pariter consensu possit, cum tot suffragia ferè nunquam Pontifici Maximo, à quo creantur, deesse possint, neque verò debet Pontifici per indirectum licere, quod ei directò prohibetur cap. cum quid, de regu. iur. in sexto. Si verò diceretur, hæc nō habere locum nisi quando suffragia essent paria vel quasi paria, respondeo ad mille distinctiones & subdistinctiones hoc modo deueniri, quæ à iure non probantur. erubescimus autē cum sine lege loquimur l. illā. C. de coll. Sed Pontifex Maximus fundatam atque inconcussam habet intentionem suam, cum ei dictum sit, Quodeunque ligaueris, vbi nihil prorsus fuit exceptū c. solitæ. de maio. & obed. Qui vult hanc intra certos limites coercere potestatem, doceat qua autoritate id faciat. Vbi enim limites non præfigit lex, ne nobis

132

133

134

R quidem

quidē id facere permittitur, l. j. §. generaliter, ff. de
 legat. præstā. propterea B. Thom. ij. ij. quæst. j. art. x.
 concludit, vt diuersitas opinionum tollatur, ne-
 cesse, esse, vt in quæstione fidei solus Pontifex Ma-
 ximus iudex sit supremus. Prætereā si patribus hæc
 iudicādi potestas cōcederetur, hoc modo omnes
 Pontifici Maximo essent æquales: quod plurimis
 constitutionibus contrarium est, in quibus legi-
 mus Pontificem esse summum, esse maximū, esse
 aliorum caput, & principem, vt videre est in mul-
 tis conciliorum decretis, quæ superius memorau-
 mus, & in c. solitæ, de maior. & obed. in princip. in
 c. si Petrus, viii. quæst. j. in c. cū Beatiss. xxiii. q. i. in
 c. puto, ii. quæst. vii. & in c. Petrus, ead. cau. & quæst.

- 135 Hoc idem legimus apud sextum concilium Con-
 stantinopolitanum actione xviii. à quo Papa nun-
 cupatur Pater patrū, summus Papa, & apostolice
 summitatis antistes. Verum is principatu spolia-
 tur, cui alii exequantur. Quod si quis teneret, Pa-
 pam omnibus non præesse, hæreticus esset, vt ha-
 betur in text. in c. i. xxii. distinct. & Glo. in Clē. ad
 nostrum, de heret. Vbi scriptum est, hunc peccare
 contra illum articulum vnam sanctam. Hoc ipsū
 & Hieronym. & cæteri doctissimi pariter ac san-
 ctissimi patres, quorum superius memini, docue-
 re. Idem expresse sensit Bald. in l. Barbarius, ff. de
 offic. præt. in fi. vbi ait Papam in spiritualibus esse
 omnia & super omnia. Idq; etiam constitutū est

in sepe citata Extrauag. vnam sanctā. de maio. & obed. Huic opinioni, quæ his rationibus subnixa est, non desunt magnæ autoritates si rectè considerentur. Nam pro ea est Glo. in cap. quodcunq; xxiii. quæst. i. quæ mouit difficultatē hanc, videlicet quēnam sententia preferatur, totius ne ecclesiæ, an ecclesiæ Romanæ: & sic Pontificis, vt superius declarau. ea deniq; Glo. adductis pro vtrāq; parte argumentis concludit, Pontificis sententiā esse præferendam, citat. c. hæc est fides, qui tex. de solo Pōtifice, & de quēstione fidei loquitur: ergo ita & Glossæ decisio intelligenda est, per not. per Bart. in l. nō solū, §. liberationis; ff. de liber. legat. vbi ait, semper doctoris verba secundum leges ad ductas intelligēda esse. Hoc idem expressē sentit etiā Archid. in c. Anastasius, in fi. xix. distinc. Vbi hac quēstione mota in negotio fidei, & argumentis pro vtrāq; parte factis, decidit sequendam esse Glo. in d. c. quodcūq;. quæ, vt dixi, ad fauorē Pontificis sententiam protulit. & Arch. præcisē in negotio fidei loquitur, Demū pro hac eadem conclusionē est, Glo. in ca. in istis, iiii. dist. quæ ait in condendis statutis semper præferendam esse Pontificis sententiā Episcoporum sententiæ, nisi contra fidē loquatur, citat. c. sunt quidam, xxv. q. j. qui tex. loquitur de pertinetibus ad fidem, vt ibi Glo. declarat, & Glo. in c. sequen. & ibi declaratur, tūc demum Pontificē loqui contra fidem, quum con

137

138

139

tra euangelica documenta, vel id quod apertè & diffinitiuè iudicatum est, loqueretur: sentiens lōgè aliter sentiendum, quando cōtra ea nō statueret apertè. Sed nos prēsупponimus Papā hoc modo nō errare, ergo eius sentētia præsertur, p Glo. illam. quæ debet intelligi etiam in negotio fidei, cūm citet d.c. sunt quidam, quod de fide tantū loquitur, vt dixi. Et ita Dom. de. S. Gemi. in d.c. in istis, testatur doctores in hac sentētia residere. Accedit quia prīcipaliter pro fide Petri oratum fuit, & ei à Christo dictum fuisse nouimus, confirmare fratres tuos, Luc. 22. & sic Petri est alios cōfirmare, non autem ab alijs in fide confirmari, quæ verba in cap. maiores, de baptis. adducūtur ad probandum Pontificis potestatem maximè in pertinētibus ad fidem præcellere, quod etiam sensit Augustinus ad Paulinum Epist. 106. cuius meminit Alciatus in Epistola Inter claras, C. de Sum. Trin. Præterea Pontifex princeps est sacerdotum, & ad eū pertinet, quid vnusquisq; facere debeat, ostendere, vt ait B. Isid. quod repetitum est in c. clericos, xxj. dist. ergo ipse alios docere debet, non autem ab alijs docendus est, quid circa fidem tenendum sit, vt Synodus Florentina declarauit dicens, Papam omnium Christianorum doctorem existere. Idq; adeò latè iam antea traditū est, vt vel plura afferre vel eadem repetere superfluum videatur.

Non

Non obstat huic conclusioni illa vnica ratio,
quæ ab aduersantibus affertur, videlicet patrum
sententiam præualere, quia sanior & melior exi-
stimatur, cum à pluribus approbata sit. Nam or-
bis maior est vrbe c. legimus, xciii. dist. Respon-
deo enim imprimis consequentiam hanc falla-
cem esse & inanem. Nam etiam populus maior
est, quàm sint pauci prudentes, qui ex illo popu-
lo deligantur: horum tamen prudentior quàm
totius populi existimatur esse sententia, teste Abb.
in c. Osius, de elect. populus enim docendus est,
non sequendus, vti traditur in l. decurionum. C.
de poen. & in c. docendus, lxii. dist. & in ca. mira-
mur, lxi. distinct. Quare non ita simpliciter verū
est, multorum sententiam, vnus, qui ex multis
fuerit delectus iudicio præualere, & præsertim
quando ei ob præcellentem dignitatem, quæ in
eo est, Spiritus sanctus afsistit: cum enim Chri-
stus pro Petro potissimum preces ad patrē effu-
derit, ne eius fides vnquam deficeret Luc. 22. &
propterea etiam eidem mādavit, vt fratres suos
in fide firmaret: nil mirum est, si illius sedis iudi-
cium in iis, quæ ad fidem pertinent, infallibile est,
atq; ideo cæteris omnibus præferendum, vt aper-
tissimè sensit Hieron. ad Damasum, & relatū est
in c. hæc est fides, xxiiii. q. i. idem habetur in cap.
maiores, de bapt. & alibi sæpè. itaq; ratio illa, quæ
cōtra nos affertur, facillimè cōfutatur, quam re-
probauit

probauit etiam Glo. in d. c. quodcunq;, vbi ea re
iecta decidit Papæ sententiam præualere per tex.
in d. c. hæc est fides, eandem obiectionem in ne-
gotio fidei adduxit Archi. in d. c. Anastasius, sub-
iungens, graue ac periculosum videri, si fides no-
stra vnus solius arbitrio committeretur, & tamē
ea non obstante sequitur Glo. in d. c. quodcunq;
quæ (vt dixi) pro Pontifice sensit. eandem ratio-
nem citauit etiam Glo. in c. in istis, iiii. distinc. &
tandem dummodo Pontifex non loquatur con-
tra fidem eo modo, vt habetur in c. sunt quidam
xxv. quæst. j. ait Pontificis iudicium omniū Epi-
scoporum sententiæ præualere. Quod confir-
matur ex decreto Florentini concilij præmemo-
rato. Præterea dicimus, nos non disputare quæ nā
sententia melior cēseatur, sed quænam potestas
maior sit, & tum demum intelligo, cū Papa
manifestè non erraret in fide, prout iuris inter-
pretatione non censetur errare c. non nos, xl. di-
stinct. Principis enim voluntas talis esse præsu-
mitur, qualis esse debet, vt per Bald. & Ias. in l. ex
facto, ff. de vulga. & pupill. cū multis alijs scitu
dignis, quæ legimus in cons. Io. de Neuiz. xij. in-
ter consil. Alberti Brun. id quod multò magis de
summo Pontifice est concedendum, qui viuus
fons iustitiæ nuncupatur, vt docuit Soc. in cons.
clxiii. in j. vol. Quare & si horum aut illorū sen-
tentia melior existimatur, ideò tamen non sequi-
tur

tur, vt eius iudicis sententię sit præferenda, qui il
li iurisdictioni præest, Arg. c. puto, ij. quæst. vii.
Cum enim potestas & prudentia differant spe- 146
cie, de vno ad aliud non rectè sumitur argumen-
tum, etiã si à maiori ad minus colligeretur, quod
alioqui validissimum est in iure, ita traditum est
in l. solemus, §. latrūculator, ff. de iud. tradit Dec.
in l. non debet, ff. de regu. iur. & in c. cum in cun-
ctis, de elec. Præterea ista collectio, vbi maior est
sapientia ac etiam maior charitas. ibi quoq; ma-
ior est autoritas saperet hæresim Valdensem &
Io. Vuicleff, quoniã sequeretur solum apud San-
ctos viros clauēs ecclesię residere, vt ait Ioan. de
turr. crem. in 2. lib. suę summæ cap. 85. facit tex.
not. in cap. noua quædam de poenit. & remis. vbi
gratiæ sunt diuisæ de vna ad aliam non recta fiet
illatio, vt sentit B. Thom. in q. de veritate. q. 12.
art. 11. in resp. ad illud Matth. 11. Non surrexit
maior Ioanne Baptista. Huc accedit, quòd d. ca.
legimus. loquitur non de autoritate potestatis.
Sed de autoritate consuetudinis, quę tanto ma- 147
ioris autoritatis esse dicitur, quanto generalior
est, & à pluribus obseruatur, teste Card. Alex. in
d. c. sicut, in fi. & Caiet. in tract. de potest. Pap. &
concil. c. xix. atq; ideo, cum hæc dissimilia sint, il-
latio aliqua de vno ad aliud fieri non potest l. Pa-
pinianus exuli, ff. de minor. cum concord. capit.
enim totius rei est videre patres ne sine Papa li-
gandi

gandi autoritate fungantur an non? Et hinc videmus pro Petri fide oratum fuisse, dictumque ei, ut fratres suos in fide firmaret, & non contra videmus omnibus Apostolis de fide interrogatis solum Petrum respondisse, Tu es Christus filius Dei viui, videmus ei soli dictum fuisse, quodcunque ligaueris. Apostolis autem sine Petro nullam fuisse traditam potestatem, & complura alia possunt, animaduerti, quae in prima parte copiosissime diximus. Ad quae accedit, quod si dicemus, Apostolos parem cum Petro iurisdictionem accepisse, 148 sequeretur, quot erant Apostoli, & fuerunt eorum successores, tot etiam capita ecclesiam habuisse, quae cum corpus sit mysticum utique monstrum efficeretur, quod citra heresim dici non potest per ea quae habentur in extrauag. Vnam sanctam, de maio. & obed. & in c. si duo, lxxix. dist. & in l. non sunt liberi, ff. de sta. ho. Vel si eos omnes non capita sed membra appellare volumus, contra Paulum loquimur dicentem. Quod si essent omnia vnum membrum, ubi corpus item sequeretur oues congregatas & in vnum collectas, pastori non esse subiectas. Quod & ab euangelicis traditionibus, & ab omni prorsus ratione abhorret. 149 Promde concludendum est, ut iam antea fecimus, ad solum Pontificem potestatis amplitudinem pertinere, alios vero in partem sollicitudinis tantum vocatos esse, ut ait etiam B. Bernardus
dus

dus in epist. ccxxxviii. quod confirmatur per tex.
 in c. decreto cum c. seq. ii. q. vi. & in c. ad hono-
 rem, de aut. & vsu pal. & in c. multum, iii. ques. vi.
 Et qualiscunq; sit aliorum potestas, ea tamen à
 Papa in illos ceu à capite in membra diffunditur
 vt docuit Leo in c. ita Dominus, xix. dist. Eius-
 dem sententiæ fuit Bernardus, qui ad Eugenium
 scribens de Pontificis & aliorum potestate sic
 ait, Habent alii assignatos greges singuli singulos
 sed huic vniuersi sunt crediti, nec tantummodo
 ouium pastor, sed & princeps pastorum, &c. Quæ
 quidem sententiam cōfirmatur per Pau. de Cast.
 in consi. 414. in facto præsentii in i. vol. Ad hæc ac-
 cedit glo. not. & communiter approbata, & iam
 sæpe citata in c. 3. de cler. excom. min. quæ ait ex-
 communicatum à tota Synodo dispensari non
 posse: Sed hoc esse soli Pōtifici reseruatū. Atq;
 ita expedita est quæstio Pontificem scilicet om-
 nia sine aliis posse, alios verò sine Pontifice nihil
 posse, vt iam antea copiose probatū est, ad quod
 accedūt ea, quæ in libro de Cardinalatu q. xxxix.
 iam pridem attulimus.

Neque obstat illud, quo nonnunquam vtun-
 tur hæretici, qui maior est vestrum sit minister.
 Marc. 9. Quasi quod ob id Christus in ecclesia
 sua neminem esse maiorem voluerit, nā hoc po-
 tius contra eos est, siquidem Christus non modò
 primatum non vetat, sed immò illum præsuppo-

nit dicens, qui maior est, qualem autē & quā modestum eū esse oporteat, qui cæteris præest, hoc ibi verbo ita docuit, sicut alibi re ipsa, cum lauit pedes Apostolorum dicens, exemplum dedi vobis, &c. Quibus tamen quāprimum, nō frustra equidem. dixisse voluit, Vos vocatis me magister & Domine, & benè dicitis, sum etenim Ioan. 13.

- 152 Nolo etiam insolutum prætermittere illud obiectum, quod nonnulli contra Pontificem afferūt: aiunt enim (vt & nos diximus) ecclesiam vniuersalem corporis imaginem exhibere: sed ipsius dicunt Pontificem non esse caput, sed Christum, secundū Apostolū ad Coll. 1. & ad Ephes. 1. ipsūq; solum esse caput asserunt, ne aliter corpus hoc si duo haberet capita mōstrosū videatur. Respondemus, eos vel decipi vel alios velle decipere: nā Christus & Papa vnum duntaxat caput esse existimantur, vt declaratum est in extrauag. Vnā sanctam de maio. & obed. & vnum & idem tribunal constituunt, vt per Host. in. c. quāto. de transl. prelat. cui accedit Barb. in Clem. ne Romani. nū. 32.
- 153 de elect. Papa enim nomen capitis in ecclesia nō meretur, nisi in quantum est Christi visibile instrumentum, & ipsius vices gerit in terris, quare quemadmodum Episcopi & eius Vicarii, vnū & idem tribunal esse nouimus, non autem duo cap. Romana, de ap. in vj. ita pariter illud idē de Christo ac summo Pōtifice concedamus, qui illius vi

ces tenet c. j. vt eccl. ben. c. quāto, de transl prelat.
 Aliter quēnā esset hēc illius mystici corporis recta
 compages si eius membra, qui fideles sunt, huma
 na forent, visibilia & mortalia: caput verò supra
 humanum duntaxat inuisibile ac diuinum esset?
 Quodnam corpus vel magis difforme vel magis
 dissimile vnquā intellectu posset concipi? quā
 hoc, quod à Christo ipso, cuius perfecta sunt ope
 ra, miro quodam ordine compositum est? Præte- 154
 rea cū proprium hominum sit dissentire l. item
 si vnus, §. finali. ff. de arbitr. atque ideo ex mente
 B. Thom. vnū in ecclesia Dei esse oportere dixe-
 rimus, cuius iudicio dubia orientia decidantur.
 Quæram an eo casu Christus, cū hīc secundum
 eos nemo cæteris præsit, ad habendum iudicium
 sit adeundus? Quamobrem, vt res facilius intelli-
 gatur, considerandum est, quòd & si Christus ille
 idem & Deus, non solum ecclesiæ suæ caput sit,
 sed etiam omnium Dominus secundū illud Hie
 re. 23. Coelum & terrā ego impleo. Tamen cum 155
 ex hoc mūdo esset recessurus, voluit homines suę
 potestatis esse participes, & ab illis ea omnia, quę
 ab eo in ecclesia dum in humanis esset gerebātur,
 officia exerceri posse: Idq; triplici ratione ni fal-
 lor, primum quia eius clementiæ ac bonitati con-
 gruebat, vt hominibus, quorum amore ductus
 propriæ vitæ non parcebat, suæ potestatis ampli-
 tudinem impartiretur: Nam quantò quilibet me 156

lioribus præest, tantò maior ipse & honestior est,
 vt legitur §. nos igitur, in aut. de defen. ciuit. Vn-
 dè Hugo de Sancto Victore in prologo sui com-
 menti super Angelica hierarchia sic ait: Ipse verò
 omnium conditor, cuius ineffabilis maiestas, &
 indeficiens virtus potens erat sola gubernare, quæ
 creauerat sola, voluit rerum à se creatarum parti-
 cipes habere & cooperatores, non vt ille eorum
 ministerio iuuaretur, sed vt ipsi potestatis eius cõ-
 sortio sublimes efficerentur. Secundò quia hoc
 157 ipsius dignitati conueniebat, valde enim ad Do-
 minantis decus attinet, dignos ac præcellentes ha-
 bere ministros, qui eius potestatem exerceant, ut
 de hoc est tex. singu. in. c. si ergo tantus. §. guber-
 natio populi viii. q. i. quæ tex. in re proposita mul-
 tum extulit. Capoll. in tractatu de Imperatore
 militum deligendo. §. Ratione dignitatis nu. 7.
 & de his Christi ministris ac eorū dignitate illud
 scriptū putamus Psal. 138. Nimis honorati sunt
 amici tui, Deus, nimis cõfortatus est principatus
 eorum. Tertiò quia hoc humanæ vtilitati expedie-
 bat, homo enim visibili cognitione ducitur, ac ei
 facile credit. Cùm igitur Christi gloriæ indecor-
 um esset, vt ipse ille, qui super coelos corporaliter
 exaltari meruit vt Psal. 8. Eleuata ē magnificētia
 tua super coelos: nobiscum semper visibiliter per-
 maneret: conueniens inquam humanæ fuit vtili-
 tati, vt cuncta mysteria, quæ ipse in ecclesia insti-

tuerat, ab hominibus administrarētur. Cur enim Christus Dominus, vt legitur Act. 9. cū Saulū increpuisset dicens, Saule Saule quid me persequeris? audissetq; Saulus Iesum esse secum loquentem, ac stupens dixisset: Domine quid me vis facere? Cur inquam Saulum ipse non instruxit? Sed per Ananiam voluit instrui, visū recipere, & baptizari, & repleti spiritu sancto? Nimirum post ascensum in Cœlum per homines, quibus homines facile credunt, agere omnia voluit, quos suæ potestatis sublimi consortio decorauit. Proinde sicut videmus, eum instituisse, vt homines prædicarent, peccata dimitterent, sacramenta conferrent, & per sensibilia panis & vini accidētia inuisibilem gratiam acciperent c. sacrificium. de consec. distinct. ii. ita pariter constantissimè affirmā dum est, eundem quoque voluisse, vt vnus homo esset in ecclesia sua, qui tanquam caput cæteris præesset, qui supremam ipsius potestatem visibiliter exerceret, qui suo arbitrio schismata & dissidentes hominum sententiās definiret, & qui denique traditionibus suis nos ad eum finem dirigeret, ad quem & Christum nasci, & eundem mori voluisse nouimus. Cur enim Iesus vt legitur Act. 10. cum Angelum misisset ad Cornelium vt eum in viam salutis dirigeret, adeundum esse Petrū præcepit, a quo necessariae traditiones ad salutem acciperentur? dicēte Angelo. Petrus tibi dicet quid
te

te oporteat facere. Non ne ex ijs Christus dominus patefecit, cunctam rectè viuendi normam, et vera Christianæ fidei dogmata non amplius (vt diximus) ab ipso iam super cælos euecto, sed ab hominibus, & potissimum ab eo qui vices illius in terris agens, cæteris præest, esse semper accipiendæ? Et ita residet Abb. in c. venerabilem de elect. 158
 dicens, Christus non fuisset diligēs paterfamilias, nisi aliquem vice ipsius in terris dimisisset, qui in occurrentibus causis posset ea omnia facere, quæ ipse Christus posset. citat Innoc. & Host.

Ad prædictorum cōfirmationem animaduertendum est, Christum, cuius actio nostra est instructio, dum in humanis ageret sublimem hanc potestatem Petro nunquam tradidisse, sed eam tantum promisisse per illa verba. Et tibi dabo, &c. Quæ cum futuri temporis sint, solā pollicitationem important testis est Abb. in c. significasti, de elect. Cum verò in cælum esset ascensurus, eam Petro exercendam mandauit, dicens: Pascue oues meas, quæ verba exercitium & laborem indicāt, vt per Abba. in d. loco. Perinde ergo fuit ac si dixisset, nunc iam tēpus est, vt promissam tibi exerceas potestatem. Ex ijs enim duobus simul consideratis coniicitur, tunc ideo Christum potestatem hanc promisisse tantum, nō autem & dedisse, ne prædictum corpus si duo capita in terris habuiss. t. mōstrum efficeretur: deinde verò quamuis

uīs nobiscum se fore pollicitus esset vsq; ad consummationem seculi, Matth. vlt. tamen huius su- 159
premæ potestatis exercitium Petro iccirco mandauit, ne ecclesia & sic corpus suum mysticum sine capite visibili ac ceteris membris conformi relinqueretur. Et hoc ex ijs, quæ ab Inno. 1111. in concilio generali ædita sunt, comprobatur, vt habetur in cap. j. de homic. in vj. ibi, Dei filius Iesus Christus, ne gregem sui precio sanguinis gloriosi redemptum ascensurus post resurrectionem ad patrem, absque pastore defereret, ipsius curâ Beato Petro Apostolo, vt suæ stabilitate fidei cæteros in Christiana religione firmaret, commisit, & hanc conclusionem latè defendit B. Thom. in 4. contra gentiles capi. 76. Præterea in concilio 160
Florentino Papam caput esse totius ecclesiæ fuit adeo solemniter diffinitum, vt necesse sit vel conciliorum auctoritatem euertere, vel obiectionem hanc penitus irridere. Sileant igitur non modò qui Papam esse caput ecclesiæ inficiantur, verum etiam qui traditiones hominum respuunt, & de illis impudentissimè obloquuntur: Cum ex prædictis apertissimè constet Iesum ipsum voluisse traditiones, & dogmata ab hominibus, & præsertim à Petro esse suscipienda.

Verum si obijceretur, quando Petrus potestatem accepit, eū ecclesiam significasse teste Augu. super Ioan. Quod legitur in capitu. quodcunque

xxiii. q. i. ita vt non ipse sed ecclesia in ipso potestatem habuerit. Huic obiectioni respōdet Petrus de monte in suo tracta. de potesta. Pap. verbum August. hoc modo impleri posse, dicendo videlicet, toti ecclesiæ in habitu potestatem traditam esse in exercitio autem soli Petro tantum vt inter pastorem & ouile aliquod sit discrimen, facit illud Osee 1. Congregabuntur filii Iuda & filii Israël & ponent sibi caput vnum & ca. audiui-
 mus, xxiii. q. i. dum ait Petrus pro omnibus & pro omnibus potestatem accepisse, subiungens, pro omnibus ad denotandam vnitatem, & pro omnibus ad denotandam prelationem. Posset etiam responderi Petrum ecclesiam significasse, id est, vniuersalis ecclesiæ potestatem accepisse, cum in eo tota ecclesia representetur ita d. c. quodcunq; intellexit Glo. in c. à recta, xxiii. quæ. j. Hæc alii. Nos autem iure putamus aliter responderi posse iis, qui aliquando hoc fundamētum adduxere scilicet si rectè, & mens & verba Aug. percipiantur, conclusionem nostram corroborari. Nam vidēs ipse ecclesiam ligandi & soluendi autoritatē exercere, & opus esse, vt eā habeat per rationes, quas paulò post considerabo, non tamen videbat, eā ipsi in euangelicis documētis traditam fuisse, nō enim alia de ligandi potestate verba reperiuntur præterquam ea, quæ Apostolis dicta fuere, & ista, quæ soli Petro dicta sunt, scilicet: quodcunq; li-
 gaueris;

gaueris, &c. Sed illa ecclesiæ collectiue considera-
tæ non seruiunt, tum quia eis distributiue tradita
fuit potestas, vt omnes ferè consentiunt, tum etiã
quia data fuit eis participatiue tantum, vt prædi-
ctum est, ista verò soli Petro dicta fuere. Vnde
Aug. volens inuestigare non quidem an Petrus vt
Pontifex supremam hanc potestatem acceperit
cum id cunctis euangeliiu sciētibus liqueat, vt ait
Greg. ad Mauriciū Imperatorem scribens: Sed
vnde ecclesia eam sumpserit, cum id nullibi repe-
riatur expressum, ait, si ista verba Petro tātum di-
cta sunt, nota verbum, tantum, quia de natura ta-
xatiue dictionis est, excludere nō expressa, quare
ex hoc sentit Aug. se nō dubitare, quin ipse solus,
cum id expressum sit, iurisdictionē acceperit, sed
an solus duntaxat: si enim ipse tantum habuit (in-
quit Aug.) hoc nō facit ecclesia, id est, hoc facere
non potest, cum id nusquam reperiatur: sequitur
deinde, si autem & in ecclesia sit, & sic si non so-
lum Petrus ipse, sed etiam ecclesia hoc facere po-
test. (Id enim & copulæ & aduersatiue vis expo-
scit) ergo opus est confiteri, quando Petrus eam
habuit, non tantum ipsum, verum etiam ecclesiã
accepisse illam in Petro. Nā hæc ratio concludit,
quia si ecclesia eam habet, & nemini nisi Petro
hæc suprema potestas data fuit: opus est, vt eam
in Petro adepta sit. Atque ita Augu. non obscure
sentit, Petrum solum eam habuisse, ac etiã eccle-
siam

163
fiam in eo, cuius ipse est caput: vt clarè sentit tex.
in c. omnibus xxiii. q. i. vbi legitur etiam domū
Dei quæ est ecclesia clauē accepisse: & potesta-
tem soluendi & ligandi, Nam illa vox implicati-
ua, etiam, casum magis dubitabilem includere
cōsueuit, vt habetur in l. etiam, & in l. si tut.
vel cur. inter tradit. Glo. in l. illud. ff. ad leg. Aquil.
& Alex. in consi. xxiii. in v. vol. At q; ita colligitur
maius dubium esse de ecclesia, quomodo clauē
& hanc potestatem acceperit, quam de Petro cui
soli & successoribus eius traditus fuit vicariatus à
Christo, alioquin necesse non esset Papam eligi,
vt inquit Glo. in clem. ne Romani, in verbo, non
consonam, de elec. quam ad hoc notatu dignam
esse, ait Abb. in quest. incip. Episcopus, col. pen.
Quare puto Augustinum sensisse contrariū eius,
ad quod adducebatur. Ex ipsius enim documen-
to contradicentes inferebant, eum voluisse, eccle-
siam dūtaxat, non autem & Petrum potestaté il-
lam accepisse, & dubium Augustini est è contra,
an scilicet solus Petrus tātū, adeò vt ecclesia ex-
cludatur, eam acceperit: Nam de Petro Augusti-
nus nūquam dubitauit. Audi eum in sermone de
Petro & Paulo, cuius principium est, Ecce fortis,
vbi ita inquit: Quis plebeum piscatorem facile
crederet principem, Regibus obsistere, Reges sã-
ctificare, regnis omnibus imperare, mundum fræ-
nare legibus? & reliqua. Rursus audi eundem su-
per,

per illud quod ait Petrus, Ioan. 13. Domine tu mihi lauas pedes? dicit ille: Non ita hoc intelligendum est, quasi aliquibus iam lauasset & post eos venisset ad Petrum: Quis enim nesciat primum 164 Apostolorum esse beatissimum Petrum? sed intelligendum est quod ab ipso coeperit. Et sic August. primatum Petri utpote notissimum affirmat. Hoc idem constanter asserit in sermone de cathedra Petri sic dicens: Institutio solennitatis hodiernæ à senioribus nostris cathedræ nomē accepit, ideo quod primus Apostolorum Petrus hodie Episcopatus cathedram suscepisse feratur, atque ibi paulò post. Et ideo dignè hoc fundamentum ecclesia colit, super quod ecclesiastici ædificij altitudo confurgit. Idq; satis exploratum est: Nam si ecclesiæ tantum tradita esset potestas, sequeretur, quod Pontifex Maximus maiori, quam quilibet de concilio, iurisdictione non frueretur; quod proculdubio ridiculum esset, & contra euangelica documenta, & cōtra canonum sanctiones decreta conciliorum, ac traditiones sanctorum, quas abundè iam antea cōmemorauimus, ex quibus omnibus habetur, Romanum Antistitem in Petro potestatis amplitudinem accepisse. Sed de traditione potestatis ecclesiæ nusquā expressum est, ut supra plenè probauimus. Idcirco dubiū pro 166 habile fuit, quærere scilicet vnde originē sumpserit ista potestas, quam exercet ecclesia, & quā ut

quandoque habeat necesse est: aliter sequeretur,
 duobus de Pōtificatu certantibus ecclesiam iudi-
 care non posse, quod & nefas esset, & in graue ce-
 deret ecclesiæ detrimentum, ac repugnaret cap. si
 duo, lxxix. distin. Idēq; si Papæ electio tanquam
 simoniaca vel metu facta oppugnaretur, secun-
 dū c. si quis pecunia, lxxix. distin. Similiter si Pa-
 pa mortuus esset, vel demētia captus, vel ob here-
 sim de sede eiectus, vel negligens in vrgentibus
 negotiis & imminentibus ecclesię periculis, eccle-
 sia decernere non posset, nisi supremam hanc po-
 testatē haberet, quare quod eam habeat necessa-
 riō concludendum est: quomodo autem eam ha-
 beat, inferius explicabitur. Si igitur & solus Pon-
 tifex eam habet, & ecclesia in ipso. Quonam pa-
 cto patres concilii eam ipso inuito, quod longē
 maius est, & contradicente exercere possint, non
 video: cū ipse huius potestatis sit fundamētum
 & caput. Hoc eodem, vt prædiximus, modo illa
 obiectio confutatur, quę nonnunquam colligi so-
 let in c. firmiter, §. vnam sanctā. & ibi Ioan. And.
 167 de summ. tri. vbi traditum est, Christū ipsum ec-
 clesiæ, & Apostolis ac eorum successoribus clau-
 es concessisse, cui sententiæ videtur etiam cōsentire
 Host. in c. noua, de poenit. & remiss. Nā hoc intel-
 ligendum est ordine præmemorato, scilicet, vt in
 Petro principaliter collocatę sint clau-
 es, & potesta-
 tis amplitudo, deinceps verō a Petro & eius suc-
 ces-

cessore tanquam à fonte in alios potestas defluat, vt Leo iam sæpè citatus docuit in c. ita dominus, xix. distinct. & habetur in c. fundamēta, atque vt latius fuit in prima parte conclusum. Si igitur & ecclesia & alii omnes hanc non habent auctoritatem nisi in Petro & eius successore Romano Pōtifice: Pontifex autē eam habeat: Omni quæstione remota videtur eius decisioni adherendū esse, qui hac plenissima iurisdicēdi fungitur potestate. Intelligo tamen nisi Pontifex vsque adeò insaniret, vt expressè contra dogmata fidei loqueretur.

Verū si aliquis fortè diceret, eum dici errare, quòd contra patrum sententiā loquatur. Respō deo verum id non esse, quia nusquā cautū est: eru 168
nescimus autem cum sine lege loquimur. I. illam, C. de collat. immo à sacris cōstitutionibus declaratum est, Papā errare tantummodo quādo aperte contra euangelica documenta, vel contra Apostolorum & sanctorum patrum eos sequentium decisionem apertam decidere vellet, vt ait text. in cap. sunt quidam, Sed hoc in proposito casu non præsuppōitur, ergo, &c. & hoc repugnaret iis, quæ Abb. Rosell. & Card. Alexand. in locis iā antea citatis aiunt, dum affirmant Pontificis opinionem sequendam esse, quando melioribus quā patres rationibus moueretur. Si enim præsupponūt eum melioribus rationibus moueri posse: Ergo etiam 169
sentiūt, Papam eo ipso quòd à patribus dissentit,
non

non errare: sed rectè reperitur contrarium, cum qui in negotio fidei à Pontifice dissentit hæreticum existimari, ita Hieronymus in d.c. hæc est fides, xxiiii. quest. i. Præterea si hoc verū esset, Glo. in d.c. quodcunq; & Archid. qui eā in q. fidei amplectitur, malè loquerentur: præsupponunt enim sententiam Pontificis patribus contradicentē preualere: ideo eo ipso Pontifex non dicitur errare. Sic etiam destrueretur Glo. in d.c. in istis, vbi contradicentes sententias præsupponit & arbitrium Pontificis preualere ait, nisi contra fidem loquatur: Atque ideo non dicitur Papa contra fidē loqui, etiam si aliter quā patres sentiret. & hoc eo magis quia citat d.c. sunt quidam. secundū quod sunt ipsius verba intelligenda, vt p Bart. in d.l. nō solum. §. liberationis. ff. de liber. leg.

- 170 Deniq; non obstat, si diceretur, Papam errare posse. c. nunc autem, xxi. dist. ecclesiam autē vniuersalē errare non posse. c. à recta, xxiiii. q. i. Quia respōdeo quāuis Papa vt homo errare possit iuxta illud, omnis homo mendax, tamē si notoriè nō errat, in dubio errare non censetur, cū eius vita iam ad Christianæ vniuersitatis regimē approbata sit. c. non nos, xl. dist. facit l. i. ff. de offic. præfecti. præ. & ideo ipsius sententiæ, qui iudicandi auctoritatem habet, standum est, vt prædiximus.
- 171 & est tex. in c. noua quædam de pœnit. & remis.
- 172 Rursus dico loca in quibus autores sentiunt Pōtificem

tificem errare posse, intelligenda esse de iudicio
personali ipsius Pontificis: aliter autem vbi Pōti
fex Maximus, vt Christi Vicarius sedens in solio
suæ maiestatis negotium fidei definiret, quia eo
casu, cū ei Spiritus sanctus afsistat, vt paulò an
te probauimus, credendum est, eum errare non
posse, ita docuit Leo in ij. ordinationis suæ dicēs
super illud, Ego rogaui pro te, &c. specialis cura à
Domino Petri suscipitur, tanquam aliorum sta
tus certior sit futurus, si mens principis victa non
fuerit. Hoc idem sensit B. Bernardus, qui ad Inno
centium Papam scribens ait. Dignū arbitror ibi
potissimum refarciri damna fidei, vbi fides defe
ctum habere non possit, & reliqua, quæ supra re
tulimus. Sic etiam B. Thom. in quolibeto. ix. ar.
vltimo, secundum quod refert Brixienſis in qui
busdam responsionibus factis contra Panor. di
stinguit inter opinionem Papæ & sentētiā Pa
pæ. Idem ait Caietanus in trac. de aut. Pap. & cō
cil. & alij, qui hac de re egerunt, pro quibus addu
co tex. in d. c. hæc est fides, vbi Hieronymus ait, se
in ijs quæ ad fidem attinent, emendari paratum
esse à Pontifice, quia Petri sedem & fidem tenet.
Ecce nisi Hieronymus sensisset, Pōtificē in sede
Petri sententiam fidei proferentem à veritate de
clinare non posse, utiq; ei fidem suam non credi
disset, & hoc præsertim cū non aliam huius suę
credulitatis rationem afferat, nisi quia Pontifex
Petri

Petri sedem tenet. Quod deinde etiam magis expressè confirmat dicens, si autem hæc nostra confessio Apostolatus tui iudicio comprobatur, qui cunque me culpare voluerit, is se hæreticum comprobabit, ex quibus verbis non obscurè colligitur, Hieronymum sensisse Pontificem Apostolatus sui iudicio iudicantem errare non posse, cum à tali sententia dissentientem hæreticum esse perhibeat: & ratio est in promptu, nam si Papa in ijs, quæ ad fidem pertinent, iudicandi potestate perfruitur, vt latè iam antea fuit ostensum: cōsequēs est, vt errare non possit, alioqui nihil stabile & firmum in ecclesia haberemus: quo nihil deterius posset contingere. Et huic rei magno est argumento, cum nusquam inueniatur, Papam aliquē, quā tūcunq; malum, vel constitutionem condidisse, vel sententiam protulisse, quæ à fide defleceret: id quod profectò non potuit nisi Dei spiritu afflante contingere, qui iudicio illius sedis semper assistit, vt superius tetigimus. Posset etiam ab aliquo fortè dici, cōcilia quoque nonnunquam errare posse & quandoque errasse, vt docuit Cardi. Alex. in d. c. Anastasius, in fi. Nec refragatur text. in d. c. à recta, primò, quia ibi non probatur id, ad quod d. c. allegari consuevit, cum ibi non ecclesiā errare non posse, sed nunquam errasse conscriptū sit. Hæc autem dissimilia sunt, ergo de vno ad aliud non infertur l. Papinianus, ff. de minor. Secundò

cundò dicimus text. illum de vniuersali ecclesia 173
intelligendum esse, quę est omnium fidelium col
lectio, vt habetur c. ecclesia, de consecr. distinct. j.
ita Glo. in d. c. à recta. & Abb. in c. significasti, de
elect. cui accedit Ripa in c. j. de iud. & Caiet. Car
di. Alex. & Card. Iac. in locis præmemoratis con
sentiunt, arbitantes hoc de concilio, in quo tan
tummodo vniuersalis ecclesia repræsentatur, sen
tiendum non esse ob rationis dissimilitudinem,
quia primo casu fides in quocunque etiam mini
mo fideli reperiri posset, quemadmodum & in so
la B. Virgine fuit reperta. Vel si volumus (vt ma
gis verum puto) q̃ non modò ecclesia ipsa vni
uersalis, sed etiam is, qui eam representat, in perti
nentibus ad fidem errare non possit, tūc ea ratio
ne Pontificem quoque errare non posse dicimus, 174
quippe cum in eo vniuersalis ecclesia repræse
ntetur, c. quodcunq; xxiiii. q. j. c. scire debes, vii. q. j.
tradit Glo. in d. c. à recta. Et propterea id, quod
fuit statutum à Papa dicitur fuisse ab vniuersali
ecclesia constitutum, c. Pia cum glo. de excep. in
vi. hinc ait B. Thom. in ii. ii. q. xi. arti. ii. in solutio
ne vltimi arg. auctoritatem vniuersalis ecclesię in
Romano Pontifice residere. quod verum esse in
telligo, quando Pontifex ex Præsulatus sui iudi
cio sententiā profert, vt prædiximus. Sed posito
etiam quòd Pontifex errare posset, concilium au
tē non, intelligo illud de concilio integro in quo
V summus

- summus inest Pontifex, qui eius caput est, quia
 quanquam ipsi soli sine alijs ligandi potestas tra-
 dita est: tamen non alijs sine ipso tributa fuit. Et
 doctores, quorum supra memini, dicunt, Papam
 melioribus quandoque rationibus moueri posse,
 in ijs, quæ ad fidem pertinent, ergo sentiunt Syno-
 dum cui Pontificia desit autoritas errare posse.
 quia fidei veritas vnica est, quam si à Papa cōtra
 dicentibus patribus inueniri posse concedimus,
 fatemur patres à tramite veritatis posse desicce-
 re, & consequenter errare. Præterea cū loquimur
 de ecclesia, loquimur de corpore mystico, ergo
 de capite & principaliter intelligimus, vt etiā su-
 perius dictum est, respondendo ad leges, quibus
 cautum est cōciliū plenissimā habere potestātē:
- 175 Nam intelliguntur de integrali cōcilio, in quo Pō-
 tificia potestas, tāquā sol inter sydera corruscat,
 præsertim cū pro ipsius fide à Christo principa-
 liter oratum fuerit. Sed capite à membris dissen-
 tiente, dico membris à capite discedere non lice-
 re, sed illud sequi debere per c. non decet, xii. dist.
 Caput enim quantum ceteris mēbris sit præstan-
 tius & natura ipsa satis indicat, & eruditè admo-
 dū declaratur per Bal. in c. i. §. ad hæc, de pac. iur.
 firm. Abb. & Feli. in c. cum non liceat, de præscri.
- 176 Quare cum de capite naturali ad Papam ecclesię
 caput valeat argumentum vt Leo docuit in c. ita
 Dominus, xix. dist. & Cyrillus in libro Thersaur.
 & Ioan.

& Ioan de Lign. in tract. de censura ecclesiastica.
§.iiii. Consequens est, vt quemadmodum mēbra
dissentiente capite agunt frustrā, ita membra hu-
ius corporis mystici negotia ecclesię præsertim ar-
dua contradicente Pontifice diffinire nō possit.

Ex iis igitur liquere arbitror, etiā in dubia fi-
dei quæstione Papæ iudicium sententię patrum
præferri. Nunc dico etiam si aliter esset, hoc pro-
positæ cōclusioni nostræ non repugnare: nā vt
Card. Alex. ait, in d. c. Anastasius, hoc nō esset ex
maioritate potestatis, sed ex maioritate iudicii:
quia ex quo Patres veritatem fidei iudicare existi-
matur, sequeretur Pontificem aliter sentientem
errare in fide, & consequenter eius sententiam tā
quam à fide alienā reiiciēdam esse: immo ipsum
tanquam hæreticū accusari posse, vt d. Card. ait,
sed tunc propterea non diceretur concilium ma-
iorem ipso Pontifice potestātē habere, quia eius
potestatis causa non esset ipsum cōcilium, sed ve-
ritas, contra quam si Papa niteretur, tanquam he-
reticus, & consequenter tanquam non Pōtifex,
iudicari posset. Nam veritas à quocunq; inuenia-
tur tenenda est, vt sæpe dictum est. Postremo ne
illud quidem omiserim, quod dici fortasse posset
cōcilia etiam sine Pōtifice multa posse facere, vt
est, Papa mortuo, aut deposito, aut negligēte ad
prouidendum necessariis ac imminētibus eccle-
się periculis: ergo videtur concilia etiā sine Pon-

177

182

181

182

178

179

180

tifice supremam habere potestatem. Breuiter dico
 Papa naturaliter seu ciuilitur, vt puta per deposti-
 tionem, mortuo, ideo concilium summam habe-
 reiurisdictionem in casibus, qui moram non pa-
 tiuntur, quia tunc Pontificiam nanciscitur pote-
 statem, vt iam antea tetigi, & late tradunt qui ea
 de re scripserunt. Idem est etiam vbi Pontifex in
 vrgētibus ecclesiæ negotiis periculisq; negligens
 181 est. Nam in quacunque vniuersitate ob magnam
 maioris & potentioris partis incuriā propria po-
 testas ad alios recidit, & eis accrescit, qui alioqui
 182 nihil possent. l. cum Nauarchorū. vbi Bart. C. de
 naui. lib. xi. not. in c. gratum, de postul. prelat. Fa-
 183 ciunt not. tradita per Pet. de Anch. in consi. 409.
 uiso & diligenter inspecto col. pen. & fin. Dum
 tradit Potestatem etiam Papæ reseruata posse
 tempore schismatis ab ordinariis exerceri prop-
 ter urgentē necessitatē. quē sequitur Car. Alex.
 in. cap. per uenerabilem. §. quod autem, qui fil.
 fin. leg. car. 21 & 27. Hinc etiam ad vnum so-
 lum Cardinalem aliis negligentibus, totius colle-
 gii iura deuolui, & ipsum solū nomine omnium
 Pontificem eligere posse nouimus. in Glo. com-
 munitur approbata in Clement. ne Romani, §.
 porro, de elect. & ne longè exempla petamus, in
 hac materia scilicet congregandi concilii, quam-
 uis principaliter summi Pōtificis autoritas exiga-
 184 tur, tamen instante necessitate, vt puta pro sedā
 da

da hæresi, Papa requisito & recusante, aut negligente, potestas illa ad Cardinales, & eis negligētibus ad Imperatorem, tum deinde ad alios principes, ac deniq; ad inferiores quoq; deuoluitur, vt per Rosell. in tract. de concil. & per alios, qui hac de re scripserūt, quos etiam retulit Ias. in cōs. xcv. in quarto vol. hoc tamen de hæresi sedanda declarandum est, vt infrā in tertia parte explicabimus. Quare & in proposito casu dicimus Pontificiam potestatem, ob summam ipsius Pōtificis in negotiis vrgentibus negligentiam ad conciliū recidere: ut probatur ex multis, quæ in simili docuit Feli. in. c. cum olim de testi. Itaque cū in eo & Pontificia insit potestas, illud sequitur, nihil propterea Pontificiæ adimi potestati, neq; cōcilium Pontificia potestate maius esse, cum illa concilii caput sit, ac in eo in concreto consideretur. Facit ad rem hanc Archidiaconi documētum in c. porro, lxvj. distinct. cum multis, quæ copiosè superius adducta sunt, & pro conclusione ac sigillo (vt ita dixerim) eorum, quæ in hac disceptatione deduximus, affertur edictum cōcilii Florētini, quo cautum est, Romanum Antistitem in Petro regendi & gubernandi vniuersalem ecclesiam potestatis plenitudinem accepisse: quo stante nefas est amplius disputare de potestate concilii sine Pontifice, ne dum suprà eum. Nam ecclesia vniuersalis, collectio fidelium est, quæ in concilio esse iu-

781

185

186

se iu-

se iuris interpretatione censetur (vt prædiximus) supra quam quidem vniuersalem ecclesiam, si Papa est, vt fuit apertissimè ab illo cōcilio declaratum, inanis est ista collectio, cū ad ipsum Pōtificem spectet regere & gubernare ecclesiā vniuersalem, non autem ab ea regi vel gubernari. Et eo magis cū hoc ipsum concilium declaret, ita quoque præcedentes Synodos æcumenicas sensisse, quod infra etiam plenius opportuno loco aperiemus.

187 Nec aduersus prædicta omnia vrget constitutio in iiii. & v. sessione à Constantiensi concilio edita, & à Basileiensi deinceps repetita, qua cautum est. Quæcunque cuiuscunq; status & dignitatis etiam si Papalis existat, obligatum esse parere præceptis illius, & cuiuscunque alterius cōcilio legitimè congregati in iis, quæ pertinent ad fidē, & extirpationem schismatis, & ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris. Quorū verborum occasione dici nō potest, quāta sit exorta perturbatio, & quā multi conati sint supremi capitis imminuere potestatem, qui & ingenio & doctrinæ gloria florentes postea quā plurimis auctores fuere ita sentiendi, & huius altercationis & ciuilis atq; intestini belli in ecclesia excitandi de hac maiortate potestatis, de qua hoc libro disputare instituimus. veritatis autem studio laborem hunc libenter suscepimus, atque in hisce potissimum

munum refellendis, quæ vim magnam habere existimantur, quanta potuimus diligentia dedimus operam, ut argumentorum fallacia, & quasi nube depulsa, veritas ipsa in lucem prodiret: cur enim alias alibi à nobis disputata, sed nunc diligentius considerata, multisque nouis aucta rationibus, in hoc perquam necessario loco tractare pudeat? Quicquid igitur de hac ipsa re Cardin. Alexand. in Rubri. xv. distinct. & alii alibi dixerint: nos saluo semper sanctæ matris ecclesiæ arbitrio opinamur, sanctiones illas ita intellectas, ut futuris Pontificibus indubitatis normam dare nitantur, ferri nullo iure potuisse. Idque duobus vel præcipuis concluditur argumentis: Primum est, quoniam 188 concilia, quæ sine iussu certi atque indubitati Pontificis congregantur, legitima non sunt: nam concessio Romani antistitis principatu, de quo latissime iam antea disseruimus, sequitur, membra sine capite, & oues sine pastore congregari iure non posse: nam ad illius solius auctoritatem pertinet 189 concilia congregare, cui omnes fideles obedire tenentur, sed Papa ille est, cui tota parere debet ecclesia c. i. xciii. dist. & iam sæpe probatum est, igitur & c. Præterea si ad alios etiā hæc auctoritas pertineret, facillimè schisma oriri posset, cui ut occurratur, ad solū Papā eā spectare opus est cōfiteri. Idque satis apertè probatur Macab. i. c. i4. ubi Symoni summo sacerdoti fuit tributū cōuētus sine ipso

- 190 ipso fieri non posse. Hæc veritas probatur etiam
in c. dudum iii. q. vi. vbi habetur, ab Apostolis &
eorum successoribus in antiquis fuisse decretum
statutis, quæ sancta vniuersalis tenet ecclesia, nō
debere absque conscientia Romani Pōtificis cō
191 cilia celebrari & ibi Gem. Hoc idem in concilio
Niceno fuisse sancitum multi patres fide dignissi
192 mi prodiderunt: Iulius enim Primus, qui paulo
post illam Synodum fuit ad Pontificatum eue-
ctus, in Epistola prima & secunda ad orientales
Episcopos, & Athanasius ac omnes Episcopi Ae-
gyptij, Thebaici, & Lybici, in Alexandrina Syno-
do congregati, in epistola ad Foelicem 11. affir-
881 marunt, ita (vt prædiximus) fuisse à Niceno con-
cilio ipsis præsentibus constitutum. Hoc ipsum
& Galla Theodosij Augusti mater in epistola ad
193 filium confirmauit dicens, Legatos Romani Pō-
tificis secundum Niceni concilij diffinitiones so-
litos esse concilijs præsidere. Nec quispiam mire-
281 tur hoc inter illius Synodi constitutiones non re-
periri, cum nouerimus multas ex eis hæreticorū
insidijs fuisse delatas, vt Felix 11. qui martyrij co-
rona fuit insignis, in eius decretis testatur, & habe-
tur in epist. concil. Sardicen. Idque Athanasius &
Episcopi in Alexandrina Synodo collecti, quo-
rum paulò ante meminimus, confirmarunt, ro-
gantes Eccliam 11. vt ob hoc Niceni concilij
statuta diligentissimè custodiret. Quare ex tot et
olp tantorum

tantorum patrum testimonijs liquet, hoc in Niceno concilio fuisse proculdubio constitutum. Hęc eadem sententia in concilio Chalcedonensi actione decima continetur, vbi scriptū est, Cecropio proponente ab omnibus patribus acclamatum esse, illud appellari concilium iure non posse, quod non esset Apostolica autoritate collectum. Atque ideo legimus Synodum quoque contra Symmachum Papam iussu Theodorici coactam decreuisse, ad ipsum Papam quamuis accusatum, pertinere, Synodum illam cogere, ne alioqui irrita foret, §. hinc etiam, xvii. distinct. & de quo suprā latius visum est. Huc accedit Marcellum primum, qui martyrio fuit insignis Epist. 194
ij. Damasum Epistola iij. ad Stephanum Archiepiscopum, & ad tria Africę concilia, ac Iuliū primum in locis præmemoratis affirmasse, ab Apostolis & eorum successoribus traditum fuisse, concilia non debere absque Romani Pontificis sententia celebrari, ad quod videatur etiam tex. in c. Synodum, & in c. multis, xvii. distinct. In vniuersitatibus enim habētibus caput, iure cautum est, nihil statui posse sine ipsius capitis autoritate secundum Innoc. in c. cum accessissent, & in c. cum omnes, de constit. facit. l. omni in nouatione, & ibi Alber. de Ros. C. de sacros. eccle. Hinc nouimus Pelagium 11. præcepisse vana irritaq; esse ea omnia, quę agebantur in Synodo sine ipso Nea

- poli congregata, vt videre est in eius epist. decretali, & in d. c. multis, facit, c. bene quidem, xcvi. di-
- 196 stin. Similiter & Damasus epist. v. eadē ratione constituit, concilium Ariminense nihil prorsus statuere potuisse. Ennodius ī libro autoritate v. Romani concilij confirmato, atq; inter illius gesta relato, & Socrates Episcopus in lib. iiii. ca. ix. cuius opera in vii. cōcilio approbantur, cōstāter asserūt, ecclesiasticis regulis mandari, ne prāter sententiā Romani p̄sulis concilia cōgregētur.
- 197 Non prēmitto ante conciliū Sardicense fuisse ab Arrianis Synodum in Antiochia collectā, quæ fuit habita nullius momēti propterea quod absque Romani Pont. autoritate cōuenerat, vt autores Græci in lib. iiii. Tripartitæ historię docuerunt. Deniq; Sanctus ille Stephanus, cuius celebritatē Græci xxiii. diē Septēbris venerantur, damnat conciliū, quod de abrogandis imaginibus sine Romani antistitis autoritate cōuenerat, & cū eius concilij decretum æcumenicū dicere tur, exclamans ait, O ignorātiā, o absurditatē, & quomodo Synodus hæc æcumenica vocabitur, quam Romæ p̄sident nō approbauit? sine quo impossibile prorsus est, res ecclesiasticas regulari.
- 198 Accedit ad hæc tex. in c. Regula, xvii. distinct. & in c. ideò. ii. q. vi. & quæ habentur per Aymarum Archiepiscopum Remensem in suo lib. de Synodis, cap. xviii. vbi ita inquit, ne mireris, quod ipso
- 199

rum conciliorum auctoritatem Romano Pontifici ascribamus, nam nulla concilia rata leguntur, quę apostolica auctoritate suffulta non fuerint.

Et quoniam apud pertinaces de hac ipsa re nō nunquam difficultates oriuntur, libet in ea ventila paulū immorari, vt contraria diluamus. Huic igitur apertissimę veritati obiiciuntur ea, quę illi, qui contra nos sunt, aliquando obloquuntur, dicentes; antiqua concilia non fuisse Romani Pontificis auctoritate collecta: Nicenum quę, Constantinopolitanum, Ephesium, & Chalcedonense adducunt. Rursus aiunt, Concilium Aquileiense fuisse in Italia celebratum, cui pręfuit Ambrosius. Respondeo enim, vt pro illustriori dicendorum intellectu affirmandum est, non esse a sacris constitutionibus, & sanctorum patrum sententia discedendum, quamuis quędam ex priscis illis conciliis prima frōte, solo iussu Cęsaris videantur esse collecta; quoniam id propterea non contingebat, quod Romani Pontificis abesset auctoritas; quinimō, ea pręcedente, Imperatores illa concilia congregabant, vt inquit Archid. in cap. mandastis, ii. q. v. dicens, vbicunque reperitur Cęsares concilia coegisse, id semper esse intelligendum, iussu scilicet Romani Pontificis pręcedente. Quapropter illius auctoritatis magis executores, quā perturbatores iure nuncupari possunt. vt sentit tex. in cap. sexta Synodus,

xvi. dist. ibi exequente piissimo Principe Constantino; idq; testatur Aymar. i. d. loco. Iccirco autem priscis illis temporibus solum nomen Imperatoris proponebatur, ut omnes ex diuersis prouincijs cōuocati patres facilius colligerētur. Cum n. tunc maxima esset hæreticorum potentia & insolentia, parum fuisset, si nudum Papæ præceptū præcessisset, atq; ideo Papa per Principes seculares agebat, quod per se ipsum agere non potuisset, & multa contra Cæsaris auctoritatem attulit
201 oldr. in cons. 69. ubi totis uiribus conatur ostendere illam nullo iure uel Diuino uel humano esse subnixam, quod quidem cons. terribile esse dixit Feli. in. c. cum non liceat de præscrip. sed quicquid sit de hac re saltem dicimus, Cæsarem non modo ullum in sacerdotes imperium non habere, sed illud etiam, quod in homines sibi subiectos exercet habere accumulatiuè ad Papam non autem priuatiuè, ut uerbis utar Feli. & aliorū, qui ita docuerunt in. c. Quoniam de rescript. uacante autem alio principatu sæculari, non Cæsar sed ipse papa succedit secundum ueriores sententiam, quoniam ei subest tanquā habenti potestatem illam in habitu reducibilem ad actū, ita Feli. post alios in. c. Licet ex suscepto de for. compet. ubi eadem ratione cōmuniter affirmatum est, Papam uacante imperio succedere, & non è contra, ita etiam habetur per Bart. cum ibi additis in

l. j. §. denique. ff. de aqu. plu. arce. sed de his ha-
ctenus. Iam igitur doceamus sine Pontificis auto-
ritate concilia illa non fuisse coacta. In Niceno
concilio dicimus Osiū Episcopū Cordubensem
unā cum Vincentio & Victore uices agētem Syl-
uestri Romani Pontificis præsuisse, ut legitur in
præfatione ad concilium Sardicense, eosque
illius concilii sanctionibus primos subscripsisse,
nam ab ordine subscriptionis superioritas conici
solet, l. j. §. quibus. C. de nou. cod. fac. quæ etiam
ex eo uel faciliè dignosci pōt, quod patres illi pe-
tiuerunt, ut acta in illo concilio, sua ipse Syluester
autoritate firmaret; id quod superiorem potesta-
tem haud obscurè indicat, ut iam sæpe dictū est.
Constat etiam ex relatione multorum insigni pie-
tate illustrium, quos paulò ante attulimus, in ea-
dem Synodo inter cætera fuisse sancitum, non
licere sine Papa Synodos conuocari. Quapro-
pter constantissimè affirmandum est, patres
illos in suo concilio celebrando, alio iure uti
non uoluisse, quàm eo, quod ipsi aliis statuerunt
argumen. l. j. & tot. tex. ff. quod quis iur. Præ-
terea antiquis documentis traditum est, Sy-
nodum illam, nutu Syluestri fuisse coactam. ut
habetur in epilogo Romani concilii sub Sylue-
stro Propterea quamuis solus Constantini ius-
sus præcessisse uideatur, credendum tamen est,
id sine Syluestri uoluntate non fuisse peractum,
tum

- 203 tum ex prædictis, tum etiam quoniam quantum
 honoris Syluestro Constantinus tribueret, vide-
 re est, in edicto Constantini, in quo eum esse
 summum, esse maximum, esse sacerdotum prin-
 cipem, prædicauit; Porro in hæresim laberetur,
 qui illius sedis priuilegia ledere auderet. c. omnes
 xxii. distinc. quod scelus de Constantino illo opti-
 mo suspicari, ne dum dicere, est nefas. Denique
 huius sententiæ magnum est argumentum, cum
 nouerimus Constantinum multos libellos, in qui-
 bus sacerdotes accusabatur, sibi oblatos reiecisse,
 & palam dixisse ad se huiusmodi iudicium non
 pertinere. Quare verisimile est, eum pari ratio-
 ne, ne Romani Pontificis autoritas imminueretur,
 noluisse præcipere, vt Synodus colligeretur,
 204 nisi Syluestri præcedente consensu; quoniam
 in voluntate hominis excutienda plurimum in-
 spici solet, quid is facere consueuerit. l. si seruus
 plurium. §. si. ff. de leg. j. l. pen. ff. de alim. leg. Ha-
 205 tætenus de concilio Niceno. Primum concilium
 Romanum in quo ipse Constantinus & cclxxv.
 patres interfuere, Syluestri iussu coactum est, so-
 lam Constantino præsentiam exhibente. Arela-
 tense concilium ii. vnâ, cum Eugenio & Quiria-
 co Syluestri vices agentibus celebratum est. Ro-
 mana Synodus ii. Iulio i. præsidente, habita fuit.
 In concilio Sardicensi plurimum honoris Ro-
 mano Pontifici delatum est. vt in iiii. & vii. cap.
 eiusdem

eiufdem concilij continetur. Statutum enim in eo fuit, epifcoporum appellationes ad illam fedē effe referendas; atque ideò coniiciendum eft, illud quoque concilium fuiſſe Iulij autoritate coactum; ne ſupremę ipſius dignitati detraheretur, quamvis id expreſſè legi non poſſit; cū integra geſtorum illorum exemplaria non habeantur.

Traditum enim eſt in præambulis ad concilium Sardicenſe multos patres ſe ob anguſtas inducias excuſaſſe, culpantes Iulium Romanum Antiſti- tem: Cur autem de induciarum anguſtia reprehēderetur, qui ſuam in cogenda Synodo non imperitus eſſet autoritatem? Præterea exploratum eſt, vt ibidem habetur, multas tunc Romano Ponti- fici ab hæreticis redditas fuiſſe literas Athanaſiū accuſantes, multasque à catholicis eum exculpan- tes, à quibus tum accuſationibus, tum excuſatio- nibus porrectis ſecuta eſt celeberrimi illius con- cilij congregatio. Diu etiam ob hanc eandē cau- ſam Athanaſium Romæ moram traxiſſe noui- mus. Ex quibus omnibus neceſſe eſt in eam ire ſententiam, vt Papæ autoritas omnino magnæ illi Synodo interfuerit; multæ enim coniecturæ probationi plenæ ſufficiunt. l. ii. cum glo. ff. de ex- 206
cuſ. tut. Imò. in conſ. cxxxix. Crauet. in cōſ. clviii.
Imò ſola præſumptio plenè probat, in ijs, quę ſunt
conſona veritati ſecundum Bar. in d. l. ii. ff. de ex-
cuſ. tut. Mileuitanum, cōcilium, in quo ratio fidei
ventilatur,

ventilatur, autoritate Papæ fuisse collectum, testatur Innocētius I. cum enim ad illos patres, qui ad eum literas dederant, rescriberet, ait. Mileuitanum nostra autoritate concilium. Septimum Chartaginense concilium non fuit sine Papæ legatis celebratum. Quòd autem attinet ad concilium Constantinopolitanum, quamuis in eo parua admodum Romani Pótificis mentio habeatur, non tamen propterea contra nos sumendum est argumētum, quoniam ob Arrianorum furorem aliquando aliter fieri non potuit, vt habetur in v. cap. illius concilij. Veruntamen etiam ibi vidimus Romano Antistiti supremū semper honorem fuisse delatum, cū statutum fuerit primū honorem Constātinopolitano, post Romanū, deberi episcopo. In concilio illo Ephesino primo, quamuis integra eius gesta non habeantur, nouimus tamen Cyrillum Alexandrinum vice papæ Celestini præsidisse, vt legitur in præambulis ad illud concilium, licet mendaces aduersarij, & in hoc, & in Chalcedonensi, negent autoritatem Romanorū Antistitum intercessisse. Vt igitur hæc eorum impudentia detegatur, Chalcedonensis illius cōciliij gesta perscrutemur, ex quibus constabit in ea Synodo & cogenda, & celebranda, & post illius confectionem, supremum semper honoris, & iurisdictionis gradum Leoni fuisse tributum, atque ita ex iis, quid in aliis quoque
veteribus

veteribus illis concilijs fuerit obseruatum, vel facile accipietur. Valentinianus & Marcianus Augusti in epistola ad Leonem, cum rogarunt, vt magna Synodus Chalcedonensis, ipso autore, colligeretur. Huius veritatis est contestis vir sanctissimus Leo, qui ad Synodum illam scribens in epistola xlv. sic ait. Amplectendum est clementissimi Principis concilium, qui nos ad reformandam ecclesiam conuenire voluit, Petri tamen iure atque honore seruato. Existimetis igitur nos in his fratribus Paschasio &c. qui ab hac sede directi sunt, illi concilio præsidere. Hoc idem confirmat Leo ad ipsum scribens Marcianum Augustum, vt patet in epistola xlvii. cum inquit, prædictum fratrem & coepiscopum nostrum vice mea conuenit concilio præsidere. Aiunt isti veritatis perturbatores, Leonem inuitari, nec nos id negamus, sed quo tandem modo inuitatur & rogatur? Certè vt concilij autor sit, vt ei præsit. Præterea diligenter est animaduertendum, rogatum fuisse ab Augustis Leonem, vt suam concilio præsentiam exhiberet. Sic enim futurum sperabant, vt res ecclesiæ, quæ in ij. Ephesina Synodo, vi & metu fuerat ab hæreticis profanata; maiori ordine componerentur: Verum quia moris non erat, vt Pontificia maiestas accederet, præsertim cum in longinquis partibus concilia colligebantur. Sed tantum per Legatos

eò destinatos præfset. Iccirco Legatos misit, qui huic concilio præfiderent. Audiamus Paschasium Leonis legatum coram toto concilio ipsa hæc profitentem, affirmantemque ideò necesse esse, vt omnia, quæ ibi erāt pertractāda, sua prius interlocutione decernerentur, cui omnes patres assensere; vt videre est in Actione iii. illius concilii. hoc idem latè probat Ioā. de turr. crem. in iii. lib. suæ summæ. ca. xi. Gelasius in epistola ad episcopos Dardaniæ constanter asserit, Romanam sedem sola sua autoritate decreuisse, vt Synodus Chalcedonenfis haberetur. Quid igitur adhuc plura desideramus? cum Gelasii, Leonis, ac ipsorum habeamus testimonia Imperatorum, quæ Leone autore, aiunt Synodum Chalcedonensem fuisse collectam.

208

Nunc idem in ipsa celebranda obseruatum fuisse doceamus. Colligitur ex libellis cōtra Dioscorum porrectis, semper Leonis nomen concilio fuisse prælatum, atque inde coniicitur, ipsum tanquā caput cæteris præfuisse; maiores enim in prioribus locis poni consueuerunt. l. i. §. quibus. C. de nou. cod. fac. ex gestis eiusdem cōcilii. Actione x. habetur, à patribus dictum fuisse palām: Romanæ sedis legatos, & prius loqui, & prius acta confirmare consueuisse. Immo cum de ferenda contra Dioscorum damnationis sententia ageretur, patres concilii, Leonis vices agētibus,

tibus dixere, ipsos ibi primatum obtinere, & propterea ipsorum esse sententiam ferre, in quā vniuersa Synodus esset concessura. hæc ibi in Actio-
ne iii.

Verum quid deinde celebrata illa Synodo 209
actum fuerit aperiamus. Tota Synodus in episto-
la ad Leonem testatur, ipsum sibi, vt caput mem-
bris præfuisse. Imperatorem verò ad ornamentū
interfuisse. Ecce quā clare hoc loco probetur
id, quod paulò antè narrauimus, scilicet Impera-
tores nunquam conciliis, vt præfides præfuisse
sed ad ornamentum, hoc est ad libertatem con-
cilij defendendam. Item Synodus à Leone petijt,
vt gesta approbarentur, Idem quoque Augustus
& Augusta petiere, vt in eorum epistola traditū
est. Leo autem illa tantum confirmauit, quibus
ipse suam auctoritatem fuerat impertitus, insi-
nuans, concilia auctoritate Romani præfulis, qua
si quodam freno temperari ac regi, hæc habentur
in epistolis Leonis lvii. lviii. & lxix. Quantū
etiam honoris Leoni concilium exhibuerit, ex
eo liquet, quòd ei summitatis titulum tribuit in
epistola eiusdem concilij ad Leonem. Qui autē
summum quidpiam esse affirmant, nihil illo sub-
limius esse pronuntiant.

Quare quid amplius pro hac parte adduci
possit, non video, quā si quis doceat antiqua
concilia iniussu Romani Pontificis non fuisse

collecta; ab eodem verò Pontifice petittum, & ab
 ipsis concilijs, & ab Imperatoribus, vt concilio-
 rum gesta, sua autoritate firmaret, ab eodẽ acta
 ritè celebrata roborari, & rursus ab eodem illicita
 damnari.

210

Clamant concilium Aquileiense, cui præfuit
 Ambrosius, in Italia celebratũ, in quo nulla Ro-
 mani præfulis mentio habetur. Respõdeo illius
 concilii acta mutila esse, nec integra ad posteros
 peruenisse, & propterea quæstiones nostras illo-
 rum autoritate decidi nõ posse, & idem dicimus
 de multis aliorum conciliorum gestis, quæ im-
 perfecta ad hanc ætatem vix peruenerunt. Nam,

211

vt Celsus ait Iurisconsultus, inciuile est, nisi tota
 lege perspecta iudicare. l. inciuile. ff. de leg. faciũt
 ad remt ra. per Bar. in l. omnes populi. ff. de iust.
 & iur. & per Doct. in rub. ff. de no. oper. nunc. &
 per Canon. in c. contingit, de fid. instr. Collectio
 enim ista non valet, hoc non legitur factum, igitur
 non fuit factum, quia locus ab autoritate ne-
 gatiuè nullius est roboris, & momenti. Legitur
 enim Io. vlt. multa alia fecit Iesus, quæ non sunt
 scripta in libro hoc. Præterea non est verisimile
 patres illos præsertim in Italia conuenisse, nisi
 Papæ saltem tacito accedente cõsensu, idq; quo-
 niam ita in concilio Niceno fuerat iam antea cõ-
 stitutum, vt à fide dignis autoribus acceptũ est,
 quorum supra meminimus: tum etiam quia con-

cilia.

cilia iniussu Papæ congregari non consueuisse affirmatum est in concilio Chalcedonensi, vt supra diximus. Demum illud quoque affirmamus, si concedatur quod iure negari potest, illam Synodum iniussu Pontificis conuenisse, non tamē propterea hac Pontificiæ potestati obesse; nihil enim noui de fide ibi traditum est, sed quidam tantum, qui in Arrianam perfidiam inciderant, erant hæretici declarandi, vt ait Gelasius in epistola ad Episcopos Dardanię: quocirca cū iam antea error ille esset damnatus, hæc sententia illorum magis conciliorum, quæ hæreses damnauerunt, quā Aquileiensis, iure appellari potest c. Acatius, cum glo. xxiiii. q. j. Qui autem iudicis sententiam exequitur, auctoritatem illius intelligitur comprobare. l. ad solutionem. C. de execut. rei. iud. faciunt ad rem tradita per Abb. per illum tex. in. c. in causis, de elect. & est tex. not. vbi Bar. in. l. vnum ex familia, §. j. ff. de leg. 2. vbi habetur id quod ab executoribus testamenti factum est, ab ipso testatore factum esse censi.

Disputatū etiam fuisse aiunt, in concilio Charaginensi, esset ne in Synodo Nicena sancitum Episcoporum appellationes ad Romanum esse Pontificem deferendas, & in libris illius concilii nusquā canonem hunc inuentum fuisse, & ex hoc inferunt contra Romanæ sedis auctoritatem. Nos verò asserimus ibi duntaxat disputatum esse;

an inter illos canones hic canon esset descriptus. Proinde et si repertus non fuit, non tamen sequitur, eundem canonem non fuisse in illo concilio constitutum, præsertim cum id Athanasius, & Egyptii Episcopi, aliiq̃ue plurimi affirmarunt vt prædictum est. Nec mirum est, si multi ex dictis canonibus desint; quia (vt ait Athanasius scribens ad Felicem. II.) ab hæreticis potentissimis destruebantur. Quid plura? videamus quòd legati Papæ asserebant Africanis Episcopis dissentientibus; id ne iure diceretur, an non? vt intelligamus vtra iustior esset contentio. Iustissimam fuisse dicimus legatorum affirmationem, cum id à Nicenis patribus fuisse sancitum superius docuerimus. Præterea hoc idem fuit in sardicensi concilio declaratum, vt habetur in .4. & 7. cap. illius concilii. Iure igitur fiebat, quod vel vnus, vel alterius ex his duobus conciliis erat auctoritate subnixum, & vsu comprobatum. Quare vel Africanos iniquè egisse concedendum est, cum à concilii saltem sardicensis sententia discreparint, vel dumtaxat disceptasse, an ille canon esset inter alios Nicenos descriptus: quo casu nō sequitur, hoc propterea ibi non fuisse sancitum, quod in libris concilii non sit repertum, nam vt prædictum est, legitur Io. vlt. multa quoque alia fecit Iesus, quæ scripta non sunt in libro hoc. potuit enim vel ab hereticis subtrahi, vel ab iis, qui

maiestati

maiestati pontificiæ inuidebant, quemadmodū
alios quoque subtractos fuisse non incognitū est.

Verū si quis adhuc perspicuam hanc veritatem mordere niteretur, dicens, olim imperatoribus fuisse concessum, vt Pontifices ipsos eligerent, vt habetur in. c. Adrianus. 63. dist. et ex hoc inferre, quòd si electi ab ipsis Imperatoribus pontificatum assequebantur, quo nihil maius in Ecclesia Dei videtur posse contingere cap. licet, de elect. c. vbi periculum, eod. tit. in. vi. & clem. Ne romani, eod. tit. Multo magis concedendum videretur, adeosdem ius congregandi concilii pertinere. Aut. Multo magis. c. de Episc. & cler. Respondeas licet in primis: priuilegiū hoc ab Adriano, consentiente concilio, Carolo Francorum regi, imperatoriq; fuisse concessum. d. c. Adrianus, & hoc idem Leonem viii. Ottoni primo imperatori seu Alemanix regi confirmasse vt habetur in. c. in Synodo. lxiii. dist. idque tum ob ingentes à Carolo magno pro Ecclesia res fortiter, pieque ac feliciter gestas; tum etiam ob nimiam hæreticorum, & schismaticorum potentiam ac seuitiam, qui summos præfules acriter adeò opprimebant, vt ferè tota Ecclesia subuerteretur. Quapropter catholicę religionis gubernatores existimarunt hoc pacto pontifices debere ab imperatoribus protegi, ac defendi, vt videre est in c. vota. §. rationibus, lxiii. dist. Postquam autē

cum

- 215 cū nutu Dei tādem tanta hæc hereticorum potentia cecidisset ; Ludouicus ille nunquā satis laudatus Imperator , hæc dignitatē Ecclesiæ decorantia perhorrescens, vltro huic tanto privilegio, sedente Paschali Pontifice, renunciavit, vt traditum est in.c.ego Ludouicus.lxiii. dist. & in.c.sacrorum.§.ex his, ead.dist. Præterea dicimus non rectè colligi argumentum, si dicatur, Qui eligunt Pontificem, electo Pontificiam tribuunt potestatem, & propterea maioris viderentur esse
- 216 autoritatis; quoniam aliud est iurisdictionem cōferre, in personam declaratam, & vt ita dixerim, determinatam. Aliud est determinare, & declarare personam, quæ ex collatione iam facta huiusmodi nanciscitur auctoritatem, vt de hoc est tex. not.& ibi Bar. & alij in.l.vnum ex familia.§.j.ff.de leg. ii. Vbi talis extat elegans iurisconsulti sententia. Hæredem, qui fundum ex dispositione testatoris vni ex ipsius familia relinquere coge batur: quamuis in eius optione sit, vnum, magisq; alium, cui relinquat. eligere; nihilominus ex quo vnum omninò debebat eligere, nihil ei tribuisse censer; atque ita beneficium illud primo testatori, non autem hæredi illum eligenti acceptum fertur. Hoc idem pari ratione est etiā in proposita re concedendum: cū enim Imperator vnum, qui futurus esset Pontifex, omninò
- 217 eligere teneretur; Qui eligitur, Pontificiam potestatem



testatem Deo eam tribuenti, & legi ita præcipiē
ti, acceptam fert, non autem eligenti, vt docuit
Feli. in cap. cum R. canonicus de offi. deleg. qui
enim declarat, nihil de suo tribuit, sed datum si-
gnificat. l. hæredes palam. §. si quid post, ff. de te-
sta. simile videmus in eligentibus Imperatorem,
& in Cardinalibus, qui nunc eligunt Romanos
Pontifices, & tamen ipsi non solum sunt longè
inferiores Pontifice, sed nulla prorsus Pontificiæ
potestatis prærogatiua potiuntur, vt latè docui
in lib. meo de Cardinalatu. q. xxii. Quare deletū
remanet illud obiectum, quod ab ista eligendi
Pontificis potestate, quam Imperatores nonnū-
quam habuere, colligebatur. Alioqui enim in il-
lum errorem vel facilè incideremus, Pontificiā
scilicet dignitatem à Cæsare inoleuisse, & Pape
præfectionem à Cæsare emanasse, qui quidem 218,
primū fuit Marsilij de Padua, qui propterea fuit
damnatus in extrauag. xxii. incip. licet secundum
doctrinam Apostoli, & cum denuò Io. Hus. in
eundem cecidisset, fuit iterum in concilio Con-
stantienſi damnatus. Hinc legitur in Actione iii.
concilij Chalcedonensis Dioscorum quasi suspe-
ctos haberet illos patres, petiisse, vt sententiæ de
ipso ferendæ senatus Cæsaris præesset, cui à patri-
bus responsum est, haud quaquam licere, quæ ad
religionem spectant, coram laicis pertractari. il
Hac eadem ratione fuit in Antiocheno concilio
Z constitum,

219 constitutum, eos qui in spiritualibus adire Imperatorem auderent, esse mulctandos, vt relatum est, in ca. si quis à proprio, xxi. q. v. In octaua Synodo cap. xvii. affirmatum est, nusquam sacros canones sanxisse, Principes seculares in concilijs conuenire, sed solos Antistites. Hoc idem fuit disputando conclusum in concilio sub Eugenio IIII. Senis indicto & congregato, vt testatur Abb. in quæst. incip. Episcopus, & Feli. in c. Apostolicę, de excep. Quid quod ipsimet laici principes palam hoc ipsum aliquando affirmarunt. Theodosius enim ad primam Ephesinam Synodum scribens, ait, illicitum esse eos, qui non sunt ex ordine episcoporum, ecclesiasticis immisceri tractatibus. Theodoricus Rex alioqui impius, id pariter testatus est; Is enim in cōcilio cōtra Symmacum Papam collecto apertè professus est, ad patres Synodi tantum spectare, quæ sequenda essent præscribere, ad se autem nihil, præter reuerentiam, pertinere, vt habetur in §. hinc etiam xvii. distinct. sic etiam nouimus, vt iam antea dictum est. Constantinum eadem ratione in Niceno concilio multos libellos reiecisse, in quo sacerdotes accusabantur.

220 Quare vt tandem cō redeamus, vndè digressi sumus, concludendum est, Principes seculares filios esse ecclesię; & non præfules: ac eis conuenire, in iis, quæ ad religionem spectant, discere potius,



tius,quàm docere; & multo minus præcipere. C. si imperator. xvi. dist. & hâc conclusionē plenē probat Io. de tur. crem. in iii. lib. suæ sūmę. c. xxv.

Hæc igitur omnia apertissimè concludunt, robur nullum habere concilia iniussu Pontificis congregata.

Ab hac autem firmissima regula casus tollendi schismatis, & alii, qui moram non patiuntur, excipi solent. quoniam tunc ideo sine iussu Papæ concilia conuocantur, quo necessarium opportuno tēpore fluctuāti ecclesiæ tribuatur auxilium, atque id tamen fit vi Pontificiæ potestatis, vt prædictum est, quæ ad vniuersitatem Episcoporum recidit, in illis duntaxat casibus, in quibus, periculum imminet, ne Respublica Christiana diu manens in tanto discrimine periclitetur, alia verò negotia, quæ differri possunt, futuro Pontifici relinquuntur, vt docuit Dec. in c. Osius, de elect. Vbi ait hoc ipsum in Synodo Constantiensi, de qua agimus, fuisse conclusum. Idq; Rosell. in tract. de potest. Pap. Abb. in quest. incip. Episcopus, & Card. sancti Syxti in sua summa retulisse. Faciūt ad rem tradita per Felin. in cap. super literis, de rescript. Ijs hunc in modum expositis & intellectis, iam contra prædictas cōstitutiones clarissima fiet illatio. Quoniam causa, quare concilium illud Constantiense conuenerat, ea potissimū fuit, vt schismatum vigens tolleretur, à quo in dies aduersus iacta

221

222

tam Petri nauiculam impetus procellarum & tur-
 bi num magis ac magis inualeſcebāt. Idq; tam ex
 bulla Io. 23. in qua illius concilii indiſtio cōtine-
 tur, quā ex iureiurādo ab eodē Io. ſuſcepto colli-
 gitur. Quare ſequitur illius concilii poteſtatē fuiſ-
 ſe ad illos duntaxat caſus coarctatam, qui congre-
 gationi illi cauſam præbuerūt, extra quos illę ſunt
 conſtitutiones; de quibus agimus, quę futuris in-
 dubitatis Pontificibus normā dare videntur, atq;
 ideo iure dicimus, eas ex defectu poteſtatis irritas
 eſſe & inanes. Nam cū patres illi ſuę iuriſdictio-
 nis limites egrederētur, qui erāt in tollendo ſchiſ-
 mate ob pericula imminentia cōſtituti, ab eis edi-
 iure ſtatuta non potuerunt, quę ad illos præciſe
 caſus non pertinerent, qualia ſunt prædicta, ſiqui-
 dem à limitata cauſa limitati producūtur effectus
 223 l. cancellauerat. ff. de iis, quę in teſt. delen. cū ſimil.
 ceſſante enim; quę vrgebat, negotiorū cauſa, quę
 illi Synodo præbuerat autoritatem, illius quoque
 iuriſdictio ad finem perueniſſe cēſebatur. l. adige-
 re, ff. de iur. patr. c. cū ceſſante. de appellat. Et ita
 ipſum illud conciliū ſenſiſſe apertiſſimē conſtat,
 cū multa negotia hac ratione futuro Pontifici
 reſeruarit, ſecundum Abb. in d. quæſt. Episcopus,
 & Dec. in d. c. Oſius. Id quod factum nunquā fuiſ-
 ſet, ſi amplam & non reſtriſtam putaſſent illi pa-
 tres ſuam eſſe poteſtatem, argumēto l. cum de in-
 debito. ff. de probat. Conſtat igitur ex prædictis,
 decreta.

decreta illa tanquam extra casus præmemoratos 224
promulgata nullo iure suffulta iudicari debere.
Neque vrget si aliquis fortè instaret dicens, Cōci
liū Cōstantienſe legitimū fuiſſe, atq; ideo omnia
illius geſta venerari oportere. Nos enim legitimū
fuiſſe conciliū illud concedimus, & fatemur, ſed
in illis duntaxat caſibus, in quibus inſtante neceſ
ſitate ad illud deuoluta erat iuriſdicendi poteſtas:
in aliis ſecus, & ſtant iſta ſimul, concilium quoad 225
quædam legitimum eſſe, & quoad alia quædam
non eſſe, ſic Leo vir omni veneratione digniſſi
mus geſta concilii Chalcedonenſis approbavit in
iſtantum, quæ ſine ſua autoritate non fuerant
ptractata, reliqua verò voluit irrita eſſe & inania,
vt videre ē in eius Epistoſa lvii. & lix. Quamobrē
Gelafius hoc potiſſimū Leonis exemplo ductus,
id quod prædiximus, confirmavit, vt in Tomo
eiufdem Gelafii continetur. Quapropter iure af
firmamus quicquid fuit extra negotium ſchiſma
tis, & alia, quæ moram non patiebantur, à Con
ſtantienſi concilio conſtitutum: id totum nullius
fuiſſe roboris & momenti. Et ratio eſt in prōptu:
Nam ſublata ſchiſmatis occaſione, & dato indu
bitato Pontifice, patres illi ſine eius autoritate cō
uenire non potuiſſent, vt latè in præcedentibus
fuit oſtenſum. Longè minus igitur ob aliud con
gregati, potuerunt Pontificiæ poteſtatis amplitu
dinem coercere, quod eſt plus. Idq; argu. I. relega
torum,

445 torum, §. potest, ff. de interd. l. qui indignus, ff. de
 senat. & capit. cum illorum, de sentent. excom-
 mun. concilium enim etiam cum papa non po-
 test derogare potestati alterius pape, ut est text.
 226 not. in c. innotuit de elect. Et quo rectè intelliga-
 tur quonam modo conciliorum differant pote-
 states, sic distinguas necesse est. Aut enim sine Pō-
 tifice colliguntur, quod in casibus tantum, qui ci-
 tra periculum differri nequeunt, fieri conceditur,
 & tunc ad illos præcisè casus illorum potestas est
 coarctata, ut proximè dictum est. Aut à Papa cō-
 uocantur, qui vel ad certa negotia expedienda
 suam impertitur auctoritatem, & tunc similiter
 quicquid extra illa fit, irritum est, ut Leo docuit
 & Gelasius confirmavit. Idque clarè habetur ex
 traditis per Ioā. de Imol. in c. graue, in fi. de præ-
 ben. per Abb. in d. quæst. Episcopus, & per Deci.
 in d. c. Osius. facit tex. not. in l. cuicumq;, §. non ta-
 men omne. ff. de instit. act. & l. diligēter, ff. mād.
 vel deniq; plenā eis exhibet potestatē, & eo casu
 possunt quæcunq; negotia diffiniri, arg. l. in re mā-
 data. C. mād. Et ita ait Io. de Imol. post alios in d.
 c. graue, col. vj. verſ. circa tertiū de præben. Ad rē
 227 igitur redeunt dicimus, qd etiā si tota Episcopo-
 rū vniuersitas in Cōstantiēsi Synodo adfuiſſet, ta-
 mē cū eorū omniū potestas esset ad casus instātis
 necessitatis coarctata, ut iā sæpè diximus, ab eis
 promulgari sãctiones illæ nō potuissēt, quæ postea
 legitimè

legitimè creati & certi Pontificis auctoritati derogarent, tales autem videntur esse constitutiones quartæ & quintæ selsionis huius concilij, si eo modo, quo ab oppugnantibus Pontificiam maiestatem, intelliguntur.

Sed aliud quoque argumentum afferri contra potest. Nam etiam si cætus Episcoporum omnium, quorum congregatione concilia cōsistunt, ut statim aperiemus, ampla quorumcunq; iudicandorum potestate perfrueretur; id quod iure optimo negatum est. Hoc tamen posito, constitutiones illæ a concilio Constantiensi eo modo decerni non potuissent. Animaduertendum enim est, ut 228 tetigimus, iurisdictionem quæ ad concilium spectat, ad vniuersitatem habentiū iura Episcopalia pertinere, c. j. xvij. distinct. c. satis euidenter. xcvi. distinct. vbi habetur, illicitum esse eum, qui non est in ordine episcoporum ecclesiasticis intermisceri tractatibus. Abb. in d. quæst. Episcopus, & Rosell. in tract. de conciliis. Idq; ab omnibus communiter confirmatur: ut videre est per Doct. maximè Io. de Imol. in c. graue, de præben. Hic legitur apud concilium Chalcedonense episcopos ibi commorantes, cum intellexissent nonnullos Aegyptios, qui non erant episcopi, vnà cum Dioscoro Chalcedonensi petiisse, ut concilio interessent, clamasse omnes cōciliū episcoporum esse aliosq; esse eiiciendos, & ideo Leo Papa cōcilium Chalcedonense

cedonenſe cōcilium epiſcopale appellauit. de cō
 ſuetudine tamen admittūtur etiā Abbates & ge-
 nerales miniſtri ordinum religioſorum & omnes
 illi, qui cūm promouentur ad dignitatem iurant
 venire ad concilium, & ita factum fuiſſe in conci-
 lio Baſileienſi, ait Card. de turr. crem. in rubri. qui
 ad concilia generalia ſint vocandi, & traditur in
 ceremoniali in rub. qui habent vocem deliberati-
 uam in concilio, ij autem neque ad votum deciſi-
 uum admitterētur, niſi autoritate ſummi Pontif.
 accedente, ſed habentes iura epiſcopalia ſunt iu-
 dices ipſo iure & vi conſuetudinis haſtenus in cō-
 230 cilijs obſeruata, tituli autem eorum, qui diuerſis
 in prouincijs huiuſcemodi eccleſias poſſident
 enarrantur per excellentiſſimum Alber. de Roſa
 te in Rub. ff. de ſtat. ho. huc accedit, quòd ſingulæ
 eccleſiæ tenentur contribuere pro impenſis, quæ
 fiunt ab epiſcopis euntibus ad concilium, quia pu-
 blicæ vtilitati incūbunt, & hoc eſt eorum onus
 præcipuum, vt docuit Abb. in conſi. vii. col. fin. in
 ii. volu. Cūm verò ad Synodum illam, ſi eorum,
 qui aberant numerus ſpectetur, minima Epiſco-
 porum pars conueniſſet, conſequens eſt eam ni-
 hil prorſus extra cauſas in concilii indiſtione ex-
 preſſas decidere potuiſſe. Ratio eſt in promptu,
 231 nam ſoli præſentes nunquam poſſunt autoritatē
 exercere, quæ ad vniuerſitatem ſpectat, niſi accu-
 ſata ac planè certa abſentium contumacia, tunc
 enim

enim cum omnes in vrgentibus negotijs moneantur, qui venire negligunt, ipsi se ipsos à ferendis suffragiis excludunt c. cum nobis olim, de elec. & eorum potestas ad solos presentes recidit licet numero sint pauciores l. cum nauarchorum, & ibi Bar. C. de nauic. lib. xj. ca. bonæ. & ibi Glo. & Inno. de elect. c. vbi periculum, cum ibi trad. eo. titu. in vi. facit tex. not. in §. si autem sanctissimus de eccl. 232
tit. vbi data negligētia episcopi in pijs causis exequendis, sancitum est, licere cuicunque alij omnibus modis studere, vt causæ pię compleantur, quę tex. ad hoc citat Bar. in l. nec quicquam. §. si. ff. de off. procon. & leg. faciunt ad hoc tradita per Feli. in cap. cum olim, de testi. Quinimo ob aliorum 233
negligentiam iura totius vniuersitatis ad vnum solum quandoque deuoluuntur, vt est text. not. in l. sicut, ff. quod cuius. vni. no. & in cap. si iure, l. xv. distinct. vt prædiximus. Atque ideo tria in in- 234
dictione concilij, ne à re proposita digrediamur, exprimi solent, scilicet causa, locus, & tempus, vt ijs omnibus publicè intellectis, contumaces penitus excludantur, & in solis præsentibus legitimū esse concilium intelligatur, ita prædicti sapientes & diuturni mores docuerunt, qui pro lege non immeritò custodiuntur, l. de quibus. ff. de legi.

Cum igitur patres ad concilium Constantiense requisiti fuerint & citati pro sedando schismate, & procuranda inter fideles pace, vt prædictū est,

A a qua

qua autoritate soli præsentēs alia ī indictione negotia non contenta, præsertim tam ardua, expedire potuissent? Si enim id vi proprię potestatis egissent, non licuisset, cum illi patres essent numero absentibus inferiores, ad quos non incogniti iuris est, totius vniuersitatis auctoritatem iure proprio non pertinere, vt habetur in l. quod maior, ff. ad municip. & per Feli. & alios in c. cū omnes, de constit. & per Ioan. And. in c. cum omnes, de regul. iur. in vi. Si verò vi deuolutę ad eos potestatis ob absentium contumaciam id sibi licere existimassent, & hoc longè minus audere debuerant, cum absentium iura ad solos præsentēs non recedant, nisi eorum contumacia præcedente, vt proximè fuit ostensum. Absentes verò ad tollendum schisma & ad casus, qui moram non patiebantur, citati fuerunt, non autem ad restringendam Romanī atque indubitati Præsulis auctoritatē: Igitur nulla fuit eorum contumacia, quæ solū à neglecta prouenit citatione l. aut qui aliter, & ibi Bart. ff. quod vi aut clam, citati autem ad ea nō erant, atque ideo à sua potestate in iis, nondum erant exclusi, consequenterq; nec eorum potestas erat ad alios deuoluta.

237 Quare constanter sentio his potissimum duabus rationibus constitutiones illas ita expositas & intellectas non valere, accedit ad hæc, quòd etiam si patres illi plenam habuissent auctoritatem, non
tamen

tamen potuissent, dico etiam indubitati Pontificis accedente consensu, talia diffinire, quibus Pontificiæ maiestati detraheretur, quæ à Deo est & amplissima est, ut iam inde à principio plenè discussimus.

Et huius solidissime conclusionis veritatē apertiores fore arbitramur, si effectus animaduertuntur, qui deinde ab illis sanctionibus hoc modo intellectis prouenerunt. Solent enim causæ ab effectu plerumque cognosci. cum de in rem verso, ubi Bart. ff. de vsur. Bal. & alii in l. si certis annis, C. de pac. cum simil. Cæterum quid aliud, quam schismata & magna in ecclesia Dei dissidia pepererunt? Basileienses enim earum autoritate potissimum freti Eugenium I I I I. sua sententia de sede eiecerunt, electo in eius locum Felice. Tandē tamen nutu Dei, & Eugenio, & Nicolao eius successori vniuersalis adhæsit ecclesia, & meritò. Quàm iniqua enim fuerit illa eiectio & quàm impiè tunc erexit arrogantia supercilium, hæc ipsa per se res indicare potest. Nā (ut interim omittam pro solo casu veræ hæresis damnari posse Romanū Antistitem, ut vidimus, cuius quidem criminis Eugenius nō accusabatur,) dico Synodum illam pro certis tantū modo negotiis expediendis fuisse collectā, nimirum ut Græcorum & Latinorū antiqua & notissima dissidia tollerentur, ut hæretici damnerentur, atque ut bellorū discrimina sedari possent,

vt notum erat. Idq; ex gestis illius cōcilij verè per
cipi potest, si rectè capitulum illud cōsideretur, in
quo illius cōgregationis intentio declaratur. Cū
242 igitur multi Episcopi ob causas præmemoratas
ad illud concilium non accesserint; qui proculdu
bio ad deponendum seu confirmandum certū Pō
tificem accessissent, si ad id citatio vel saltem fa
ma aliqua præcessisset, quomodo soli illi præsen
tes eiecto Eugenio, ad quam rem nō erat indictū
concilium, nec etiā fama vlla præcesserat, iniquis
simæ temeritatis crimen effugient? Non enim vi
proprie potestatis id potuerunt, cū ipsi essent
numero pauciores, quibus nō licet autoritate pro
pria totius vniuersitatis iura exercere, vt paulò an
tè probauimus. Non etiā vi deuolutæ ad eos pote
statis id potuere, cum absentes ad id requisiti non
fuisent, atque ideo veluti contumaces à suo iure
non cecidissent. Non postremò vi mandatæ à Pō
tifice Max. plenæ autoritatis, cū ad certos alios
tantum casus fuerit coangustata, extra quos eorū
potestas non egrederetur, vt paulò antè narraui
mus referentes talem à Leone latam fuisse senten
243 tiam, & à Gelasio confirmatam. Quare vi nullius
autoritatis Basileienses illi talem ac tantā senten
tiam protulerunt. Nil mirum igitur si iste pestife
ri schismatis euentus ab illis constitutionibus ma
le intellectis, tanquā fructus ab infecta radice
proueniens, statim fuit communi fidelium con
sensu

senſu reprobatuſ. Neque ita multò poſt, aliud 244
ſchiſma contra Iulium I. I. originem traxit, vt vi
dere eſt per Dec. in conſi. clj. & tamen non mo-
dò Iuliuſ, ſed etiam Leo x. eiſ ſucceſſor à tota
Chriſtiana Repub. venerati fuere & coram Leo-
ne Cardinales, qui contra Iulium inſurrexerant, 245
ſe palàm ſchiſmatis reoſ profitenteſ, illud piacu-
lum abiurarunt. Ex quibuſ omnibuſ luce clariuſ
conſtat, tum validiſſimiſ rationibuſ à nobiſ ad-
ductiſ, tum maliſ euentibuſ ob hoc ſubſecutiſ, tū
etiam vniuerſaliſ eccleſiæ conſenſu, prædictaſ cō-
ſtitutioneſ, ſi contra Pontificiam poteſtateſ in-
telliguntur, minimè ferri potuiſſe: & in eiſ con-
dendiſ Dei ſpirituſ non aduiſſe. Huc accedit, 246
non deeſſe magni nominis viroſ, qui teſtantur,
quo tempore decreta illa promulgata fuere, vnā
tantum ex tribuſ ſectiſ, quæ treſ illoſ, qui ſe pro
Pontificibuſ gerebant, ſequebantur, interuiſſe,
cum nondum reliquæ duę conueniſſent; affir-
mantque, propterea Franciſcum Zabarellā Car-
dinalem, dum in concilio Conſtantienſi illā con-
ſtitutioneſ publicaret, legere noluiſſe parteſ il-
lam, quæ eſt de reformatione capitiſ & mēbro-
rum, tãquam, quę ſurreptitia foret, ita Panor. ait
in quodam ſuo tract. nondum excuſſo, in quo de
clarauit, quid de concilio Baſileiēſi ſentiebat, &
alii celebres auctoreſ id confirmarunt, quod etiā
ex eo vel maximè comprobatur, quoniam dein
ceps

ceps quando aliæ quoque lectæ ad Synodum accesserunt, denuo fuit indictum concilium, vt legitur sessione xxxv. ex quo conijci potest, illosmet patres sensisse, cōcilium ante illam indictionem legitimum non fuisse: & ex mente Ioan. de turr. crem. in lib. ii. suæ summæ c. xcix. rursus obicitur, decretum illud non fuisse in ea forma promulgatum, vt generaliter omnem Synodum cōplecteretur, sed eam tantum, quæ ad tollendum illud schisma conuenerat. Atque ideo earum cōstitutionum inualiditas tanto magis esset manifesta. Et ideo Card. Iacobatius in tract. de concilio lib. v. pagina 304. multas rationes adducit, quibus ostendit, bonum esse si dictum decretum nullius fuisse roboris & momenti declararetur. ad quod accedāt ea, quæ habentur per Io. de turr. crem. in d. c. xcix. vbi multa notatu digna cōtra illius decreti validitatem inueniuntur: quæ breuitatis gratia præteribo.

- 247 Nec vrget si quispiā fortè alio exceptionis genere vteretur, obiiiciens; Martinum v. certum iā & indubitatum Pontificem gesta illius concilii confirmasse: Nam ab illa confirmatione nostra hæc opinio confirmatur, si enim decreta illa omnia (exceptis casibus in quibus ecclesiæ periculū imminabat) irrita non fuissent ob supremæ defectum autoritatis, Patres illi non affectassent, vt à
 248 certo iam Pontifice approbarentur. Qui enim
 sanus

sanus est non indiget medico. Matth. 9. & c. ad
huc instant, de poenit. dist. iii. Cū autē Martinus
eis duntaxat robur addiderit, quæ fidei sunt, vt
in confirmatione legitur, illud sequitur, vt alia
omnia in sua permāserint infirmitate, argu. l. cū
prætor, ff. de iud. Præterea etiam si Martinus vo-
luisset nullo habito discrimine omnia cōfirma-
re, id in successorū præiudicium, qui parē habēt
potestaté, facere non potuisset. Ea tamē, quæ fi-
dei sunt, excipio, quibus successores etiam astringuntur, 249
in reliquis secus, cū nemo possit quicquā
detrahere amplitudini Pōtificiæ potestatis, quæ
à Deo est, vt in prima huius operis parte decla-
ratū est. Et si quis causam exquirat, cur ī fidei ne-
gotio successores astringātur, ī reliquis verò nul-
lū ipsis præiudiciū fieri possit, eā esse dixerim, q̃
ea quæ fidei sunt, nō solius Papæ, sed Euangelij
sunt potissimū autoritate subnixa. & quāuis Pa-
pa, qui est sūmus in ecclesia Dei minister, ea de-
clarādi plenissima potestate fungatur, vt in præ-
cedētibus visum est. Ille tamē, qui declarat nihil 250
noui cōstituit l. adeo, §. cū. quis, ff. de acquir. rer.
dom. l. heredes palā, §. j. ff. de testam. Quare hu-
iusmodi constitutiones euāgelicæ potius, quā
Pontificiæ nūcupantur, & ideo non mirum est,
si etiam successores, immo etiam ipsimet Ponti-
fices talia declarantes astringuntur, quoniā statu 251
ta fidei sunt immutabilia; nā aliter plures fides
concede-

252 concederemus, & vnum respectu eiusdem diffinitionis hæreticum esse posse, alterum non posse, quod illæsa veritate dici non potest, cum tota ecclesia vnam tantum fidem confiteatur, vt notum est. Hæc verò cessant in iis, quæ ad fidem non pertinent, nam cum Pontificis potissimū autoritate nitantur, iniquum est, alios Pontifices, qui eiusdē sunt potestatis, ab eis cogi. Ceterum si quis rursus instaret dicens, hoc ipsum, quod Papa in certis casibus concilio parere teneatur, ad fidem spectare: ac propterea illud sequi, vt cum à Martino fuerit approbatum, etiam successores eius astringantur. Respondeo Martinum illa duntaxat cōfirmasse, quæ principaliter erant de fide. Qualia erant ea, quæ contra Ioannem Hუსiū declarata fuere, non autem hæc, quæ per quandam consequentiam ad fidem trahuntur. Idq; argū. l. si quis nec causam. cum ibi tradit. ff. si cert. pet. quod quidē ex gestis eiusdem concilii confirmatur. Nam prædictæ cōstitutiones, quæ ad Pontificiam attinent potestatem æditæ fuerunt antequam decreti essent iudices, qui fidei negotiis operā darēt, illud enim iiii. & v. hoc verò in vi. sessione fuit ab illis patribus cōstitutum. Atq; hinc manifestum est, ipsam Synodum sensisse, fidei causam ab illa fuisse seiunctam, argum. l. si idem, C. de codicil. Quid? nō ne hoc ipsum dilucidè habetur in eadem cōstitutione à Constantiensi concilio ædita, & in Basileiensi repitita,

repetita, de qua nunc agimus? in qua declaratum
est quęcunq; concilio esse subiectum in iis, quę
pertinent ad fidem, & ad extirpationem schisma-
tis, & ad reformationē ecclesię in capite, &c. Ex 253
iis enim patet negotiū fidei distare à negotio re-
formationis ecclesię in capite & in mēbris, quo-
niam id copulę, Et, quę ibi posita est vis exposcit,
quę propriē inter diuersa poni solet, secundum
Glo. approb. ī rub. ff. de iur. & fac. ign. & in c. que
relam, de simon. faciunt not. in c. in plerisque, de
elec. & per Abb. in procem. Gregorii. Et licet ali-
quando contrarium inueniatur, hoc tamen com-
mūiter fit, & ista est propria huius copulę signi-
ficatio, à qua discedere non licet, nisi vbi de con- 254
traria mente disponētis cōstaret. l. nō aliter, ff. de
legat. iii. & l. si. C. de his, qui ven. etat. impetr. atq;
ita patet, ista negotia fuisse tāquam diuersa, & se-
parata, in hoc ipso loco ab illismet conciliis intel-
lecta. Et meherculē dici vlla ratione non potest,
negotium, in quo de deponendō Pontifice ob
aliam causam, quā ob verę heresis crimen age-
retur, propriē esse negotium fidei, nisi fortē ad id,
secundum quid; & per quandam, vt diximus, cō-
sequentiam traheretur. Verba autē de ea re sunt 255
semper interpretanda, quę non secundum quid,
sed purē & simpliciter est talis. l. hoc legatū, ff. de
lega. iii. tradit Soc. in cōsi. xlvii. in i. vol. Præterea
rectē potest hoc argumentum reflecti, atq; ita cō-

cludi, aut hoc negotiū ad fidem pertinet, aut non: si fidei est, illud sequitur, vt cum ea, quæ ad fidem attinent mutari nequeant, vt paulò antè probatū est. Id neque à Constantiensi concilio statui, neq; à Martino potuerit confirmari, cum potestatem Pontificis Maximi absolutā esse, & nullo limite coarctatam sæpè iam ante illa tempora fuerit & Pontificum sanctionibus, & conciliorum decretis, atque ipsa consuetudine declaratum, vt inter alia concilium Florentinū in diffinienda hac amplitudine potestatis apertissimè affirmavit, dicēs Papam à Christo regendi & gubernādi vniuersalem ecclesiam potestatis plenitudinem accepisse, quemadmodum & in gestis ecumenicorum conciliorum & sacris canonibus cōtinetur. Ex quibus patet, ita testante cōcilio, antea ctas Synodos ecumenicas, & sacros canones hoc multoties & pariformiter statuisse. Idq; in prima parte huius operis plenissimè cōtinetur. Si verò hoc fidei negotium nō est, vt supra docuimus, atq; hoc idem ipse Cōstantiensis & Basileiēsis cōcilii sanctiones (vt prædiximus) aperuere, quas proximè considerauimus, consequens est, Martini successores, qui pari Imperio perfruūtur, vllō pacto coerceri ppter eā nō potuisse. l. nam magistratus. ff. de arbit. c. innotuit. de elect. Et ita ex omni parte liquet, quòd quantò magis contra Romanæ sedis itur auctoritatem, tanto, magis ea more puri auri sit illustris, & prædi-

& prædictarum constitutionum inualiditas inno-
tescit.

259

Verum quia nostri moris non est, contra san-
ctiones patrū insurgere, nisi ubi nos ipsa veritas,
& religionis amor impellit, ideo cogitabam eas
rectius posse interpretari, & rem ad concordiam
adduci, cum aliàs fuerit (ni fallor) illorum patrum
intentio. Quod enim in eis legitur, quencunque
etiam dignitate Pōtificia præcellentem, & illius,
& cuiuscūq; alterius concilii legitimè congregati
præceptis parere oportere in ijs, quæ ad reforma-
tionem ecclesiæ in capite & in membris attinent,
dicimus verba hæc ad duplicem trahi posse intel-
lectū, vt scilicet, vel distributiue, vel collectiue,
accipiātur: Si distributiue, hoc est quod etiam in
reformatione cuiuscūq; membri & ecclesiæ par-
ticularis Pōtifex cōcilio sit subiectus. Hoc modo
prorsus Pontificia maiestas destrueretur, si cōcilij
cōstitutio ad vnum tantum membrum attinens
à Pontifice Maximo tolli non posset. Ita enim &
constitutiones innumeræ, & sanctorum traditio-
nes, atque ipsa consuetudo, à quibus omnibus con-
trarium astringitur, euerterentur. Quin illa quo-
que Synodus sibimet repugnaret, quæ in damnā-
dis capitulis Ioannis Hუსij declarauit, Romanā
ecclesiam supra quascunque alias potestatem ha-
bere: atque hoc pacto se ipsam statim oppugna-
ret contra l. nā ad ea. ff. de cond. & demonst. Præ-

260

terea ista cōcilij potestas supra Pontificē post tot
 261 fœcula ita repente gigni nō potuit, sed opus erat,
 eam iam inde ab initio nascentis ecclesiæ semper
 fuisse, atq; eo demum tempore declaratam, quod
 quantum distet à verisimili nemo ambigit: cū
 tot antea cōcilia, tot veterum decreta, tot illu-
 strum virorum documēta, atq; ipse deniq; vsus
 262 contrarium semper cōstantissimē declararint, ac
 nefas sit credere, veritatem hanc, quę suaptē natu-
 ra dilitescere diu non potest, in concilio tantum
 Constantiensi post mille & quadringētos annos
 263 & amplius fuisse detectam. Hæc enim, quę à veri-
 similitudine adeo desleſcunt, tāquam falsa reiici
 debent teste Aristō. i. Ethic. & Bal. in l. i. C. de ser-
 fug. facit l. non est verisimile, ff. quod met. cau. cū
 264 simil. Quare concluditur, illa verba de capite &
 mēbris distributiue exponi vllō pacto nō posse,
 quoniam iste intellectus meritō posset à sapiente
 redargui, atq; ideo est reiiciendus, l. Saluius Arist.
 ff. de legat. præstan. Si verò ea, vt necesse est, col-
 lectiue explicētur, hoc est, vt in reformatione ca-
 pitis & membrorum simul, concilio Pontifex pa-
 rere teneatur (vt etiam verba eius constitutionis
 indicant, quæ hoc sermone vtitur, Generalem re-
 formationē ecclesię Dei in capite & in mēbris.)
 Tunc ab aliorum non videretur discrepare sentē-
 tia, qui iam pridem ante concilium Cōstantiense
 264 affirmarunt, ea, quæ ad vniuersalem ecclesiæ sta-
 tum

tum pertinent, absolute & simpliciter à summo Pontifice abrogari non posse, quoniã hoc pacto status ecclesiæ decoloraretur, secundum Glos. in c. proposuit, de concess. preb. Glo. in §. nisi rigor, j. q. vii. Inn. in c. inquisitioni, de sent. excommun. Archid. in ca. sunt quidam, xxv. q. j. Cardi. Zab. in consi. cxlvii. & in consi. cl. in fi. Abb. in c. significasti, de elec. & in q. Episcopus, & multi alii hoc idem senserunt, quamuis ego cum eis non ita facile sentiam. Verum esto, negari non potest, quin decretum, quod vnà & membrorum & capitis reformationem cõplectitur, ad vniuersalem ecclesiæ statum pertineat, atq; ita constitutio illa nihil noui penitus contra Pontificem attulisset, vt prædicant ij, qui perspicuam hanc veritatem audent oppugnare. Præterea memoratu dignum esse censeo, verba illa, Ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris, referri oportere tãtummodo ad casus ratione hæresis aut schismatis contingentes, cum tunc desit verus Pontifex, cuius præcipuum munus est, ecclesiam reformare: atq; ideo quod ibi de capite dicitur, intelligendum est, de capite dubio & incerto: non autem de indubitato & vero. Vbicunque enim in oratione qualitas aliqua specialis exprimitur, ac deinde sermo subsequitur generalis, aiunt iuris interpretes, generalitatem hanc à qualitate sermonis præcedentis debere restringi, l. fi. §. cui dulcia, ff. de trit. vin. leg. Bar. in l.

- in l. sed & si quis, §. fuit quæsitum. ff. si quis cau. & ut latius paulò post declarabitur. Hoc autè ratione valida confirmatur: cùm enim hîc de restringenda veri ac certi Pontificis ditione tractetur, quæ à Deo est, & nullo limite coarctata, (vt iam sæpè diximus) sequitur materiam hanc restringibilem esse, & strictè, quâ tum fieri potest, ex iurif-
- 267 consultorum sententia interpretandam. Quapropter cum ista verba ad dubium & incertum Pontificem referri possint, non debent vllò pacto ad certum & iudubitatum extendi l. cum quidâ, ff. de lib. & post. c. odia, de reg. iur. in vi. Abb. in c. se
- 268 des, de rescrip. Faciunt ad rem hanc trad. per Cōpost. & alios in c. causâ quæ, de reser. vbi not. aiūt, beneficiū alicui collatū à Papa nō obstâte collatione alteri facta, itelligēdū esse de collatione inualida, nō autē de valida: Hoc idem sequitur Alex. in cōs. cxxv. viso titulo, col. ii in. ii. vol. & in cōs. xxxv. viso processu, col. iiii. in iiii. vol. Ias. in l. fin. col. v. ff. de const. princip. Dec. in c. i. de rescrip. & Crauet. in cōs. xciii. Dico amplius, verba ista omnino verum Pontificem complecti non potuisse
- 269 Quoniam sermo quantumcunque generalis nūquam ad ea porrigitur, de quibus in specie disponere non posset. c. tuæ, de decim. & ibi Hostiæ. & Ant. tradiderunt Alexand. in cōs. cxlj. in iiii. vol. vbi ex hoc limitat Glo. singu. in l. promittendo, ff. de iur. dot. quæ optimè rei propositæ applican
- tur

tur. Sed in specie illa constitutio certi Pontificis potestatem imminuere, ac ei penas iniungere nō potuisset, vt latè in præcedentibus fuit ostensum, sequitur ergo, vt iste casus certi Pontificis in verbis illis generalibus minimè compræhendatur. Nam verba etiam improprie accipiuntur, ne actus 270 ad irritum deducatur, l. sed & si possessori, §. j. ff. famil. hercisc. tradit Alex. in consi. ccxlviii. in vi. vol. & Bald. Nouel. in tracta. de dote in xliii. priuilegio vbi citat tex. Glo. & Doct. in l. quesitum, §. si seruus, ff. de legat. i. Neque deterrebtor si fortè huic opinioni obiiceretur, constitutionem illā de vero quoque Pontifice sensisse in illis verbis, etiam si dignitatis Papalis existat. Quoniam ver 271 ba sunt secundum materiam subiectam intelligēda. Cum autem & tempore illius constitutionis nullus certus Pontifex haberetur, ac etiam cum illa constitutio in futurum de schismate & fidei negotio pertractet, debent illa verba ita explicari, vt de existentibus in quasi possessione Pontificatus senserint, qui pro legitimis ac veris possessoribus haberi solent, donec contrarium ostēdatur. §. commodum, Instit. de interd. Ang. in l. qui interrogatus, ff. de pet. hered. ista enim proculdubio fuit illorum patrum sentētia, qui hæc omnia potissimum egerunt, vt illos de Pontificatu certantes è sedibus occupatis eiicerent, vt latius infra aperietur.

Verum

- Verum etiam si cōstitutionem illam de verò ac certo Pōtifice sensisse cōcederemus, propterea tamen Pontificiam potestatem imminutam esse haud concedimus: per quam diligenter enim (obsecro) illius verba considerentur, quæ de reformanda ecclesia in capite & in membris disponunt: quoniam de reformatione duntaxat ad mores pertinēte ea arbitror esse intelligēda: Id quod nihil nobis obesse poterit, vt statim probabitur.
- 273 Hoc autē à sufficienti partium numeratione probamus, quod argumentum in iure validum est: lex maleficiis, §. heres, ff. de actio. & obli. l. patre furioso, ff. de his. qui sunt sui vel alie. iur. habetur in c. per tuas, de sentē. excōm. & in c. si vir, de cog. spir. In primis autem sciendum est, quòd reformare nihil aliud est, quàm rem aliquam in nouam formā traducere, vt ait Glo. in l. vectigalia, ff. de public. Aut igitur volumus ecclesiā reformari, & ita in nouam & insolitam formam trāsferri, quoad caput & membra, hoc est dignitatem & eorū simul omnia priuilegia commutādo, & hoc fieri nō posse deciditur in c. priuilegia, primò & ii. xxv. quæst. ij. hoc enim pacto status vniuersalis ecclesie decoloraretur, si ea quæ hactenus ab Apostolis & eorum successoribus nobis tradita sunt, destrueretur, quod fieri non licet c. quæ ad perpetuam, & c. sunt quidam, xxv. quæst. j. c. & si illa, j. quæst. vii. Aut volumus prædicta applicare ad reformationem

nem ecclesiæ in capite simul & in membris, hoc
 est prælatos omnes & simul ipsum Pōtificem de
 sedibus eiiciendo, & hoc longe minus fieri posse
 cōcedimus, ratione & iuribus præmemoratis, ita
 enim totum ecclesiæ Dei ædificiū radicitus euel-
 leretur, id quod vsq; adeò absonum & irrationa-
 bile est, vt vix cogitari possit nedū statui. Aut vo-
 lumus vi prædictorum verborum solum caput, 275
 hoc est, ipsum Romanum Pōtificē (loquor enim
 de indubitato, nō autē de hæretico, schismatico,
 vel intruso) accusari ac deponi posse pro obiectis
 ei criminibus, & hoc similiter fieri non potest, cū
 paulò ante docuerimus, verba illa de capite & mē-
 bris, distributiue, ac seiunctim explicari non pos-
 se, sed collectiue tantum, vt etiam vis illius copu-
 lę, Et, exposcit, quæ eque principaliter copulata
 coniungit secundum Bar. in l. Seie, §. Caio, ff. de
 fund. instr. & Abb. in c. cū Marthe, de celebr. miss.
 Quid igitur est reliquum? nisi vt necessariò fatea-
 mur, verba illa de reformatione morū esse intelli-
 genda, & de iis, quæ ad bene beateq; viuendum,
 & ad communem fidelium vtilitatem attinēt. 276
 quo casu concedimus, Pontificem ea debere tan-
 to diligentius custodire, quanto ipse in dignitate
 omnibus alijs antecellit, cū maiora faciat vitia
 peccatorum sublimitas peccantium ca. nulli fas.
 xxv. q. j. & l. omne delictum. ff. de re milit. Ad of-
 ficiū enim summi pastoris potissimum spe- 277

ctat, omne, quod irreprehensibile est, sua summa
 potestate defendere c. omne, xxv. quæst. j. cum po-
 testas ei data fuerit in ædificationem & non in de-
 structionem, vt ait Apostolus, cuius contrarium
 ageretur, si huiusmodi statuta conciliorum à
 Pōtifice pro libito voluntatis euerterentur c. si ea,
 378 xxv. quæst. ij. Sed hīc animaduertēdū puto, quòd
 nihil propterea Pōtifici detrahitur potestati, idq;
 duplici ratione ostenditur. Quarum prima est,
 quoniam certus Pontifex eis non obediens pro-
 pterea tamen puniri nō posset, nisi forte declina-
 ret à fide, vel esset intrusus, vt iam sæpè dictū est,
 sed ei tantū à concilio resisti posset, ne ecclesiā
 Dei cōfundat, vt vtar verbis Panor. qui hanc par-
 tem probauit in quæst. incip. Episcopus, citat Inn.
 in c. quanto. de cōsuet. Ita enim & Paulus restitit
 in faciē Petri ad Gal. 2. & in c. Paulus, ii. quæst. vij.
 Neque vrget si forte diceretur sanctionem illam
 contrarium sensisse, cum pœnas non parentibus
 iniungat, etiam si talis Pontificia potestate funga-
 tur, quia hoc iamiam cōfutabitur argumentum.
 279 Altera ratio est, quòd illæ constitutiones loquun-
 tur de concilio legitime congregato super præmis-
 sis, legitime verò cōgregatum concilium dici nō
 potest, nisi quando certus & indubitatus Pōtifex
 suam ei præbet auctoritatem, vel eo deficiente ne-
 gotium ita vrgeat, vt futuro Pontifici nequeat re-
 seruari, quo casu propter instantem necessitatem
 eius

eius potestas ad concilium recidit, cuius autorita-
tis vi, cum ibi omnia constituentur, & in concilio
tanquam caput in membris, & anima in corpore
vigeat, consequens est, in his casibus dici non pos-
se, concilii potestatem Pontificia potiore esse.
Nisi forte etiam dicere velimus, hominem esse
anima nobiliorem, cum constet hominem sine
anima esse non posse, eamq; totius hominis par-
tem esse præstantiorem: quæ quidem partis ad to-
tum comparatio etiam Philosophis videtur ille-
pida. Cum enim ex connexion, quæ est inter Pō-
tificem seu pontificiam potestatem, vt patres in
Synodo existentes corpus concilii, atq; ita quod-
dam totum constituatur consequens est, vt to-
tum, non sit aliud à parte secundum Glos. not. in
c. nullus inuitis, lxi. distinct. tanta etenim conne-
xitis est vis & potentia, vt plura pro vno & eo-
dem habeantur, & iure non dispari iudicentur. l.
vulgaris, ff. de fur. C. vulgaris, de poenit. distin. i.
proinde continentia ædificij censentur ædificiū
cum eo, cui coherent. l. ii. & l. ædificia, ff. de verb.
signi. c. si ciuitas, de sent. excommu. in vi. Faciunt
ad rem, quæ habentur in l. voluntas, C. de fidei-
comm. in c. i. de consecr. eccle. vel alt. & in cap. si
quis contumax, xvii. q. iii. Ex quibus omnibus li-
quere arbitror quàm improprie disputetur quæ-
sit maior Pontificis vel concilij potestas cum Sy-
nodus sine Pontificia potestate consistere non
Cc 2 possit.

possit.

282

Nunc superest, vt obiectionē illam diluamus, quam nuper de poenis in illa constitutione contentis tetigimus. Respondeo enim debere per quā diligenter animaduerti, tria esse negotia illa, quę in ipsa constitutione memorantur, scilicet negotium fidei, negotium schismatis, & negotium reformationis ecclesię in capite & in mēbris. Propterea cū ibi statuatur, quemlibet cuiuscunq; dignitatis, etiam si Papalis existat, parere debere concilio super pręmissis legitimē congregato, & contrafacientes esse poena condigna plectendos: Dico id rectē fuisse sancitum, si tamen eius intellectu hoc moderamen ita iure cogente adhibeatur, scilicet, vt singula singulis congruē referantur, hoc est, si de inobedientia inferiorū constabit, ipsi in quocunq; casu & nullo habito discrimine puniātur, cū id ratio subiectio-

283

nis exposcat. Si verò de Pōtifice Maximo ageretur, tunc id sanē intelligendum censeo, vt puniatur in casibus ibi pręmemoratis, in quibus id iure fieri liceat, hoc est, si fortē in primo illorū casu, qui ad fidem spectāt, Pōtifex aberraret, puniri debet, c. si Papa, xl. disti. Idem si in secundo casu ibi pręmissio duo de Pontificatu certantes peccarēt, quia eiectionis pēna posset iniūgi. c. si duo, lxxix. dist. Idem ait Bal. in c. olim, in fi. de rescrip. & Fel. in c. ii. de prescrip. Et hęc fuit potissima causa

illius

illius congregandi cōcilii propter schisma, quod illis temporibus vigeat cum maximo fidelium detrimento, vt paulò post aperietur. Similiter Papa puniri posset, si in tertio & vltimo casuum ibi compræhensorum à iure defleceret, si fortè circa reformationem capitis & membrorum aliquid à concilio decerneretur, vtputa, si Pontifex pecunia electus, & intrusus, omnesq; in eum pertinaci voluntate consentientes penis debitis subijcerentur. Nam tunc etiam ipse Antistes de sede eiici posset. c. si quis pecunia, lxxix. dist. & hoc fecit in hac Synodo Constantiensi obiectum fuisse Ioanni 23. testatur Fulg. qui illi cōcilio interfuit, vt etiā retulit Ias. in l. Barbarius, ff. de off. prætor. vbi de Papa hoc modo electo aliter videtur ipse sentire, & non benè. Nam quemadmodum Papa canonicè electus (teste Bal.) est quasi Deus in terris: ita contra ius ipsum ad supremam hanc dignitatem euectus, quodammodo Dæmō aliquis esse censetur. Hæc Bal. quem retulit Felin. in cap. ego N. col. ii. de iureiur. Atque illa opinio ex iis etiam refellitur, quæ latè in libro de Cardinalatu à nobis ædito disseruimus in illa quæstione, Quales in Pontificis electione esse debeant Cardinales. In aliis ergo casibus, præter præmemoratos Pontifex non obligabitur; nisi vt ei à concilio resisti queat, vt proximè fuit ostensum. Nec repræhensibile est existimandum, si eadem verba in illa constitu-

constitutione, vno contextu prolata, varios, à di-
 uersitate rationis recipiāt intellectus. Id enim iu-
 re optimo fieri posse legillatores sepissimè tradi-
 derūt, vt videre est in l. manumissiones, ff. de iust.
 & iure. & in l. nā hoc iure, ff. de vulgar. & pupill.
 288 verba enim quantumeunque generalia restringi
 482 solent, ne absurdam expositionem admittere co-
 gantur. l. siue hæreditaria, ff. de negot. gest. l. nā ab-
 surdum, ff. de bon. liber. iunctis alijs, quę plene ha-
 bentur per Decium in cap. cū inter, de except. &
 182 per Abb. in consil. xlvij. in ij. vol. Hinc etiam con-
 trarium illud reiicitur, quod forte obijci posset,
 289 scilicet, verbū illud, Parere teneatur, quod in illa
 constitutione positum est, & quandam subiectio-
 nem videtur significare, tam ad Pontificē quàm
 282 ad alios esse pariformiter referēdū, iuribus vulg.
 Nam illud quoad ipsum Pontificem (extra casus
 per nos paulò ante enucleatos) accipietur impro-
 prie: & quoad alios proprie, id quod, vbi hoc ra-
 tio postulat, fieri solet, vt docuit text. & Glo. in l.
 ii. ff. de offic. procons. & text. not. in c. ab excōmu-
 nicato, & ibi Zab. de rescrip. & in c. cū dilectus,
 vbi Abb. de consuet. cū multis alijs, quę per And.
 Sicul. adducuntur in cōf. xxxiiii. & in cons. xliii. in
 ii. vol. Ad prædicta omnia accedat, si hoc modo
 illa Constantiensis cōstitutio explicetur, nec iuri
 282 communi, nec veterum conciliorum decretis, ne-
 que consuetudini diuturnis moribus confirmatæ
 derogatum

derogatum iri, quibus omnibus aliter exposita re
pugnabit. Nouimus autē interpretationē illam, 290
quæ iuri conformis reperitur, tanquam maiori fa
uore digniorem, semper esse cæteris præferendam
vt habetur in d. cap. cum dilectus, cū Glos. not. de
consuet. & in c. statutū, iuncta Glos. de præben. in
vj. Alexand. in cōs. lxxxiii. in ii. vol. & Feli. in c. cū
accessissent. de cōstitut. Alia quoque ratio afferri 291
potest: nam si quod negatum est, nec concedi po
test, illa constitutione Pontificia potestas restrin
gi etiam potuisset, non tamen ex ea ita posita cō
iici ea res deberet, cum enim ibi in constitutio
ne illa tres casus proponantur, super quibus sta
tuere intendebat, fidei, schismatis, & reformatio
nis ecclesię in capite & in membris: dicimus, cum
in primo casu ad fidem pertinente secundum ius
commune cōstituerit d. c. si Papa. & similiter etiā
in secūdo casu. scilicet schismatis, à iure cōmuni
nō declinauerit d. c. si duo. Ita pari ratione cōstitu
tionē illam etiam in tertio casu de reformatione
capitis & membrorū ibi copulatiuē annexo nihil
noui penitus attulisse, sed secundū ius antea vfi
tatum disposuisse, vt in præcedentibus declaratū 292
est, quoniam à maioribus nostris accepimus, vt
prædictum est, vnam partem ex pluribus copula
tis debere à qualitate aliarum, quæ ei coniunctæ
sunt, restringi ac declarari, vt ait Rom. in consil.
ccxxx. incip. præmissorū Alex. in d. cons. ccxlviii.
in

in vi. volu. Soc. in cons. xiii. in iii. vol. & Mar. Soc.
 100 Junio. in cōsil. cxii. in i. vol. Facit text. not. in l. fin.
 §. cui dulcia. ff. de trit. vi. leg. & ideo sic rectè colli-
 gitur, ibi in i. & ii. casu decretum illud à sacris &
 antiquis constitutionibus circa Pontificiam po-
 105 testatem nō discrepauit, igitur & hoc idem in iij.
 casu est coniiciendum: vt hac ratione similem ca-
 110 sum decidit Soc. in cōsil. cclxvj. col. x. in ij. volum.
 293 Non prætermitto, interpretationem illam esse sē-
 per accipiendam, qua contrariæ opiniones ad cō-
 cordiam adducuntur, vt docuit Alexād. in cons. l.
 in vii. volū. & Soc. in consil. lxvi. & in consil. cxii.
 in primo volum. Cum autem nostræ huius fœde-
 re distinctionis ita fiat, quoniā & illarum consti-
 tutionum inanitas, & absurdi intellectus reiiciun-
 tur, iure dici potest, eam non debere à sapiente re-
 dargui. Et profectò si illę sanctiones introspiciun-
 tur, facile intelligitur, eas potius declarare, quàm
 noui aliquid statuere voluisse, scopus enim & prin-
 cipalis illorum patrum erat intentio super tollen-
 do illo schismate constituta. & propterea totis vi-
 ribus elaborarunt, vt cunctis fidelibus innotesce-
 115 ret, ibi legitimum esse concilium, cui etiā Ponti-
 ficia maiestate pollentes parere cogerentur, quo
 possent certantes de Pontificatu de sedibus eiice-
 re, & optatam vnitatem fidelibus tādē restituere,
 prout annuente Deo factū fuisse nouimus, &
 ideo statutum illud non modò fuit in quarta ses-
 sione

sione promulgatum, sed etiam in quinta repeti-
tum. Non igitur sanctiones illę sunt præter condi- 294
torum mentem contra certum & indubitatum
Pontificem afferendę, argumento l. non omnis,
cum ibi trad. ff. si cert. pet. Mens enim dispen-
tis est in quibuscunque dispositionibus potissi-
mum attendenda, vt latè habetur per Soc. in con-
silio lviii. in j. vol. & per alios alibi sæpè. Et ista cō-
clusio (ni fallor) Florentini cōcilii autoritate pro-
batur: cum enim ibi sit diffinitum, toto illorum
Græcorum & Latinorum Antistitum annuente
confessu, Romanum Præsulem in Petro regen-
di & gubernandi vniuersalem ecclesiam potesta-
tis amplitudinem accepisse, quemadmodum etiā
in gestis ecumenicorum conciliorum & sacris ca-
nonibus continetur, duo hīc puto esse animad- 295
uertenda: Primum est quod illa Synodus antea-
cta concilia indefinitè commemorans intellexit,
ea omnia huius potestatis amplitudini consen-
sisse. l. si pluribus, ff. de leg. ij. cum simil. in quibus
sermonem indefinitum vniuersali æquipollere
traditum est: atque ideo hoc etiam de Constan- 296
tienti concilio, quod est ipso Florentino vetu-
stius, intellexit: qui enim omne dicit nihil pror-
sus excludit. l. Iulianus, ff. de lega. iii. Alterum ve-
rò, quòd illa Synodus sensit, id est, scilicet in ma-
teria Pontificię potestatis à sacris Pontificum de-
cretis nusquam concilia discrepasse. Cum enim

Synodus hæc verba proferat: Quemadmodum
 etiam in gestis æcumenicorum conciliorum &
 sacris canonibus continetur perinde est, ac si di-
 ceret, in re proposita canones & concilia in vnâ
 297 eandemque semper conuenisse sententiam: quia
 vbicunque plura ab eodem verbo reguntur, iure
 ea omnia vnâ eandemque interpretationem
 admittunt l. vnic. §. hoc ita tam variè, C. de cad.
 tollend. l. nam hoc iure, cum ibi tradit. ff. de vul-
 gar. & pupill. cum vulgat. Verum enim uerò sem-
 per canones Pontificiam hanc potestatem am-
 plissimam esse, & nullo limite coarctatam cōstā-
 tissimè tradiderunt, vt latè in præcedentibus fuit
 298 ostensum. Quòd si vt leges à legibus interpretan-
 tur, l. nam & posteriores, ff. de leg. l. vtrum, vbi
 Ang. ff. de peti. hære. Tradunt Docto. in l. omnes
 299 populi, ff. de iusti. & iur. ita pariter ac multò ma-
 gis æquum est, concilia à concilijs, quæ eodē spi-
 ritu Dei reguntur, declarari, ex sententia Floren-
 tini concilij dicendum est, hoc idem, quod cano-
 nes, etiam ipsa semper concilia statuissè: eorumq;
 decreta non esse aliter exponenda. Proinde ne à
 tanti concilij declaratione dissentiamus, necesse
 est, vt proximè explicauimus, constitutionem il-
 lam Constantiensem ita interpretari, vt Pontifi-
 ciæ maiestati vlla in parte non reluctetur.
 Atque ita nouis istis lucubrationibus, & ratio-
 nibus (vt putamus) hætenus non auditis, dicta-
 rum

rum constitutionum obiectio confutatur, siue eas contendamus irritas esse & inanes, vt primo loco disputatum est, siue potius earum validitatem re probabiliori modo intellecta tueamur.

Quare confutatis omnibus, quæ in contrariū 300
possent afferri, remanet clara cōclusio, certi & indubitati Pontificis summam esse omnium iudicandorum potestatem. Ideoque frustra laborant, qui tātum concilio deferre voluerunt, vt eā potestatem, cui nulla par in terris esse potest, minuere, & concilio subijcere non erubescant:
in quo quantum à verò aberrarint,
ex ijs, quæ non minus diligenter quàm verè disputata arbitramur,
percipi potest.



TERTIA PARS.



ON AB reneque iniucun
dū hoc vltimo loco fore
arbitror, si ostendatur
quid iis responderi oporteat, quæ ferè communi
ter opponi solent, quorum primum, id est, si solus (inquiunt) Pontifex
ecclesiæ negotia cuiuscunque generis expedire potest, vt asseris, inanis ergo conciliorum congregandorum ratio instituta, & frustra tum ab Apostolis, qui Spiritu sancto ducebantur, tum secutis deinceps temporibus indicta & coacta concilia extiterunt. Huic igitur obiectioni primum sic aptè puto responderi posse, expedire, ac perutile esse, vt quandoque concilia congregentur: tū quia multa ibi tractari sanciriq̃ue consueuerunt, quæ ad benè beateq̃ue viuendum mentes hominum erigunt, eo enim multi docti ac Sancti patres vn
decunque

decunque confluunt, qui varia ad honorem Dei
proponunt: tum quia, quod plurimorum senten- 2
tias comprobatum est, sanius esse iudicium existi-
matur, c. prudentiam, de off. deleg. Nam multitu-
do sapientum sanitas est orbis terrarum eccle-
siastici 6. & ubi multa consilia ibi salus. prouerb.
ij. facilius etenim inuenitur, quod à pluribus quaeritur 3
cap. de quibus, xx. distinct. & per ampliores
homines veritas reuelatur. l. questionem, C. de fi-
de commiss. tum denique quod quæ vniuersali
sunt approbata consensu, ab omnibus passim li-
bentius accipiuntur. Ita colligitur ex tex. Hilarij 4
in cap. quod quis, xxxv. quæst. ix. Vbi edito à Pō-
tifice decreto condemnationis quorundam ex-
cessuum. Papa hortatus est Synodum, vt suam
etiam ipsa sententiam adhiberet, cui patres om-
nes proprias subscriptiones adiecerunt: quo de-
cretum illud posset tenacius custodiri. Ex quibus
colligitur, Synodi consensum, & subscriptionem
requiri, non quod Synodus maiorem ipso Pon-
tifice potestatem habeat, sed quo res facilius re-
cipiatur, & ab omnibus tenacius ac firmiter teneatur.
Eiusdem sententiæ fuit Innocent. in d. cap. de
quibus, & Ioan. de Imol. in c. graue, col. vi. versic. 5
circa quartum, de præb. ubi post alios ait, patres
existentes in concilio, cui Papa præest, nullam ha-
bere iurisdictionem, sed magis videri cōsultores
cum ipsæ potestatis plenitudine perfruatur. Et
idea

ideo decreta in quibus continetur concilia auctoritatem aliquam summo Pontifici tradidisse, ut in capitu. dudum, iii. quæst. vi. cum simil. sunt intelligenda approbatiuè & declaratiuè, quoniam eius potestas à Deo est, ut latissimè fuit ostensum. Atque his de causis, & Apostolos, & alios deinceps concilia coegisse arbitramur. Sed conciliorum congregationem necessariam esse, eo quòd eorum potestas maior Pontificia sit, nullo pacto concedimus. Idem sensit B. Thom. in quæstio. de poten. quæstio. x. art. iij. quem refert & sequitur Cardina. Alexand. in cap. j. & in cap. sicut, xv. distinct. dicens, concilia & si vtilia sint, non tamen esse necessariò congreganda. Hic autem animaduertendum est, quod hæc ita demum vera esse existimamus, si de necessitate iuris loquimur, cum de iure concilia congregari non esse necesse docuerimus. Si verò de facti necessitate quaeritur, vt statim aperiemus, tunc quo res magis clarè intelligatur, tria capita sunt consideranda, eaquæ exemplis declaranda. Si igitur quaeritur, an saltem pro confutandis hæreticorum erroribus concilium necessariò congregandum sit. Respondeo, aut huiusmodi opiniones, & nouæ sunt, & nondum reprobatae, & tunc non nisi ad sedem Petri sunt referendæ: tex. est expressus in cap. quotiens, xxiiij. quæst. i. hoc idem ait Hieronymus in cap. hæc est fides, ead. quæst. Idq; apertè constitutum est in

est in c. maiores, de bap. Eiusdē sententię est Gregorius in c. frater noster, xvj. dist. quod ex ijs etiam confirmatur quę habentur. Deut. 17. Si difficile vel ambiguum apud te iudicium esse prospexeris, venies ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui pręerit loco, quem elegit Dominus, ipsi enim iudicabunt tibi iudicium veritatis. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio morte morietur. Hęc ibi, quę quidem verba in figura de Apostolica sede prolata fuerūt, vt traditum est in c. per venerabilem, §. rationibus, qui fil. sint leg. Et hęc opinio latē in pręcedentibus confirmata est. Verū si hęretici isti iudiciū summi Pontificis respuerent, tunc de ipsis idem fieri oportere arbitrarer, quod de alijs ecclesię hostibus iam iam subiiciemus. Aut ergo prędicti errores iam antea damnati fuerunt, & summi Pontificis maiestas contemnitur. Et tunc cū in hęsim iam damnatam incidāt, dico eos statim hęreticos esse, c. Anastasius, xix. dist. c. Achatius. xxiiii. quęst. j. cū ibi not. Pro erroribus verō iam antea damnatis, concilia amplius cogi non posse, optimo iure ac Diuino spiritu suggerente constitutū est in c. maiores, xxiiii. quęst. i. Quare si taliū hęreticorum secta ita potens non est, quin à principibus saltem eradicari possit, eo casu audacter dicimus, & constanter affirmamus, principes nullo pacto excusari posse, quin armata manu ad expellendos

lendos & subiiciendos huiusmodi hostes ecclesiæ
 incorrigibiles teneātur, cū eorum officium po-
 tissimū in ecclesia defendenda cōsistat: aliter à
 Deo ultore caueant, cui de hoc præsertim (teste
 Isidoro) rationem sunt reddituri, vt habetur in
 c. principes, xxij. quæst. v. accedit ad hoc tex. in c.
 sicut excellentiā, xxiii. quæst. iiii. alioqui, (vt Aug.
 ait) verba Psalmi eluderentur. Erudimini Reges
 qui iudicatis terrā, seruite Domino in timore: si
 principes, quæ contra Dei honorem hoc modo
 audent impii, pro viribus non prohiberent. Hæc
 ille ad Bonifacium com. quæ relata sunt in c. si ec-
 9 clesia, xxiii. quæst. iiii. Propterea etiam canonum
 conditores, qui existimarunt hac in re principes
 nunquam defuturos, tradiderunt, Pōtiffices in tan-
 to rerum discrimine, ne huiusmodi erroribus con-
 sentire videantur, ad petendum à principibus au-
 xilium obligatos esse. Idq; exemplo Pauli, qui vt
 legitur Act. 23. audita illorum coniuratione, qui
 eum antequam manducarent, vel biberent, con-
 iurauerant interficere, ab armatis hominibus pe-
 tito auxilio periculum euasit. Hæc omnia haben-
 tur in c. Maximilianus, & in c. ab Imperatoribus,
 xxij. quæst. iij. Omni ergo conatu extirpandæ sunt
 istæ vulpes, quæ vineam Domini deuastāt c. quo-
 niam, xxiiii. quæst. i. Nam teste Baldo, cōtra schif-
 10 maticos & hereticos primo vtēdum est verbis, ac
 euangelico præcepto dicente, Si peccauerit in te
 fratre

frater tuus, &c. De quo habetur in c. nouit, de iudic. Sed postquam persistunt in praua opinione, lapidibus sunt eijciendi, vt vbi nō sufficit virtutis ingenium, ibi valeat armorum præsidium ad tutelam. hæc ille in c. olim, in fin. de rescript. Cauete I I
 igitur mundi Principes ne periclitantem ecclesiā hoc potissimum tempore destituatis, ne manus adiutrices impiè abstineatis. Verū iam diu fluctuantem inter æstuantes procellas Petri nauiculam adiuuate: Proh dolor. Vbi nunc sunt ecclesię I 2
 immunitates illesę? vbi religio non violata? vbi priuilegia clericorum intacta? vbi hodie iudicantes laici manus in clericos non iniiciunt? vbi formidabiles illę (foedum Dij immortales facinus) censurę ecclesię non contemnuntur? Deniq; qui nam alij sunt, quā aliqui laici Principes, qui maiorum ecclesiarum sacerdotia cōferant? id quod à diuinis concilij Chalcedonēsis traditionibus in Actione iii. & à multis alijs sacris constitutionibus declinauit, quibus pariformiter est sancitum, spiritualia non posse à laicis pertractari. c. Messana, cum ibi not. de elect. ca. si quis à proprio, xxi. q. v. Neq; obiiciatur id fieri vi autoritatis, quam ipsi Pontifices concesserunt: Quis enim non intelligit rem hanc, quę adeò à tramite veritatis declinauit, & Pontificiæ maiestatis dignitatem tantoperè foedauit; mali esse exempli, & propterea I 3
 esse reciciendam? l. si quis aliquid. §. qui abortio-

nis. ff. de pen. Quid? nō ne etiam his temporibus
 prouinciæ quædam, spreto Pontifice, concilium
 nationale indicere non verentur? Sed caueant
 transgressores ne Deum iniuriarum, quas antea
 11 memorauimus, ultorem experiātur. Ozias enim
 propterea quod sacerdotum officia sibi vendica-
 re nitebatur, fuit lepra percussus, j. par. xxix. & §.
 item Balaam. ij. q. vij. Balthassarem Regem, qui
 vasis templi in suis conuiui s vti non horruit, gra-
 12 uibus poenis fuisse percussum non ignoramus.
 Daniel. 5. & in cap. vestimenta, de consecr. disti-
 j. Helidorus ab Antiocho Rege missus ad ærariū
 templi auferendum, fuit ab equo diuinitus ve-
 niente penè interfectus. ij. Macab. iij. Quæ omnia
 deberent eos, qui sibi, vel arrogant, vel contem-
 nunt ecclesiæ potestatem deterrere. Nicolaus I.
 in epistola ij. ad Michaelē Imperatorem scribēs,
 ac vetera exempla repetens, latissimè docuit: nō
 paucos Principes, quia debitum summo sacerdo-
 ti honorem non exhibuerunt, grauissimas pēnas
 dedisse: contra verò, multos ob susceptam eccle-
 siæ defensionem maxima esse præmia consecu-
 14 tos. Præterea, si ex præteritis, vt fieri solet, futura
 vel facilè cognoscuntur: quidnam aliud indicant
 hereses quàm euerfionem earum, in quibus vi-
 gent, vrbiū & regnorum? nouimus enim Oriē-
 tem in quo priscis illis temporibus pulcherrimæ
 atque opulentissimæ ciuitates florebant, post per-
 uersum

uerfum Arrij dogma, à summa illa felicitate ce-
cidisse. Græcia vsque adeò potens prouincia,
& quibuscunque virtutibus prædita, vt eam mor-
tales passim admirarentur, posteaquàm à Roma-
næ sedis obedientia se subtraxit, maiestatem Im-
perij perdidit, & solum illius antiquæ Græciæ no-
men vix potuit retinere. Pannoniam celebrem
olim regionem diuitijsque & fortunæ indulgen-
tia triumphantem, cuius vires etiam potentis-
simos Principes deterrebant, post hæresim Ioã-
nis Hus & Hieronymi à Praga infelicitè cor-
ruisse, nemo est qui nesciat. Africa, cuius fœli-
citati multæ prouinciæ inuidebant, & in qua tot
illustria concilia celebrata fuisse legimus, post la-
bem Pellagianam diruta est & collapsa. Cæte-
rum (vt vetera prætermittamus) satis docu-
menti Germania sit, quæ cùm apud omnes in-
superabilis haberetur, nostris tamen temporibus,
postquàm impia Lutheri dogmata susce-
pit & fouit, à Carolo Quinto Cæsare Augusto
diuinitus superatur. Anglia quoque & Gallia
quot procellas, quos amfractus, & quæ damna
hodie patiantur ob schismata, quæ in illis prouin-
cijs, perquàm impiè dominantur, iudicent om-
nes, qui in iudicando solius veritatis viribus in-
nituntur. Ex quibus omnibus apertissimè con-
stat hæreticæ prauitatis comitem esse destru-
ctionem vrbiũ & regnorum. Eia igitur ca-

- 16 tholici Principes, si Deum colitis, si vosmet ipsos diligitis, si regnorum vestrorum cupitis incrementa, regios illos animos vestros tandem erigite, & totis viribus ecclesię titubanti succurrite & date hoc vnum ei, à quo omnia accepistis; quid enim vel apud Deum iustius, vel inter mortales illustrius cōtingere vobis potest? quàm si potentię vestrę vires (vt futurum tādē speramus) pro eo exhibeatis, qui vos proprio sanguine redemit, qui vos imperio tot vrbium, tot populorum, tot denique regnorum, tam liberali manu cohonestauit, ac tanquàm Deos in terris constituit. Ita enim fiet, vt omnes illi, qui à recto Christianę religionis tramite declinarunt, tandem velint, nolint, è vinculis errorum suorum, tanquàm è rigida hieme exeuntes ad semper vernantē Romanę sedis obedientiam reuertantur. Quòd si he
- 17 reticorum potentia (vt tandem eò redeamus, vnde digressi sumus) neque censuris ecclesię, neque hortatu aut armis principum, sicut optimo iure cōstitutum est, opprimi possit, nisi concilium celebretur, quo vno scilicet validissimo auxilio vltimoq; conatu per secula retroacta semper omnes hærese & quęcunque dissidia ecclesię sublata & radicitus euulsa fuisse nemo est, qui nesciat: tunc rectē ne ecclesia diutius in tanto discrimine permaneat, cogi concilium oportere cōcedimus, & firmiter opinamur, idq; per tex. in c. nec licuit,

xvii. dist. ibi, Si peccator in profundū malorū per-
uenerit, & aliqui pertinaces reperiantur, qui doce-
ri nolint, necesse est eos à sede Apostolica aut quo-
cunque modo ad fidem attrahi, aut ne aliorum
perditionis causa sint, secundū canones per po-
testates opprimi seculares. hæc ibi. Ex quibus col-
ligo, hæreticos altero ex duobus modis prædictis 18
in viā veritatis omnino esse reuocandos. Verūm
si in proposito casu isti ob sectæ potētiam armis
debellari non possent (vt par esset,) illud sequitur,
vt per aliam viam, qualiscunque illa sit, cæteris si-
delibus aggregari debeāt. Id enim vis illius verbi, 19
necesse est, & illius, quoquomodo (ni fallor) ex-
poscit, vt docuit Glo. in l. quidam, in verbo, quo-
quomodo. ff. de fideicommiss. lib. huic sententiæ
accedit euangelicum illud Matth. 18. & Luc. 15.
Quis ex vobis habet centum oues, &c. & mor-
tuus erat frater tuus & reuixit, vnde ait Augusti-
nus. Quærimus perditos, vt de inuentis gaudere
possimus. Hæc ille in epistola ad Vincentium, vt
habetur in capitu. quemadmodum, xxiii. quæst.
vii. Ad rem facit capit. ponderet, l. dist. & cap. cre-
dite, xlv. distinct. Quod etiam naturali ratione
suaderi potest. Nam Christus & pariter eius mini- 20
stri sunt medici animarum, vt colligitur ex ver-
bis illis Matth. 9. Non opus est benè valentibus
medico, &c. Mar. 2. habetur in cap. adhuc instāt,
de poenit. distinct. iii. & in cap. omnis. §. sacerdos.
de

- 21 de poenit. & remiss. Sed bonus medicus ac fidelis nunquam egrotantibus deest, donec superest aliqua spes salutis. Quare si pertinaces isti pariter ac potentes hæretici, nō nisi coactō concilio ad fidem essent reuersuri, illud congregari oportere existimarem. Sed hanc necessitatem, facti potius (vt dixi) quā iuris necessitatem putamus: quia nisi eorum iniusta potentia resisteret, ius ipsum exigat, vt modis superius enarratis eradicentur.
- 22 Hoc verò, quod de facti necessitate diximus, adhuc alia declaratione indiget; nam intelligo concilium eo etiam in casu cogi non posse, vt de fide temerè disputetur: neque vt ea, quæ pro fidei nostræ fundamento iam decisa sunt, in dubium reuocentur, de hoc est tex. cum ibi not. in ca. maiores, xxiiii. quæstio. j. aliter enim non vnā fidem & vnā ecclesiam, sed plures fides incertasque ac plures ecclesias haberemus, quod vtique ab omni iure ac ratione prorsus abhorreret. Verum huiusmodi concilij congregatio propterea vt hæretici doceantur, & corrigantur, non autem, vt fides nostra, quæ certa & stabilis est, ob dementium falsas opiniones dubia fiat à iure concedi solet. Quamuis reperiatur Bohemis in concilio Basileiensi fuisse concessum, vt in defensionem errorum suorum liberè loquerentur, decretique fuerūt quatuor Doctores catholici, qui eis responderent, teste Ioan. de Turr. crem. in iii. lib.

fuę summe. cap. 9. vbi subiungit, post longam dis-
ceptationem ipso præsente factameos, quam-
uis conuicti essent, ita perfidos vt venerant recess-
fisse. Sic etiam Rosell. in tracta. de conciliis ex re-
latis per Vincentium historicum ait, Arrium &
nonnullos alios hereticos postquam eorum dog-
mata damnata fuerant, iterũ in cõcilio auditos
fuisse. Quod tamẽ puto sanè intelligẽdũ, scilicet,
præmissa protestatione se determinationes con-
cilii esse humiliter suscepturos. Quamobrem si
parati essent doceri & corrigi, atque in omnibus
& per omnia (vt equum est) concilij subiacerẽ
censuræ, nec aliqua capitula concilii libertatem
coarctantia porrigerent, eo casu (vt prædixi-
mus) concilium meritò congregari debet, vt
oues deperditę inueniantur, ac mortui fratres re-
uiuiscant : si verò parati non essent corrigi, eo
quo diximus modo, tunc non solum pro eis Sy-
nodus cogenda non esset, sed ij de iure ne in con-
cilium quidem admitti possent, vt docuit ver-
bum illud Psal. Non sedi cum concilio vanita-
tis, & cum iniqua gerentibus non introibo, legi-
tur quoque in capitu. cum quibus, **xxiiij. quęstio.**
iiij. Ecclesiastici moris non est, cum ijs, qui polluta-
tam habet communionem permixtamque cum
perfidis, misceri concilium. & ibi paulò post,
Nullum nobis fas est inire certamen cum homini-
nibus communionis alienæ. Audi Aposto. **i. i. ad**
Thessal.

Thessal. 3. Denunciamus autē vobis fratres in nomine Domini nostri Iesu Christi, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatē, & nō secundū traditionem, quam acceperunt à nobis, & 1. ad Corinth. 6. Nolite iugum ducere cū infidelibus: quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? quæ autem conuentio Christi ad Belial? aut quæ pars fidelis cum infideli? Rursus ibi paulò post. Exite de medio eorum, separemini, & immundum ne tetigeritis. Audi & Ioan. c. 2. Si quis venit ad vos & hanc doctrinam non affert, nolite eū recipere

25 in domum, nec aue ei dixeritis. Facit tex. not. in . c. si quis inquit. i. q. i. Vbi habetur cēlestē gratiam cum hereticis communem esse nō posse, cum quibus nec terrestris cibus, nec secularis potus debet esse communis. Ad hęc accedant multa exempla notatu digna, quæ habentur in c. deniq. vii. q. i. Quinimo ii tāquam membra putrida resecari debent, & tanquam oues morbosæ, non sunt cæteris ouibus aggregandæ, ne totum ouile corrumpant, argumento capituli resecandę. xxiiii. quæst. iii. & c. fin. de regul. Intelligo tamen nisi ad eum finem, quem suprā diximus. Hoc idē sensit Glos. & Archid. in cap. conuenientibus. j. quæst. vii. Expedit igitur, vt quandoque (sicut prædiximus) concilia congregentur, non tamen de iure necessarium puto, vtpote, quæ maiorem ipso Pōtifice habeant

habeant auctoritatem. Quæ quidem Pontificis 26
etiam supra ipsum concilium auctoritas nutu Dei
tandem in Florentino concilio fuit adeò perspi-
cuè diffinita, vt de ea re amplius dubitare non li-
ceat: cuius diffinitionis tametsi antea sæpè memi-
nimus, eam tamen hoc oportuno loco dilucidius
explicare constitui, vt ea diligentissimè ventilata
& plenè discussa, tota res plana fiat, & hæc tum
demum expedita sit quæstio. Hæc igitur præcisè
sunt illius verba constitutionis. Item diffinimus
sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pō-
tificem in vniuersum orbem tenere primatum,
& ipsum Romanum Pōtificem successorem es- 27
se B. Petri Apostolorum Principis, & verū Chri-
sti vicarium, totiusq; ecclesiæ caput, & omnium
Christianorum patrem & Doctorem existere.
Et ipsi in B. Petro pascendi regendi & gubernan-
di vniuersalem ecclesiam à Domino nostro Iesu
Christo plenam traditam esse potestatem. Quæ-
admodum etiam in gestis ecumenicorum conci-
liorum, & in sacris canonibus continetur. Hæc
ibi, Videtis ne quot & quanta hoc sacrum con-
cilium attulerit? & quàm diligenter totis viribus
elaborarit, vt omnino controuersiam hanc in-
ter has potestates proximis illis temporibus non
sine maximo ecclesiæ detrimento exortam, diu-
que & acerrimè disputatam præcipuè termina-
ret. Nullam enim verborum vim, nullam sen-

- tentiarum amplitudinem prætermisit, quo perpetuum tantę disceptationi silentium hac sua Syno-
- 28 dali declaratione tandem imponeretur . Iccirco enim Synodus illa Romanū Pontificē nō modò verum esse Christi vicarium, & Petri Apostolorū principis successorē, omniumq; Christianorū patrem & doctore existere, voluit declarasse : Verum etiam vt ecclesię vniuersalis & in vnum collectę potestatem omnino huic Pontificiæ subiectam esse passim ab omnibus intelligeretur, adiecit eundem Romanum Antistitem in vniuersum orbem tenere primatum, eum esse totius ecclesię caput, eum denique in vniuersalem ecclesiam potestatis amplitudinē accepisse . Quapropter hæc (vt ita dixerim) vniuersalitas ibi toties memorata, & geminatis verbis tā variè explicata, apertissimè indicat, nihil aliud Synodum illam vel in primis egisse, quàm vt quęcunque de hac ipsa ecclesię seu concilij ditione quęstionis oriundę occasio amputaretur . Quantum enim roboris & potentię habere soleat illa verborum geminatio traditū est in l. balista, ff. ad Trebell. & latè per Ant. Corf. in tract. de verbis geminatis cum alijs vulg.
- 29
- 30 Quantum etiam orationem adiuuet illa copula, Et, toties, vt vidimus, repetita, satis est exploratū, cū eam in huiusmodi materia fauorabili semper esse ampliatiuè accipiendam iure fuerit constitutum. l. ea tamē adiectio, ff. de leg. iii. l. si stipu-
- latus .

latus. ff. de vsur. tradit Bart. in l. cum ita. §. si. ff. de leg. ii. Soc. in consi. lxxiii. in iii. vol. & Fel. in c. ii. de rescript. Præterea nisi amplissima hæc illius cōstitutionis verba potissimum sensisse de tota ecclesia collectiue sumpta (vt diximus) fateremur, ea & superflua & inania redderentur, quod iure concedi non potest l. si quādo, & ibi Bart. ff. de leg. i. c. si Papa. de priuilegiis. in vi. Item contra propriam significationem acciperentur: siquidem, ecclesia, vox quædam est collectiua, sicut populus, & grex: cum non aliud ecclesia (vt visum est) quam fidelium collectio sit, adq; præsertim cum vniuersalis ecclesia ita in numero singulari prolata, vt ibi, ad vnam tantum sit propriè referenda, quemadmodum contrā, pluralis numerus in vno verificari nō solet. l. vbi numerus, ff. de testib. Porro notissimum iuris est, à propria verborum significatione discedere non licere. l. nō aliter, ff. de leg. iii. l. si. C. de his, qui ven. ætat. impetr. cum simil. Huc accedit quod si forte illam solēnem cōstitutionem, verborum violata proprietate, & penitus euerfa illorum patrum intentione, ad particulares vel homines vel ecclesias restringere niteremur, in illud statim inconueniens, quod iam antea tactum est, præcipites incideremus, scilicet, supremum hunc pastorem oues tantum seiunctas ac separatas, nō autem in vnum collectas, atque ita totum ipsum gregē pascendi & regendi autoritate potiri, quod

- quantum ab omni prorsus ratione abhorreat, ne-
 35 mo est, qui nesciat. Nouimus autem nusquam le-
 gem ita esse interpretandam, vt possit à sapiente
 reprehēdi, l. Saluius Aristo. ff. de leg. prest. Idq; po-
 tissimū cum illa sancta Synodus lucidissimè ape-
 ruerit, pastorem hunc, nō modò vniuersalem ec-
 36 clesiam, & sic totum ipsum gregem pascendi &
 regendi nactū fuisse potestatem, verū etiā, quò
 res magis constaret, verbum illud, plenam adiun-
 xerit, vt cuicunq; pateret, amplissimæ huic iuris-
 dictioni nihil omnino deesse, nihil ab ea excipi
 posse: cum ea plenitudinis soleat esse vis & pote-
 37 stas, vt nulla prorsus egeat adiectiōe. l. j. ff. de dot.
 preleg. c. si omnia, vj. quest. j. traditur per Alber. in
 dictionario, in verbo, pleno iure, per Firm. in ver-
 bo, plenitudo, & nouissimè (vt alios prætermittā)
 per Mar. Soc. Iun. cons. cxxiiij. Verbum enim, ple-
 num, & verbum, liberum, paria esse existimantur
 l. fideicommissa, §. quanquā. & ibi Docto. ff. de
 leg. iij. Bar. in l. alio, ff. de alim. leg. & Fel. in c. audi-
 tis. de prescri. Postremò ne amplius vllò vnquā
 tempore vel à conciliorum decretis, vel à cano-
 num sanctionibus, aut aliundè aduersus Pontifi-
 ciæ potestatis amplitudinem argumenta collige-
 rentur, atque ita, vt radicibus abscis pestifera hu-
 ius contentionis arbor tandem arefceret, Syno-
 dus illa subiecit, & antea cta concilia, & sacros ca-
 nones in hanc eandem semper coisse sententiā.

ca enim omnia ita voluit declarare, & verum il-
 lorum sensum ita omnibus aperire, vt Synodali
 hac interpretatione, à qua discedere nefas est, cū-
 ctis fidelibus innotesceret, nemini posthac licere
 ab vlla parte vel diuini vel humani iuris detor-
 quere intellectus, qui huic in vniuersalem quoq;
 ecclesiam potestati Pontificiæ reluctentur. Quis
 igitur religione illæsa negare audeat, eidem iuris-
 dictioni cōcilia esse subiecta, cui vniuersalē sub-
 esse ecclesiam ab ipso concilio diffinitū est? Si qui
 38
 dem constat tantū à tota ecclesia distare cōciliū,
 quantū vices gerens distat ab eo, cuius vices agun-
 tur, vt videre est in c. à recta. xxiiij. quæst. j. & per
 Abb. in c. significasti, de elec. & in quæst. incip. Epi-
 scopus. & per alios alibi sæpè. Proinde multa, quæ
 aduersus plenum, de quo egimus, Imperium Ro-
 mani Pontificis in vniuersum orbem obijciūtur,
 & quæ prædictorum vi tacitè dissoluuntur, con-
 sultò prætermittam, vt est illud: extare scilicet in
 39
 sextò canone Niceni cōcilij verba de iurisdictione
 Alexadrini Episcopi in Aegypto & Lybia, sic
 illi tributa ex illarum regionum antiquo more, si-
 cut parili apud nos more Romano Pontifici, vt
 habetur in c. mos antiquus, lxxv. distinc. Ex quibus
 verbis colligi volunt, Episcopum Alexandrinū
 Romano adæquari. Gregorium item Pontificē
 Romanū (aiunt) virum sanctum & doctum pro-
 hibuisse se vniuersalem Episcopū appellari. c. ec-
 ce.

- 40 ce. ix. distinct. & Clemētem v. in extrauag. quę incipit, meruit charissimi filii. sic declarasse de Francia Rege, neque illum, neque illi subditos homines credere teneri se esse subiectos Romano Pontifici, & id genus alia colligunt. Verū & hæc, quę diximus, facile diluuntur: & nobis propositum non est omnibus respondere, qui sic verba disquirunt, & vndecunque venantur, vt huius præsertim ætatis homines faciunt cōtentionis cupidiores quā veritatis: qui se vicisse causam opinantur, cum vnum aut alterum locum ex sacris voluminibus protulerunt, quem aliquo modo in suam sententiā detorquere potuerint. Quę verò plurimā & irrefragabilia à nobis afferuntur, nihil ad se pertinere putant, & horum igitur ineptis argutiis, superiore disputatione satis responsum arbitramur, & quę nuper retulimus, ne præcipua responsione videantur indigna, promptam habent solutionem. Nam cum antea ostenderimus, in eodem concilio Niceno decretum fuisse præter sententiā Romani Pontificis concilia celebrari non posse, & testimonia Episcoporum Aegyptiorum protulerimus, & Iulii I. & Foelcis I. Pōtificis &
- 41 Martyris. Quis ex hoc non intelligat Romanum Præsulem in eo supremum omnium Antistitem esse iudicatum? ac propterea verba illa de Alexandrino Episcopo non eo sensu inferenda esse, sed quoniam ecclesia Romana inter alias Patriarcha
- les

les adnumeratur, quatenus hâc Papa priuato iure
tenet, & priuatim est eius Patriarcha, cum Patriar-
cha Alexandrino comparari & afferri quædam in-
ter eos similitudo potest: quatenus verò Christi
vices gerit in terris, vt probatum est, in omnes ha-
bet imperium, vt dilucidè in præmemorata Flo-
rentini concilii sanctione cõtinetur: vbi postquã
Põtificiæ potestatis amplitudo est declarata, sub
iungitur, Alexandrinum Episcopum esse tertium 42
ordine Episcoporũ. Quod verò Gregorius fecit,
ad humilitatẽ pertinet, vt Sixtus, Victor, & Eleu-
cherius, qui sunt ipsi quoque adscripti sanctorum
numero, hunc titulum vniuersalis Episcopi non
repudiarunt, quod in his viris non superbiæ sed
veritati tribuendum est, sed vtraque virtus & hu- 43
militatis & veritatis in ministris Dei plurimũ
commendatur. c. cõtra morẽ, c. distinct. Glo. fin.
in Clement. i. de relig. dom. tradit Alber. in l. cum
ita legatum. ff. de cond. & demõstrat. Quis enim
putet Gregorium sensisse Romanum Antistitem
non esse Papam vniuersalem? cum ipse, vt relatũ
est in c. sicut, xv. distinct. concilium Chalcedonẽ-
se tanquam euangelium veneraretur, à quo conci-
lio sciebat acclamatum Leoni Patriarchæ ecume-
nico, id est vniuersali, cuius ipse Gregorius memi-
nit in Epist. ad Mauriciũ Imperatorẽ, ad Eulo-
gium Alexan. Ad Anastasium Antiochenũ, Epi-
scopos, vt omittam quod habetur actione tertia
eius-

eiusdem concilij in libellis admisis contra Dio-
 scorum, eundem Leonem vniuersalem Archie-
 piscopum nuncupari. Cur enim hîc repetantur
 gesta v. concilij Constantinopolitani & Mariani
 literę ad Agapetum & alia multa quę lōgum es-
 set commemorare? Potest etiam aliter responde-
 44 ri ad d. c. ecce, & dici istam, (vt ita dixerim) vni-
 uersalitatē dupliciter posse considerari, Primo
 in quantum summus Pontifex præest vniuersali
 ecclesię tanquā caput, pastor, & rector. Et tan-
 quā habens iurisdictionem in vniuersos, & hoc
 modo nefas esset dicere Papam vniuersalem ap-
 pellari non debere tum ex iis, quæ hîc, tum ex il-
 lis, quæ in prima parte deduximus, ad quæ acce-
 dat c. in nomine Domini xxiii. dist. Secundo hæc
 vox vniuersalis, accipi potest in quātū Papa cui-
 cunque ecclesię singulariter & immediate præsi-
 deat, tãquā eius specialis gubernator & rector;
 & hoc modo vniuersalis appellari non debet, &
 ita loquitur tex. in d. c. ecce, & in c. nullus, & in c.
 primę sedis, xcix. distinct. vt ait B. Thom. in trac.
 contra impugnantes religionem, & Cardin. S. Si-
 xti in d. cap. nullus, & huic interpretationi defer-
 uiunt tradita per Bal. in suo repertorio, in verbo,
 Prælato mortuo, Ista responsio probatur apertè
 per rationem positam in d. c. ecce, ibi, Si enim vni-
 uersalem Papā vestra sanctitas dicit, negat se hoc
 esse, quod se fatetur vniuersum. Nam ista ra-
 tio non

tio non concludit nisi hoc ultimo modo vniuer-
 salitas accipiatur, quia primo modo accipiendo
 non repugnat, quod vnus præflet alicui ecclesiæ
 particulariter, & alius eidem vniuersaliter sit præ-
 fectus, sicut videmus etiam in bello multos qui-
 dem esse præfectos specialibus cohortibus, & vnū
 esse præfectum omnibus, Quocirca magis ani-
 maduertendum censeo in re proposita, quod Eu-
 logius Patriarcha Alexandrinus ad Gregorium
 scripsit, Quam humilis Gregorii responsio, quia
 minimè credendum est, patriarcham illum in tā
 longinquis partibus commorantem & tantæ se-
 dis præsidem, Romano Pontifici hunc vniuer-
 salis titulum tribuisse, nisi id iure fieri debere co-
 gnouisset. Quinimo vsque adeò est vniuersalis,
 vt Papa cum omnibus alijs prælatis in eorum po-
 testate & iurisdictione concurrat, & ideo quod 45
 multo magis est, aiunt cum in feudum posse con-
 cedere non solum ea, quæ ad suum Apostolatum
 pertinent, sed etiam quascunque res, quæ aliarum
 omnium sunt ecclesiarum, ita habetur per Doct.
 post Io. Mon. in c. si eo tempore, de elec. in vi. per
 Bal. in c. j. in prin. qui feud. da. poss. per Alb. Brun.
 in consi. j. & ij. & per Soc. in consi. x. col. v. vers. cir-
 ca tertium, inter consi. Alber. Bru. quæ sententia
 confirmatur per tex. in cle. j. vt lit. pend. vbi scri-
 ptum est, ad Papam, ecclesiarū, personatum, di-
 gnitatum, aliorumq; beneficiorum plenam & li-
 Gg beram

beram dispositionem ex suæ potestatis amplitudine pertinere. Ad verba Clemētis v. in illa extrauaganti, quam diximus, breuissimè respondetur, constitutionē illam decernere nullū Regi aut regno præiudicium fieri, nec regnum nec regni incolas magis Romano Pontifici post eam cōstitutionem subijci, quam antea subijcerentur. cū id solum ageret, vt intelligeretur credendum esse de necessitate salutis, omnes oues Dominici gregis Romano pastori esse subiectas, quemadmodum & in Extrauag. vnam sanctam, fuerat declaratum, ut etiam ait Fel. in. c. cum non liceat, col. pen. de præscript.

- 47 Ex alijs vero, quæ contra disputationem hanc nostram & theses propositas, quas tuemur communiter afferuntur, illud in primis in ore est, de quo nos dicturos esse polliciti sumus, de canonum scilicet autoritate, quam alij irridere, alij nullum habere pondus in hisce disputationibus solent dicere, ac perinde nos ineptè facere, cū eorum producimus testimonia contra obrectatores, vel hostes Pontificiæ maiestatis, atq; medicus faceret, qui medicinas nihil profuturas egrotantibus adhiberet. Qui enim Pontificiam maiestatem aut imminutam aut euersam volunt, Quis speras, aiunt, horum testimonio, quæ Pontifices decreuerunt, de sententia dimoueri posse? Nos igitur, qui quantum in nobis est omnibus satisfactum cupimus,

mus, sermonem nostrum tripartitò diuidemus. Nam cùm tribus hominũ generibus est ea disputatio instituenda: Vnum genus est eorum, qui nostræ quidem causæ se fauere profitentur, sed hanc nostram disputandi rationem non probant: alterum est eorum, qui quanquam inter nos viuunt, vehementius tamen quam par est, firmitatem ecclesiæ, & nostrorum autoritatem oppugnare consueuerunt. Tertiam sermonis partem dabimus ijs, qui impio mentis scelere inquinati apertas nobiscum inimicitias exercent. Primis igitur ita respondemus, in his tractandis præter decreta Pontificum nos quidem virorum sanctitate vitæ & doctrinæ cuiuscunque præstantia illustrium testimonia prope infinita protulisse, & per multas cõdiliõrum constitutiones recitauisse, atque euangelicas traditiones non paucas, quibus omnibus visic perpetuò seruata cõsuetudinis accedente hæc nostra communiuntur, quæ si reiiciantur ipsa quoque, quò præterea malitia hominum pertinax cõuincatur, nihil prorsus relinquetur. De canonum verò autoritate, quam hîc inanem asserunt, quòd fidem illis nullam faciant, contra quos hæc disputantur: sic dicimus, in causis agendis non id inprimis spectari, vt fides scilicet aduersario fiat, sed vt iudices, à quibus expectatur victoria, iurium vi coacti in nostram sententiam compellantur. Ita Specu. in tit. de aduocato, idq; docuit experientia

48

quę est efficax rerum magistra, c. quā sit, de elect.
 in vj. optima enim & perfecta probatio est, cui iu-
 dex credere cogitur, vt habetur per Bar. & Pau. de
 Cast. in l. admonēdi, ff. de iure iur. & est tex. in l. iiii.
 §. tu magis scire potes, ff. de testi. Idem traditum
 est in l. quinquaginta, ff. de probat. & per Soci. in
 consi. clxxxvij. in j. vol. Hęc igitur habenda ratio
 non fuit, quā paruum pōdus essent apud aduer-
 sarios propter eorum perfidiam habitura quę di-
 cerentur a nobis, sed quanti essent apud æquis-
 simum iudicem æstimanda: is autem iudex contra
 ipsos hæreticos & eorum opiniones, si Papę iudi-
 cium respuunt, qui verus omnium iudex est & su-
 premus. saltem erit, concilium legitimè, quemad-
 modum antea diximus, congregatum, cuius sen-
 tentię si subijci recusent, recusari autem nō potest
 secundū Abb. & Barb. in c. j. de iud. cū neque
 sint eo casu in concilio audiendi nec admittēdi,
 tunc nullum est mihi cum illis negotium qui ho-
 stes ecclesię iudicandi sunt, & quasi membra putri-
 da de Christi corpore excidenda, vt paulò antè
 10 explicatum est. Si enim neque Pontificem, neq;
 concilium, ad quod totus cētus episcoporū citari
 solet, vt iudicem suarum contentionum admitte-
 rent; quis esset iudex? nemo certè. Principes enim
 seculares ecclesiasticis se tractatibus immiscere
 non posse, supra in secunda parte probauimus:
 Idq; habetur in c. laicis. xvi. q. vii. & apertè colli-
 gitur

gitur ex gestis concilij Chalcedonensis: cum enim
 Dioscorus quasi suspectos haberet illos patres pe-
 tiisset, ut sententiæ de ipso ferendæ Senatus Cæsa-
 ris præfesset, à sanctissima illa Synodo fuit reie-
 ctus, ut in Actio. iij. eiusdem concilij continetur:
 Ad quod accedit memorabile illud Pauli docu-
 mentum. j. ad Cor. vj. vbi redarguens eos ecclesiæ
 Antistites, qui se iudicibus laicis subiciebant, ait.
 An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudi-
 cabunt? & si in vobis iudicabitur mūdus, indigni
 estis & reliqua. Proinde & iuris interpretes tradi-
 derunt, Pontificem etiam ipsum, legem condere
 non posse, quæ clerici laicorum iudicio subijcian-
 tur: quoniam & ante Petrum à tali subiectione
 erant immunes. Scriptum enim erat, Nolite tan-
 gere Christos meos, & de hoc est Glo. sing. in c. si
 Imperator xcvi. dist. Ideò huiusmodi ius à Pa-
 pa tolli non potest, ut habetur in l. si. C. si contra
 ius vel vtil. pub. & ita coram Papa per illam Glo.
 tenuit Card. Zab. in c. perpendimus de sent. excō.
 hæc habetur per Rom. in sing. ccccxiiii. incip. sed
 an potest Papa. Cum itaq; laici in negociis cleri-
 corum, & in ijs qui ad religionem pertinent, iudi-
 ces esse non possint, & ecclesiastici recusentur, &
 præcipuè totum concilium, cuius sanctionibus re-
 sistere, non modò legislatores omnes, verum etiā
 cuncta antea cta sæcula nefas esse semper existi-
 marunt, (hinc enim & pius ille constans Impera-
 tor

51

52

tor

tor Constantio fratri comminatus est, nisi concilii Sardicenis decreta exequeretur, hoc pacto errantium opiniones sine aliquo iudice permanerent, siquidem tota Christiana Respublica in hec tantum duo genera hominum, clericorum scilicet & secularium, est diuisa. C. duo sunt. xii. q. i. id quod
 53 ab omni iure & ratione penitus abhorreret. Nec obstat, si quis alio exceptionis genere vteretur dicens, neq; Papam, neq; concilium posse de iis cognoscere, quæ ad ipsum Pontificem, seu ad iura episcoporum pertinent, quoniam esse iudices in causa propria dicerentur. contra l. i. C. ne quis in sua cau. cum concord. Respondeo enim, hec esse propria Papæ, vel concilii, iure dici non posse; sed totius ecclesiæ. Verum esto, non incogniti iuris est, eos, qui suprema iurisdictione funguntur, in causis etiam propriis ius dicere non prohiberi. l. proximè, & ibi Bar. ff. de his, quæ in test. del. l. & hoc Tiberius. vbi idem Bar. ff. de hæred. instit. Et hoc
 54 esse ius speciale ipsius Pontificis, vt causas ad ecclesiam spectantes, cuius ipse est rector & gubernator, iudicare valeat. docuit Oldr. in cõs. cxxiiii. Idq; confirmauit Romanæ vrbis cõsuetudo, quæ secundum leges etiam Cæsareas. facit ius. §. si. In fuit. de satisfd. quottidie enim videmus, Romanum Antistitem in quibuscunq; causis iudicare, quod quidem & de ipso concilio, in quo Pontificia viget potestas, est vel facilè concedendum, idque
 per

per retroacta tempora fuit inuiolabiliter obser-
uatum. Quòd si parere concilio sint parati, tum 55
docere me oportet, quam vim sint habituri cano-
nes apud Concilium, in quibus inesse tantum reli-
gionis & iustitiæ semper creditum est, vt ab eis in-
ferendis sententijs non modò fideles omnes mo-
ueri debeant, verùm etiam vrgeri. cap. si Roma-
norum, cùm seq. & capit. enim uerò, cap. nulli fas,
xix. distinct. & xx. distinct. per totam iuncto. c. i.
xxi. distinct. Nam quis non videt anteacta conci-
lia summum semper honorẽ canonum decretis
& eorum conditoribus detulisse? Legant in v. Sy-
nodo Constantinopolitana actione prima lite-
ras Mariani in quibus hæc habentur, quemadmo-
dum Deus misit Petrum magnum Apostolorũ
Principem ad Simonem condemnandum, ita
misit Agapetum Papam ad hæreticos de sedibus
eijciendos: & hæc in concilio lecta fuere nemine
patrum dissentiente. Rursus in eodem cõcilio in
interlocutione Mennæ Patriarchę hæc à patribus
illis dicta inuenientur, non mirandum si suas etiã
nũc magna sedes Apostolica sequitur sanctiones,
vnde & nos sequentes, quę à sanctissimo Papa in
epistola, & reliqua. Ex quibus facilè intelligitur
Synodum illam Romano Antistiti, & eius decre-
tis plurimũ detulisse. Similiter quoq; ex epistola
Athanasij & aliorum Episcoporum in Alexandi-
na Synodo commorantium ad Felicem I I. hæc
habentur,

habentur, Summam vestram petimus sedē iuxta canonum decreta, vt inde auxilium capiamus, vn de antecessores nostri ordinationes, & dogmata acceperunt. Octaua Synodus doctrinam & sententiā Apostolicæ sedis recipiens ita inquit, Quoniam sequentes in omnibus apostolicam sedem, & obseruantes omnia eius statuta, speramus, vt in vna communione, quam sedes Apostolica prædicat, esse mereamur: in qua est vera & integra Christianæ religionis soliditas. hæc ibi. In epistola Agatonis Papæ, ad Constātinum Imperatorem, quæ recepta fuit à sexta Synodo, hæc de sede Apostolica inueniuntur, Eius autoritatē vt puta Apostolorū Principis semper omnis catholica Christi ecclesia & vniuersales Synodi fideliter amplectentes in cunctis secutæ sunt, &c. In concilio autem Vormatiensi patres illi dixerūt, se præceptis Apostolicæ sedis esse instituēdos, & propterea recitata Gregorij Pontificis Romani sententia, in eā omnes vnanimiter concesserunt, vt legitur in gestis illius concilij in c. de baptisimi sacramento. In iij. cōcilio Toletano statutum est, Romanorū Præfulū sãctiones esse perquā diligenter custodiēdas. Præterea in Synodo Lateranēsi sub Inno. III. celebrata, c. lxiij. nouimus esse sãciturū reliquias sanctorū, quæ nouiter inueniuntur, non prius esse vënerandas, quā à Romano Pontifice fuerint approbatæ. Postremò cōcilium Florentinum in diffiniendo

diffiniendo Papæ principatu sacrorum canonū
 sanctionibus potissimū adhæsit. Ex quibus omni-
 bus liquet, tum vetera illa, tum noua concilia, ca-
 nonum & Romanorum Antistitum autoritati
 plurimum semper detulisse. Idq; latius confirma- 58
 tur ex ijs, quę supra copiosè in j. parte deduximus
 cū de primatu Romanæ sedis ageretur. Ad quę
 accedant tex. not. in c. nolite, ii. dist. & in c. si Ro-
 manorum xix. distin. & ea quę habētur per Ay-
 marum archiepiscopū Remen. in lib. de Synodis
 c. iij. vbi postquā pro autoritate canonū sūmo-
 rum Pontificum multa sanctorum patrum testi-
 monia attulit, sic inquit. De autoritate autem ip-
 sorum Pōtificialium decretorum nulla nobis du-
 bitatio relinquitur, cum & ipsa vniuersalia con-
 cilia autoritatem exinde perceperint, nec aliun-
 de Synodicam firmitatem obtinere potuerint.
 hæc ille. & prædicta confirmantur, Quoniā alio-
 qui multi sanctorū virorū libri reijcerentur, pro-
 pterea q̄ sola Romanorū Pōtificū autoritate ni-
 tuntur, qui tamē passim ab omnibus venerātur:
 vt docuit Io. de Tur. cre. in lib. ii. suę summæ. ca.
 cvij. Quare fileāt illi, qui decepti specie boni im- 59
 prudēter aiūt, sacros canones nō esse magno huic
 causæ adiumento, cū videamus eorum autori-
 tatē, si nō apud impios aduersantes, saltem apud
 equos iudices & præsertim apud cōcilia, in sūmo
 honoris gradu sēper fuisse meritō cōstitutā. Mul-

to magis enim mirari deberēt illi pariter & dolere, quòd nonnulli ex scriptoribus illis, qui aduersus hæreticos religionem defendendam suscepunt, non modò canones ipsos, qui vel in primis sunt venerādi, verumetiam sanctorum & doctissimorum interpretum documenta, & diuturnos mores ecclesię prætermiserunt, incipiēdoq; à primis ecclesię fundamentis, de hac potestate Pontificis, & negotiis fidei, solis diuinarum scripturarum verbis inhærentes non secus disputarunt, ac si nudius tertius hæ solidissimæ bases catholicę religionis in lucē prodiissent. Dii boni, quātū hi patres alioqui eruditissimi à tramite veritatis (mea sententia) declinarunt, putātes vno tantum vinculo, tametsi validissimo, eos posse cōstringi, qui fidei Christianę sinceritati adeò pertinaci impietate reluctātur, vt vix possint omnibus etiam illis vinculis, quę inter mortales sunt firmissima, coerceri. Cum enim hæc omnia luminum pater nobis præbeat adiumenta, his omnibus est constantissimè innitendum : & toto conatu defendenda est causa veritatis, causa Dei. Nam si ea, vt explorati iuris est, quæ per se singula non profunt simul iuncta prodesse solēt. l. ij. §. j. ff. de exc. tut. traditur plenè in l. admonēdi, ff. de iureiur. in c. cum dilectus, de success. ab intest. & in c. cum causā, de probat. Quanto magis hæc, quę apud integros iudices etiā disiuncta & singula plenæ sufficiunt probationi, debent

debent simul iuncta indubitata nobis victoriā
 polliceri? Quantæ enim autoritatis (vt interim 61
 canones omittamus) apud omnes esse debeāt illi
 sancti & doctissimi ecclesiasticorum scriptorum
 interpretes, & præsertim doctores ecclesiæ, tradi
 tū est in c.i. de reliq. & vener. sanct. de quibus hæc
 habentur, ij tanquam athletæ Dei, & vera mundi
 lumina, suis perlucidis & salutaribus documentis
 ecclesiam illustrarunt, virtutibus decorarunt, &
 moribus informarunt: per ipsos prætereā quasi ar
 dentes lucernas super candelabrum in domo Do
 mini positas, errorum tenebris profugatis, totius
 corpus ecclesiæ tanquā sidus irradiat matutinum
 Hæc ibi. Huc accedit text. in c. de libellis, xx. dist. 62
 vbi cautum est, quod si fortè inusitatum negotiū
 emerferit, quod nequeat sanctionibus iam antea
 editis diffiniri, dicta Hieronymi, Augustini, Isido
 ri, & cæterorum similiter sanctorum doctorum
 magnanimiter esse tenenda. Proinde inter gesta
 concilii Hispalēsis, cui Isidorus interfuit, hæc scri
 pta inueniuntur, oportet nos & Diuinis libris &
 sanctorum patrum obedire præceptis hæc haben
 tur in c. In noua. i 6. q. 7. Hoc idem confirma
 tur in c. de quibus, ead. dist. Quantum etiam robo 63
 ris ac firmitatis habeant ea, quæ certam interpre
 tationem semper à consuetudine habuerūt, satis
 in præcedentibus est ostensum, quibus addo Au
 gustinum hæc protulisse, In rebus, de quibus nihil

certi statuit Diuina scriptura, mos populi Dei, &
 1 instituta maiorum pro legibus debent diligentis-
 simè custodiri, hæc ille ad Casulanum. & relatum
 64 est in c. in his rebus, xi. distinc. Hieronymus quo-
 que Vigilantium esse hereticū probat, propterea
 quòd venerandas non esse martyrū reliquias con-
 tra ecclesię consuetudinem affirmabat. Hinc text.
 in c. multis, xvii. distinct. huiuscemodi cōsuetudi-
 nem beatam appellare nō dubitauit. Huc accedit
 trita illa Iurisconsultorū sentētia in l. minimè. &
 65 in l. de quibus. ff. de legi. Quinimo vsque adeò le-
 gislatores auctoritati consuetudinis tribuerunt, vt
 quamuis irrationalis & inualida sit, eius tamē vi-
 etiam ipsos delinquētes à pœna excusari debere,
 & impunè absoluēdos esse præceperint. Ita Petr.
 de Anch. in cōsil. cclxxxiii. Ro. in sing. xix. Alex.
 in consil. viii. & in cōsil. ccxxxiii. in vi. vol. Soc. in
 consil. ccix. in i. vol. Ias. in l. ait prætor. §. iurari. ff. de
 iureiurand. & in d. l. de quibus. & Dec. in cōsil. ix.
 Quare si à legum conditoribus, quorum pruden-
 tia vniuersus terrarum orbis regitur, tantum auto-
 ritatis consuetudini etiam inualidæ fuit tributū:
 Quanto magis huic nostræ probatissimę consue-
 tudini deferendum est? quæ tam Diuino quàm
 humano iure & firmissimis rationum basibus in-
 nixa perdurat. Eorum autem omnium, quæ præ-
 diximus, ratio est in promptu, cū enim ē duobus
 alterum fateri necesse sit, vel tot sæculorum viros
 clarif-

clarissimos atque optimos, vel huius vniuersi seculi
obscuros atque adeo etiam improbos à veritatis
via declinasse. vtra ex his duabus verisimilior sit
coniectura, cuiuscunq; iudicio relinquatur. Cum
itaque præter canones & euangelicas traditiones,
ac decreta conciliorum, etiam prædicta causam
nostram vel maximè adiuuent, quorum vi si im-
pii, vt diximus, aduersantes cogi non possunt, sal-
tem iusti iudices compelluntur: Cur ea hi nostri
athletæ solius euangelii verbis innitentes abiece-
rint, satis intelligere non possum? Iure igitur isti
potius patres damnari hac in re potuissent ab his,
qui nostrum hoc disputandi institutū redarguūt,
si modo censores isti, de quibus nunc agimus,
puro (vt profitentur) animo catholicæ religionis
desiderant incrementa.

Sed iam ad alteros sermo noster conuertatur,
qui etiam (ò scelestum facinus) hostes ecclesiæ ita
semper defendunt, cum his de rebus sermo exori-
tur, vt dici nihil impudētius possit: quippe qui &
contra Pontifices, & contra canones obloqui nō
erubescant. Quod si ioco faciunt, & sermonis cau-
sa, vt moris interdum est hominum, discant tātis
de rebus iocari non licere. Sin agunt seriò, neque
tamen in cæteris consentiant hæreticis, caueāt ne
sensim ex hoc malo principio in impiam hereti-
corum fraudem penitus delabantur. Præterea per
fraternam charitatē eos obsecramus vt videant,

ne dum plus sapere volunt, quàm oportet sapere in spiritum sanctum blasphemari esse depræhendatur. In id enim piaculum eiusmodi homines incidere didicimus in c. violatores, xxv. q. j. Quin eos etiam dignitatibus & honoribus priuari iubet canon. in cap. nulli, ead. q. eos deniq; vt hæreticos à Christiana cōmunionē vir inculpatæ vitæ Gregorius putat arcēdos. c. nulli, xix. dist. Extat super eadem re grauis Hieronymi sententia ad Damasū in c. hæc est fides, xxiiij. q. j. Accedit ad hæc text. in epist. liquet, C. de Sum. Trin. & in c. j. xxij. dist.

- 67 Proinde sanctissimi Damasus & Leo Romani Pontifices, quorum alter secundum vniuersale concilium, alter verò quartū Chalcedonense apostolica autoritate firmavit, omnia (inquiunt) decretalia prædecessorum nostrorū ita ab omnibus episcopis & generaliter à cunctis sacerdotibus custodiri debere mandamus, vt si quis in illa cōmiserit, veniam sibi deinceps nouerit denegari. Agato Papa, qui sextā Synodum vniuersalem per legatos suos instituit & institutā suā autoritate firmavit, sic ait, Omnes Apostolicæ sedis sãctiones accipiendæ sunt tanquàm ipsius Petri voce firmatę. Nicolaus Papa i. vniuersalis concilij iudicio sanxit, vt anathema esset quicūq; decreta Romani Pontificis contempsisset. Sanctus quoq; Adrianus Papa reges anathematizauit, qui sedis Apostolicæ decreta violare præsumperint, hæc habentur

tur per Aymarum archiepiscopum Remen. in d. lib. de Synodis c. iiii. quas omnes sententias nō solum magnorū virorū autoritate, sed validis etiā rationibus subnixas, cōsiderare diligēter eos oportet, & si catholici volunt esse, vt, verbo quidem & intra grēmium ecclesiæ vitā ducendo, profitētur, caueant ne talē eiusmodi homines defendendi suscipiāt impudentiā, qui prætēxu nouæ sapientiæ sinceritatem Christianæ religionis corrumpunt vt cæci cæcis ducatū præstantes, in foueā, in quā ipsi ceciderunt, cadere omnes desiderant.

His autem tertia huius nostri sermonis pars debebatur: quod quidem facere instituimus non cōtendendi causa, sed vt fraternè (quantum in nobis est) admoneantur. Non enim ingenij aut doctrinæ ostentandę cupiditas, sed veritatis studiū, quo semper incensi fuimus, ad hunc laborem nos impulit. Nec vt ipsi se hostes esse ecclesię Romanæ palām fatentur, sic nos hostilem planè aduersus illos animum gerimus. Atq; vtinam, quo animo hæc à nobis scripta sunt, eo ab illis lgerentur. Nā si beneuolis & equis non ab alienatis & perturbatis hæc mentibus accipiātur, veritatis patrociniū à nobis susceptum esse visum iri speramus. Velim igitur dicant qua ratione ducti sacrorum canonū sanctiones contemnant. Nam cū ad faciendā 68 fidē non rationes solę, quas & numero plurimas, & viribus firmas attulimus, sed autoritas etiā testium

69 stiū multū profit, nō possum satis intelligere cur
 eorū qui canones condiderunt testimoniū respu-
 ant. Nam cū eā demū personę magnū testimo-
 nij pōdus habeāt, quas aut morū sanctitas, aut im-
 perij potentia, aut multarū rerū scientia cōmen-
 dat: quid est horum quod in canonū conditori-
 bus non sit illustre? si scientiā requirūt, multos ex
 ijs, vt eruditissima eorū scripta testantur, profun-
 dissimæ scientię viros fuisse nouimus. Si morum
 ac vitæ sanctitatem desiderant, multi eorū nō so-
 lum iusti, continentes, ac modesti, sed fortissimi
 etiam Christi milites religionis nostrę veritatē,
 non solum subtiliter disptando, sed etiā fortiter
 moriendo defenderunt, & nunc martyrij sui cō-
 stantia nobiles, cœlesti beatitudine perfruuntur.
 Poterit ne autem vel cuiusquam sensus illud ca-
 pere, vel intellectus vix vnquam concipere, eos,
 quos pietas ac religio quædā incōparabilis mar-
 tyrio subiecit, ita fastu atq; inani gloria elatos
 fuisse, vt non modò eā, quæ ad ipsos iure nō per-
 tineret, potestati sibi vēdicarint, sed ea de re san-
 ctiones etiam, quas nulla vnquam ætas delebit,
 impudenter ediderint? Quòd si morum sanctita-
 tem & doctrinam, quæ suadere solum possunt,
 contemnitis, potestatem quia cogere potest ma-
 20 gis admiramini: quæ potest vel maior esse, vel au-
 gustior potestas, quàm quę Petro & eius successo-
 ribus Iesu Christi Dei ac seruatoris nostri voce de-
 lata

lata est? quæ verò potest amplior esse iurisdicção, 70.
quàm in terris ita vel soluere vel ligare, vt quæ hîc
vel solueris, vel ligaueris, eadem in cœlo quoque
vel soluta sint, vel ligata? At hæc est summorum
Pontificum, hoc est eorum, qui canones condi-
derunt, potestas, quos nemo sanæ mentis unquã
negauit esse in terris Christi vicarios. Est enim
Pontifex re vera, vt Bernardus ad Eugenium scri-
bens testatur, est inquã sacerdos magnus, Episco-
porum princeps, hæres Apostolorum, primatu
Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, or-
dine Melchisedech, dignitate Aaron, autoritate
Moses, potestate Petrus, vnctione Christus, cui
clauis tradite, cui oues credite sũt. Nã sũt & alii qui
dam ianitores cœli, & gregum pastores, sed hic
tantò gloriosius, quanto differentius vtrunq; præ
cæteris nomen hæreditaui, habent enim alii assi-
gnatos greges singuli singulos, sed huic vniuersi
sunt crediti: nec tantummodo ouium pastor, sed
& princeps pastorum, ipse vnus omniũ pastor,
successor vnus pastoris Christi, sedes vero illius,
sedes sancta est, locus illius, quem constituit Do-
minus domus suæ Dominum & omnis possessio-
nis suæ principem, hæc ille. Accedit ad hæc epi-
stola illa Nicolai Papæ ad Phocium Patriarchã
Constantinopolitanum, quæ fuit in viij. Synodo
recepta & approbata, in qua quidem epistola vt
in viij. actione eiusdem concilij cõtinetur ita scri-

ptum est, Decretalia autem, quæ à sanctis Pontificibus Romanæ ecclesiæ sunt instituta, cuius auctoritate atq; sanctione omnes Synodi & sancta concilia roborantur & indè stabilitatem sumunt, cur vos nō habere vel obseruare dicitis, nisi quòd vestræ ordinationi contradicunt? & infra, & si ea non habetis de neglectu atq; incuria estis arguendi: si habetis & nō obseruatis de temeritate estis corripiendi & increpandi, & habetur in c. si decreta, xx. dist. Hunc principem Episcoporum maximi viri ita venerati sunt, vt Hieronymus ille vnus omniū doctissimus pariter & sanctissimus, fidem apud illum suam professus scriptum relinquere non erubuerit. Hæc est fides mea, Papa Beatissime, in qua si quid erro, cupio abs te emendari, qui Petri sedem tenes: si autem hæc nostra confessio Apostolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me culpare voluerit, is se nō catholicum comprobabit, & c. Ecce quàm expressè Hieronymus, eos, qui à Pontificum traditionibus defleunt, hæreticos esse testatur, idq; ea tantum ratione ductus, quia Petri sedem tenent: Hæc ille ad Damasum, in c. hæc est fides, xxiii. quæst. i. ac in multis aliis locis, quæ breuitatis gratia relinquuntur, Pontificiam maiestatem vsque ad astra extulit. Papam Ambrosius fidei firmamentum appellare non dubitauit in c. fidelior, l. distinct. eiusdem sententiæ fuit Gregorius in c. nulli, xix. dist. Cyprianus quoq;

quoq; autor probatissimus in hanc eandem opinionem adductus sic ait, qui cathedram Petri deferit se esse in ecclesia non confidat, vt legitur in c. qui cathedram, xciii. distin. I. Quis autem Cyrillo maiorem vnquam honorem Pontificibus detulit? Qui in libro Thesaur. potestatem illorum tam excelsam, tam sublimem, tam denique venerandam esse prædicauit, vt ea in terris non modo quicquam maius reperiri, sed neque huic simile vnquam possit excogitari. Ad hanc demum sententiã Augustinus, inter canonicas scripturas, apostolicę sedis epistolas referens, ut relatum est in c. in canonicis. 19. dist. Ioan. Chrysostomus, Ignatius, ceteriq; celebres illis ac sancti patres vnanimiter accesserunt. concilium verò sub Stephano Papa celebratum humili professione Romanam ecclesiam Dominam suam appellat, vt legitur in c. oportebat, lxxix. distinct. Literas etiam Mariani supra citauimus ad Agapetum actione i. v. cõcilii Constantinopolitani, quæ maximum Agapeto Papæ honorem deferunt ex patrum illorum consensu. Illud præterea crimen inter cætera, ob quæ Dioscorum à concilio Chalcedonensi damnatũ fuisse legimus, grauissimum fuit, quòd contra se dem latrauerat Apostolicã, vt habetur in epistola eiusdem concilii ad Valentinianum & Augustum. Pari quoq; ratione fuit damnatus in cõcilio Cõstantiensi articulus ille x. Io. Vuicleff. Decretales epistolæ sunt apocriphæ, & seducunt à fide

Christi & stulti sunt clerici, qui studēt eis. Deniq;
 concilium, in quo aderat Carolus Imperator, eā
 dem ecclesiam honorari iubet, & licet vix feren-
 dum ab ea sede iugum imponatur, pia tamen de-
 uotione ferri præcipit c. in memoriam, xix. disti.
 Ad quod accedit B. Gregorius dicēs, cōtra morē
 ecclesiasticum esse, si non patiēter toleratur, etiā
 (quod à nobis absit) iniusta correctio, hæc ille in
 c. cōtra morem. c. dist. Itaq; cū tales ac tātī vi-
 ri canones condiderint, cū tantę dignitatis sit Ro-
 mana ecclesia, tantę potestatis summus Pōtifex,
 tātę demum autoritatis sint ac numero plurimi,
 qui Pontificiam potestatē non modò venerati,
 sed etiam atque etiam admirati sunt. Vos qui ca-
 nones contemnuendo, simul eos omnes contem-
 nere audetis, vobiscum diu & multum cogitate
 quinam tandem vos sitis, qui fuerint illi, vitam
 cum vita vestra, potestatem cū potestate, doctri-
 nam cum doctrina, pietatem cū pietate, omnes
 denique illorum virtutes cum vestris cōparate:
 & quod in arcano pectoris conscientia dictarit
 iudicate. Videte obsecro (vt nunc potestatem ac
 vitæ sanctitatem prætermittamus) quis vestrum
 Hieronymo doctior sit? qui præter linguarū triū
 peritiam tam multa sciuit, vt de eo verē dictum
 omnibus videatur, neminē scisse, quod ipse igno-
 rauit. Quis Augustino in omni scientiarum gene-
 re excellentior? Quis Cypriano? Quis Christo-
 mo

mo vel eruditior vel eloquentior? vt interim Gregorium, Ambrosium, Cyrillum, Ignatium, Bonifacium, Bernardum & alios magni nominis viros omittam, quorum doctrina & falsarum opinionum offendicula sublata sunt, & sana ecclesiæ dogmata ita illustrantur, vt toto terrarum orbe sole clarins enitecant: quæ nisi vera, valida, & ab ipso Deo profecta essent, nequaquã Christus ipse, qui periclitantibus & ad se confugientibus deesse nõ solet perferre potuisset, vt tãtus error, tãta fraus in ecclesia sua, tot antea cta secula fefellisset. Ita enim, nisi insanimus, & demētes penitus sumus, conijciendū est, & propè diuino illo Gamalielis
75 vtendum est argumēto, ea scilicet, quæ sine optimi maximi Dei numine suscipiuntur, & fiūt, breui tempore deperire & diu firma & stabilia esse non posse. Ita quæ cum hæc ab initio nascentis ecclesiæ in hunc vsq; diem inuiolata permanferint, Dei vltionem reformidate, ne dū conamini ea destruere, quæ ab antiquis patribus Dei spiritu tã solidis fundamentis cōcorditer sunt extructa, ipsi in malorum profundum miserabiliter corruatis: cū didicerimus, Deū ipsum præcepisse, ne quis transferat terminos antiquos, quos patres nostri posuerunt Prouerb. 22. & alibi iſperet, ne quis absumat terminos, quos fixerunt priores in possessione sua. Deut. 27. Quid? etiam si res dubia foret, quam tamen & indubitata & certissimam
esse

76 esse satis superque probatum est, non ne tamen tutiorem viam eligere oportet? Cui autem dubium esse potest, quin ea tutior sit sententia, qua maiorum sequimur documenta, & parentum vestigijs toto animo inhaeremus, vt docuit Paulus, affirmans se à Deo errorum suorum veniam meruisse, propterea quòd parentum ac maiorum traditiones secutus esset, id quod longè facilius nobis non errantibus & proculdubio vera sequētibz continget. Quodnam enim (quæso) excusationis genus coram iusto iudice Deo afferre poterunt, qui sibi nimium sumentes, & ab antiqua viuendi norma, & ab vsitato & recto tramite declinantes in erroris foueam vltro ceciderunt? nullum sanè poterit inueniri perfugium: nullus erit veniæ locus. Qui verò bona fide religioni à maioribus traditæ firmiter inherebūt, & magna animi sinceritate illorum præcepta seruabunt, ij tam etsi aberrarent (id quod non dicere modò sed suspicari est nefas) erunt tamen omni excusatione dignissimi: & eorum denique gressus in viam salutis Dei fauente clementia dirigentur. Huiusce rei testis omni exceptione maior est Paulus, cuius testimonium ad nos erudiēdos conscriptum, paulò antè retulimus. Ceterum, qui vera & simul etiam à senioribus tradita, qualia sunt hæc indubie nostræ fidei documenta, toto pectore amplectuntur: ij proculdubio regnum Dei per quam feliciter

liciter possidebunt. Hi tandem illi sunt, qui bene
actę vitę pręmia referentes æternę beatitudinis
gloria perfruentur : Quare si tātum sapere vultis
quantum oportet, sapientissimi viri Salomonis
consilium accipite, qui monet ne quisquam pru-
dentię suę innitatur, neve apud seipsum sapiēs
sit, sed quid prudentiores sentiant subinde consi-
deret, nec ab illis temere dissentiat, qui sedem B.
Petri cōtemnit, locum terribilem, & terram san-
ctam contemnere se meminerit, & audacię suę
pœnas reformidet, qui Pontifici resistit, diuinę
ordinationi resistere se intelligat, & subinde me-
moriam repetat, quid huiusmodi hominibus in
Deuteronomio Deus comminetur, quasi de sub-
limi specula clamitans: Qui superbierit & obedi-
re sacerdotis imperio recusarit, morte moriatur.
Proinde si quid aut rationes, aut magnorum vi-
rorum auctoritates, aut preces apud vos meę pos-
sunt, redite tandem in viam, ac sanctissimē affir-
manti credite, scitoteque me non censoria seue-
ritate, quam mihi non vindico, sed fraterna (vt
antea dixi) charitate, qua vos prosequor ea mo-
nuisse, quę vera, & famę ac saluti vestrę vtilia, ac
necessaria existimaui.

Verum vt tandem eò redeamus, vndē nos
Christianus amor in periclitantes ac lapsos fra-
tres auocarat, ex ijs, quę disputata sunt, illud in
summa colligimus, atque concludimus, nullum
prorsus

prorsus casum reperiri posse, in quo concilium
 plushabeat potestatis, quàm verus & indubita-
 tus Pontifex: in his tamen omnibus, & nos ip-
 sos, & scripta nostra sanctæ Romanæ ecclesiæ, à
 qua dissentire nefas est, arbitrio ac censuræ sub-
 mittimus. Neque ecclesiasticæ tantum pote-
 testati, sed prudentium ac doctorum om-
 nium iudicio subiacere volumus,
 à quibus vt laudari honorifi-
 cum, ita emendari fru-
 ctuosum semper
 existimaui-
 mus.



F I N I S.

INDEX OMNIVM

matariarum ac contentorum in lib. de po-
testate Papæ & Concilii,

CO. IO. HIERONYMI ALBANI

Iuriconsulti & Illustris. Do. Venet. Collatera-
lis generalis, feliciter incipit.



BBAS Panormitanus suis fautor ac defensor cō- cilii Basiliensis 79. n 170 Eiusdem responsio ad c. si papa. xl. di. ibidem. Abbas Panor. iudicium de concilio Constantiensi. 189 246	<i>Aliud est iurisdictionem conferre in personā deklaratā, aliud est determinare, & decla- rare personā, quæ ex collatione iā facta, huiusmodi nascitur auctoritatē 176 216 Alia negotia & potissimum fidei ad pontifi- cem sunt referenda 106 66 Anglia propter schismata multa damna pa- titur 219 15</i>
abbates & generales ministri ordinum reli- giorū interesse possūt cōciliis 183 229 Absolvere non potest, qui condemnare nō ua- let 43 109 Absurda & abhorrenda auribus sapientum sunt reiicienda 95 37 Accusationes episcoporum & sacerdotū absq; duobus vel tribus idoneis testibus non sunt recipiendæ 118 100 Actus confirmationis unius dissensu confir- matur 82 212 Adrianus papa cū uniuersa synodo tradi- derunt Carolo ius & potestatem eligendi Pontificem 175 214 Agens recte à nemine iudicari pōt 39 102 Alexandrinus episcopus Romano adæqua- tur 229 39 Alexandrinus episcopus similis est Romano patriarchæ, quatenus papa primato tenet eum locum, non quatenus vices Christi gerit 230 41 Alexandrinus episcopus tertius est in ordine episcoporum 231 42 Alienare & non acquirere imparia iudi- cantur 58 142 alienatione prohibita prelato rerum ecclesia- sticarum, non censetur prohibita remissio caducitatis ob canonem non solum ab emphyteuta 57 140 Aliqd nō esse, et nō apparere paria sūt 413 aliquid non fieri, vel minus legitime fieri pa- ria censentur 5 20	<i>Anastasius heresis crimine cur dānā? 85 4 Anastasius II. a Deo percussus est, cum vel- let Achatium reuocare 69 204 Animalia unū tantū ducē sequuntur 6 22 Antiquis regulis suis constitutū, ut qcquid etiam in longinquis partibus ageretur, nō prius ratum haberetur, quā esset papæ auctoritate confirmatum 21 57 Apes & grues unū principē sequuntur 6 22 Africa post labem Pelagianam dirupta est & collapsa 219 15 Appellans à papa ad concilia crimen heresis incidit 113 82 appellari à sententia papæ non pōt 110 78 appellari non pōt à papa ad cōciliū 112 80 appellatio de minori ad maiorem fieri de- bet 110 77 appellatio à principe male informato. ad principem melius informandum 112 80 appellationes totius ecclesiæ ad papam denol- untur 110 76 appellationes episcoporum ad sedem Roma- nam sunt deferendæ 166 205 Approbata uniuersali consensu libentius ab omnibus accipiuntur 213 4 Apostoli alii an eandem dicantur acceperisse potestatem, quam Petrus 12 37 apostoli tanquam omnes Christi subiiciuntur pastori 17 53 apostolorum potestas fuit in Petro, tanquam in capite principaliter collocata 15 47 ¶ 1648 & 17 49 50 & 51 * aposto</i>

apostolorum potestas, excepto Petro, nō fuit latissima, sed infra certos limites contra-	conf. cli. 70	176
Etā 17	54	fatuatum sal. &c. 71
Aquileiense concilium an fuerit autoritate summi pontificis celebratum 172	210	dist. & c. Anastasius xix. dist. 108
Ardua ecclesie negotia an possint per papā sine consensu concilii expediri 7	3	de primatu pontificis 110
Arelatense concilium ii. vñā cum Eugenio & Quiriacō Syluestri vices gerētibz ce-		B
lebratum est 166	205	BALDI de Baldi testimonium de pa-
Argumentum valet à capite naturali ad pa-		pæ potestate 63
pam, qui est caput totius ecclesie 65	160	Baldi prædicti consiliū, quomodo contra schi-
& 115 88 & 154	176	smaticos & hereticos pcedēdū sit 216. 10
argumentum à communiter accidentibus va-		Balam veniens ad maledicendum populo,
lidum est in iure 43	110	cui Deus benedixerat, ab ipso Deo prohibi-
argū à consuetis optimum est in iure 28. 69		tus est 69
argumentum à nomine proprio in iure proce-		Balbassar rex, qui vasis templi in suis cōi-
dit 14	41	niis vsus fuit, panis grauibz fuit percuss-
argumentum de prudentia ad potestatem nō		sus 217
valet in iure 135	146	Basileiense cōciliū Eugenii iiii. de sede eieci-
argumētū à similitudine sūptū nō procedit,		electo in locum eius Felice 187
qñ casus inueniuntur à iure exp̄ssi 3. 6. 97	241	Basileiensis concilii iniquitas 187. 240. &
argumētū à sufficienti partiū enumeratione		242
validū est in iure 102. 58 & 200. 273		Basileiensis synodus idē collecta fuit, ut græ-
Ariminēse cōciliū nil statuere potuit, qā sup̄		corum & latinorum antiqua dissidia tol-
pōiss. auctoritas nō iteruenit 162. 196		leret 187
Arrius & nonnulli alii heretici, post eorū		Basileienses in Eugeniū sententiam sine ali-
dogmata damnata, iterum in concilio au-		qua auctoritate tulerunt 188
diti fuerunt 222	23	Beneficium alicui collatum à papa, non obsta-
Articuli quartæ & quintæ sessionis concilii		te collatione alteri facta, intelligitur de
Constantiensis concernentes papæ potesta-		collatione inualida 298
tem ac Canonum auctoritatē hoc opere par-		Bernardi elegātes voces de sū. pont. 249. 70
tim nouis inueniis, partim antiquis argu-		Bohemis in concilio Basileiēse concessum fuit,
mentis ab Autore confutantur 2	6	ut in defensionē errorū suorum, libere lo-
Augustini mirabile dictum, de potestate Pe-		queretur, qui tamen quāvis cōuicti essent,
tri & successorum 27	67	ita p̄fidi ut venerāt recesserūt 222
Augustino in omni sciētiarum genere nemo		23
excellētiōr 252	74	Bonus medicus. vide infra in ver. Medicus.
Autoritas vniuersalis ecclesie in Ro. pont. re-		Breue cōpēdū prime p̄is hui' ap̄is 82. 214
sideret, quando p̄sifex ex p̄sulatū sui in		C
dicio sententiam proferi 153	174	CALIPHAE pontificis iniquissimi exem-
Autoris opinio cōtra cons. Ludo. Ro. dxxiii.		plum 66
34. 92 & 35	93.	Canonum quanta sit auctoritas 234
autoris alia confutatio contra Lud. Ro. in eo-		239. 55 & 241
dem loco, ubi concludit papam tum demū		58 & 59
à concilio iudicari non posse, cum iustitiā		Cap. si papa. xl. dist. loquitur de publicis cri-
desiderat tēperār, et recta agere 38. 101		minibus, & scandalis offerentibz 68. 169
autoris responsio ad dicta per Abb. Panor. su-		Caput cæteris membris p̄stantior est 114. 87
per c. si papa. xl. dist. 69	171	caput q̄ro ceteris mēbris p̄stantius 154. 175
autoris responsio ad dicta Philippi Decii in		Cardinalis vnicus potest pontificem eligere,
		quando alii sunt negligentes 156
		183
		Cardinales qui contra Iulium secundum in-
		surrexerunt, schisma coram Leone x. eius

I N D E X.

successore abiuravit 189	245	Christus triplici ratione voluit ea officia ab
Cathedra Petri, & eius solennitas 147. 165		hoibus gubernari, quæ ipse dñs in humanis
Causa talis præcessisse præsumitur, qualem		esset gessit 139. 155. 156. & 140. 157
demonstrat effectus 13	40	Xps cur Petri sui vicarius fecit 143. 159
causa quandoq; reddi non potest, eorum quæ		Christus quod ecclesie & apostolis suis cla-
maioribus nostris tradita sunt 28	69	ues concesserit, quo intelligatur 148. 167
causa prohibentis potior est in re cõi 81. 211		Christus & eius ministri sunt medici anima-
causa ab effectu dignosci solet 187	238	rum 221
causa fidei, præsertim quando ardua est, à pō-		Christus concessit Petro non solum ea quæ ad
tifice maximo est iudicanda 106	68	scientie forum pertinent, sed et ea quæ
causæ omnes ecclesie præsertim fidei, ad sedē		sunt iurisdictionis amp'issimæ 14
apostolicam sunt referendæ 101	59	Christi & summi pontificis est unum & idē
causæ pontificis ipsi vni referantur, modo ne		tribunal 36. 96 & 112
à fide declinet 122	116	Clavis errare nō dicitur, nisi cum error adeo
causæ clericorum an à Romano pontifice iu-		apertus est, ut nulla ratione defendi pos-
dicari debeant, vel Dei iudicio referen-		sit 119
tur 34	92	Clericus seipsum vulnerans excommunicatio-
causis in agendis quid principaliter specta-		nem incurrit 50
dum 235	48	clericus privilegio fori renuntiare non po-
Chalcedonensis synodus sola Romanæ sedis au-		test 127
toritate fuit coacta 168 207 Et quid in		clerici à laicis & sacerdotes ab eorum omnibus
ipsa celebranda observatus fuit 170. 208		accusari non possunt 36
Est deinde illa celebrata actum 171. 209		clericorum mali mores sunt obtegendi 67 164
Chalcedonensis concilii decretum de congre-		Cõparatio partis ad totū illepidat 203. 280
gandis conciliis 161	194	Compendium breue primæ partis huius ope-
Chalcedonense concilium fuit à Gregorio tan-		ris 83
quam evangelium veneratum 231 43		Comprobatum plurimorum sententiis Janius
Chartaginense concilium, miris laudibus ex-		iudicium existimatur 213
tolitur, eo quia noluit negotia fidei incon-		Conatus nullus honestior, quam qui in diffici-
sulto Romano pontifice diffinire 93	30	li negotio suscipitur 1
Chartaginense concilium ab Innocentio Ro-		Concessa omnia esse intelliguntur, sine quibus
mano pontifice petiit, ut gesta synodi con-		causa cõmissa explicari nō pōt 90
firmeret 93	31	Concilium nullo casu potest supra papā, &
Chartaginense vii. concilium non sine papæ		hoc quando de assumptione papæ non du-
autoritate fuit celebratum 167	206	bitatur 3
Chartagine in concilio quid disputatum fuit		concilium an sit supra papam, an de assu-
173	212	ptione papæ indicare possit, querere, ma-
Christiana respublica in duo genera hominū		gna est differentia 4
est divisa, clericorum scilicet & seculariū		concilium indicare potest plures de pontificæ
238	52	tu contententes 4
Christus non est divinus 10	26	concilium est iudex quando papa indicari po-
Christus non fuisset diligens pater familias,		test 33
nisi aliquem vices suas agentem reliquis-		concilium etiam cum autoritate summi ponti-
set, qui omnia posset quæ ipse potest 18		ficis congregatum non potest cõtra ipsum
56	& 142	sententiam ferre 41
Christus quādoque ad augendam religionē		concilium nō potest auferre cardinalibus ius
suam, instrumentis usus est, quæ ad eam		eligendi pontifices 56
evertendam orta esse videbantur 29	70	concilium utrum cognoscere possit quādo du-
Christus & papa unum caput esse existimā-		bitatur, an papa sit hereticus vel non 60
tur, & unū tribunal cõstituit 138 152		149 cum sequentibus

- cōcilium propriè persona non dicitur 69 171
 concilium congregari potest, ut papa monea-
 tur non ut deponatur 80 206
 concilium nullam in eo habet potestatem, qui
 iure est pontifex, 83 214
 concilium tanquam unus corpus considera-
 tur, & dici non potest idem se ipso manus
 aut minus esse 114 87
 concilium nullam iurisdictionis auctoritatē ha-
 bet, nisi pontificia potestate muniatur 121 111 113
 concilium mortuo papa est caput ecclesiæ 121 114
 cōcilium, q̄ sine papa facere potest 122 115
 concilium an sine papa ligandi auctoritate sum-
 gatur 135 147
 concilium errare potest & quandoque erra-
 uit 119 107 & 152 172
 concilium in aliquibus casibus pontificiam nō
 cificiū potestatem 155 180
 concilium absque Romani pontificis auctorita-
 te congregare non licet, ut ab apostolis &
 eorum successoribus traditū est 161 195
 concilium de abrogandis imaginibus sine aucto-
 ritate papæ convocatiū nō valuit 162 198
 concilium ratum non est, quod auctoritate Ro-
 mani pontificis non est fulcitum 162 199
 concilium primum Romanum, in quo Constā-
 tinus & ceteri patres interfuerunt Sylve-
 stri iussu coactum 166 205
 concilium tempore schismatis sine iussu papæ
 congregari potest 179 121
 concilium sine iussu summi pontificis in qui-
 busdam casibus congregari potest, & in il-
 lis tantū casibus potestatem habet, p̄ quos
 congregatio illa facta fuit, & aliter in eo
 statuta nullius sunt roboris 179 222
 concilium tempore schismatis sine iussu papæ
 congregari potest quoad quedam esse legiti-
 mis, & quoad quedā illegitimū 181 225
 concilium etiam cum papa non potest deroga-
 re potestati alterius papæ ibidem
 concilium quando dicatur legitime congrega-
 tum 202 279
 concilium an necessariū sit congregandū pro
 confutandis hæreticorum erroribus 214 6
 concilium cogi non potest, ut de fide temere di-
 spūetur, neque ut ea, quæ pro fidei nostre
 fundamento decisa sunt in dubium revo-
 cantur 222 222
- concilium tantum à tota ecclesia distat, quan-
 tum vice gerens distat ab eo, cuius vices
 aguntur 229 38
 concilium indocentes spreto pontifice, caueat
 ab ira Dei 217 13
 concilium tunc cogi potest, quando hæretico-
 rum potentia adeo innualecit, ut neque cen-
 suris ecclesiæ, neque principum armis op-
 primi potest 220 17 & 222 21
 concilium & papa an ius dicere possint de
 his quæ ad ipsum pontificem & intra epi-
 scoporum pertinent 238 53
 concilium chæcedonense declaravit Leoni pō-
 tifici sūmitatis titulū fuisse tributū 99 49
 concilium chæcedonense legitimū fuit in il-
 lis tantum casibus, in quibus instante ne-
 cessitate ad illud deuoluta erat iurisdic-
 tio 181 224 & 225
 concilium constantiense declaravit se imme-
 modiatē habere potestati à Deo 98 47
 concilium constantiense iudicauit causā pōtifi-
 catus iter pōtifices de ipso cōcertantes 411
 concilium constantiense an à Martino v. fue-
 rit approbatum 190 247 & 192 252
 & 193 255
 concilium constantinopolitanum papæ auctori-
 tate fuit collectum 166 206
 concilium Florentinum solēniter declaravit,
 Petrum non modò pacendi verum etiā re-
 gendi & gubernandi vniuersalem ecclesiā
 potestatis amplitudinem accepisse 15 44
 concilium Tridentinum excitatiū fuit à Pio
 iiii. ad extinguendum hæreses & eo quoq;
 Autoris prouehitur intentio 2 6
 concilii congregatio iniussu summi pontificis
 facta irrita est 41 106 & 159 188
 concilii iudicium diuinum nō dicitur sed mor-
 tale 69 171
 concilii congregatio difficilis & ob tēporum
 iniuriam sæpe impeditur 95 35
 concilii congregandi auctoritas est in papa,
 quo negligente si inter causa sedande hæ-
 resis ad cardinales deuoluitur, & ipsis ne-
 gligentibus ad imperatorem, tum ad alios
 principes deinde ad inferiores 156 184
 concilii p̄as an maior sit pōtificia 158 187
 concilii in indictione causa, locus & tempus
 exprimi solent, ut contumaces excludan-
 tur, & in solis presentibus legitimū sit
 concilium 185 234

I N D E X

concilii Florentini constitutio de potestate pō	26	Concilium optimum quando de heresi ponti	137
tificis 225	26	sex accusatur 56	137
concilii legitimè congregati iudicium recusa	49	Cōstātiense cōcilii q̄r cōuenerat 179	222
ri non potest 236	49	Constantiensis concilium vetustius est conci-	
cōcilio fidei decreta mutare nō l3	116	lio Florentino 209	296
concilia multa & Chalcedonense & constan-		Constantiensis concilii decreta aliquot decla-	
tienſe gestorum suorum confirmationem à		rata 158 187 & 195 259 cū mult. seq.	
Romanis pontificibus petierunt 34	87	Constantiensis concilii gesta an omnia recte	
concilia ipsamet declararunt se inferiora esse		182 227 cum multis sequentibus	
Romano pontifice, & in eum nullum im-		Constantinopolitanus episcopus omnium sum-	
perium habere 34	89	mus est post Romanum pontificem 225	58
concilia contra Marcellinum & Sixtum pō.		Constantinus donando ecclesie restituit po-	
tifices conuocata dixerunt, nemini primā		tius quā donauit 90	22
sedem iudicare licere 36	113	Constantinus Syluestri summū maximū, et sa-	
concilia generalia quot & infra quæ tempo-		cerdotum principē predicauit 166	203
ra collecta 95	35	Constantinus multos libellos accusatorios cō-	
tralia à summo pontifice auctoritatem acci-		tra sacerdotes sibi oblatos reiecit 166	
pium 108 71 & 109	74	203 & 168	219
concilia celebrari præter cōscientiam Romani		Constantini mirabile documentum de cleri-	
pōtificis nō possunt 160 190 cū plu. seq.		co peccante 67	166
cōcilia à Cesare cōgregata iussu pōtificis Ro-		Constitutio strictè loquens à pinguiori ratio-	
mani præcedere intelliguntur 163 200		ne declaratur 73	185
concilia pro erroribus iam damnatis amplius		constitutiones synodales quā plurimæ fuerūt	
cogi non possunt 215	7	hereticorum insidiis delatae 160	193
cōcilia à cōciliis declarari æquū est 210 299		Consuetudo memoriam hominū excedens iuri-	
conciliis cōgregatio an necessaria sit 212 1		scripto & priuilegio equiparatur 25	66
cum pluribus sequentibus		consuetudo legū optima interpres 97	39
conciliis cōgregatio licet sit necessaria nō in		cōsuetudo interpretatiua nūquā cēsetur exclu-	
eorum ptas maior est pontificia 213	5	sa à lege reprobante cōsuetudinem 97	40
conciliorum potestas unde originem suscepit		consuetudo tamō maioris auctoritatis esse dici-	
98 46 cum multis sequentib.		tur, quāto generalior est, & à pluribus	
conciliorum decreta ambigua per papam in-		obseruatur 135	147
terpretari debent 115	89	consuetudo etiam irrationabilis et iniusta ex-	
conciliorum ordinationes quæ ad fidem &		cusas delinquentes à pœna 244	65
communem viuendi modis pertinent quæ		consuetudo facit ius 238	54
re mutari non possunt 115	90	Continentia ædificii censetur ædificium cū	
cōciliis principalis ptas i papæ ē 121 112		eo, cui coherent 203	281
conciliorū decreta pontifici ascribuntur ibid.		Contrarius audiri non debet 100	52
conciliorū ptas quomodo differant 182 226		Contumacia nulla est, quæ solum promenit à	
conciliis interesse possunt abbates & genera-		neglecta citatione 186	236
les ministri ordinum religiosorum, & om-		Corpus sicut verum, ita & mysticum duo ca-	
nes qui cum promouentur ad dignitatem,		pta habere non potest 4	13
iurant venire ad concilium 183	229	Copulatorū una pars debet declarari à quali-	
Confirmatio peti nō solet nisi à superiore 34		tate aliarū partiū, q̄ ei adherēt 207	292
88 & 113	83	Cyprianus ecclesiasticorum scriptorum ferè	
Coniecturæ multæ plene probationi suffi-		antiquissimus 10	28
ciunt 167	206	Cyrillus Alexandrinus vice papæ celestini p-	
Connexitatis tanta est potentia, ut plura pro		sedis in cōcilio primo Ephesino 167	206
uno & eodem habeantur, & iure non di-		Cyrilli mirabilis comparatio de summo ponti-	
spari indicuntur 203	281	fice 89	15

Cyrilli aliud egregium de summo pontifice dictum 92. 28 & 251	71	37	99
D			
DAMASVS de adulteriis accusatus se sponte cum xlii. episcopis expurgauit 51	126	Deus actum repugnantem in uno subiecto facere non potest 41	105
Damnatus restitutus recuperat patriam potestatem & verum dominium 58	144	Deus quandoque facti sui hominibus reddit rationem 37	116
Dātes post mortem suā quasi damnatus fuit de heresi quod senserat imperium non dependere ab ecclesia 89	17	Deus summo pontifici iura celestis terreniq. imperii commisit 63	156
Debitor qui in fraudem creditorum alienare non potest, potest tamen hereditatem sibi delatam repudiare 57	141	Deus ob peccata populorū interdū corruptos & malos principes regnare patitur 68. 199	
Decius conciliabuli Mediolanensis protector fuit 70	176	Dei non minor est cura erga ecclesiā mortuo Petro, quam ipso viuente 18	56
Declarans nihil noui tribuit sed datum significat 176. 217 & 191	250	Dei arcanorum ratio imperscrutabilis est 28	69
Declaratio ad c. aliorū ix. q. iii. 34	92	Dei preceptum ut quilibet dominis suis obediat 65	159
Declaratio ad cap. nos si competentes, §. itē Symachus ii. quæst. vii. in cuius intellectu grauitur Ludouicus Romanus errauit 44	112	Deo soli conuenit causas sine questione decidere 37	98
Declaratio decreti cōcilii Cōstantiensis 187 & 195. 259 cum multis seq.		Dictis Hieronymi & aliorum doctorum possumt causæ diffiniri 243	62
Cætera vide supra in verbo Autoris		Dictio, tantum, quid significet 34	91
Decretum condemnationis à papa editum, an synodi consensum & subscriptionem requirit 213	4	Dictio, præsertim, quam vim habet 103	60
Decreta in quibus continentur concilia autoritatem summo pontifici tradidisse approbatiue declaratiueq. intelliguntur 213	5	Dictio, etiam, cuius significationis 146. 163	
Decreta pontificum ita ab omnibus obseruari debent, ut si quis in illa commiseris venia denegetur 246	67	Dictio, et, æque principaliter copulata coniungit 201	275
Defensoris confirmatio omnia suffragia requirit 81	212	Dictiois qualiscumque, significatio 221. 19	
Delictum priuat delinquentem dignitate nudo iuris mysterio, & penitentia crimine extincto rem eiusdem iuris nudo mysterio ad primum statum reddit 57	139	Dignitas illa veneranda est, quæ etiam in malis hominibus tolleratur mores damnan- di 67	164
Denunciatio euangelica, quæ contra peccato- rem fieri debet contra summum pontificem fieri non potest 97	42	Dionysius Areopagita vir doctissimus et in signis Christi athleta Petri supremi et uenerabile apicē Theologorū appellat 18. 56	
Destruere nō licet, quæ ab apostolis & eorū successoribus tradita sunt 200	274	Discedere non licet à declaratione concilii 15	47
Deus loco præcipui muneris promisit populo suo se ei daturum principē unum 9	19	Diuisio unde oritur 8	9
Deus Petro clauem iurisdictionis contulit, quæ ab eo in alios descendit 16	48	Dioscorus cur damnatus in concilio chalcedonensi 251	73
		Discipulus non est supra magistrum 3. 280	
		Dispositio casuū recta non fit illatio 97. 44	
		Distinctio ubi à lege non fit nec à nobis fieri debet 63	156
		Dominantis decori attinet dignos ac præcellentes habere ministros, qui eius potestatem exerceant 140	157
		Donatio Constantini facta papæ Syluestro uera fuit & legitima 91	24
		Doctoris uerba sunt intelligenda secundum legem, quam ipse allegat 105. 63. 131	
		137. 149. 169. in fine	
		Doctores ecclesiæ & alii sancti scriptores es	

ecclesiastici, quanta sint auctoritatis, 243	tur 153	174
61.	62. Ecclesia est vox collectiua sicut populus & grex 227	32
E A Q V AE permittente lege sunt, iuste fieri solent 58	143 Ecclesie perfecta sunt opera 8	8
Ea que fidei sunt, & omnia vel maxima ecclesie negotia, possunt à Romano Antistite diffiniri 96	36 Ecclesie maiores cause ad fidem pertinentes, ad summum pontificem spectant 92	29
Ea in quibus industria persone est electa, per alios expediri non possunt 105	64 Ecclesie unitas duo principia, & duo capita non admittit, 201	54
Ea nostra facimus quibus auctoritatem vestram impartimur 110	75 Ecclesie cause oēs, ut cuiuscumque sint qualitatis à pontifice max. decidi pnt 106	68
Ea que uno sermone coniunguntur, & ab eodem verbo reguntur, eiusdem qualitatis dicuntur 125	123 Ecclesie dignitates & privilegia immutari non possunt 200	274
Ea que ad uniuersalem ecclesie statum pertinent, an absolute & simpliciter à summo pontifice abrogari possint 196	264 Ecclesias plures esse, & multiformem fidem, citra heresim nemo dicere potest 10	24
Ea que sine Dei numine suscipiuntur & sunt breui tempore deperunt 253	75 Ecclesiastice traditiones ut à maioribus tradite sunt obseruari debent 25	66
Ecclesia monstruosa fieri non debet, 5	14 Electio papæ in forma carens non potest dici electio 5	17
Ecclesia Dei summo ordine instituta 8	8 Electio papæ meticulosa vel symoniaca est ipso iure nulla 6	23
Ecclesia nihil inordinatum recipit 8	11 Electio Romani pontificis ad ius pertinebat imperatoris 175	214
Ecclesia ab uno tantum regi & gubernari debet, cui ab omnibus est parendum, & ipse nulli subiicitur 9	16 Electioni Romani pontificis Iudonicus imperator renuntiavit 176	215
Ecclesia post mortem Petri acephala dici non potest 15	45 Electus ad pontificiam potestatem, Deo eam tribuendi, & legibus præcipienti accepta fert, non autem eligenti 176	217
Ecclesia que est una, & intus & foris esse non potest 52	129 Electus illegitime ad pontificatum, pontifex non meretur appellari 83	214
Ecclesia uniuersalis subuerti non potest, ob reprobatos pontificis mores 69	202 Eligentes imperatorem, & cardinales eligentes Romanos pontifices, nulla pontificie potestatis prerogativa potuntur ibidem	
Ecclesia tunc vincit cum læditur, tunc intellegit cum arguitur, & tunc secura est cum superata videtur 69	204 Entia male nolunt disponi 9	17
Ecclesia esse non potest ubi schisma est 102.	57 Ennodii liber approbatus in v. Romano concilio, in quo una cum Symmacho cccxviii. episcopi interfuerunt 22. 59 & 38. 101	
Ecclesia firmamentum & columna veritatis 115	91 Ephesinum concilium papæ auctoritate fuit celebratum 167	206
Ecclesia sepe fuit & futura est una 116. 93	Episcopus ecclesie catholice est à Christo creatus 11	29
Ecclesia cum sit corpus mysticum duo capita habere non potest 136	148 Episcopus unus est catholice ecclesie, sicut unus est Deus, unus Christus, & unus Spiritus sanctus. ibidem	
Ecclesia plura capita habere citra heresim dici non potest ibidem	162 Episcopi & eius vicarii est unum & idem tribunal 36. 96 & 138.	153
Ecclesia unde sumpsit potestatem 145	166 Episcopi ab ecclesiis suis abesse non debent, 95	36
Ecclesia uniuersalis errare non potest 150. 170	Episcopi tantum in conciliis admittuntur, 183.	228 & 229
Ecclesia uniuersalis est omnium fidelium collectio 153. 173 & 157	186 Episcoporum & sacerdotum accusationes absque	

Quodbus vel tribus idoneis testibus non sunt recipienda 38	100	Fides est totius ecclesie fundamentum 12	38
episcoporum appellationes esse ad Ro. pont. deferendas, an in synodo Nicena statuitur sit, & an sit credendum legatis papæ sic affirmantibus 174	232	fides una esse debet totius ecclesie 94	33
episcopis negligentibus in piis causis exequendis licet cuiusque; alii omnibus modis studere, ut cause pie compleantur 185	232	& 115	91
Error dicentium Christi vicarium ecclesie Ro. manere pontificem non habere primatum universalis ecclesie, similis errori dicentium Spiritum S. à filio non procedere 27	67	fides nostra una est, & unica est veritas 123	117
error asserentium papam non esse immediatum & proximum Christi vicarium damnatum fuisse in concilio constantiense 28	68	fides in quocunque etiam minimo fideli repetiri potest 153	173
Erubescimus cum sine lege loquimur, 133 & 149	168	fidei que sunt minime sunt mutanda 25	65
Et, copula, inter diversa poni solet 193	253	fidei questio secundum aliquos solius concilii auctoritate deciditur 85	3
Et, copula, in materia favorabili semper ampliatum est accipienda 226	30	fidei cause ad pontificem spectant 85	6
Euangelia & statuta ecclesie non debet quis suo sensu interpretari 10	23	fidei questio à solo papa ventilari debet 103	61
Exceptio heresis, exceptio proprie dici non potest 53	130	fidei causa adeo pontifici mandata est, ut ipse non possit alii vires suas delegare, pro ea terminanda 104	62
exceptio de regula esse oportet 73	187	fidem multiplicem, et pluralitatem qui tenet ecclesiarum is, hereticus censetur 10	25
Excommunicatus non potest à synodo dispensari, sed hoc ad Romanum pontificem pertinet 100 50 & 113 83 & 137	150	Fideles omnes de necessitate salutis tenentur credere se subiectos esse Rom. pont. 18	56
Exempla non coangulant legem 73	184	Filii non legitime exheredatus, exheredatus non dicitur 5	19
exempla mala sunt rescicienda 217	13	filii qui patre deportato, & liberationem à patria potestate, & paternarum rerum dominium erat adeptus, eo restituito, utriusque amittit 58	144
Exheredatus dici non potest, non legitime exheredatus 5	19	filio ac liberto semper honesta ac sancta per sona prorsus & prout videri debet 119	105
Experientia rerum magistra 235	49	filii castigatores patris esse non debent 32	79
		filii sunt in quasi possessione filiationis 82	210
		filii Noe, ob id laudati, quia pudenda patris non detexere, sed operuere 67	165
		Florentinum concilium diffiniuit Ro. pontificem esse omnium christianorum patrem, et doctorem & eius eum fideles docere 94 34. 132	140
		Florentini concilii decretum de potestate pontificis 157 185 et 194 25 6 et 225 26 & 26	
FACILIVS invenitur quod à pluribus queritur 213	3	forma dat esse cuiusque rei 5	16
factis lege permittente iuste fieri debet 58	143	forma que servanda est cum papa de heresi accusatur 55	135
factum à maiori parte univ ersitatis, ab omnibus approbatum censetur 128	131	forma sacramentorum ab apostolis tradita, potest per papam immutari 114	85
facta pastorum omnis gladio ferienda non sunt 76	195	Francie Rex. vide J. in ver. Rex Francie.	
facta subditorum iudicantur à nobis, nostra verò à Domino 76	196	Franciscus Zabara. cardinalis in concilio constitutus, dum eius concilii decreta publicare, ea parte legere noluit, que loquitur de reformatione membrorum & capitulis, 189	246
facta difficilius destruiuntur, quam ne fiant impediuntur 120	110	Fulgosius. Requiritur infra in ver. Raphael.	
Falsum est, quod à veritate defleat 123	118		
Fides multiformis facile fieret, si homines ambigant suo, de maioribus ecclesie negotiis indicarent 10	23	GALLIA propter schismata impie dominatur 219	15
		Galatilis distincti, ea que Dei absque numine suscipiuntur,	

fufcipiuntur, breui tēpore deperire 253. 75	Etionem expectandus est 55	135
Geminata verba, habes infra in ver. verba.	Hæreticus relpiciens ante latam de eo fenē	
Generalis oratio ad ea non pertinet de quibus	tiam bona fua recuperat 59	147
non poteft in fpecie difponi 198	Hæreticus eft, qui tenet papam non efle uni-	
Generalitas à qualitate fermonis præcedentis	uerfalis eccleſia pfectū 94. 33. 130. 135	
reſtringi debet, cū in ordine ſpecialis qua-	Hæreticus exiſtimatur, qui in negotio fidei à	
litas exprimitur, & deinde ſermo ſubſequi-	pontifice diſſentit 149	169
tur generalis 197	Hæretici et ſchiſm. nil penitus prætis hñt 2. 128	
Germania poſtq̃ impia Lutherii dogmata ſu-	Hæretici podus humani teſtimoni perdidit	
ſcepit, à Carolo v. Imp. imperat 219 15	aduerſus eos, q̃ i eccleſia eē vident 2. 129	
Gefia in conciliis, quibus papam ſuam impar-	Hæretici ſunt, qui diſſentiunt ab his que ſum	
titur autoritatem ad certa negotia expe-	mi pont. iudicio comprobata ſunt 92	27
dienda, ultra talem autoritatē irrita ſunt	Hæretici potentiſſimi multos conciliorum ca-	
182	nones deſtruxerunt 173	212
Gloſſa ſcām legem quam allegat eſt intelligē	Hæretici ſūt, q̃ i hñſm iā datāta ſcidiū 215. 7	
da 131. 137 & 149. 169 in fine	Hæretici tanq̃ membra putrida reſecari de-	
Gloſſe ultima opinio ex pluribus præualet,	bent, & tanquam omes morboſe non ſunt	
76	cæteris omnibus aggregande 224	25
Grecia poſtea q̃ à Ro. ſedis obedientia ſe ab-	Hæretici omni conatu ſunt extirpādi 216. 9	
ſtraxit, imperii maiestātē pdidit 218. 14	Hæretici qui propter ſectæ potentiam armis	
Gregorius quare quatuor concilia veneratus	bellari non pnt p aliā viā qualiſcūq̃ illa	
eſt 107	ſit, cæteris fidelib⁹ aggregari dñt 221. 18	
Gregorius pontifex prohibuit ſe uniuerſalem	Hæretici in conciliū ingredi non pnt 223	24
epiſcopum appellari 229	Hæreticis cæleſtis gratia communis eſſe non	
Grues, vide ſupra in ver. Apes.	pōt, cum quibus nec terreſtris cibus, nec ſe-	
H	cularis potus debet eſſe cōmunis 224. 25	
H ABENS poteſtatem legis condende,	Hæreticos eos eſſe teſtatur Hieronymus, qui	
nihil poteſt ſtatuerē contra concedentis	à pōſitū traditiōis deſectūt 250. 71	
ſtatuta 117	Heliodorus ab Antiocho Rege miſſus ad æra-	
Hæreſis reddit papam minorem quolibet fide-	rium templi auferrendum, fuit ab æquo	
li 33	diuinitus penē interfectus 217	13
Hæreſis ſeparat oēm hoīem ab eccleſia 3. 130	Hieronymi cōfeſſio corā papa facta 250. 71	
Hæreſis crimen incidit, qui à papa ad conci-	Hieronymi laus vt nemo dicatur ſcire quod	
lium appellat 113	ipſe ignorauit 252	74
Hæreſes & ſchiſmata orta ſunt ex eo, quia	Homines non poſſunt ad vitæ honeſtatem de-	
facerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus	duci ſine cauſarum cognitione 90	21
in eccleſia Dei vice Chriſti index exiſtima-	Hoīum nālis eſt libido ad diſſentiendū 10	25
tur 11	Hominum proprium eſt diſſentire 139. 154	
Hæreſes quid indicent, & que mala ex eis p-	Honorius iii. Federicū imp. anathematizauit	
ueniant 218	& proceres eius à iuramento fidelitatis ab-	
Hæretice prauitatis comes, deſtructio vrbis	ſoluit. Quē poſtea Immo. iiii. in cōcilio Lu-	
& regnorum 219	gdunēſi ab ipſerali dignitate dicit 27. 67	
Hæreticus eſt qui iuribus ſedis Apoſtolice	Humane conſtitutiones longē ſunt diuinis	
deſtrahit 50	ſeriores 8	14
Hæreticus non niſi poſt ſecundam correptionē	Humanū genus procline ad peccādū 68. 167	
deuitandus eſt, nec deponendus 53	Humilitas i miniſtris Dei cōmēdat 231. 43	
Hæreticus vox, eſt vox criminis 54	I	
Hæreticus non eſt, qui errorem ſuum non de-	I DEM à duobus eodem modo, & eodem tē-	
ſendit, nec ei perinaciter hæret, nec pane	pore poſſideri nō pōt, nec exerceri 101. 55	
hæreticis ſtatute ſuppoſitus eſt 54	Illatio de vno ad alium, non ſit in diſſimilibus	
Hæreticus vniq̃; ad ſecundam tantum corre-	135. 147 & 150.	172

I N D E X.

Impense quæ fiunt ab episcopis euntibus ad concilium à singulis ecclesiis contribui debent 184	230	interpretatio ea accipienda est, per quam contraria opinioniones in concordiam reducuntur 208	293
Imperatoris electores ex decreto Gregorii v. fuerunt constituti 24	64	Inuenit facili qd à pluribus qritur 213	3
Imperatori concessum est in homines sibi subiectos imperium temporale cumlatiue non autem priuatiue 164	201	Ioannes Hus damnatus & quare 177	218
Imperatorem in spiritualibus adèutes sunt multandi 178	219	Ioannis Husii sententia à Martino & à conciliis damnata 192	252 & 195
Imperatores conciliis interfuerunt, non ut præsidēs, sed ad libertatem concilii defendendam 171	209	Ioannes V uicleff inter alia damnatus fuit de hæresi in concilio Constantiensi, quia asserbat Syluestrum & Constantinum errasse dorando ecclesiam 91	25
Imperatores olim pōsifices eligebāt 175	214	Ioannes V uicleff dānatus in cōcilio Constantiensi, ex eo qd asserbat qd decretales epistolæ erāt apocriphe & seducebāt à fide Christi & stultii erant stndentes eis 25	173
Imperium ab ecclesia dependet, & ita de necessitate salutis credi oportet 89	16	Ioannis de Tur. cre. opinio de cōcilio Constantiensi 189	246
In causis agendis quid principaliter spectandum 235	48	Ioanni xxiii. in synodo Constantiensi obiectū fuit pecunia electū fuisse 205	285
Indefinita equipollētūniversalibus 73	183	Ioc causa loqui non licet in contemptum ecclesiæ 245	66
Inferius, vide infra in ver. nullum inferius.		Index datur ecclesiæ prout merita nostra designant 68	200
Insimā lege diuina per media ad suprema reducantur 81	13	Index in cā ppria nemo eē debet 238	53
Inordinatū quid in ecclesia reperiri non potest 8	11	Indices in causa propria esse possunt, qui suprema iurisdictione funguntur 238	53
Inferiores indicare nō pnt maiores 46	113	Indicantes plurimum ex canonibus moneri debent 239	55
Ingenium accutur longiore lectione, & studio pertinaci 2	5	Indicare alios signū maximū ē supmæ potātis indicari verō inferioris 31	74
Innocentius papa contra Archaium imperatorem excoicationis suam protulit 27	67	Indicare nisi tota lege perspecta inciuile est 172	211
Instrumentū vim & nomen non habet cui de sunt iuris solennitates 5	20	Indicari à nemine pōt, q recte agit 39	102
Intellectus ad c. nemo, c. nemo. ix. q. iii. 33.	83. 39.	Indiciū aliqñ pro discretionē sumit 48	120
Intellectus et declaratio ad §. hinc etiā xvii. distinet. 42	107	Indiciū sanius existimatur quod plurimorum sententiis comprobatur 213	2
Intellectus ad c. nunc autem xxi distinet. 44		Iulius primus paulo post synodum Nicenam pontificatū adeptus fuit 160	193
Intellectus ad c. nos si cōpetetier ii. quest. vii. 48	120	Iurisdicctio & potestas data Petro est suprema in ecclesia vniuersali 12	36
Intellectus ad c. si papa xl. dist. 69.	170 & 171	Iurisdicctio cessat cessante causa iurisdictionis 180	223
Intellectus ad c. gl. in c. si papa xl. dist. 80.	206	Cætēra vide supra in verbo aliud.	
Intellectus ad c. legimus. xciii. dist. 135	147	Ius dicere quis dicitur licet quandoque iniuste agat 39	102
Intellectus ad c. a recta xxiii. q. i. 150	172	Ius idem ubi est, eadem ratio 73	186
Intellectus & declaratio ad c. ecce ix. distine. 229.	39 cum multis seq.	Iuris utriusque ea pars est præstantior, quæ ius publicum respicit 1	2
Intellectus, qui posset à sapiente redargui est reiiciendus 196	263	Iuris pontificii & ciuilis disciplina excogitata est ad verum publicarum constitutionē & ciuilem societatem retinendam ibid.	
Interpretatio iuri conformis cæteris præferenda 207	290		

L	Maiores inferiores parere debent 8 11
LABOR ille laudatur, qui in re difficili sumitur 1	alorum hominum mores sacramenta non pol- lunt, ut minus sancta sint 66 162
Laici sunt sacerdotibus inferiores 35 94	Marfilini de Padua dānatus & q̄ 177. 218
Laici spūalia praestare non possunt 217 12	Materie graues illotis manibus & sine praesatio ne non sunt attingende 8 7
Lateranense conciliū decreuit, reliquias sanctorū q̄ nouiter inueniuntur non esse prius venerandas q̄ a Ro. pont. fuerint approbate 240 57	Maximi egregium responsum factum Theodosio Caesare episcopo querenti quō in Christo dūc naturae, & due opationes poni debeat 23. 62
Legati Ro. pont. iuxta diffinitionem Niceni concilii solent in conciliis praesidere 160 193	Media ex praecedentibus & sequentibus verbis declantur 13 38
Legitim⁹ & illegitim⁹ q̄s simul esse neq̄ 32. 76	Medicus bonus ac fidelis nunquam egrotantibus deest, donec sup̄ est aliqua spes salutis 22. 21
Leo pontifex de grauib⁹ criminibus infamatus se concilio sponte purgauit, hāc tamen aliis pō tificibus formam non praescribendo 51 124	Medico non opus, est beneuolentibus 221 20
Leonis epistolae receptae fuerunt a v. concilio Con stantinopolitano 16 48	Membra scandalum afferentia praecidenda sunt 65 159
Legislator actum repugnantem in vno subiecto facere non potest 41 105	Membra non licere discedere a capite, sed sequi ipsum debere 114 87
Lex diuinitatis est 8 13	Mens dissonantis semper est attendenda 209. 294
Lex est quicquid in ratione consistit 62 154	Mileniāna Synodus nouae heresis decisionem ad Innocentiū detulit, ut ipse pronuntiaret quid tenendum foret 93 32
Lex sic interpretanda, ut difficultatem non pa tiantur 70 174	Milenitanum conciliū auctoritate papae fuit col lectum 167 206
Lex ita exponenda, ut a sapiente reprehendi non possit 70. 175 & 228. 35	Minimē sunt mutanda quae certam interpretatio nem habuerunt 25 65
Lex ab exemplis non coangustatur 73 184	Minor in maiore praeterea hōe nō debet 117. 95
Legis condende potestatem habens, nil statuere potest contra concedentis statuta 117 95	Mores non debent accusare maiores 75 190
Legē querere, quando naturalis ratio est in prō prietatis & intellectus imbecillitatem est ar guere 118 99	Mos fidelissimae vetustatis seruandus est 25 66
Leges humane ab ordine commendantur 8 15	Mos populi Dei, & insituta maiorum pro lege seruantur in rebus, de quibus nil certi diuina statuit scriptura 243 63
Leges vniu diuino sunt & per ora principum promulgantur 31 73	Mores & vitam corrumpere deterius est quā substantiā diripere 40. 103 & 76 196
Leges, quibus cautū est, conciliū plenissimā ha bere potestatem, quomodo intelligantur 154. 175	Mores diuturni pro lege custodiuntur 185. 234
Leges a legibus interpretari debent 210 298	Moyse ardua tāti negotia decidebat, minora ne nimium grauarietur, aliis committeba 16. 8
Libertus. Vide supra in verbo Filio.	Mulier heretica nullum privilegium in auctō bet, & si veram amplectitur fidem suis mune ribus & privilegii perfruitur 59 147
Limitata cā limitatiū producit effectū 180 223	Multitudo imperans mala 9 18
Limites, ubi non praesiguntur a lege nec a nobis praesigi debent 129 134	Multitudo ubi ē, ibi nihil honestū esse pōt 9. 21
Ludovicus Romanus hostis acerrimus pontificie potestatis 34 36	Mulierum sententia nō semper praefertur vnius opinioni 133 143
Ludo. Rom. grauiterravit in intellectu c. nos si incompetenter. §. item Symachus ii. q. vii. sed per autorem declaratur 44 112	
M	N
MAIORA facit vitia peccatorum sublimi tas peccantium 201 276	NATURA appetit principia singularia, 9 22
Maiores ab inferioribus iudicari nō pōt 36. 113	Nauicula Petri fluctuare potest, submergi autē non potest 80 205
Maiores in prioribus locis poni consueverunt, 168 207	Nauis in qua est Petrus turbari non potest, quia est ecclesiae firmamentum 119 106

Necessitas nulla maior dari potest, quam fideles papa carere 99	49	Ordo in omnibus esse debet 8	10
Negligens onus quoddam pacto seu a lege restrictus est ad non negligendum ita peccat ac si com- mitteret 72	181	Ordo in graduum distinctione consistit 8	12
Negligentia quandoq; dolo comparatur 71. 177		Ordo in omnibus commendatur 8	15
Negligentia peccatum in prelato grauissimum ibid.		Ordo nisi unaquaq; vniuersitatem regeret, omnis disceptatio sine exitu futura esset 9	22
Negligentia committere paria indicatur in epi- scopis 72	182	Ordinem ab humanis actibus tollens, est hominem ratione privare 8	15
Negotium fidei precipue pontifici maximo sup- positum est 102	59	Ordinis ciuitates post peruersum Arrii dogma, a summa felicitate ceciderunt 218	14
Negotium fidei distat a negotio reformationis ec- clesiae in capite & in membris 193	253	Osus episcopus Cordubensis una cum Vincentio & Victore vices agens Syluestri Romani po- ntificis, concilio praesuit 165	202
Negotium in quo deponendo pont. ob aliam cau- sam, q; ob verae heresis crimen agitur, non est proprie negotium fidei, nisi forte ad id. & Em qd, & p quada coequentia traheret 193. 254		Orias qui sacerdotum officia sibi vindicare nite- batur, fuit lepra percussus 217	13
Negotia humana sui natura mutari solet 25. 65		P	
Negotia maximi ponderis an a su. pont. decidi pos- sint sine concilii consensu 84. 2. & 86.	7	PANNONIA regio post heresi Ioa. Hus & Hier a Praga, infelicitur corruit 219. 15	
Negotia quaecumq; diffiniri possunt in conciliis, qui- bus papa plenam exhibet potestatem 182. 226		Pannuti dissuasit Nicena synodus no constituit, q; psbyteri cum suis uxoribus non dormiret 117. 98	
Nicenum concilium statuit non posse sine papa synodos conuocari 165	202	Papa pecunia electus de sede eius potest 4. 6. & 205	284
Nicenum concilium q; fuerit autoritate summi pont. congregatum, 165. 202. 166. 203. 204		papa minus legitime electus, vel assumptus no de- bet papa appellari 5	15
Nicenum concilii decretum de conuocandis concilii- is 160	191	papa canonice electus, e Deus in terris, alias De- mon inferni, non calorum clauis gerens, sed in- ferni 6. 22 & 205	286
Nisi, distinctio, quam habet naturam 69	172	papa crimosus an per concilium possit indicari 7. 2 & 4 cum seq.	
Non esse & non apparere paria sunt 4. 13. & 83	214	papa supremus est omnium index in terris, caput militatis ecclesiae, & a nemine in hoc seculo in- dicari potest & sic nec a concilio 7. 2. 4. 31. 73	
Nullum inferius stantibus terminis discretius participat id quod superius est 128	130	papa est omnium praesul, cuius sedi episcoporum iudicia & summorum sine negotiorum patrum decreta reformare sententiam 21	57
Numerus pluralis i uno verificari solet 227. 33		papa aliorum e index & nemo illum indicat 33	81
O		papa quando indicari potest, intelligitur a concilii- lio 33. 34 & 70	173
OFFICIUM optimi pastoris quale esse de- bet 201	277	papa q; se concilio aliqui subiecerit, non fuit ut se imperio concilii subiaceret, sed ut quada hanc	
Omnia cum ordine fieri oportet 8	10	stare suae vitae rationem redderet 36	114
Omnia de necessitate salutis Romano pontifici sub- iunt 87	10	papa haereticus definit esse papa 7	6
Omnia nostra facimus quibus auctoritatem impar- timur 110	75	papa haereticus minor est quolibet fidei 33. 82	
Opinio Auctoris contra glo. in c. si papa xl distin-		papa haereticus non est papa, & indicari potest 53.	130 & 131
60	151	papa haereticus inter alios pontifices non com- moratur 53	131
Opiniones plures cum recitantur a glossis vltima praevalet 76	194	papa haereticus si resipiscat ante q; suia de eo pro- feratur deponendus non est 53	132
Oportet, verbum est necessitatis 85	5	papa de heresi accusatus quid agere debeat, ne contra eum procedatur 55	136
Opus praesens tripartitum 6	1		
Orbis maior est urbe 133	141		
Ordo ubi non est ibi confusus & diniso, & sic instruendo 8			

I N D E X.

ret, dempro hæresis crimine, & ei à nobis pa-	201	118	pontificis iussus notorie erroneus an sit implendus	100
rendum est, 69				
pontifex non legitimus electus pontifex appellari	214		pontificis sententia præferitur sententiis omnium	131
non meretur, nec pontificia subnititur autori-			episcoporum nisi contra fide loquatur	138
tate 83			pontificis summi elegantes laudes	70
pont. in hæresim lapsus, & in praua opinione pse-			pontifici Deus iura terreni cælestisq; imperii co-	
ueras inter pontifices non connumeratur ibid.			misit 48	119
pontifex q̃ manifestissime peccas excepto crimine hæ-			pontifici cõuenit errâtes in fide corrigere	92
resis ab ullo mortalium indicari nõ potest ibid.			pontifici præcipienti, quæ scandalum afferunt, et	
pontifex eadem auctoritate fungitur, quam Moy-			quæ sine dedecore ecclesiæ recipi non possunt	
ses habebat 86	7		parendum non esse 118	101
pontifex solus sine adiutoribus ardua expedire			pontifici non debet per indirectum licere, quod ei	
potest 87	9		directo prohibetur 129	132
pontifex habet totam monarchiam spiritualement,			pontifices, qui conciliis se summiserunt ex perfe-	
& eius potestas absoluta est ab omni regula			ctione modestiæ id fecerunt 37	117
coarctantæ 88. 12 & 125	122		pontifices laudandi, qui seipso purgare volue-	
pontifex vniuſque gladii habet præteritatem 89. 16			runt 48	118
pont. superior est concilii constitutionibus 109. 74			pontifices eligeantur ab imperatore 175. 214	
pont. errare nõ existimatur 123. 119. 119. 104			Pontificia potestas nec distinguenda nec restrin-	
pontifex per congregationem concilii sponte ab eo			genda est 124	121
factam non prohibetur solus emergentes fidei			pontificia potestas ob summam ipsius pontificis	
questiones decidere 124	120		in negotiis vrgentibus negligentiam ad concis-	
pontifex in casibus in quibus pro libito suo syno-			lium recidit 156	184
dus congregatur absolutam potestatem habet,			pontificie potestatis amplitudo nullam distinctio-	
126	125		nem admittit 63	156
pontifex non potest sibi pares nec superiores con-			pontificie potestatis amplitudo licet tolli vel mi-	
stitui, 128	130		nui non possit an tamen à patribus in concilio	
pontifex princeps est sacerdotum & ad eum per-			congregatis illius executio ita restringi possit,	
tinet quid unusquisque facere debet & osten-			ut neque ad actum deduci, nisi ut per ipsos pa-	
dere 132	140		tres fuerit ordinatum 100. 51 cum multis seq.	
pontifex vniuſque fons iustitiæ nuncupatur 135. 146			pontificie potestati nemo detrachere potest 186	
pontifex sine aliis omnia potest, alii sine ipso ni-			237 & 191	249
hil possunt 136	149		pontificie potestati vniuersalis ecclesia est subie-	
pontifex caput est ecclesiæ 138	152		cta, ut etiam ex Florentino concilio est decla-	
pontifex non obediens decretis conciliorum an pu-			ratum 226	28
niri possit 102	278		Populus gubernatore carens corrumpitur 91	28
pontifex summus etiam supra concilium habet su-			populus docendus est non autem sequendus,	
premam potestatem, cui nulla par in terris es-			133	2
se potest 211	300		populi consensus valet in re dubia ad certitudi-	
pont. solus an ecclesiæ negotia cuiuscunque gene-			nem 25	66
ris expedire possit 212	1 cum seq.		Posse malum non dicitur posse 118	101
pontifex in discrimine constitutus obligatus est à			Possessor legitimus habetur, donec contra-	
principibus auxilium petere 216	9		rium appareat, qui est in quasi possessione,	
pontifex legem condere non potest, quia clerici se			199	272
cularium iudicio subiiciantur 237	51		Potestas data Petro, ad quæ extendatur,	
pontifex causas ad ecclesiam spectantes indicat,			12	36
238	54		potestas data per Christum ceteris Apostolis	
pontificis est in arduis imperare & eius imperio			respicit tantummodo forum panætiale 12. 37	
parendum est 86	8		potestas à Christo concessa Petro et omnibus eius suc-	
pontificis Rom solus est reprehendere corrigere,			cessoribus intelligitur concessa 15	45
statuere, disponere, soluere, & ligare, 92. 28			potestas Apostolis tradita à Petro, quasi ex fon-	

se defluxit 18	56	217. 11 & 220	16
potestas omnis a Deo est 36	95	principes seculares in spiritualibus manus iniice	
potestas est de genere bonorum 118	101	re non debent 217 12 & 236	50
potestas nulla extenditur ad ea, quæ euidenter mala sunt	ibidem	principes, qui debitum honorem summo pontifici non exhibent grauissimas penas incurrunt, qui vero ecclesie suscipiunt defensionem præmia consequi debent 267	13
potestas, quam exercet ecclesia unde originem sumpsit 145	162	Principatus debet in ecclesia Dei constitui, cui omnes parent 10	28
potestati pontificis resistens Deo resistit 36	95	principatum pluralitas mala est 101	55
potestatem restringere eius est, cuius est ampliare 50	122	Principiorum natura singula amat 9	22
potestatem transferendi episcopos dñs soli Petro vicario suo & per ipsum successoribus concessit, 18	56	Præiudicium suo an quis renuntiare possit, 49	
Potior cā prohibētis est in re communi 82	211	121	
Præcedentia sequentia declarant 43	110	privilegia & dignitates tam urbis, quam ecclesie remissive 31	73
Prælati bona ecclesie sine capituli cōsensu alienare non potest 57	140	privilegia apostolicæ sedis non possunt minui, in fringi, nec commutari, 51	123
prælatus nō solus pñones ab emphyteuta recipiendo caducitate remittere intelligitur, ibid.		Probatio perfecta illa est, cui index credere cogitur 235	49
prælatus negligens deponendus est 71	178	Procedendum quomodo sit contra schismaticos et hæreticos 216	10
Præiudicium siquid alteri affert ab humana cōcessione abhorret 17	49	Proditor veritatis dicitur non solum qui mendacium dicit, sed qui veritatem tacet 72	180
Præsentis quomodo possunt causas universitatis tractare absensibus aliis 184	231	Promissio facta Petro per Christum fuit cūm de fide agerent inter se 12	34
Præsumptio tantum in casu dubio locum habet, 123	118	promissio potestatis facta Petro concluditur tribus pariculis, scilicet & super hanc: & tibi dabo: & quodcunque &c. 12	26
præsumptio sola probat in iis, quæ sunt cōsona veritati 167	206	Provisus dictio, quam vim habeat 110	78
Primates mundi Romano pontifici tanq̃ Christo obediunt 92	28	Pronicie quæ redarguuntur ab Autore, ex quo non verite sunt indicare concilia spreto pontifice 217	13
Princeps unus est constituendus 9	18	Publica versatur utilitas ne reipublica per unū consulatur 9	19
princeps unus in animalibus 9	22		
princeps unus est in ecclesia Dei, quia illa schisma non patitur 10	27		
princeps datur populo, ut eius merita deposcunt 68 ^{2c}	200		
princeps sua facit omnia in quibus suam impartitur auctoritatem 110	75		
principis voluntas talis esse præsumitur qualis esse debet 134	145		
principes seculares in cōciliis convenire non possunt sed soli Antistites 179	219		
principes seculares filii sunt ecclesie & non præfules & in iis, quæ ad religionem spectant discere potius quam docere debent & multo minus præcipere 178	220		
principes, cum eorū officium in ecclesia defendēda consistit tenentur armata manu hæreticos in corrigibiles expellere 215	8		
principes periculis antem ecclesiam non debent destituere, nec manus adiutrices impie abstinere			

Q

QUALITAS adiuncta verbo secundum
 Tempus verbi est intelligenda 15 135
 Quanto quilibet melioribus præest, tanto magis ipse & honestior est 139 156
 Que procedunt ex labiis meis non sient irrita, 17 50
 Que religioni spectant coram laicis non sunt per tractanda 177 218
 Questio schismatis de papatu indicari potest a concilio 4 10
 Questio schismatis iudicata fuit per concilium Constantiense 4 11
 Questio fidei an per solum papam terminari possit, quando concilium super hoc est coactum prohibita voluntatis summi pontificis, 124 120

I N D E X.

iterum, eligi debeat 56.	137	cum seq.	potestati 126	127
papa verè hereticus dicitur, si errat in fide 74.	189	papa an teneatur ea servare, quæ dñi Card. esset		
papa p solo crìe heresis accusari potest 77.	198	inanis facere, cõclani cardinaliis 127.	128	
papa contra dogmata fidei loquens hereticus est		papa nō potest cõfortes sibi eligere 128.	130	
125		124 papa summus est, maximus aliorū caput, & prin-		
papa quocumq; peccans nō cadit à potestatis potestate		ceps 130	135	
excepto crimine heresis 62	155	papa in spūalib⁹ ē oīa et super omnia 130.	136	
papa oīs dignitatis thesaurum habet 63	157	papa qñ dicitur loqui contra fidem 131	139	
papa culmen est episcoporum, & aliorum quos in		papa non censetur errare in fide 133	144	
tellectus concipere potest 63	157	papa nomen capitis in ecclesia non meretur, nisi		
papa contrariis moribus Petro vivens, nō desinit		inquantum est Christi visibile instrumentum		
esse verus pontifex 68	168	& ipse vices gerit in terris 138	153	
papa est Christi Domini 68	169	papa tunc tantum errat, cum contra euangelia		
papa ex causa statueret potestē contra universale		loquitur, aut Apostolorum, & sanctorum pa-		
statum ecclesiæ 75	192	trum decisiones 149	168	
papa ligandi potestate caret, quando eam pro vo-		papa nisi notorie errat, in dubio errare non cen-		
luptatibus suis exercet 76	193	setur 150	170	
papa scandalum afferens, papatus renuntiare nō		papa vs. verus papa errare nō potest 150	171	
cogitur, nec de sede eiici potest 77	197	papa in cõcilio corruscat ut sol inter sidera 154		
papa an possit dignitati suæ renuntiare 77.	198	175		
papa plenitudinem potestatis habet 88	14	papa est supra universalem ecclesiā 157	186	
papa potest citare quemcumque in quocumque lo-		papa an parere teneatur decretis Constantiensis		
co existentem 89	18	concilii 158. 187 & 195. 259 cū mul. seq.		
papa omnia potest, dummodo contra fidem nō sen-		papa succedit vacante aliquo principatu secula-		
tiat 89	19	ri 164	201	
papa vices Christi gerit, cuius est terra & pleni-		papa vacante imperio succedit	ibid.	
tudo eius, & cui data est omnis potestas in cõ-		papa in certis casibus concilio parere tenetur,		
lo & in terra 91	23	192	252	
papa causam fidei terminare debet 92	27	papa in quibus casibus puniri potest 204	282	
papa non tenetur congregare concilium, etiam in		papa q. sit super concilio, in Florentino cõcilio est		
iis que ad fidem perimēt 106	67	diffinitum 225	26	
papa supra oīa concilia potestatis habet 113.	83	papa successores est B. Petri Apostolorū p̄cipis,		
papa solus an in casu fidei, & in casu in quo de		& ver⁹ Christi vicarius, totiusq; ecclesiæ ca-		
universalis ecclesiæ statu agitur, disponere		put, ac oīum p̄r & doctor 225. 27. 228. 28		
possit 113	84	papa potest in feudum concedere ea que ad suū		
papa potest immutare formam sacramentorum		apostolatum pertinent, & quasq; ali-		
ab apostolis traditam, & papa mortuo id con-		rium omnium ecclesiarum 233	45	
cilium facere potest 114. 85 & 121.	113	papa fidei est fundamentum 250	70	
papa an superior concilio sit, ubi de universæ ec-		pape an concilii sit maior potestas, est questio à		
clesiæ statu agitur 114	86	plerisque disputata 2	4	
papa contra divinas traditiones statueret non po-		pape electio metenclōsa vel symoniaca à concilio		
test 116	94	iudicatur 4	12	
papa potest ea tollere quæ à conciliis statuta sūt,		pape electio vel assumptio dubia iudicatur à cõ-		
& ne à p̄bīs decidatur facere pōt 120.	109	cilio, quo casu factum eligentium consideratur		
papa dānari nō pōt nisi p̄ heresi vera, et de qua		non persona pape 4	13	
non sit dubiū quin sit heresis 123	119	pape quantæ olim fuerit potestas apud synodum		
papa pontificiam potestatem diminueret non po-		Aegyptiorum episcoporum 21	57	
test, neque obligare se, ne possit ea, que ponti-		pape causa soli Deo supposita est 38	101	
ficiæ potestati tradita sunt 126	126	pape potestas à Deo est 50	122	
papa non potest se in iuramento vel voto astringere		pape omnis p̄s bona est, q. à Deo est 66	163	
ut ea non possit que Deus tribuit pontificiæ		pape suā an preferatur patri opinionibus idem		

I N D E X.

cidēdis ecclesię qñibus	120	108.131.138	Petrus ad urbē à Christo deducitur, velut dux	
pape laudes apud vi. concilium Constantinopoli			& magister militia suę scientem Domini pre	
tanum	130	135	lia regere, & virtutum castra tutari	71. 29
pape sententię standum est	150	171	Petrus accepit à Deo iura celestis & terreni im	
pape iudicium etiam in dubia fidei quęstione, p			perii	88 11
fertur patrum sententię	155	177	Petrus Ananiam & Saphiram summa autori	
pape potestas etiam ipsi reservata, potest tempo			tate damnanit	97 41
re schismatis ab ordinariis exerceri	156.182		Petrus ē ecclesię firmamētū	105.65.119.106
pape potestatem denegans se in inferiora demer			Petrus accipiendo potestatem à Deo, an totam	
gat	18	56	ecclesiā & successores significauit	143.161
pape est terminare hereticorum nouas opinio			& 145.162 & 146	163
nes, & nondum reprobatus	214	6	Petrus fuit primus Apostolorum & ab eo pri	
pape successores in his quę fidei sunt astringen			matum capit	147 164
tur	191	249	Petrus Apostolatus sui principatum successori	
pape tota monarchia spūlis tradita est,	63.157		bus suis reliquit quemadmodum ut ipsi à Sal	
pape clauibus expresse abutenti parendum non			natore nostro fuit concessum	18 56
est	75	191	Petri potestas amplissima & nullis clausa termi	
pape pmet hortari, cōpescere, & punire	90.21		nīs	17 54
pape tota ecclesia parere debet	159	189	Petro maior quā ceteris Apostolis est data po	
papam caput esse totius ecclesię, in concilio Florē			testas	12 32
tino solenniter fuit definitum	143	160	Petro solo à Christo concessa fuit potestas pasce	
papalis potestas est à Petro	11	31	dioues suas	13 40
Par in parem, & multo minus inferior, in supe			Petro ob eius delictum pontificia potestas nō fuit	
riorem non habet imperium	7.5 & 32	78	adempta	81 208
par parem cogere non potest	176	217	Petro oīum iudicēdorū pias tributa ē	125 123
Parere verbum, quid significet	206	289	Plenitudini nihil est addēdū	91.26 & 218.36
Paria sūt, aliquid nō esse, & nō apparere	4.13		Plenum & liberum paria sunt	228 37
Paria sunt, aliquid non facere, vel minus legiti			Plura ubiq; ab eodē verbo regūt, ea oīa unā	
me facere	5	20	eādēque interpretationē admittunt	210.297
paria sunt prodesse non velle, & nocere deside			Plures de pōtificatu contententes à concilio iudi	
rare	72	180	cari possunt	4 10
Pascere, regere, & regnare dissimilia sūt	14 42		Pane pro heresi imposte, exequi non possunt, ni	
Pastor ouium vnus esse debet	19	18	si pcedat sententia	56 138
Patres cōciliū se hñt ad papā ut cōsultores, nō āi			Pontifex certus esse debet, ad hoc ut maiorem au	
iurisdictionē habētes	100.50 & 213 nu. 15		toritatem habeat,	4 9
pa ² n omnium vniūnis consensus an requira			pontifex solus super omnes fideles supremam iu	
tur in deponendo summo pontifice	82 209		risdictionem habet	15 44
Paulus fidei hostis accerrimus, postea ad eam de			pontifex Romanus qualiter à Cōstantino, & aliis	
fendendam accensus & animatus, vas electio			extollatur	22 61
nis merito appellatur	29	70	pontifex rationem innocentie suę Deo tantū est	
Paulus restitit in faciem Petri non ambulantis			redditurus	3 4 91
in viam euangelii	117	96	pontifex summus vices Christi gerit	36 96
Peccatū est omne quod non est ex fide	123. 118		pontifex id psumitur facere velle, quod de iu	
Pelagius ii. pcepit irrita esse omnia quę in sy			re concessum est fieri	37 115
nodo Neapolitana, sine ipso congregata gesta			pontifex papatui renūciare potest	49 121
erūt	161	195	pontifex subiuciendo se concilio, iniuriam pontifi	
Petrus sine Apostolis accepit potestatem à Deo,			cie dignitati faceret	ibidem
non illi sine Petro	17	51	pontifex hereticus desinit esse pontifex	52 127
Petrus solus & non alius fuit pastor constitutus			pontifex in crimine notorio peccans, an iudicari	
	17	53	possit	60.151 & 152 cum sequenti.
Petrus Romam moram traxit	28	68	pontifex summus tollerandus est quamuis pecca	

Quæstiones fidei qualescunque sunt non decisæ, ad Petri sedem suam referende 109	73	si tertio præiudicium afferetur 58	143
Quæstiones difficiles iuris eleganti lingua pertra- ctare non possunt 2	6	Restitutus ad ea omnia quæ occasione criminis didit, restitutus censetur 58	145
Quæstionibus arduis quis debet se exercere 1.3	153	Rei non sunt in dubio, dimittendi 123	119
Qui ab eadem ratione gubernantur, ita sub lege complectuntur, sicut species sub genere con- tinentur 61	153	Rex Fraciæ Christianissimus & reus subditi sub sunt Ro. pontifici 330.40 & 234.	46
Qui dicit oia nihil excipit 87. 10 & 209. 296	296	Regis cor in manu Dei est 81	207
Quod de scripturis non habet veritatem, eade fa- cilitate contemnitur, quia probatur 98	49	Reges olim pastores nuncupabantur 15.	43
Quod à pluribus queritur facilius invenitur, 213	3	Roma ita antecellit, ut illi dici possit, æternitatis imperii esse diuinitus datam 30	72
Quoquomodo dictio, quam significationem habet 221	19	Roma urbs æterna appellata	ibid.
		Romana sancta ecclesia semper immaculata per- mansit 69	204
		Romana ecclesia noie Petri fuit cōsecrata 88. 14	14
		Romane ecclesiæ nomine, de potestate summi pon- tificis intelligitur 88.	13
		Romana sedes similis est auro puro, quia quanto magis exagitur, tanto magis sit illustris, 194	258
		Romane sedis iudiciū infallibile ē, iis, q̄ ad fidē ptinet, & ceteris oibus est p̄feredū 133. 144	44
		Romane sedis privilegia qui ledere audet, in hæ- resim labitur 166	203
		Romane sedi est recurrendum pro confutandis hereticorum nouis opinionibus & erroribus nondum reprobatis 215	7
		Romanum episcopum omnibus præesse, & à ne- mine posse iudicari, ab omnibus & per omnia tempora est receptum 11	30
		Romanus pont. primus omnium præest ex concilii Constantinopolitani constitutione 22	58
		Romanus pont. ex sanctione concilii Florentini te- net principatum in vniuersum orbem terra- rum 24	63
		Romanus pontifex tenetur rempublicam Chri- stianam compellere, ad bene beatæ q̄, vinen- dum 90	20
		Romanus pontifex à Petro potestatis ampli- tudinem accepit 143	161
		Romani præsulibus principatus sublato, multa cor- ruerunt 24	64
		Romano pontifici in Sardicensi concilio plurimū honoris delatum est 166	205
		Romano pontifici summitas attributa fuit in sy- nodo Chalcedonenſi 171	209
		Romani pontifices, reges & imperatores pro ini- quitatibus eorum, dignitatibus spoliati sunt, & de sedibus ieiecerunt 27	67
		Romanorum præsulum constitutiones & epistole custodiri debent, iuxta iiii. concilii Toleſiani de- cretum 22	61
RAPHÆEL Fulgosius interfuit concilio Constantiensi 205	285		
Rapta an raptori in vinculo matrimonii conium- gi possit 117	97		
Ratio est optima legis interpret 61	152		
Ratio ita se habet ad legem, sicut anima ad cor- pus 61	153		
Ratio animum iudicantis mouere debet, ac si re- scripta adduceretur 118	99		
Rationes due ubi sunt, sufficit una sublata alte- ram superare 43	108		
Recedendum non est à propria verborum signifi- catione, nisi ubi de contraria mente dispoſen- tis constat 193	254		
Reſte agens à nemine iudicari potest 39	102		
Reformare verbum, quid significet 200	274		
Regula c si clericus, de foro competen. declaratur 150	60		
Religio. vide supra in ver. Quæ			
Remisso caducitatis ob canonem non solum ab emphyteuta prælato prohibita non censetur, 57	140		
Repugnancia simul stare non possunt 31. 74 & 41. 105 & 49. 121 & 100	53		
Res alienata dici non potest, cum fuit alienata cum pacto redimendi, & fuit redempta 131	138		
Res facilius renascitur quàm de nouo nascatur, 135	146		
Res ecclesiasticæ sine summo pontifice regulari non possunt 162	198		
Res publica ut per vnum consulatur est publice utilitatis 9	20		
Resistunt per sententiā iudicis, ad ea omnia quæ prius sua erant restitutus intelligitur, etiam			

I N D E X.

Superior & inferior q's eē neq' 72 77.49. 121	superflua & inania 227	31
Superiorem ab inferiori indicari mōstruosum est 32 78 & 36.113 & 49. 121	Verba procedentia à labiis Christi non sicut irri- 12 17	50
Superioritas ab ordine subscriptionis conuicitur, 169	Verba promissiōis factæ Petro p̄ Christū 12.34	34
Synodus an Symachum pontificem accusatum in- dicauerit 42 107	Verba Symon Ioannis diligit me plus his, Pasce oues meas quid importent 13. 40 cum sequē.	40
Synodus ii. Romana Iulio i. p̄sidente habita fuit 166 205	Verba quodcumque ligaueris in Petro, quid indi- cent 87	10
T		
TANTUM dictio, quid significet 34 91	Verba dic ecclesie &c. & verba quæcumque li- gaueris &c. solum ad conscientie forum, & ad ferendæ excommunicationis sententia auto- ritatem pertinent, & sunt distributiue intel- ligenda 96	38
Testator fecisse p̄sumitur illud, quod ab eius testamento executoribus factū est 172. 211	Verba quorumcumque remiseritis &c. de foro cō- scientie & potestatis singulis Apostolis tra- dita intelliguntur 97	43
Testis iudex nemo esse potest 37 99	Verba ubi fuerint duo vel tres congregati, &c. quomodo intelligantur 98	45
Testis veritatem tacens falsi criminis reus effi- citur 72 181	Verba qui maior est vestrum sit minister, quid importent 137	151
Testium autoritas multum prodest, ad faciendā fidem 247 68	Verba Christi ad Petrum & tibi dabo &c. quid indicent 142	158
Theologi intelliguntur Apostoli verbum Dei dis- seminantes 18 56	Verba absoluius & liberamus, serē semper in absoluendis reis proferri solent 43	109
Thesaurus oīs dignitatis in papa est 63 157	Verborum proprium significatum est sequendum 217	34
Tridentinū cōcilium. vide supra in ver. conciliū.	Veritas à quocunque proferatur tenenda & ve- neranda est 108	70
V		
VERBUM plenum, & verbum liberū, pa- rem vim habent 278 37	Veritas à quocunque dicatur à Spiritu sancto est ibidem	
Verba secundum subiectam materiam sunt intel- ligenda 12.33 & 199 271	Veritas à quocunque inueniatur, tenenda est, 155	178
Verba vniuersalia prolata in materia particu- lari & limitata, ad illā restringuntur 13.39	Veritas per ampliores homines reuelatur 213.3	43
Verba vno contextu prolata non sunt in quo- cumque casu pariformiter exponenda, sed ea varios, pro diuersitate rationis admittunt in- tellectus 35 93	Veritas in ministris Dei cōmendatur 231	43
Verba geminata multum operantur 44 111	Veritatem occultans & mendacium proferens à pari indicantur 72	179
Verba vulgi imperiti in summum pontificem, 118 102	Veritatem proditi, non solum qui pro ver- daciū loquitur, sed etiam qui veritatem ta- cet 72	180
Verba de ex re sunt interpretanda. quæ non secū- cundum quid sed purē & simpliciter est talis 255 193	Via tutior in dubio est eligenda 83	213
Verba quæ ad dubium & incertum referri pos- sunt, non debent ad certum & indubitatum ex- tendi 198 267	Vigilantius à Hieronymo hereticus p̄batus suis propterea q̄ venerandas non esse martyrum reliquias affirmabat 244	64
Verba improprie accipiuntur, ne actus ad irri- tum deducatur 199 270	Violatores sacrorum canonum in Spiritum san- ctum peccant 245	66
Verba eadem in eadem cōstitutione prolata p̄nt diuersimodē intelligi 205. 187 & 206 289	Vnanimis consensus. De hoc habes supra in ver- bo Patrum.	
Verba quantuncunque generalia restringuntur, ne absurdum admittat intellectum 206. 288	Vnitas fidei & ecclesie unde habeatur 9	24
Verba constitutionis synodalis non p̄sumuntur	Vniuersalitas quomodo ī papa accipitur, 232 44 iunctis precedentibus & sequentibus.	
	Vniuersitas debet habere gradus distinctos pote	

I N D E X.

Statis & obedientie 8	13	iienda 196	262
Uniuersitas fidelium in duo genera hominum diuisa 33	83	Voluntas in voluntate hominis excutienda, plurimum inspicit solet, quid is facere consueuerit 166	204
Uniuersitas sine suo capite nihil statuere potest, 161	195	Voluntas in arduis poni solet, quamuis euentus nos fallat 1	2
Uniuersitas propria auctoritas ob magnam maioris & potentioris partis incuriam, aliis accrescit 156	181	Normacensis concilii patres dixerint, se preceptis apostolicæ sedis esse instituendos 240	56
Uniuersitatis iura ad unum solum deuoluuntur ob aliorum negligentiam 185	233	Z	
Uniuersitatis iura non licet paucioribus propria auctoritate exercere 186	235	ZABARELLA Cardinalis. vide supra in ver. Franciscus.	
Unum principem oportet esse in ecclesia Dei, penes quem omnis sit iurisdictio 11	29	Zacharias rex Francorum inutilem a regno deposuit, & Pipinum Caroli magni patrem in eius locum substituit 27	67
Verisimilia quæ non sunt, tanquam falsa sunt re		Zepherini papæ elegans dictum 70	190

F I N I S.

Errata notabiliora sic corrigito.

Pagina 2 post numerum 3 gitor lege igitur	Pag. 117. nu. 98. ubi solitæ, solæ
Pag. 2. nu. 3. igitur lege gloria	Pag. 128. post nu. 130. loquente, loquentis
Pag. 2. nu. 6. in fine deo autem lege Ideo autem	Pag. 137 supra nu. 150. sententiam confirmatur, sententia
Pag. 3. nu. 6. conticisset, conticescet	Pag. 155. post nu. 177. existimatur, existimantur.
Pag. 18. nu. 55. contra factam, coarctatam	Pag. 163. post nu. 200. ut pro, & pro
Pag. 23. nu. 61. cum inuitantes, eum inuitantes	Pag. 165. circa fin. & tot tex. & tot tit.
Pag. 23. Quid varo, Quid vero	Pag. 168. supra nu. 207. præfuisse, præfedisce
Pag. 29. post nu. 70. potissimum, potissimum	Pag. 171. hac pontificæ, hoc pontificæ
Pag. 30. circa si. suscepisse, suscepisse	Pag. 178. Theodosius Rex aliqui Theodoricus
Pag. 33. post nu. 83. dictum, dictum	Pag. 195. post nu. 259. cum alias, cum alia
Pag. 35. supra nu. 93. subicere, subiungere	Pag. 196. post nu. 261. dillicescere, delitescere
Pag. 67. post nu. 164. malis quoque, a malis quoque	Pag. 203. post nu. 280. ut patres, & patres
Pag. 102. post nu. 57. sic Deo, si a Deo	Pag. 231. nu. 42. ordine, in ordine. Ibidem post
Pag. 102. nu. 57. congregari possent, posse	Eucherius, lege Eleutherius.
Pag. 112. post nu. 81. ca. quarto, quanto	



DON SANCHO JOACHIN DE LA REGUERA, REGIDOR PER-
petuo de esta Ciudad de Valladolid, Secretario del Secreto del Santo Ofi-
cio de la Inquisicion, y de la Universidad Real de esta dicha Ciudad:
certifico, que Don Antonio Bernardo Gomez; Presbytero, Opositor
à Cathedras de ambos Derechos en esta dicha Universidad; en ella, y
otras partes tiene los Exercicios literarios siguientes.

AÑOS DE ARTES.

COnsta por certificacion de los Padres Lectores de Artes, y Theologia del
Convento de San Pablo, Orden de Predicadores de la Ciudad de Bur-
gos, como el referido estudiò los tres años de Artes en dicho Con-
vento, que dieron principio San Lucas de 723. su fecha de dicha cer-
tificacion 22. de Junio de 726.

Grados de Br. en Leyes, y Cánones.

Graduòse de Br. en la facultad de Leyes por la Universidad de Hirache en
25. de Junio del año pasado de 727. incorporado dicho grado en esta en seis de
Noviembre del año pasado de 730. Br. Cononista por esta Universidad en 19.
de Octubre de 735.

Grado de Lic. en Cánones por Avila.

Graduòse de Lic. en Canones por la Universidad de Santo Thomàs de Avila
en 25. de Agosto del año pasado de 737. en que salió aprobado.

Lecciones de Extraordinario.

Asimismo tiene probado aver leído en leccion de Extraordinario en esta di-
cha Universidad en el curso de 732. en 733. en el lib. 4. de la Instit. hasta el tit.
13. de *Exceptionibus*, desde nueve de Enero, hasta acabar el curso.

Exercicios en el Gymnasio Civil, y Canonico de esta Universidad.

Consta por certificacion de Don Bernardo Velarde, Secretario del Gymnasio Civil, y Canonico de esta Universidad, que el referido Don Antonio Bernardo Gomez, tiene hechos en el los exercicios literarios siguientes.

Que en diez de Noviembre de 742. defendió por una hora de leccion, con puntos de ocho dias el capit. 8. *Maiores de Prebendis, & Dignitatibus.*

Que en doze de Diciembre de dicho año defendió con el mismo termino de ocho dias el capit. 4. *Episcopus* del mismo titulo.

Que fue eligido por Gymnasiarca en dicho año pasado de 742. y como tal exerció en el con asistencia continuada, y aver arguido, y replicado en dicho Gymnasio, siempre que se le ha ofrecido; su fecha de dicha certificacion nueve de Abril de 743.

Passantia.

Consta por certificacion de Don Manuel Patiño, Abogado de la Real Chancilleria de esta Ciudad, que el referido Don Antonio Bernardo Gomez, ha asistido a su Estudio, y Passantia, haciendo los exercicios literarios, que se acostumbra, assi de Theorica, como de Practica, desde principio del año pasado de 732. hasta el mes de Marzo de 736. su fecha de dicha certificacion doze de Junio de 737.

Titulo de Abogado.

Consta por certificacion de Don Domingo Roxo Salgado, Secretario de su Magestad, su Escrivano de Cámara mas antiguo de lo Civil de esta Real Chancilleria, y del Real Acuerdo, que el expresado Don Antonio Bernardo Gomez, se recibió por Abogado de dicha Real Chancilleria en veinte de Febrero de 736. aviendo cumplido con los requisitos que se acostumbra; su fecha de dicha certificacion 21. de dicho mes de Febrero, y año de 736.

Incorporado en los Reales Consejos.

Consta por certificacion de Don Miguel Fernandez Munilla, Secretario del Real Consejo de su Magestad, su Escrivano de Cámara mas antiguo, y de gobierno del Con-

cha de dicha certificacion dicho dia.

Nombramiento de Provisor, y Vicario General de Plasencia, y su Obispado.

Consta por testimonios dados por Ignacio Jacinto de Porras, y Gaspar Antonio Pabon, Notario de la Audiencia Episcopal de la Ciudad de Plasencia, y su Obispado, averse despachado Titulo por el Illmo. y Rmo. señor Don Fray Francisco Lasso de la Vega y Cordova, Obispo de dicha Ciudad, y Obispado, firmado de su Illma. y refrendado de Don Juan Benito de Cheverria, su Secretario de Camara, su fecha 28. de Noviembre del año pasado de 737. nombrando en el al referido Don Antonio Bernardo Gomez, por su Provisor, y Vicario General de la expresada Ciudad de Plasencia, y su Obispado: y que en el dia quatro de Diciembre del mismo año, principió à usar de dicho Oficio, decretando Peticiones, y despachando los expedientes, sin contradiccion alguna: su fecha de dichos testimonios el referido dia quatro de Diciembre de dicho año de 737.

Oposicion à la Prebenda Doctoral de la Santa Iglesia de Oviedo.

Consta por certificacion de Don Toribio Geronymo de Faes, Canonigo, y Secretario de los Señores Dean, y Cabildo de la Santa Iglesia de Oviedo, que el expresado Don Antonio Bernardo Gomez, se opuso à la Prebenda Doctoral, vacante en dicha Santa Iglesia, por muerte del Lic. Don Phelipe Antonio del Pozo; aviendo hecho los exercicios, que se acostumbra, con mucho lucimiento, y aplauso del Auditorio, los que fueron aprobados por el Illmo. Señor Obispo, y Señores Capitulares de dicha Santa Iglesia, y que en la Provision de dicha Prebenda tuvo ocho votos de 34. vocales; su fecha de dicha certificacion 17. de Octubre de 738.

Opo

